

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

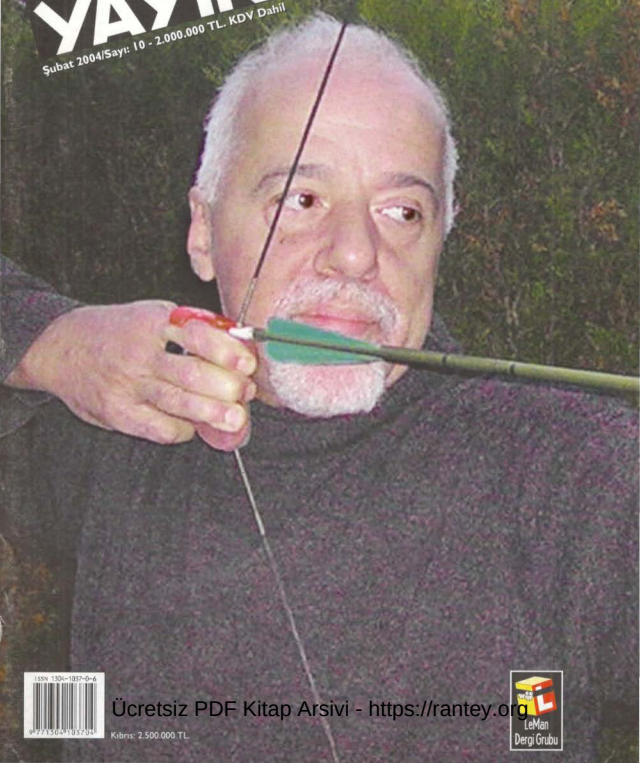
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

kacak@leman.com.tr

KACAK YAYIN

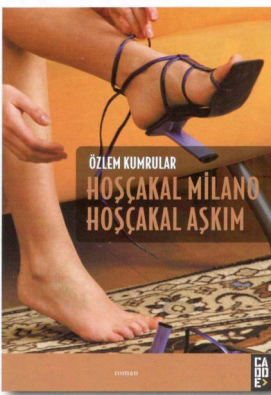
Şubat 2004/Sayı: 10 - 2.000.000 TL. KDV Dahil

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Kibris: 2.500.000 TL.

Hoşçakal Milano
Hoşçakal Aşkım
Roman

Özlem Kumrular
kışkırtmaya devam ediyor.
Aşkı heyecanı ve kahkahayı
getiren bir roman.

Aşk sızınca kalbe bir
şehrin rengi değişir...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Urfalı Kel Hamza'nın kasketi-
nin altında bir tane isot (Urfa bi-
beri) taşıdığı rivayet edilir, acil
durumlar için. Yine bu büyük se-
sin, gazelhanın İstanbul'da Ye-
dikule surlarına çıkıp gazel attığı
söylenir. Üstadın amacı tüm İs-
tanbul'a kestirmeden konser
vermek olsa gerek. Ne var ki bu
konser kısa sürer ve zavallı Kel
Hamza dengesini yitirip surlar-
dan aşağı...

Rivayetler bir yana, acı bir
gerçek geçtiğimiz günlerde, hepimizle alay edercesi-
ne karşımızda durdu: Kazancı Bedih eşiyle birlikte
katalitik soba zehirlenmesinden yaşamını yitirdi. Ya-
zık! Yazıklar olsun, hepimize. Bu ülkeye gerek derle-
me, gerekse kendi eseri olarak 1000 eser veren bir
üstadımızı böylesi utanılabilir bir sonla kurban verdik.
Ölüyü sevmeye arsızlığımızla 10 bin kişi cenazesine gi-
diyoruz. Biz, arsız, kültürsüz; tarihi ölümlerden yapma-
yı gelenek haline getirmiş kalabalık mıyız? Değerleri-
mize böylesine zalimce davranmamız bir insan hak-
ları sorunu haline gelmedi mi?! Hepimiz insan hak-
ları suçu işliyoruz.

*

Hasret Bitiyor!

Kaçak Yayın seminerlerinin üçüncü dersliği
15 Mart'ta açılacak. Katılmayı hak eden okurlarımız
1 Mart sayımızda ilan edilecektir.
(Not: Son başvuru tarihi 20 Şubat'tır)

Sayı: 10 - Şubat 2004 / Ayda bir yayımlanır

Sahibi LM Basın Yayın Ltd. Şti.
adına Tuncay AKGÜN

Yayın Yönetmeni Tuncay AKGÜN

Yayın Danışmanı Adnan ÖZER

Editör Aslan ÖZDEMİR
aslanozdemir@lemon.com.tr

Sorumlu Yazışmaları Müdürü Ayhan ERDOĞAN

Sanat Yönetmeni Tanzer ERCANPOLAT

Fotoğraflar Sinan GÖKSEL

Dizgi Nurgül Sedef KIRAN

Resimler Onur GÜÇEL
Melike
Yavuz ÖZTÜRK

Müesseses Müdürü Ali YAVUZ

Satış Müdürü Cengiz KOÇALI

Abone-Reklam Sevinç SELVİ

E-mail kakak@lemon.com.tr

Tel: 0212 - 292 94 50 / 292 94 50 / 292 94 50 / 292 94 50

Abonelik için Tel: 0212 - 292 94 50/119

Adres: Firuzga Mahallesi, Defterdar Yokuşu No: 47 Beyoğlu / İstanbul

Baskı: LeMon Matbaası Tel: 0212 - 858 00 93 (Pbx)

Dizayn: BBO Markaz

içindekiler

2- Almanya Haber

Gültekin Emre

4- Marko Paşa'nın evini bulduk

Kaçak Keşif

7- Paul Coelho ile söyleşi

13- Şiir

Mehmet Can Doğan

14- Tarihın Asparagasları

İskender Pala

15- Tozlu Rafılar

Faruk Kaya

16- Ciwan Haco konseri ve geriye kalan mutsuzluk

Metin Aksoy

18- Aydınlanmacı aklın eleştirisen doğru II

Oktay Taftalı

22- Ahmet Saatçioğlu ve Teoman söyleşi

27- Antiope Kompleksi

Kaan Polatlar

30- Anadolu Haber

Savaş Ünlü

32- Niko artık yok

Nena Çalidis

34- Necmi Rıza Ayça

Necati Güngör

36- İvan Zavov ve milli iman üzerine

Hasine Şen

40- Kaçak Aktif

42- Tanıklıklar

Salih Bolat

44- Atilla Birkiye ile söyleşi

47- Düzce Notları

Sabri Özdemir

48- "Köprü" Franz Kafka - Çizgi Öykü

Levend Çanga

50- Metro Müfettişi

İlker Karakaş

51- Şiir Atölyesi

Oktay Taftalı

52- Erica Fischer

Şebnem Atılgan

54- İnebahtı Çoğlu Cervantes

57- Kasımpaşa'da Cervantes'i yad etmek

60- Fırat Ceweri

Abidin Parıltı

62- Ahmet Güneştekin ile söyleşi

66- İstanbul'da bir 'Cadde' ama yayınevi...

Kerem Şenel

72- Latin Dünyası

Özlem Kumrular

74- Edebiyat gerçeği üzerine Baron Barış...

Barış Sahin

77- Kırık Toprak

78- Tersten Okumak

Yahya Kebir

Gültekin Emre

KaçakAlmanya Haber

Kitaplarda yaşayıp ölmek

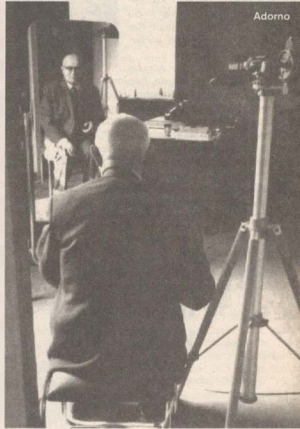
Berlin'de kitapçılık yapan İranlı yazar Abbas Maroufi'nin kitapçı dükkanı "Hedayat"ı görmeye gidiyorum. Maroufi, yönetime muhalif bir yazar. Almanya'da yayımladığı kitaplarla adını epeyce duyurdu, ilgi de gördü. Gazete de onun kitapçılık yaptığını okuyunca meraklandım, sattığı kitapları, dükkanını görmek istedim. Onun için düştüm yola: Yolda dilimde Behçet Necatigil'in "Kitaplarda Ölmek" şiiri: Bir yazar betimleniyor bu şiirde: "Adı, soyadı/Açılır parantez/Doğduğu yıl, çizgi, öldüğü yıl, bitti/kapanır parantez" Bir yazar başka türlü nasıl betimlenir ki zaten?

Ünlü Alman düşünürü Kant'ın adını alan uzun cadde boyunca yürüyorum: Yolumun üstündeki kitapçılara girip çıkıyorum. Geçen yılın vitrinlerden inmeyen kitaplarıyla yüzleşe yüzleşe karıştırıyorum kitapların sayfalarını: Türkiye'de de çok sevilen, okunan yazarlardandır Hermann Hesse. Onun Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra yerleştiği. Alp'lerin öte yanına yerleştikten sonra resme başlamasıyla birlikte sükkün eden şiirleri 1920'de bin tane basılır. Bu özgün şiirlere **Ressamın Şiirleri**'ni bir arkadaşımın birlikte Türkçeye çevirmiş, sonra da İyi Şeyler'de kitap olarak (1994) yayımlanmıştı özgün resimlerle birlikte. Kitapçı vitrinlerinde Hermann Hesse'nin kitaplarını görünce bu çeviriyi de anımsadım ister istemez. 2002 Hermann Hesse'nin doğumunun 125. yılıydı. Kitapları 60 dile çevrilen, bir buçuk milyondan fazla satılan Hesse'nin tüm yapıtları 20 cilt olarak Suhrkamp'da özgün bir baskıyla, kutuda vitrinleri süslemeyi sürdürüyor hâlâ. 14 bin sayfa okur önünde.

Rifat Ilgaz'ın "Kitaplar"la başı hep belaya girmiş. Kitapları için açılan soruşturmalardan başka bir de taşınırken hep sorun olmuş: "Üç odalı bir ev kiraladığım gün, kurtulacak kitaplarım/merdiven altındaki şeker sandığından./Belki de gün geçtikçe/tabanında halı döşeli/bir kitaplığım olacak."

Bir Türk şairi kitaplarını koyacak yer bulamazken Thomas Mann'ın külliyatı da Fischer Verlag'da 20 cilt halinde, üstelik özelli baskıyla, kutularda, ucuza satış rekorları kırmadan yayınevine gelir getirmeyi sürdürüyor. Romanlarını, öykülerini, yazışmalarını, yazar dostlarına yazdığı mektuplarını, denemelerini, konuşmalarını, günlüklerini okurlar basılı edinebileceği gibi CD olarak da bulabilirler. Fischer yayınevi Thomas Mann'ın tüm kitaplarını en baştan beri okurla buluşturan da bir yayınevi. Kitapları 40 dile çevrilmiş de bir yazar Thomas Mann

2003 yılı bir başka önemli Alman düşünürü: 1902 doğum yılını kutladık anımlı, kalıcılık...

lerle: 20. yüzyılın en büyük düşünürlerinden biri olan Adorno'nun tüm yapıtlarını Suhrkamp 20 cilt halinde piyasaya sürdü. Adorno'nun 1056 sayfalık biyografisini, 24 sayfası resim, Stefan Müller-Dooch kaleme aldı. Uzun bir arşiv çalışmasının sonunda bilinen, bilinmeyen pek çok kaynağı tarayarak ortaya konan Adorno biyografisi yayımlanmaz büyük ilgi gördü. Adorno Arşivi de yazının bir resimli monografisini yayımladı geçtiğimiz yıl içinde. Bu monografi 250 resimden oluşuyor, 312 sayfa. Adorno'nun yaşadığı kent Frankfurt. Düşünürün Frankfurt yılları da kitaplaştı, 416 sayfa. Adorno'nun 1939-1951 yılları arasında yazdığı "Anne Babalara Mektuplar" da kitaplaştı, 584 sayfa. Ayrıca onun mektupları, müzik üzerine yazdıkları da külliyyatında yer alıyor.

Bir kez daha Behçet Necatigil'i anmak geliyor içimden: "O şimdi kitaplarda bir isim, bir soyadı/Bir parantez içinde doğum, ölüm yılları.../Ya sayfa altında, ya da az ileride/Esas olan uzun bir liste/Kitap adları/Can çekişen kuşlar gibi elinizde."

Thomas Mann

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://rantey.org>

"Jüdische Literatur" 58 yıldır yayını sürdürülen bir kitap dergisi. Yalnızca Yahudi asıllı yazarların ürünlerine, ya da Yahudiler üzerine yazılmış kitaplara yer veriyor. Dergi, kitapları genişçe ele alıyor, tanıtıyor. Roman, şiir, öykü, deneme, araştırma... gibi bölüm başlıklarıyla tanıtılan kitaplar içinde dikkate değer, okunması gereken pek çok kitap var. Yahudi yazarların söz edildire 2. Dünya Savaşı es geçilebilir mi? So- azig Aarons'un Auschwitz-roman ola- rak ele alınabilecek çalışması Klares Nein savaş yıllarının acıları üstüne ku- rulu bir çalışma. O acılı günlerin hiçbir

zamanı yazılanı ayrıntıle ele almış. Rifat Ilgaz beni yalnız bırakmıyor, ki- taplara ilişkin şiirini mınlandırmayı sür- düriyorum İranlı yazanın kitapçı dükkâ- nına doğru yol alırken: "Benden söz açıldı m'önce kitapların sayısı söy- lenecek, /sonra baremdeki derem... /Bense her şeyden uzak, /kitapların ortasında kendimi unutacağım!"

Ben de onca kitabın arasında kendi- mi unutuyorum; daha doğrusu kendi- mi kaybediyorum. Hani, intemette se- pete atma var ya, öyle, ben de çanta- ma dolduruyorum satın aldığım ki- taplar: Neler mi alıyorum? İşte dökümü: Jeffrey Eugenides, Amerika'ya göç- müş Yunanlı bir ailenin torunu. 1960 doğumlu. Şu sıralar aldığı bir bursla Berlin'de yaşıyor. Yayımladığı kitap Amerika'da onu ön sıralara çıkardı, gözde bir yazar yaptı. Middlesex, bir göçmenin gözüyle Amerika mı, yoksa Amerika'da doğan bir göçmen çocu- ğun gözüyle köklerini arama mı? Karar vermesi zor. Bizim göçmen işçi ço- cukları ne zaman böyle soylu bir çalış- mayla çıkacaklar Avrupalıların karşı- na, merak ediyorum.

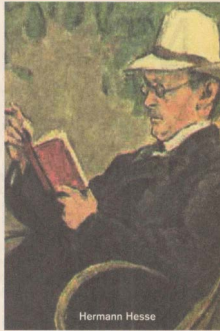
Günter Grass, romanlarıyla, konu- şmalarıyla, çizimleriyle, sergileriyle... gündemdeki yerini koruyor. Geçtiği- miz yıl açtığı desen sergisi hâlâ unu- tulmadı. Unutulmayan başka bir şey dahavar, o da onun son şiir kitabı Son Danslar, yani aşkın tangosu. Günter Grass'dan unutulmaz bir ağıt. Mutlu- lukla mutsuzluk arasında yol alan insa- nın dramını, sıkışmışlığını şiirleştiriyor bu büyük yazar şiirlerinde.

Bir başka Rus yazar da Ljudmila Ulitzkaya. Portre romanı ülkesindeki değişimleri tarihiyle birlikte kavrama- ya çalışmasının iyi bir örneği. Bir za- mânların kapalı kutusu Rusya'nın geç- mekte olduğu tüneller, dönmeke ol- duğu sapaklar, insanları iç dünyala- nında esen fırtınalar Portre'de su sü- züne kıyıyor edebi bir biçimde.

Imre Kertész Nobel'i alınca 2 yıl önce, hemen dikkatleri üstüne çekmişti. Auschwitz'in kıymını en iyi anlatan ya- zar olarak dünya yazınında kalıcı bir yer edindiği böylece kanıtlanmıştı iye- ce. Sonra Liquidation romanı 45 ya- şındaki yayınevi editörü Késérü etra- fında geçiyor ama, yine savaş yıllan- da yaşanan acıları da içeriyor, bir da- ha gözler önüne seriyor. Sosyalizm, yaşamın yüklediği sıkıntılar, boğulan, bunalan insanlar, intiharı çare olarak gördüğü dünyayı anlatıyor. Bu da bir usta romancı.

Christa Wolf, nedece ülkemizde yeterince ünlenecece. Alman yazarla- rını yazgısı bu, bizde yeterince öne çı- kamıyorlar Almanya'da, ya da Avru- pa'da olduğu kadar. Yıldı Bir Gün adlı anılar toplamı, ya da romanı 27 Eylül'ü anlatıyor yazar. Ama yaşamın- daki 27 Eylül'e uzanıyor elbette. 27 Eylül 1966'da 31 yaşındadır bu usta yazar. 1963'te ilk büyük romanını Bö- lünmüş Gök'ü yayımlar. 28 Eylül 1960'da kızı 4 yaşındadır. Böyle uza- yıp gidiyor yaşamındaki 27 Eylül'ler.

Sonunda yanyorum Hedayat kitabe- vine. Vitrininde Yaşar Kemal'in Unions Yayınevinde çıkan kitaplarıyla birlikte Farsça kitaplar ve Abbas Maroufi'nin kendü kitaplar. İran'a özgü müzik alet- leri de vitrinde sergileniyor kitaplarla birlikte. Yazar yoktu yerinde. Ama İran'ın en büyük yazarı Sadık Hida- yet'in portresi ve kitapları hemen göze çarpıyor. Sadık Hidayet'in Kör Bay- kuş romanının Almanca baskısı en görülen yere konmuş. Joysda, Rilke

Hermann Hesse

de büyük boy portreleriyle kitabevinde okurlara gülümsüyor.

Dönüş yolunda çantam oldukça ağırlaşmıştı. Rifat Ilgaz, kulağıma şu dizesi fısıldıyordu: "Soralarsa dün- yanın gidişini/duvardaki büyük adam resimlerine bakarak/Eflatun'dan satır- ları okuyacağım."

Kitaplarda ölmek diye bir şey varsa, dünden hazırım bunal

Günter Grass

üzerine, in Berlin'de Heinrich und Jack, her auch einen neuen Literaturpreis, die Nacht.

zaman unutulmayacağına da bir kanı- tı olarak duruyor karşımızda.

Rusçadan çevrilen Nobel ödüllü, uzun süre Amerika'da yaşayan Solje- nitsin'in çalışması İki Yüz Yıldır Bir- likte, Rus tarihinin ustaca bir yorumu- nu içeriyor. Rusya'nın devrim yıllarına Yahudilerin yaşadıkları, iç savaş yılları- nın acıları, ölenler, unutulmaz aşklar, sağ kalmayı başaranların acılı ge- lecekleri... Bir bir bu usta yazarın kale- minden okura ulaşıyor arkası hiç kesil- meyecek bir ağıt gibi. 608 sayfalık ki- tabın, sanıyorum bizdeki karşılığı 1914. Çünkü Soljenitsin'den bu baş- lıkta bir kitabının yayımlandığını anı- mıyorum. Geçtiğimiz yıl Almanya'da Rusya rüzgârı esmişti. Hem Frankfurt Kitap Fuarı'nda, hem de Berlin'de açıl- an sergide. Özellikle polisiye roman alanında Ruslar bayağı kitap yayımlat- mayı başarmışlardı Alman yayıneve- leri. Rus şiirinin en büyük ustaların- dan Ossip Mandelstam'ın biyografisi de sessiz sedasız Ralph Dutlis'in im- zasıyla kitapçı vitrinlerindeki yerini almış- tı geçen yıl. 638 sayfalık bu önemli ça- lışmayı Türkiye'de hangi yayınevi ka- hramanlık yapar da yayımlamaya kal- kar? Orası ayrıca bir merak konusu el- bette. Yahudi Edebiyatı'nı tanıtan ki- tap dergisinde Adomo üzerinde de duruluyor uzun bir yazı. Yazarın felsefesi, yayımlandığı kitaplar, hakkin-

Kuzguncuk'ta Marko Paşa'nın evi (sarı bina). Şimdi Kuzguncuk İlköğretim Okulu.

Marko Paşa'nın evini bulduk

Hastalarını can kulağıyla dinleyen bir hekimdi; tarihe "dert babası" olarak kaldı. Rum asıllı Marko Apostolidis, 19. yüzyılda "tıp fakültesi dekanlığı" ve "senatörlük" de yapmış bir Osmanlı yurttaşıydı. Adıyla anılan deyim pek meşhurdur ama Üsküdar'daki evi bilinmez...

Kuzguncuk sahilinden Nakkaştepe'ye çıkan yolu kim bilir ne kadar çıkmış ya da inmişimdir. Hep arabayla! Gözümüzün, bildiğini ve tanıdığını seçmesi üzerine kurulu gündelik algı sınırlarına bir de otomobilin hızı eklenince görmez oluruz. Ama yine de gündelik hayatın devamı için çevre üzerine genel bir bilgi sahibiyizdir. Nakkaş Baba Sokağı, yokuş aşağı inerken Boğaz'a açılan manzarası, yokuş yukarı çıkarken de yan yana dizilmiş eski konaklarıyla belleğimdeki bir yargı oluşturmuştu. Marko Paşa'nın konağının bu sokaktakilere biri olduğunu öğrendiğimde, zihnimdeki fotoğrafta ahaşap bir yalı değilse de en azından genel hatlarıyla 19. yüzyıl İstanbul'unu çağrıştıracak bir konak konturu oluşmuştu. Dört katlı kâğır yapının hikâyesini bilmesem, ilk gördüğümde en fazla cumhuriyetin ilk yıllarında yapılmış olduğu düşüncesine kapıldım. Bunda kuşkusuz, Kuzguncuk İlköğretim Okulu'na ev sahipliği yapan eski konağın boyandığı renk de etkili olurdu. Tabii ana yapıya sonradan eklenmiş bölümler, kâğır çatısı ve diğer detaylar için meraklıyım. Ama ben bu eski konağın hikâyesini biliyorum; gö-

züm önyargıyı bir kenara bırakıp görünenin sakladığını görmekle görevli. Dört bir yanından bakıyor, baktıkça utanıyordum eşyanın soylu suskunluğu karşısında... Bir de konağın baktığı karşı tepenin yamaçlarına kurulu Rum Ortodoks Mezarlığı'ndaki Apostolidis ailesini kırıp geçen kuşpalazı (difteri) salgınının yaşandığı trajik günleri düşünüyorum. Yedi çocuğuyla birlikte karısını da konağının baktığı yamaca gömen Marko Paşa, dert babası, derdini kimselelere diyemediğinden, bu dert ile yaşamayı beceremiyor. Bir hekimin bütün ailesini kuşpalazına kurban verdiği yıllar...

Sıra'da (günümüzde Yunanistan'ın Siroz Adası) doğup tıp okumak için İstanbul'a gelinceye kadar bu adada yaşayan Marko Apostolidis, Türkçe'nin söz dağarcına bir deyim armağan eden yaşamını İstanbul'da sürdürdü. Bazı kaynaklara göre doğum tarihi kesin olmamakla birlikte 1824'tür. 3 Kasım 1888'de öldü.

Marko Paşa adını dilimizde "dert babası" anlamına dayandıran ününün kaynağı hekimliği. Ünlü bir cerrah ve tıbbi eğitici olarak "dokter" olduğu düşünüldüğünde ise alçakgönüllülüğü anlaşılır. Senatörler üstelik...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Marko Paşa konağının başka bir görünümü. Karşıda Rum Ortodoks Mezarlığı.

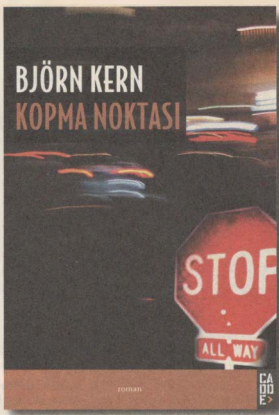
Ömer Asım Aksoy, **Deyimler Sözlüğü**'nde "Derdini Marko Paşa'ya anlat" deyimini açıklarken "kimilerine göre ilgilendir görünüp olumlu bir iş yapmayan" parantezini açma gereği duymuştur. Bu hükmün Marko Paşa'dan çok, adının konu olduğu deyimim kullanım alanıyla ilgisi vardır bana göre. Deyimler metaforik anlatımlardır. Alay ya da ironi barındırması, metaforik dili nedeniyle şaşılacak bir şey olmasa gerek.

Marko Paşa adı, 1946'dan itibaren haftalık siyasi mizah gazetesini de ifade etmeye başladı. Sabahattin Ali, belki de Bulgaristan sınırında dramatik ölümünü hazırlayan Markopaşa'nın ilk sayısını 25 Kasım 1946'da çıkardı. Gazetede bir yazısından üç ay hapis cezası yemişti Sabahattin Ali ve 2 Nisan 1948'de öldürüldüğünde 41. yaşının haftasıydı. Aziz Nesin ve Rifat Ilgaz'ın yazıları, Mim Uykusuz'un karikatürleri de iktidarın şimşeklerini kısa sürede üzerine çekti. Gazete birçok kez kapatılıyor ama her seferinde adını eğip bükerek yeniden yayımlanıyordu: **Malumpaşa, Merhumpaşa, Bizimpaşa, Yedi-Sekiz Hasanpaşa...** Ta ki 10 Temmuz 1950 tarihli **Hür Markopaşa**'ya dek...

Can Yücel'in Kuzguncuk'ta sık sık uğradığı Çınaraltı adlı kafeyi bilenler, Beylerbeyi yönüne ilerlerken başlarını sağa çevirince yokmuş yukarı ayrılan yarı yolu görürler. Parke taşı döşeli yokuşun sağdaki ilk yapısında (şimdiki ilkokul) meşhur Marko Paşa yaşamış, ölmüş. Bu yolu kaçırınlar, az ilerideki "Bağlarbaşı" tabelasını izlendiğinde de ulaşır konağa. Nakkaş Baba Sokağı'na girilmiş olunur ki, sol yamaçta Marko Paşa'nın da yatığı Rum Ortodoks Mezarlığı, sağ yamaçta ise konağı vardır.

Gözlerim "Marko Paşa bu evde yaşad" tabelasını aradı. Gördüğümse "Bu bina İl Özel İdaresi'ne aittir" yazılı tabelaydı. 1988 Marko Paşa'nın ölümünün 42. yıldönümü anımsanmadı... 2008'e, ölümünün yüz yirminci yılına yeti-

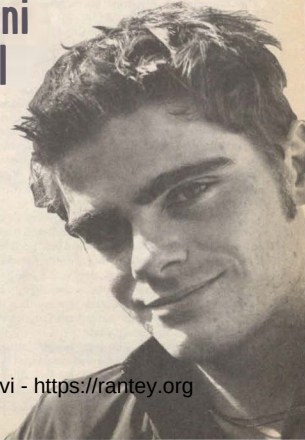
şir mi, kültürümüzde bunca yeri olmuş Marko Paşa adının yazılı olduğu tabela? Yaşadığı evin duvarında kendine yer bulabilir mi? Neden olmasın! Bu yıla yetişmeyeceğini tahmin ediyorum, 3 Kasım 2008'e ise daha var!

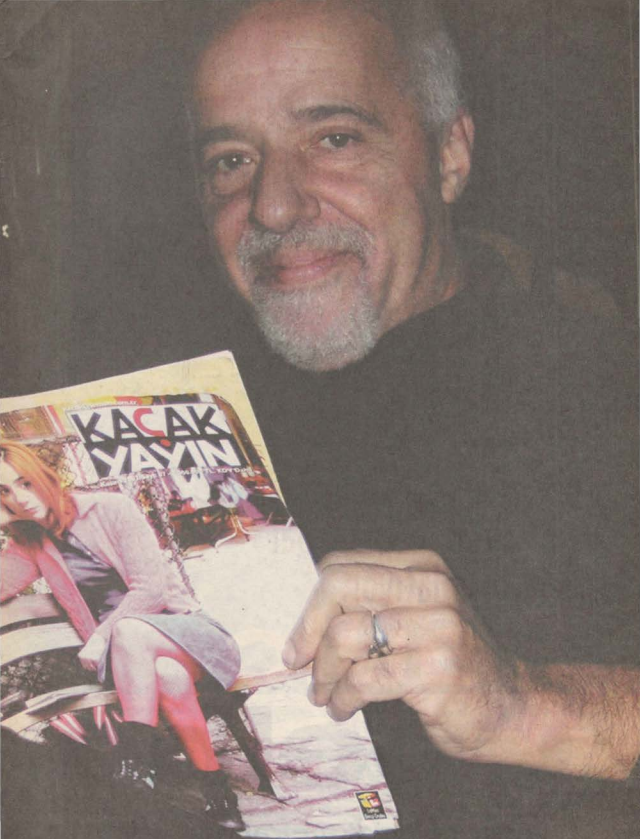
Kopma Noktası
Roman

Alman edebiyatının yeni
starı Björn Kern global
deliliği anlatıyor.

Herkes bir gün
delirip koşacak!

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Paulo Coelho

“Hayat, 11 dakika etrafında dönüyor”
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

**"11 Dakika" adlı
romaniyla bu kez seksin
"simyası"na el attı Paulo
Coelho. Kitap şu günlerde
Türkiye'de de listelerin
başında. Biz, "11 Dakika"
daha Türkçe'ye çevrilmeden
Coelho'nun Güney
Fransa'daki evindeydik.
Cinselliği, hayatı, terörü
konuşuyor, bir yandan da
Brezilyalı yazara
Kaçak Yayın'ı gösteriyorduk...**

Paulo Coelho, ondan beklenmeyen bir roman yazdı: "11 Dakika." Hayır, sorun romanın kötü ya da biz Türkler'e uzak olması falan değil. Zira Coelho, -özellikle 1996 çıkışı Simyacı'da gördüğümüz gibi- evrensel bir dil yakalayıp okuru kendine bağlama konusunda doktorasını tamamladı. "11 Dakika"nın ondan beklenmeyen yanı tam da burası, dünyanın "en evrensel" meselesine değinmesi: Cinsellik. 11 Dakika derken ortalama sevişme süresini kasteden Brezilyalı yazarımız bir fahişenin hayatını yazarak içinde bulunduğu Katolik çevreleri çok şaşırttı. O, her ne kadar "Beni ilgilendiren Maria'nın fahişe olup olmaması değil. Maria'nın vücudu vasıtasıyla ruhunu keşfetmesi" dese de Maria'nın yaşadığı "sahneler," kitabın yurt dışında ilk yayımlandığı tarih olan 2003 Nisanı'ndan itibaren çok tartışıldı.

Son olarak 2001 Eylülü'nde, İspanya'nın kuzey batısındaki Santiago de Compostela kentinde görüştüğümüz yazarla 2003 Kasım'ında bu kez Fransa'nın güneyindeki Tarbes'da bulunan evindeyiz ve işte bu "11 Dakika"yı konuşuyoruz. Vaktimiz bol. Onun için önce biraz Tarbes'dan, kitaptan ve Coelho'dan bahsedelim.

Tarbes, sırtını Pireneler'e vermiş bir kasaba. Enlem itibarıyla yumuşak bir havası var ama kuzeye, Pireneler'e yaklaştıkça soğuğu hissediyorsunuz. Coelho'nun kaldığı yer iki katlı, bahçeli ve şehir merkezinin 20 km güneyinde olmasına rağmen sıcak bir mekân. Mekân dediyssek, Coelho'nun evi burası. Söylediğine göre yılın dört ayı burada yaşıyor, geri kalan zamanda ise Rio de Janeiro'daki evinde ya da Avrupa'nın değişik kentlerinde. Bu yan - göçebe hayatı onun hippilik günlerinden kalma. "Simyacı," "Besicci Dağı," "Piedra Irmağının Kıyısında," "Tutankamun'un Kız Kardeşi," "Kutsal Zilçek İstiyor," "Şeytan

**...okçuluğa fena halde sarmış
durumda. Konuşurken
dayanamayıp sık sık bahçeye
fırılıyor ve hedef tahtasına
savuruyor okları; çocuk gibi...**

ve Genç Kadın" gibi kitapları tüm dünyada 40 milyondan fazla satan, romanları 120 ülkede yayımlanıp 46 dile çevrilen 1947 doğumlu Coelho, Katolik rahiplerin yönettiği bir okulda okuduktan sonra bunalıp kendini "hayat okulu"na attı, hippilere katılıp tüm dünyayı dolaşmaya başladı. Amerika'dan Avrupa'ya, Fas'tan Cezayir'e pek çok ülkeyi gezdi, gittiği yerlerde bulaşıklıktan kolye satıcılığına kadar yapmadığı iş kalmadı. Uyuşturucu kullandı, rock şarkıları yazdı. Derken 1980'de bambaşka bir tecrübe yaşadı. Fransa'dan, İspanya'nın kuzeyindeki Santiago de Compostela'ya kadar 500 milden fazla yol yürüdü. Katolik hacıların kullandığı kutsal yolda gerçekleşen bu kendini tanıma tecrübesi, "spiritüel uyanış"ını da sağladı. Coelho'nun bütün romanlarında din öne çıkmaya başladı.

Yazarımızın Tarbes'i seçmesi de bu uyanışıyla bağlantılı, çünkü bu kasabaya yarım saat uzaklıktaki bir başka kasaba olan Lourdes, Hristiyanlığın en önemli mabetlerinden biri. Ünnü, 14 yaşındaki köylü kızı Bernadette Soubirous'un 1858'de yaşadığı Meryem Ana görüngülerine borçlu olan kasabayı her yıl 4 milyon insan, sakatlık ve hastalıklardan kurtulmak ümidiyle ziyaret ediyor. Allah'a şükür Coelho'nun şimdiye kadar bir sakatlığı yok.

Ama çıkacak diye korkuyoruz çünkü okçuluğa fena halde sarmış durumda. Konuşurken dayanamayıp sık sık bahçeye fırlıyor ve hedef tahtasına savuruyor okları; çocuk gibi...

Coelho, "11 Dakika"da da cinselliği hedef tahtası seçiyor. Brezilya'da saf ve temiz aşkı bekleyip umutsuzluğa kapılınca ünlü olmak için Cenevre'ye gelen ve "aşkın sahteliğini" gördükten sonra bir kulüpte vücudunu erkeklere satmaya başlayan Maria'nın hikâyesi bu. Ancak basit bir fahişelik hikâyesi değil. "Herkes gibi ben de cinselliğin kutsal yönünü keşfetmişim" diyor Coelho, bu kitabında aslında kendisinin de arayışını

anlatıyor. Ahşap sehpanın başında, karısı Maria (evet, karısının adı da Maria) gelene kadar sürüyor konuşmamız...

Aslında kendini yazdı

Neden yazdınız "11 Dakika"yı?

İnsanın ruhunu keşfetmesinin en önemli yollarından biri cinsellik. Bir kitap yazarken sonuçta kendi hayatını da yazıyorsun. Bu kitabı yazmaya birkaç kez teşebbüs ettim ama olmadı çünkü itici hikâyeyi bulamıyordum. Bir gün Cenevre'deyken "Maria" ismini kullanan bir fahişeyle tanıştım, hikâyesini dinledim ve sonra bu kitabı yazmaya koyuldum.

Kitabın sonunda başka bir fahişeden daha bahsediyor-sunuz.

1997'de bir konferans için gittiğim İtalya'da otelin resepsiyonuna benim adıma bir dosya bırakılmıştı. Bu, Brezilyalı gerçek bir fahişenin hikâyesiydi. 2000 yılında "Sonia" adını kullanan bu fahişeyle Zürih'te konuştum ve kitabını yayınevime önerdiğimi söyledim. Ama yayımlamadılar. Sonia bize Zürih'te fuhuş yapılan Langstrasse adlı mahalleyi gezdirdi. İşte o zaman, "Kutsal yönünü yazmak için seksin neden bu kadar din dışına itildiğini anlamak gerekiyor" diyerek böyle bir kitap yazmaya karar verdim ve Sonia'yla başımdan geçenleri de İtalya'da bir gazeteye verdiğim röportajda anlattım. Ardından 2000 yılında, bir imza günü için Cenevre'ye gittim. Yukarıdaki hikâyeyi gazeteden okumuş pek çok fahişe orada yanıma geldi. Ben kitaplarımı imzalarken içlerinden biri yaklaşıp, "Aşksız yaşamak ne demektir bilir misiniz" diye sordu. "Evet bilirim, ben de aşksız yaşadım" dedim. "Bu konuyu sizinle tartışmak isterim" dedi. Zamanı geçti, ben de Cenevre'den ayrıldım. Cenevreli fahişerim Monica'nın yanına gönderdim. Daha sonra Monica bana gelip, "Sa-

nirim bu genç hanımla konuşmak ilginç olur" dedi. İşte, Maria'nın hikâyesinden kitabımın konusu böyle doğdu.

Maria başka türlü yaşayabiliyordu mıydı?

Bilmiyorum. Gerçekleşmeyen şeylere gerçekleşebilecek şeylerden daha çok inanırım. Eylül ayında Cenevre'de tekrar karşılaştık Maria'yla. Şimdi o da bir kitap yazıyor.

Okudu mu kitabınızı?

Yayımlanmadan okudu ve bana birkaç şeyi değiştirmemi söyledi. Kocasının yaşını, İsviçre'deki kantonun adını... Ama bu paranoyaydı, kılığını korumak için. Kitap yayımlandıktan sonra İsviçre'nin o kantonunun yetkililerinin televizyonda açıklama yaptığını duydum.

Çoğu kez, seksin dindışı bir şey olarak algılandığını söylüyorsunuz. Ama bir yandan da kahramanınız Maria cinselliği tanrıya ulaşmanın bir yolu olarak görüyor.

Cinselliğin tanrının işareti olduğunu düşünüyorum; hem de onun en güzel tezahürlerinden biri. Şunu anladım: 11 dakikada yeni bir hayat yapabiliyorsunuz. Kadın ve erkek bu süre boyunca tanrının sahip olduğu yaratma gücüne sahip oluyor. Aslına bakarsanız hiç de pahalı olmayan birtakım kimyasal maddelerle vücudumuzdaki bütün organları yaratmak mümkün. Bir yerde okumuştum, bu şekilde yaratılan bir vücudun maliyeti sadece 30 Euro. Anlıyorsunuz değil mi, insanı yapmak için gerekli olan her şeyi satın alabiliyorsunuz ama insanı yapamıyorsunuz! Bir yaşamı yapamıyorsunuz! Cinsellik bu işte; insanların tanrının enstrümanları olduğu bir süreç.

Çocuk dünyaya getirmek de tanrısal bir davranış mıdır? İslam "sadece Tanrı yaratır" diyor, ne olacak şimdi?

Ben de yaşamı Tanrı'nın verdiğini söylüyorum. Cinsiyeti tercih eden de Tanrı. Dolayısıyla doğum da Tanrı'nın bir tezahürü. Tamamen.

"Vücut ruhun dilini konuşmayı öğrenir; bunun adı sekstir" diyorsunuz; ne demek bu?

Üstüne söylenecek fazla bir şey yok. Seks, erkek ve kadının en özel tanışma anıdır.

Cinselliğin biraz da ruhun keşfi olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?

Hayır, ruh ve beden birleşmesi, kaynaşması. İkisini çoğu kez birbirinden ayırıyoruz. Bence vücut Tanrı'nın tezahürünün görülebilir kısmı. Öyleyse ona saygı göstermek, gereken önemi vermek durumundayız. Buna karşın biz seks hakkında yalanların hüküm sürdüğü bir çağda yaşıyoruz. Neden bilmiyorum ama her şey bu 11 dakika etrafında dönüyor. Sağda solda çok rahat atıp tutuyoruz ama baş başa kaldığımızda her şey bambaşka oluyor. Birer çocuk haline geliyoruz seks yaparken. Ne yapacağımızı bilemiyoruz. Çünkü biz erkekler hâlâ bunu gücümüzü, iktidarımızı, erkek olma onurumuzu göstereceğimiz bir alan gibi görüyoruz. Ve kadınlar da bütün hayatlarını "Oo, bu çok üstün, çok güzel" demekle geçiriyor. Evet bu erkekler için de kadınlar için de zor. Çünkü aşk ve zevk bizim için yaratılan sözleşmelerin çok ötesinde bir yerde; mesela "duhul"ün çok önemli olduğu anlaşması! Evet önemli ama cinsel faaliyetin sadece bir parçası o, en önemlisi değil. Biz sanıyoruz ki amaç bu. Yani bu vücutla seks yapmak değil. İhtiyaç duyuyoruz. Sadece 20 seferde bir oluyor. Daha fazla değil.

Maria bazen fahişe olmanın bir erdem olduğunu düşünüyor. Böyle düşünebilir miyiz?

Bu düşüncüyü tehlikeli bulurum. Ama fahişeliği yargılamak gibi bir amacım da yok. Beni kitapta ilgilendiren Maria'nın fahişe olup olmaması değil. Maria'nın vücudu vasıtasıyla ruhunu keşfetmesi önemli benim için.

Fahişelik bir fazilet olabilir mi?

Hayır. Çünkü fahişelik insanın kendine uyguladığı bir şiddet, saldı. Vücudunu satıyorsun; oysa vücut kutsaldır. Zaten tabu olmasının nedeni de bu kutsallık. Tam tersini düşünüyorum. Vücudunu satmak çok zor bir şey. Ruhunu, zamanını satmak gibi. Bunu sadece fahişeler yapmıyor ama. Zamanlarını, çok anlamsız şeyler yaparak satan bir sürü insan var. Peki zamanınızı satın alabilir misiniz? Hayır. Vücut fahişeliği gibi bir de ruh fahişeliği var. Seçmediğiniz bir yaşamı yaşamak ve daha sonra da Tanrı'ya, "Tanrım bu zamanı satın alabilir miyim" diye yalvarmak mesela...

Modern insanın çelişkisi değil mi bu? Her şeyi yapmaya, her şeye yetişmeye çalışırken acı çekiyor...

Hayır, bence sınırları aşmaya çalışmalısın. Bütün kitaplarım bunu söyler. Macera, arayış sadece acı anlamına gelmez ki; işin merak, eğlence kısmı da var. Ben dağları çok severim, haftada bir kez tırmanırım. Bütün hayatım sınırları aşmak için mücadeleyle geçti. Ama bu hep acı vermedi. Tersine, modern insan kendi köşesinde durmayı, saklanmayı seviyor, hiç cesaret etmiyor, riske girmiyor. Böylece acıdan kurtulabileceğini sanıyor. Modern insanın trajedisi bu.

"Seks, hapishanemizin göstergesi"

Seks tabuyken daha mı çok zevk verir?

Sanmıyorum. Seks insan doğasının bir parçası. Daha gizemli hale geldiği için daha zevkli olamaz mı?

Hayır. Bazı şeyler var ki yasaklanmalarını çok doğru buluyorum. Ve bunlar bana hiç zevk vermiyor. Mesela yıl önce uyuşturucu tecrübesini çok derinden yaşadım. Uyuşturucunun yasaklanmasını şimdi çok doğru buluyorum. Çünkü tehlikeli. Birini öldürmek yasak; bu da ba-

na hiçbir zevk veren bir şey değil! Yasak gerçekten de bazen ters tepebiliyor. Ama bunun seksle ilgisi yok. Çünkü her zaman ona ulaşma imkanı var.

Seks üzerine çok vurgu yapan televizyon programları, gazeteler, dergiler... Mesela mutluluk için değişik pozisyonların anlatılması... Seks üzerine çok yoğun düşünülmüyor mu? Bu tehlikeli değil mi?

Toplum bunu kullanmayı, satın almayı çok seviyor. Her şey seks üzerine dönüyor. Bunun üzerinde düşünmek lazım. Neden? Çünkü çok gemlenmiş, baskı altında tutulmuşuz. Seks hakkında "açıkça" konuştuğumuzu sanıyoruz, ama bu içimizde bir özgürlüğün olduğu anlamına gelmiyor. Tam tersine. Bu bizim yaşadığımız hapis-hanenin göstergesi. Seksin değerini fahiş bir şekilde arttıran veya azaltan şey bu.

Bu sayede seks yavaş yavaş tekrar bir tabu haline gelir mi?

Nereden bileyim.

Maria, ilk orgazmıyla kendini Tanrı'ya çok yakın hissediyor. Orgazm Tanrı'ya ulaşmak yolunda bir araç mıdır?

Hayır. Kendini Tanrı'ya yakın hissetmenin çok değişik yolları var.

Mesela?

Bizim için önemli bir şey yapmaya başlamadan önce Tann'nın adını andığımızda, gerçekten kendimizi kaybedip nişan tahtası, ok ve yay haline geldiğimizde... Tamamen kendi içimizde olduğumuz anlarda, mesela yazar-ken, aşk yaparken, sevdiğimizizin yüzünü seyrederken, spor yaparken Tanrı'ya yakınız çünkü kendimiz değiliz artık. Kendi kimliğimizi bir kenara koyduğumuz, kaybet-tiğimiz ve Tanrı'yla birlikte olduğumuz anlar bunlar. Yok-sa biz Tanrı değiliz.

Bir şey yazdığınızda bunları hissediyor musunuz siz?

Evet bu birlikteliği hissediyorum. Bu zamanlarda kendi içimi açığa vuruyorum. Ruhumun tanımadığım bölümlerini yani. Zaten yaratım ânı sihirlidir bir an. Ama bunu hiçbir zaman Tann'yla karşılaştırmıyorum. Çünkü bunlar, gerçek yaşamı yaşadığımız anlar. Aynı zamanda seyret-me ve düşüncelere dalma ânında da olabilir bu. Mesela dün fırtına vardı. Koltuğumda oturmuş havayı seyre-diyor, rüzgân dinliyordum. Hiçbir şey yapmıyordum ama kendimi tanrıya çok yakın hissettim.

"Bahçem de patlar mı?"

Biraz politikaya girirsek... Irak'ın ABD tarafından işgalinin üzerinden epey zaman geçti, hâlâ kimyasal silahlanıyoruz...

Hiçbir zaman bulamayız. Biliyoruz ki mesele kimyasal silah meselesi değil. Bu işgali meşru kılmak için her şeyi yapacaklardı. Bush dünyayı Irak işgali öncesinden çok daha tehlikeli bir duruma soktu. Mesela İstanbul'da yaşanan patlamalar.... Kontrol tamamen elden gidiyor. Ama bunun sorumlusu bütün Amerikalılar değil; Bush bunları yapmaya karar verdi, Chaney, Rumsfeld ve Wolfowitz ona destek verdi. Şimdi bedelini bütün dünya ödüyor.

Terör saldırıları sürececek mi?

Sürmemesini ümit ediyorum. Bu çılgınlığı durdurmak için kaç ölüm daha gerekiyor? Verdiği Amerikan halkı

napadım. Bunun üzerinde durmak lazım çünkü dünya tamamen anti-Amerikancı oluyor. Bu çok tehlikeli çünkü Amerikalılar'ın hepsi George Bush değil. Brezilya'da da savaşı destekleyenler vardı. Bir kişi bunu yaptı diye bütün Amerikalıları suçlayamayız. Bu beni çok endişelendiriyor.

Nasıl İslam'ın terör anlamına geldiğini söyleyemezsek...

Bu bir saçmalık. Artık medya da durumu anlamak için hemen sözü İslam'a getiriyor. İslam'ın terörle alakası yok. Şimdi medya Hristiyanlık ve İslam ya da Batı kültürüyle Doğu kültürü arasında bir ayırım yaratıyor. Bu beni çok endişelendiriyor. Zaten Amerika'da da ciddi bir paranoya başladı. Kendilerini sürekli tehlikede görüyorlar. Kısa süre önce New York'a gittim. Aranmadık yerimi bırakmadılar.

İstanbul'daki patlamaları duyunca ne hissettiniz?

Çok korktum çünkü ben de orada olabilirdim. İstanbul'u çok seviyorum. Televizyonda gördüğümde ben de bu sokaktan geçmiştım dedim. Şimdi tamamen çalkantılı bir dünyanın içindeyiz. Şiddet şiddeti doğuruyor. Kısa süre içinde Türkiye'ye gelmek istiyorum. El Kaide mi yaptı gerçekten?

Üstlendiler. Ama El Kaide şimdi, 60'larda yaratılan "komünizm hayaleti"nin yerini aldı sanki.

Ben de öyle düşünüyorum. Peki İstanbul'da patlayan bombaların gübreden yapıldığı söyleniyor. Mümkün mü?

Uzmanlar öyle diyor. Ama tabii içinde başka karışım-lar da var.

Bu o kadar kolay demek. Hayır, benim bahçeyi de yeni gübrelediler, bir şey olmasın?

Yok canım tek gübreyle olmaz...

Peki bu "diğer maddeler" kolay bulunabilir mi?

İnternette bile sipariş edilebiliyor bazıları.

Vay be... •

Hey otobüsler trenler

Ben size öyle demedim
beni yanlış anladınız
belki de hiç demedim

Burdur garajında akşamleyin
birkaç yüzyıl geriye gitmiş gibi tarih
davul ve zurna ile
hep kapalı olan telefonları aradım
yüzler kavruk eller kavruk
toprak kavruk ses kavruk
bir minyatürde gerçeküstücü bir resimde yahut
gördüklerime inanamadım
duyduklarıma inanamadım

Bir kamera hareketiyle Ankara metrosunda
Van'dan mısınız Antep'ten mi
içerlediler de -demek belli oluyor iki kelime
tek kurşunla olsun istedi arkadaşım
-hayır, bir kelime bir kelime
Diyarbakır çok sıcakmış bugünlerde
ama Urfa nerde Diyarbakır nerde

Ankaray'ı Diyarbakır'a götürdüler
bir fotoğraf karesiyle
arkadaşının omzuna koyarmış gibi metale el verip
-halk da çıksın geride
sonra boşta kalan el konuştu
ama neyse

Gerçek bir film karesi ne tuhaf
zihnimde yer açtı kendisine
Ankara'da öyle de İstanbul'da çekildiğinde de
hep kan çıkıyormuş taşranın fotoğrafı
Tarık Akan ve Hülya Koçyiğit
ve amele hanı
-lan dondurdun bizi
heykele döndük dışarda
dik gibi durdun mu dik gibi
(taşra bazı fotoğraflarda dik
ama gibi olduğunun farkında)
-bana âşık, günaydın dedi bana

Ben bu gözlerimi böyle
kredi kartında kaybettim bir kez de
Doğu'dan âmirinin özel işine koşturulmuş
kendine memur pozı veren bir hademe
-cebimde ikiyüzelli bin lira var
nasıl döneceğimi şaşırdım memleketime
(Kızılay'daki şube bile satmıyormuş kredi kartı
ile)
tren kaç dakikada varır terminale

Bu gözlerimi kaybettim böyle böyle
bana "İyi akşamlar beyim" diyen bir kadın
İstanbul dönüşü Fatih Ekspresi'nde
-biletimi bulacağım
beyefendiye bile gösterdim buraya geldiğimde
(Beyefendi görmedim diyor)
köpek mi atıyorsunuz diye çıkıştı
başına üşüşen ve kaç kere
sözle üst üste tecavüze yeltenen görevlilere
hayat artığı bir kadın buldu biletini
şaşırdım meğer ki sınanmışım
yüzü yol boyunca değil bende
pencerede pencerede

Ben öyle demedim size
beni yanlış anladınız
hiç demedim belki de

(son ya da ön sözler
orospuların ve orospulaştırılmış bir dünyanın
tecavüzü hak ettiğini düşünen görevlilere
eş tutulmak istemeyen beyefendiye
ait entelektüel bir gücenme
olabilir mi
ileri atılıp geri çekilme
beyefendiye kalsa
-ah ben ne yaptım
Jeanne D'arc'a rastlamıştım
deyip günah çıkaracak
ama neyse
zaten Jeanne D'arc hiç görünmedi şiirde
zaten Fransızlar Diyarbakır ile Antep'te
İngilizler Musul ve Kerkük'teydi 1920'lerde)

Tarihin Asparagasları

Okuyacağınız satırlar bundan ikiyüz sene evvel yazılmıştır ve Süleyman Faik Efendi tarafından kırkambar türünde hazırlanan ünlü Mecmua'nın İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'ndeki nüshasının (bk. Nr:9577) 93. sayfasından itibaren yer alır. Bazı kelimeleri yalınlaştırarak okuyalım:

“İnce düşünenler bilir, doğruluk ve yalan, akıl, yetkinlik ve vizyon, ancak zıddı ile birbirinden ayrıt edilebilir. Akıl ve anlayış ve vizyondan nasibi olan zat, her söylenen söze itimat etmeyerek ilk adımda kelâmı bütün ayrıntılarıyla inceledikten ve mantık süzgecinden geçirdikten sonra ona inanır. Bu tür sözleri uygun yer ve tam zamanında söylemek lazım iken halk yığınlarından bir alay anlayışsız ve kendini bilmez eşekler, Âsitâne'de (İstanbul'da) bazı asil ve esâsı olmayan hikâyeleri anlatıyorlar. Sonra da halk, bu sözlerin doğruluğuna inanıyor. O kadar ki; halk bu konuda mazur görülebilir ise de dünyada olup bitenleri bildiğine inanılan ve gerçekleri geçinen adamlar dahi bu tür uydurma hikâyelerin doğru olduğunu inanıyorlar ki artık işin doğrusunu ifade etmek lazım gelse, inandırmak mümkün olamamak derecelerine varmıştır.

Uydurma hikâyelerden biri şudur ki; Sünbülüyye tarikatı şeyhlerinin önde gelenlerinden Mevlîhâne Kapısı dışında kabri olan Şeyh Merkez Muslihiddin Efendi hazretleri, zamanında padişahın kızını nikâhlamaya talip olup padişah dahi (vermemek istediğinden) müdafaaya vesile olmak için kırk katır katan altın talep etmekle, bu istek şeyh efendiye ulaştırıldığında, şimdi Merkez Efendi Savmaası deyü ziyaret olunan sulu mağazanın toprağını kırk katır katarına yükletip Hızır ile saray-ı hümayuna göndermiş. Ve bunlara sarayda bakıldığı zaman hepsinin gerçekten altın olduğu görülmüş olmakla, ondan sonra padişah bu kerameti hayretle görüp kızını ona zevce olarak vermiştir.

Emir Sultan hazretlerinin, Bursa'da, Sultan Orhan'ın kızını nikâhladığı tarih kitaplarında açıkça yazılmıştır; lakin anlatılan bu madde, gerek tarih kitaplarında ve gerek Anadolu evliyalarının hal tercümelerini anlatan Şakâyık ve Lemezât gibi kitaplarda yazılı değildir. Ermişlerin kerameti elbette inkâr olunmaz, ancak Merkez Efendi hazretleri, zamanında Allah'ın seçkin kullarından olgun bir şeyh olup bu keramet kendilerinden uzak olmamakla birlikte, eğer gerçekten yaşanmış olsa idi, bütün kitap-

larda Emir Sultan'ın damatlığı yazıldığı gibi bu damatlık bahsi de yazılırdı. Bu konunun külliyan aslı yoktur.

Buna benzer yalanlardan biri dahi oldur ki:

"Padişahların kızları vezirlere nikâhlandıkları zaman eğer erkek evlatları olur ise yaşatmayıp idam olunur!" derler. "Hangi sultanın erkek evladı oldu da öldürdüler?" deyü sual olursa, "İşte Sultan Üçüncü Mustafa Hanın büyük kızı Şah Sultan'ın Mustafa Paşa'dan doğan ve Aliye Sultan adıyla bilinen çocuk, erkek ve ismi Aliye idi. Sultan Abdülhamid, saltanatına ortak olur korkusuyla onu idam eyledi." derler. Hâlbuki bu verilen cevabın aslı astarı olmayıp hanım sultan doğum yaptığı vakit yanında bulunanları bizzat görüp sual eylediğinde adı anılan çocuğun kız olup altı ay kadar ömür sürdüğünü, akâbinden hastalanıp öldüğünü, ondan sonra hanım sultanın başka evladı olmadığını haber verdir.

Bu hurafe halk arasında o derece tevatür olmuştu ki, gerçeği söylediğiniz zaman kimse itimad eylemez ve bundan böyle sultan kızlarından bir erkek evlat doğsa, "Âdet ve kanun budur!" deyü bazı kısa akıllılar, padişaha ol masumcuğu öldürtürler.

Bu maddenin hakikati budur ki; önceleri bazı padişahlar, saltanata ortak olur da fitne çıkar, ahaliye zarar erişir korkusuyla birader ve biraderzâdelerinden bazı şehzadeleri hiçbir suç ve günahları yokken idam ettirmişlerdir. Lakin sultan kızlarından doğan erkek çocuklar ne taht... u saltanat iddiasında bulunmuş ve ne de o korku ile padişahlar tarafından idam olunmuşlardır. Hatta eski sadrazamlardan Rüstem Paşa'nın Mihrimah Sultan'dan birkaç nefer erkek evladı olup yirmiş otuzar yıl ömür sürdükten sonra vefat eyleyip Üsküdar'da olan meşhur Mihrimah Sultan Camii türbesinde gömüldürler. Ve yine eski sadrazam Sokollu Şehid Mehmed Paşa'nın Esmahan

TECAVÜZ- KADINLARDAN ÖĞREN

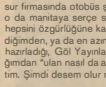
Tecavüz kadınlardan mı öğreniyoruz gibisinden bir anlam ortaya çıkmış olabilir ama durum zannettiğiniz gibi değil sevgililer. Bu iki ka-

yaşayacaklar. Çivi Yayınları'nın 1976'da tek fiyatına iki kitap alıyormuş hissi yarattı fikrinin zamanında başarıya ulaşmış olduğunu bilemem ama bugün bu kitabı (yoksa kitapları mı) beş yüz bin liraya alına- cı süper hissettik. Beş yüz bine iki kitap alıyosun, daha ne olsun...

BEN ÖLDÜKÇE YAŞARIM

Ben bu filmi biliyorum, kitabı da mı varmış diyenler olabilir. Zaten, Yılmaz Güney'li Sine-Roman Dizisi diye kapakta olaya netlik kazandıran bir alt başlık yer almaktadı. Duygu Sarıoğlu'nun senaryosunu yazıp yönettiği 1965 yapımı, Kurtul, Gülbün Eray, Şükriye Atav, Hamdi Şarılıoğlu... gibi isimlerin de bulunduğu filmimiz bu kitapta tekrardan hayat buluyor. Yani bu kitap sayesinde, senaryoyu filmde alınan sahneler eşliğinde (özellikle de öpüşme sahneleri) okuma fırsatını yakalamış oluyoruz. Konu dersiniz; köyden büyük kente gelen, işportacılığı deneyen, ilkgünden parasını ve tezgahını çaldıran, polisçe tutuklanan, nihayet bir barın fedaası olan ve silahına sarılan, bu ara bir dansöz kızgönülünü kapıran bir "ezik" delikanlı Ahmet'in yaşadıkları. Uzun otobüs yolculuklarından birinde izlediğim filmde İbrahim Tatlıses Urfa Cessur firmasında otobüs şoförüydü, o da dansöze gönlünü kaplıyordu, o da manitaya serçe satın alıyordu, diğer kuşların da parasını verip hepsini özgürlüğüne kavuşturuyordu... Ben Öldükçe Yaşarım'ı izlediğimden, ya da en azından fiyatı vaktiyle 15 lira olan, Ağah Özgüç'ün hazırladığı, Göl Yayınları'ndan 1976 yılında çıkan bu kitabı okumadığımdan "ulan nasıl da araklamışlar, yemişler ooolum filmi" diyememiş- tim. Şimdi desem olur mu? Söyledim oldu bile...

BİLGİSAYAR, Yeni Başlayanlar İçin

Karum Yayınları, Yazar: Errol Selkirk, Resimleyen (karikatürleri çizen) dersek daha doğru olur bence): Benny Kandler, Çeviren: Tektaş Ağaoglu. Kitabımızın orijinali 1986'da basılmış, tabii ki bizler o yıllardablgısayarad- denen aleti de biraz geriden takip ettiğimiziz kitabın ülkemizdeki basım tarihi 1991. "Bilgi- sayarın geçmişi zaten 30 yıl filan, 1986'da basıldıysa ne öğretecek şimdi bize" demeyin sakın. Valla çok eğlenceli diyebilirim, esprili çizimler ve konuşma balonlarıyla bir solukta okunuyor. 'Yeni Başlayanlar İçin' bir seriymiş aslında. Yeni Başlayanlar İçin Freud, Fransız Devrimi, Virginia Woolf, Lenin, Einstein, Nietzsche... daha bir sürü konuda bu tarz kitaplar mevcut. Blgısayar bunlardan birisiydi sa- dece, verdim beş yüz bin lira aldım kitabı, yine yeni yeniden başla- ya-

Sultan'dan doğma İbrahim Han adlı oğlunun nesli günümüze kadar baki ve soy soyuyla yaşayıp büyük babaları Mehmed Paşa'nın vakıflarını yöneterek ömür sürmekte. Ve yine yene Civan Kapıcıbaşı Semih Mehmed Paşa'nın dahi padişah kızıdan do- layı sultanzade olduğu bilinmektedir. Ve Sultan Mu- rad'ın kızı Safiye Sultan'ın Hüseyin Paşa'dan doğma Mehmed Bey namında bir oğlu olup 80 yaşına kadar ömür sürerek devletle sipahiağası ve silahdaragası ve kapıcılar kethüdası ve şikk-i san'i (Anadolu gelirle- rinden sorumlu maliye bakanı) ve sonra tekâüd olup Beşiktaş'ta hâlâ ayakta duran evinde vefat ederek nanesi civarındaki mezarlıkta gömülmüştür. O evde şimdi Mehmed Bey'in oğlunun oğlu olarak hâcçegan- dan Dâniş Mehmed Bey oturmakta olup Safiyesul- tanzâde unvanıyla anılır.

Günümüzde yaşayan padişahların kızlarından Be- hietullah Sultan'dan başkasının kocası olmayıp, onun kocası Alaeddin Paşa dahi devrin padişahın- dan, o dahi kendisinden nefret etmekle 15 seneden beri Âsitâne'ye gelemeyip Sivas'ta oturmaktadır.

Sonuç olarak, Osmanlı devletinin kuruluşundan ta Sultan Üçüncü Ahmed asrına gelinece kadar, padi- şah kızı hanım sultanların doğurdıkları erkek çocuk- ları, ömürleri oldukça yaşayıp gittiler.

Şimdi bu anlattığımız deliller tarih kitaplarında açık açık yazılmış iken haktan kimse buna itimat etmeyip, "Kanun, sultanların erkek evladları olur ise öldürt- mektir. Bunlara muârazâ lazım değildir." derler ve hiçbir şekilde aksine inandırmazlar.

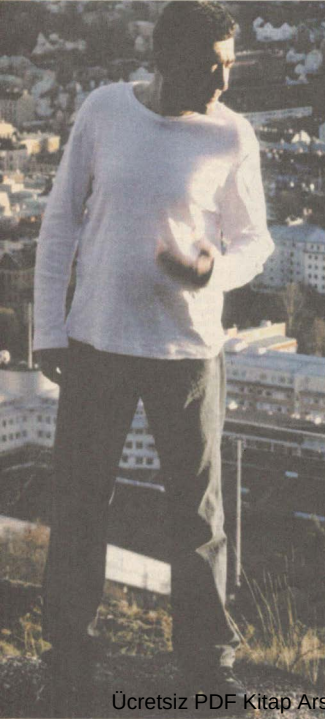
Çağımızda bunlara benzer iki yüzden fazla bâtil hurafeler söylenir. Hepsini de anlattıklarımız gibi uy- durmadır."

Kıssadan hisse:

Onsekizinci yüzyılın son çeyreğinde bir Osmanlı entelektüelinin derlediği bu tür bilgiler iyi okunma- dan tarihin gerçek yüzünü görmek pek olası görün- müyor. Haddizatında tarihe bakarken ne kimseyi ak- lamak, ne de bir başkasını karalamak amacıyla bak- malıdır. Orada yaşanmış olaylar vardır ve biz bütün olup biteni, bize onu anlatan tarihinin içinde, bil- diği ve belki de hissettiği gibi görürüz. Oysa aynı dö- nemli anlatılan başka bir tarihçi, bildiğimizin tam tersi- ni anlatıyor olabilir. Üstelik de ortaçağ tarihi, dünya- nın her yerinde bir resmi tarih olarak kayıtlara geç- mişken...

Bizim kuşaklar tarihi ya böbürlenmek, ya da şimdi- ki aksaklıkların günah keçisi olarak tokatlamak için kullanmışlardır. Hamaset edebiyatı yapmak da, bü- tün atalarımızla topyekün küfürler etmek de elbette bizi gerçeklere ulaştırmaz. Tarih ibret alınacak bir ti- yatro oyunudur, o kadar. Şimdi sahnede bizler yer almaktayız ve bizden önceki aktörler yahut figüranlar gibi, ne zaman biteceğini bilmediğimiz bir rolü oynay- ıp duruyoruz. Sonradan sahneye girecek olanlar da rollerinin ne olduğunu pek bilemeyecekler... Tıpkı öncekiler gibi.

Ciwan Haco konseri ve geriye kalan mutsuzluk Medenileşmeli miyiz?!

Deyim yerindeyse Ciwan Haco'nun konserini izlemeye giden yediden yetmişe herkes "altın vuruş yaparak" kendinden geçip Kürtçe müziğin zevkini bir başka yaşayacaktı. Sabahın erken saatlerinde maça gider gibi giyinip kuşanan gencinden yaşlısına, kadından erkeğine binlerce insan Abdi İpekçi Spor Salonu önünde toplanmış, konserin başlama saatini beklerken, bir yandan da kendi aralarında Ciwan'ın yeni kaseti "Na Na"dan parçalar söyleyip keyiflerine keyif katıyorlardı. İstanbul'da yaşayan tüm Kürtlerin bu konseri izlemesi imkânsız olduğu halde Abdi İpekçi'nin önünde birikenler böyle bir konser bir daha olmayacakmış gibi telefonlarına sanlıp yakınlarını, arkadaşlarını davet etmeyi de ihmal etmiyorlardı. Salonun önünde biriken bir grup keskin fanatik ya da provokatörün, daha konser başlamadan giriş kapılarının önündeki demirlere tırmanmaları içerde nası davranacaklarının ilk sinyallerini verse de, kimse bir taşkınlığın olacağına ihtimal vermiyordu. Ne de olsa yıllardır beklenen Ciwan Haco gelmiş, Kürt müziğinin isyankâr, aşk şarkılarını okuyacak, insanlar da onu canlı canlı görecekti. Salona sığmayacak kadar büyük bir kitlenin konsere hücum etmesinin başka nedenleri olsa da, Ciwan'ı görmek, canlı performansına tanık olmak bu nedenlerin başını çekiyordu. "Ciwan'ın konserine gittim" diyebilmek bile büyük bir sükse iken, ona dokunmak; hele bir de onunla fotoğraf çekirmek herhalde büyük bir ayrıcalıktı gelen izleyiciler için. Yıllardır sahip olamadıkları bir şeye umulmadık bir anda sahip olmak duyguları öylesine ka-bartmıştı ki, birçok genç sanki konsere değil de "olmak ya da olmamak" mücadelesi vermeye gelmişti.

Konser başlayalı daha birkaç dakika olmuştu ki sahnenin önündeki bariyerler yerle bir edildi, salonun ortasında hınca hınç biriken kalabalık Ciwan Haco'ya ulaşmak için sanki yarışa girmişti. Sahneye atlayanlar, üstünü başını parçalayanlar, sinevizyon kablolarını koparanlar, elektrik tesisatını tahrip edenler, her geçen dakika daha da çoğalmaya başladı. Kendimi bir an Kürtçe rock konseri değil de Müslüm Gürses'in konserinde hissetmeye başladım. Uzun saçlı erkeklerin sahne önünde kafa sallamalarını beklerken, jiletçilerin ortaya çıkması beni de herkes gibi endişelendirmeye yetmişti. Daha üstündeki elbiseleri çıkarıp atlatle sahneye atılan bir delikanlı zorlukla uzaklaştırılmıştı ki, sahneden, bir genç kız Ciwan'ın boynuna sıkı sıkıya sarılmış, başarmıştı bile. Yine

diğer genç bir kız elindeki sarı, kırmızı, yeşil renkli pusiy-
le sahneye atladığı anda sanki kıyamet koptu salonda;
alkışlar, ıslıklar, sloganlar birbirine karıştı. Ciwan Haco
her şeye rağmen konseri sürdürmek için kalabalığı yatış-
tırmak istedikçe, kitle ona daha yakın olmak için her ge-
çen dakika daha çok çaba sarf ediyordu. Yaşanan taş-
kınlıklar oturanların tepkisine neden olduysa da, sahne
önündeki taşkınlığın son bulmayacağı da ortadaydı. Ci-
wan'a zarar verileceği endişesi, tuhaf bir olayla, fanatiz-
min yüzünü de bir kez daha gösterdi. Genç bir delikan-
lının üzerinde satırla yakalanınca, Ci-
wan'ı korumaya geldiğini ifade etme-
si, organizatörlerin konseri bir an ön-
ce bitirmesine neden oldu.

Aslında konser çok iyi başlamıştı,
Ciwan Haco sahneye çıktığında sa-
londaki atmosfer görülmeye değeri-
di. Hele 'Dilo Rebeno' parçasını
okuyunca, bazı dinleyiciler ağlamak-
tan kendisini alamadı. 'Diyaarbekir
Warê Meye' parçasını okuduğunda
ise salonda bir slogan, zılgıt ve alkış
tufanı koptu. İşte bu parçadan sonra
konser bir başka havaya bürünecek,
Ciwan en duygusal parçalarını ses-
lendirecek derken, fanatiklerin taş-
kınlığı konserin devam etmesini im-
kânsız hale getirdi. Konserin devam
etmesi için elli altmış yaşlarında bir
kadının sahnenin etrafındaki gençleri
sakinleştirmeye çalışması ise Ci-
wan'a duyulan sevginin ne denli bü-
yük olduğunun başka bir gösterge-
siydi

Bir de dışarıda olup bitenler vardı
tabii. Bilet bulamayan bir grup Ci-
wan hayranının, içeri alınmayınca sa-
lonun kapılarını kapattı. Bu sırada sa-
den arta kalan diğer bir görüntüyüdü.

Ciwan Haco sahneden zar zor kulise götürüldükten son-
ra bazı izleyiciler Ciwan Haco'ya doyamamanın üzüntü-
sü ve konserin tekrar başlayacağı umuduyla yerlerinden
ayrılmazken, bazıları neden böyle olaylar yaşandığına da-
ir tartışmaya başlamıştı bile. Bazıları ise verdiği paranın
karşılığını alamamanın burukluğuyla, soğuk ve bir o ka-
dar da hüznünlü Abdi İpekçi Spor Salonu'nu arkalarında
bırakarak evlerine döndü. Ciwan'ı doyasıya dinleyeme-
yen izleyici, salondan ayrılrken hüznünlüydü. "Bir daha
böyle bir konser olur mu" sorusunu birbirlerine soran iz-

leyicilerin yüzünden, taşkınlık ya-
panlara duydukları öfke de yüzlerin-
den okunuyordu.

Ciwan Haco konserinden akıllar-
da kalan görüntüler bunlardı. Ciwan
Haco'nun müzik gücünden, perfor-
mansından söz etmek isterdim; ha-
co'nun insanlar üzerinde yarattığı
etkiden söz etmek isterdim; ancak
fanatik dinleyiciler buna izin verme-
di. Bir kez daha eğitime ne kadar ih-
tiyacımız olduğunu, müziğin verdiği
zevk yerine şiddete yönelmenin ne
kadar yaralayıcı olduğunu gördük.
Konser sona erdikten sonra ise
"medenileşmek zorundayız" demek-
ten başka bir şey kalmadı.

Yüz yıllar önce müzik çeşitli has-
taların tedavisi için kullanılırdı, kil-
selerde, medreselerde huzur bul-
mak için şarkılar söylenirdi. Ne yazık
ki müzik günümüzde şiddet, taşkın-
lık ve fanatizm yaratıyor. Batılı ülke-
lerde yüz binin üzerinde insanın ka-
tıldığı konserler düzenleniyor; ama
orda böylesi görüntülere rastlamak
mümkün değil. Evet kesinlikle mo-
denleşmek zorun-
dayız, bunun başka bir yolu yok. •

**Uzun saçlı erkeklerin
sahne önünde kafa
sallamalarını beklerken,
jiletçilerin ortaya çıkması
beni de herkes gibi
endişelendirmeye yetmişti.**

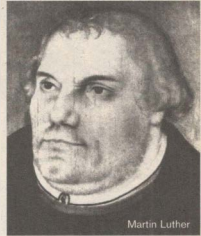
Aydınlanmacı aklın eleştirisine doğru II

Tarihte, herhangi bir dönem hakkındaki bilgimiz, genellikle o dönemden sonra gelen, art-çı dönemin, kendisinden önceki dö-nemi tanımlayışları üzerinde temellenmektedir. Yani aydınlanma öncesinde Avrupa'da yaşanan dönemlerin bir karanlık dönemi olduğunu, biz çoğunlukla o karanlık dönemlerin temsilcilerinden ziyade, daha sonra gelenlerin, kendi dönemlerini aydınlanma olarak tanımlayanların ifadele-rine göre değerlendiriyoruz. Kuşku-suz bu tavrı doğrultusunda, aydınlanma sonrası düşünceler de, aydınlan-mayı kendi anlayışları doğrultusunda yeniden tanımlama hakkını edinmiş oluyorlar. Yaklaşık sekizyüz yıl süren feodal Avrupa ortaçağı neredeyse Galile'nin uğradığı zulüm örneğiyle özdeşleştirilerek aktarılırken, yine aynı çağlarda Augustinus, Aquinolu Thomas, Gelasius, Wilhelm von Ockham'dan Martin Luther'e uzanan çizgi neredeyse gözardı edilgelmiştir. Yine ortaçağlar boyunca bilimler hiyerarşisinde zirveyi din bilimleri almakla birlikte sırasıyla astronomi,

geometri, müzik ve mantık da evren-sel; üniversiter bilimler olarak, müfre-datta yer almış ve vazgeçilmez bir ö-nem taşımışlardır

Dolayısıyla tarihi, sürekli bir bütün olarak değil de, dilimler biçiminde ele alan bazı anlayışlar, kendi öncüllerini adeta görmezden gelerek, kendilerini gökten zembille inmişçesine sunma-yı bir alışkanlık haline getirmişlerdir. Aydınlanma ise birçok temel kavram açısından, ortaçağı devreden çıkar-tıp, doğrudan Antik Yunan düşünce-sine bağlanma eğilimindedir. Oysa ortaçağın Hristiyan düşüncesi hayatı da başta Platon ve Aristoteles olmak üzere Antik Yunan'a dayanmaktaydı.

Bu bağlamda dikkate değer en önemli nokta ise şudur: Avrupa'yı dünyanın merkezi olarak gören aydınlanmacı akıl, Avrupa dışında, Ku-zey Afrika, Mezopotamya, Anadolu, Orta Asya ve Uzak Doğu'da ortaçağ-lara tekabül eden zamanlarda, mima-ride, edebiyatta, tıp'ta, matematik ve astronomide apaydınlık bir başka dünyanın varlığıyla neredeyse hiç mi hiç ilgilenmemiştir. Çünkü bu coğraf-yalarda yapılan bilim ve sanat, nitelik olarak, Avrupa burjuvazisinin, derhal teknolojiye dönüştürerek, mal ve kat-ma değer üretmesine olanak sağla-yacak bir bilim anlayışıyla örtüşmü-yordu. Bugün olduğu gibi o zaman-larda da, anılan coğrafyalar, aydınlan-manın keşfettiği egzotik, folklorik, et-nolojik ve antropolojik kategorilerde değerlendiriliyordu. Sonuçta buralar-da yaşayan halkların özel mülkiyet kültürü, sosyal sınıflarının niteliği ve mevzilenişi, sermaye birikimine yol açmayan üretim ilişkileri, devlet ve hukuk yapılanı Avrupa' nın çok geri-sindeydi (!) Felsefede bile, bu coğraf-yalardan İbn-i Sina ve İbn-i Rüşd dışında hemen hemen hiçbir düşü-nür fazlaca dikkate değer görül-mü-şü. Bu bağlamda aydınlanma ça-ğında bu filozoflara felsefe kürsülerin-

Martin Luther

den ziyade, orientalistik, arabistik kür-sülerinde değinildiğini biliyoruz.)

Sözde tüm evreni kapsayacak bi-çimde, insanı korkularından ve bağımlılığından anımdırmayı, insanlar arasın-da özgürlük, eşitlik, kardeşlik gibi de-ğerleri tesis etmeyi amaçlayan aydınlanma düşüncesi, uygulamada eşzamanlı olarak deniz aşırı coğrafya-ların keşfi, sermaye birikiminin hızlan-ması, bilim ve teknolojinin gelişmesi ve savaşıların yoğunlaşması süreçle-riyle doğrudan örtüşme göstermiştir. Burjuvazinin, Avrupa'da, gelişen sınıf nitelikleriyle aşağıdan yukarıya doğru devlet egemenliğini ele geçirmesi, ay-nı sürecin bir başka özelliğini oluşturu-r.

Markscı açıdan bakıldığında, aydınlanma, o dönemlerde yükselen sınıf olan burjuvazinin dünya görüşü biçiminde de anlaşılabilir. Ne var ki, bizzat Markscı düşüncenin kendisi de, bu dünya görüşünün içinde doğarak, siyasi iktidar açısından burjuvaziyi, ekon-mik açıdan da kapitalizmi hedef al-masına karşın, akıl, bilim, mantık, ilerle-me vb. fetişlere tapınmada, burjuva dünya görüşüne paralel bir çizgi izle-miştir. Bu bağlamda aydınlanma da tutucu bir eğilime girmiştir. Öyleki, sosyalizmi bi-

Augustinus

İmsel ve ütöpsal sosyalizm olarak ikiye ayrılmak suretiyle, bi-timin ve mantığın sunduğu sözde güvenceye sığınmak bile, bu durumun doğrudan bir ifadesidir.

AYDINLANMA VE AHLAK

Bugün gelinen noktada, mazlumların savunmanın, mülk-süzlerden yana tavrı alınmış, insanın insanı sömürmesine, sermayenin ve emperyalist imparatorlukların dünyayı ateşe vermesine karşı durmanın, bilimde, mantık da veya temelinin bu zemin üzerine kurmayla çalışan ideolojilerde olduğunu söyleyebiliriz mi? Yüzyıllar boyunca insan-lığa daha mutlu ve daha adil bir dünya vaad eden onlar-ca bilimsel ideoloji, onlarca mantıklı doktrin, sayısız akılcı siyasi program vs. bugün gelinen noktada, yangın yerine dönmüş, sefil bir dünya tablosu karşısında topyekün bir if-las ve derin bir hezimet sergilemiyorlar mı? Aydınlanma-nın başından SSCB kolektivizmine dek geçen süre için-de, bilim, akıl, mantığın ve bu zemin üzerine kurulu ide-olojilerin, ağırlıklı olarak yukarıda ifade ettiğimiz kötülükle-re hizmet ettiği gerçeği, insanlığın başka unsurlarına yö-nelmek gereğini duymuyor mu? Yani, akıl, mantığın yerine kalbi, sezgi ve sağduyuyu; siyasetin, inanç sistem-leri ve ideolojilerin yerine medeniyetlerin ve tarihin unuttu-rulmuş yaşama biçimlerini, oralarından süzülen kadim bir ahlakı yeniden ele alma zamanı geldiğini göstermiyor mu? Mantıksal analizlerle ulaşılan, iyiliğin, mantıksal tanı-mında temellenen manipüle bir ahlakı değil, annelerimizin binlerce yıllık sezgisel bir birlik sonucunu, sağ duyuyla bize aktardığı, "iyi insan ol evladım" şianındaki içkin ahlak-ı, iyiliği mantıksal bir ahlak kategorisi olarak değil, bir im-ge, bir hayal, bir sezgi olarak idrak etmenin zamanı...

Şimdi bunun üzerine hemen denilebilir ki, "iyi de, aydınlanmanın da bir ahlakı yok mudur, temelinin özgürlük, eşitlik ve kardeşlik değerlerinde (ide'lerinde) bulan aydınlan-macı ahlakın neyi eksiktir?" Hemen yanıt: aydınlanmacı ahlakın tözü, ruhi eksiktir/ır.

Başta Kant olmak üzere aydınlanma düşünürleri, ahlakı, insan aklının değer ve ilkeleri üzerinde yeniden inşa et-mek üzere büyük çabalar sarfetmişlerdir. Bunun için ö-nce aklı araştırmak, aklın yasalarnı kategorilerini keşfe-dek bunları tasnif etmek gibi bir yığın "akılcı" işlerle ömür-lelerini tüketen filozoflar, sonuçta burjuvazinin, yağma, sö-mürü ve savaşların ömrünü uzatacak geçersiz umutlara yol açan, bir dizi ahlak öğretisi geliştirmişlerdir. Bunların en facia örneği ise: yine sonuçta ücretli köleliğin devam-lılığına hizmet eden, bir "psikolojik harp" unsuru olarak tasarlanmış, ödev ve çalışma ahlakı ilkeleridir.

Kölecı Antik Yunan toplumunda erdem sözcüğünün karşılığı olan "arete" kavramı, çalışmak anlamına geliyo-rdu. Yani çalışmak, aynı zamanda bir erdemdi. Açıktr ki, bir köleye yaptığı işin, öliesiye çalışmanın, dolayısıyla köle-liğin altında bir erdem olduğu yutturulduğunda onun üze-rindeki egemenlik ve sömürü de, bir bakıma moral olarak güvenceye alınmış oluyordu. Tuhaftır ki benzerlik olacak ki, genel olarak Alman felsefesinde ve özel olarak da ay-dınlanmacı Alman ahlakında da erdem anlamına gelen "tugend" sözcüğü, köken olarak çalışmak, iş görmek an-lamına gelen "tüchtigen" fiilinden türemiştir. Dolayısıyla, eşitlik, kardeşlik, özgürlük gibi ahlakı ilkelerin içinde yer aldığı erdem kavramı, bu felsefi ve psikolojik harp sonucunda geldiği için, bütün öteki ahlakı ilkeler de bu kavrama tâbi

idiler. Demek oluyor ki, kölecı Yunan toplumunda, yakla-şık iki bin yıl sonra ortaya çıkan aydınlanmacı ahlak da, sözde eşitlikten, kardeşlikten dem vursa bile, özünde ücretli köle çalıştırmanın sosyal-psikolojisini oluşturmaya ça-lışıyordu. Aydınlanmacı ödev ahlakının teorisini Imma-nuel Kant, bizlerin bile, yaklaşık üçyüz yıl sonra, daha ilko-kul sıralarında maruz kalacağımız bir "psikolojik harbin" temellerini o yıllarda atmıştır.

İlkokuldaki öğretmenimiz bize hep şunu söylerdi: "Ba-kın çocuklar, Almanlar, Avrupalılar çok çalışmışlar, hiç durmamışlar ve ileri gitmişler, biz ise yüzyıllarca miskinlik edip yan gelip yatmışız, tembelliğimizden ötürü geri kalmı-şız. Çok çalışsaksak, ama çok çalışsaksak bir gün Almanlar, Amerikalılar kadar zengin ve ileri olabiliriz." İyî niyetli saf öğretmenlerimizin bilmeden bize uyguladıkları bu psiko-terör, kuşku yok ki, bugün emperyalist Batı karşısındaki ezikliğimizin, komplekslerimizin, duyduğumuz acı ve umutsuzluğumuzun, öncelikle psikolojik kaynaklarından bi-rini oluşturmaktadır. Bu bağlamda, emperyalist Batı'daki ulaşılmaz zenginliğin, ahmakça çalışmaktan değil, 'akıllı-ca' köle çalıştırmaktan ve kölelerin ürettiği katma değeri gasp etmekten kaynaklandığını, mülkiyet kültürü olmayan halkların yeraltı ve yerüstü zenginliklerini yağmalamaktan, bunları yine ücretli kölelere işleterek, katma değeri yük-sek mallar biçiminde yeniden pazarlamaktan, para deni-len sanal değeri kiraya vermekten ve bunu katlamalı ola-rak biriktirmekten ileri geldiğini anlayabilmemiz, ne yazık ki yıllara mal olmuştur.

Düşündürücü olan şudur ki, bu konularda gözlerimizin açılmasına büyük ölçüde yardımcı olan Marksizm de, çalış-mayı insanlığın biricik hedefi olarak öngörmek suretiyle, ay-dınlanmacı düşüncenin bir unsuru olduğunu, bize teyid edederuz. Marx'a göre geleceğin sınıfsız toplumu, insanın biricik amacının çalışmak ve üretmek olduğu, doğanın "sı-nırsız" kaynaklarının bu üretim sayesinde sınırsız bir zengin-liğe dönüşerek, herkesin gereksinimi kadar bu zenginlikten pay alabileceği, sonsuz özgürlükler toplumdur. Aslında "bilimsel sosyalizmin" sınıfsız toplumu, özgürlük, eşitlik, kar-deşlik sloganıyla ortaya çıkan burjuva aydınlanmasının "bi-limsel" bir tekrardan başka bir şey değildir. Aradaki bilim-

sellik iddiasının dayanağı ise sınıf ayrı-
rak burjuvazinin ve onun kapitalist
ekonomisinin diyalektik-mantıksal bir
analizinde kendisini göstermektedir.
Marksizm açısından bilim ve diyalektik
mantığın verileri o denli güçlüdür ki,
eğer çalışma dışında yeni bir etik, yeni
bir sınıf ahlaki gerekiyorsa bile, bunu
zaten, sosyalist üretim ilişkilerinin do-
ğuracağı üstyapı, kendiliğinden oluş-
turacaktır. Her ne kadar bu konudaki
fikir boşluğunu Lenin: "görevimiz yeni
tip insanın yetiştirilmesidir" sözüyle
ifade etse de, ne SSCB Bilimler Aka-
demisi, ne de Çin usulü güdük kolek-
tizmin "kültür devrimi" bu konuda,
yazık ki, aydınlanmacı pozitivistimin bir
adım önüne geçebilmiştir.

AYDINLANMA VE AHLAKIN KAYNAĞI

Yukarıda, aydınlanmacı ahlakın
"tözsüz", "ruhsuz" olduğundan söz
etmiştik. Bunu biraz açmak gereki-
yor: Bilindiği gibi, ortaçağlara ege-
men olan feodal ahlak, Hristiyan va-
hiy anlayışından kaynaklanıyordu. Ki-
lisenin o döneme özgü Hristiyanlık
yorumu kapsamında, yine başta kilise
olmak üzere feodal iktidarlar, toprak-
sız köylüleri, kendi mülkleri olarak, öl-
dürsiye yöntemlerle sömürüyorlar
ve onların yoksulluğunu çift stan-
dardlı bir ahlakla "katlanılabilir" kılma-
ya çalışıyorlardı. Hristiyan olmak, bu
dünyaya doğuştan günahkâr gelmek
anlamını taşıyordu. İyi bir hristiyan
köylü, doğuştan getirdiği günahları
nın affedilmesi için ömrü boyunca di-
ne ve Hz. İsa' ya bağlı olarak, kiliseye
itaat etmek, kilisenin hizmetkâr ol-
mak zorundaydı. Bu uğurda çekece-
ği acılar ise Hz. İsa' nın, onların kurtu-
luşu uğruna çektiği acılar yanında bir
hiçti. Mümin bir Hristiyan olarak cen-
nete kavuşmak için, yeryüzündeki
acıları katlanarak İsa' ya yaklaş-
mak ve bu sayede onun sevgisine layık ol-
mak zorunluydu. Peki yeryüzündeki
acılar nelerdi? Kilisenin ve feodal
beylerin topraklarında ölesiyce çalış-
arak, onların kasalarını altınla doldur-
mak ve bu uğurda hakiki anlamda aç-
lık ve salgın hastalıklara maruz kala-
rak, kir pas içinde sürmemkti.

Özetlemeye çalıştığım, bu ikiye bölün-
müş ahlak, yaklaşık sekiz yüz yıllık ege-
menliğini, Hristiyanlık ve Hz. İsa' dan
çarpıtarak aktardığı ruh sayesinde
sürdürebilmiştir.

Kilisenin ahlakına tepki olarak akılcı

ve pozitivist bir ahlak arayışına yöne-
len aydınlanma düşüncesi, din dışı
bir ahlaki temellendirirken, ona, insan
aklı sayesinde idealist bir ruh verebil-
mekte son derece zorlanmıştı. Çö-
züm olarak, cenneti yeryüzüne ikame
etme anlayışı öngörülmüştür. Bu
doğrultuda idealist olmanın, ruh bes-
lemenin gerekçesi olabilecek, ulus
devlet yurttaşlığı, yeryüzü uluslar aile-
si, dünya yurttaşlığı, birey olma ve
kulluktan kurtuluş, eşitlik, özgürlük,
vb. değerlerle durumun 1789-1871
yılları arasında bir süre idare edildiği-
ni varsayabiliriz. Ancak kapitalizmin,
liberal döneminin sonu olan 1871-
1900'lü yılların hemen erterinden
günümüze dek bu değerlerin gerçek
hayatta birer safsataya dönüştüğü
görülüyor. Birbiri ardına emperyalist
iki dünya savaşıyla başlayan süreç,
günümüzde dek ortada ne uluslar aile-
si bıraktı, ne dünya yurttaşlığı, ne de
üzerinde ahlak temellendirilebilecek
yeni bir ruh imkanı. Eşitlik, özgürlük,
kardeşlik değerlerine ise hiç girme-
yelim...

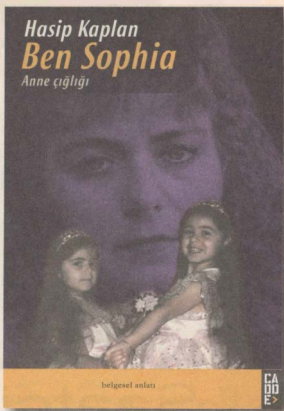
BAĞIMLI İNSANIN GERİ DÖNÜŞÜ

Aydınlanmanın sloganı neydi, anım-
sayalım bakalım: "Sapere aude" yani:
bilge ol! Hatta bilgili ol ve yalnızca
kendini aklına hizmet etmek için cesur
ol! Günümüzde yapılan kimi araştır-
malarla göre yalnızca ABD' de temel
eğitim almış insanların, yarınsından ço-
ğunda, ahlak ve ahlaki değerler zime-
zete sütunlarında okuyoruz. Sayıları

ve istatistik verileri tabanına meraklı po-
zitivist, akılcı kişilikler bu konuda inter-
net üzerinden bir yığın bilgi edinebilir-
ler. "Sekunder cahil": yani anadilde
okuduğu herhangi bir metni anlaya-
mayan ve yine anadilde basit bir dü-
şünceyi hatasız olarak yazıya dökeme-
yen şahsiyet, güzeller güzeli modern
insan. Anımsanacağı gibi bizde de ya-
kın zamanlarda böyle bir araştırma ya-
pılmış ve üniversite öğrencilerimizden
birçoğunun, imla hatasız bir mektup
bile yazmadığı gerçeği, birkaç yıl ö-
nce basına yansımıştı. Bunun dışında
modern dünyada sıkça rastladığımız,
eğitimi aldığı uzmanlık alanının dışın-
da hiçbir şey bilmeyen, başkaca hiçbir
şeyle ilgilenmeyen ve uzmanlık alanı-
nın dışında hiçbir şeye karşı sorumlu-
luk duygusu taşımayan, fakat kariyer
sahibi ve bol para kazanan başka gü-
zel bir insan tipinden söz etmek gere-
kir. Yine Batılıları deyimiyle "uzman
idiot".

Aydınlanma sürecinin bittiğini yan-
lızca SSCB kolektivizminin çöküşün-
den değil, uluslararası sermayenin kü-
reselleşme faaliyetinin sonuçlarından
da sezebiliyoruz. Bütün dünyayı, beliri-
li merkezlerden kontrol edilen bir
dez/informasyon akışına tâbi tutmak,
dünyanın her yerinde aynı ve benzer
tüketim alışkanlıklarını yaygınlaştırmak,
sanatı, edebiyatı ve insanlığın bütün
manevi/tinsel verimini meta olarak pa-
zarlamak, vb. sonrasında, aydınlanma-
nın amaçladığı bağımsız insanın varo-
labilmesi mümkün görünüyor mu?

Ortaçağlar boyunca, hayatını ve
aklını kiliseye ve huralelere adayan
insanın yerine, günümüzde, hayatını
ve aklını çalıştığı şirkete, sermayeye
ve onun örgütlerine, emperyalizm ve
yerel oligarşiler tarafından manipüle
edilen, siyasi, ideolojik, dinci ajan fa-
aliyetlerine, futbol kulüplerine, televi-
ye yaşıntılarına, ekstazi kültürüne,
mülk edinme ve tüketme manyaklığı-
na, vb. adayan, adamaya can atan
nesillerle karşı karşıya değil miyiz?
Nerede kaldı bağımsız insan ve onun
özgür aklı? Görünen o ki, arada ya-
şanan, tüm sözümona gelişmelere,
modernizm, vb. akımlara karşın, ay-
dınlanma süreci başladığı noktaya
geri dönmüş bulunuyor. Medeniyet-
ler tarihinin süzülüp gelen bir haya-
li, bir iyilik tahayyülünü sezmek, his-
setmek, akıl ve mantık öyle buyurdu-
ğu kadar, insanın hissedildiği için kö-
tülüklerin önünde durmak...

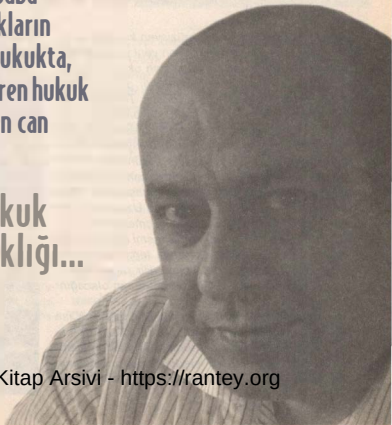
Ben Sophia
Belgesel Anlatı

İzlandalı anne, Türkiyeli baba
ve bir gün koparılışı çocukların
anneden, yedi yıl ulusal hukukta,
altı yıl da Strasbourg'da süren hukuk
mücadelesi. Son yılların en can
acıtan velayet davası...

Hasip Kaplan'ın hukuk
mücadelesi ve tanıklılığı...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Ahmet&Saatçioğlu Teoman

Bu ay Kaçak Yayın'ın iki müzisyen konuğu vardı. Daha doğrusu biri eski müzisyen yeni yazar **Ahmet Saatçioğlu**, diğeri ise **Kaçak Yayın** okuyucularının önceki sayılardan yabancı olmadığı genç müzisiyen, yakışıklı ve helalinden popstar **Teoman**. Ahmet Saatçioğlu ve Teoman yıllarca barlarda, gece klüplerinde birlikte müzik yapmış iki eski dost. Biri mesleğinin zirvelerinde, diğeri profesyonel anlamda müziğe ara vermiş, yazarlığa soyunmuş.

Ahmet Saatçioğlu'nun bu ilk romanı bilimkurgu türünde ve **ParalelDünyalar** adını taşımakta. Hem de bir üçlemenin ilk kitabı. **Hayalle Uzlaşma** üçlemesi; 1970 ile 2044 arasında geçmekte. İlk kitap ise 2004-2010 arasındaki bir dönemi anlatıyor. Bu yaşadığımız dönemi ilk kitabında tercih etmesinin sebebi onun canlı tanığı olması. Bir diğer nedeni de, yazarlık serüveni için iyi bir antrenman olacağından olmalı.

İki arkadaş'la kitap üzerine konuştuk, müzik ise kendini kelimelerde gösterdi. Mizah mı? O da ek-sik değildi. Hatta bir ara Teoman, Ahmet'ten kitap-tan bir bölüm okudu. Kendi kitabının bu ricasını, edebiyat okurlarının ve magazin basının

iyi tanıdığı, çok satar bir yazarımıza ait olan bir fotoğrafla gerçekleştirdi.

Arkadaşlarımızın ziyareti yoğun bir çalışma gününün kalabalığına denk gelince, **Daral-Timsah**'ın ve **Kozalak**'ın ünlü çizeri **Mehmet Çağçağ** bize odasının kapılarını açtı. Üstad anlattıkça ister istemez oda kahkahalara boğuldu!.. Popstar ve benzeri programlar üzerine yaptığı yorumlar ise buraya sığmaz, ki o tespitler, analizler başka bir yazı başka bir röportaj konusudur.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Aslan Özdemir: Bir müzisyen, bir yazar, üstelik eskiden birlikte müzik yapmış iki insan... Nasıl başla-yacağız?

Ahmet Saatçioğlu: Bence bırakalım doğaçlama olsun. Zaten muhabbet yolunu bulur.

Aslan Ö.: Teoman, istersen sen başla. Daha iyi tanıyorsun Ahmet'i. Ne kadar zaman oldu birlikte çalışmayalı?

Teoman: *Bilmem ki, uzun zaman oldu.*

Ahmet S.: 10 sene falan?
Teoman: Ahmet'in Ankara'da Barlas ve Alper'le kaldığı bir grubu vardı. O zamanlar Ankara acıdı. Biz haftasonları Ankara'ya giderdik. Ahmet'ler çalardı. Sonra çıkar birlikte çalardık ve ertesi günü İstanbul'a dönerdik. Yazları da Bodrum'da çalardık. Bir 'Cocaine' çalardık, 20 dakika sürerdi.

Ahmet S.: Hayatımdaki en önemli şey müzik. O yüzden biraz anlatmak lazım bu süreci. Nasıl başladı ve nasıl bitti? 13 yaşında Anadolu Lisesi'nde okurken Alper Erinç'le tanıştım. Alper şimdi aranjör'lük yapıyor. Teoman, Özlem Tekin, Candan Erçetin ve Göksel birlikte çalıştığı önemli isimlerden. Her neyse, abisi Barlas'ın 'AXE' diye bir grubu vardı. Hepimiz hayrandık. O dönem müzik endüstrisi yeterince gelişmemişti ama müzik vardı ve müzik olunca star da vardı ve Barlas gerçek bir stardi. Özlem Tekin'le de o yıllarda tanıştık. Sonra üniversite yıllarında davulda ben, gitarda Alper Erinç, vokalde Engin Akıncı ve basta Cüneyt Çöke olmak üzere bir grup kurduk. Ardından, vokale Özlem Tekin, bas gitarda da Şevki Öztürk geçti. Barlas, İngiltere'den dönünce de Özlem vokali Barlas'a bıraktı ve sonra İstanbul'a gelerek Volvox'a çalışmaya başladı. Ankara'da A-Bar'da, Graffiti'de, Kaş'ta, Fethiye'de, Bodrum'da çaldık. Sonra İstanbul'a geldik. Sis Bar'da, Kemancı'da, Hayal Kahvesi'nde çaldık ve sonra Pop Müzik'le birlikte endüstri de patladı ve ben sevdiğim şeyleri yapamadığım için müzikten uzaklaştım.

Teoman: Ne gibi, anlatamadım?

Ahmet S.: Ben, rock müzik seviyorum ama popüler rock değil. Biraz eski kafa bir şey. 70'ler. 1979 yılında da Led Zeppelin, Deep Purple dinliyordum hâlâ en sevdiğim grup Led Zeppelin. Yanına bir kaç isim daha ekle dersen, Deep Purple, Jimi Hendrix, Pink Floyd. Bir de bunlara yeni yeni Miles Davis eklendi. Rock dışında, blues, jazz dinliyordum. Sevmediğim işler yapmaktan sa çekilip, evimde Led Zeppelin'im dinlerim, diye düşündüm. Çünkü hakikaten müzik beni yaşatan şey. En kötü anımda, sevdiğim bir şarkı çalsın, her şey geçiyor, yaşamak ne kadar güzel diye düşünüyorum.

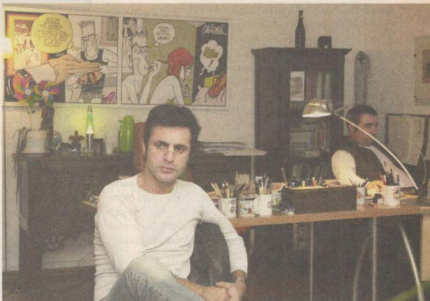
Teoman: Bize öncelikle yazarlık se-

nevi basmaya karar verirse, o zaman yazar olarak kendimi kabul eder ve bu yolda yürürüm."

Teoman: *Süper! Bir sürü tanıdığım insan var. 'Ben yazarım, roman yazıyorum, vs.' diyen ama adam yazmış, bastırmış ve bitmiş.*

Aslan Ö.: Yazarlığa nasıl bulaştın, bu geçişi anlatabilir misin bize.

Ahmet S.: Müzikten sonra, yaşamak için çalışmam gerekiyordu ve iş hayatına atıldım. Kendi işimi kurdum. Sonra çökuluslu bir şirket olan SHELL'de çalıştım. Daha sonra da, Yönetim Danışmanlığı yapmaya başladım ama hep ne yapacağımı düşünüyordum. Sanatçı adamsın sen, sanatla ilgili bir şey-

rüveninden bahseder misin? Çünkü ben seni müzisyen olarak tanıyorum, doğrusu yazar olarak karşına çıkmam beni şaşırtı.

Aslan Ö.: Senin haberin yok muydu kitap yazdıktan?

Teoman: Yoktu. Benim de yeni haberim oldu.

Ahmet S.: Kimsenin haberi yoktu. Aslında eğlence dünyasındaki tanıdıklarımı kullanıp, çok daha hızlı geçirebilirdim bu süreci ama dedim ki, 'Kimseye bir şey söylemeyeceğim. Mahşeri bir işti, bu gönüllüğüm yayınevlerine. Eğer bir yayı-

lerle uğraşman lazım diyordum. Kasım 2000'de birden kitabın anafakiri geldi. 1999'daki körfez depreminde oraya gitmişim ve çok etkilenmişim. İlk başta düşüncem depremlerde insanların ölmemesiydi ama sonra dünya'nın bir numaralı süper gücü olan bir Türkiye çıktı.

Teoman: *Bu arada depremden çok korkuyor. Bu yüzden gitti, Bodrum'a yerleşti.*

Ahmet S.: Aslında bu arkadaşla Bodrum'dan geldiğim bir damga. Bodrum'da en az İstanbul kadar tehli-

keli bir bölgede. Yine de, sadece az gelişmiş olduğumuz için kötü binalar yaptığımız için insanların ölmesini kabul edemiyorum. Geçenlerde televizyonda bir deprem uzmanı anlattı: Mesela Türkiye'de doğuda deprem olursa binaların yıkılma ihtimali dolayısıyla insanların ölme ihtimali, % 70; batıya doğru gelince, %50, %40, %30 diye azalıyor. Ben buna bir anlam veremiyorum. Teknoloji çağında insanların bu kadar basit şekilde ölebilmesini kabul edemiyorum. Bu anlamda, evet depremden korkuyorum ama sadece ben tehlikede olduğum için değil, başkaları öleceği için de korkuyorum.

Teoman: *Son İran depreminde kaç kişi öldü; 30-50 bin arası deniyor, ama Japonya'da olunca hiç kimse ölmüyor.*

Ahmet S.: Yazarlar, körfez depreminde "Unutturmaya-çağız" gibi bir sürü laf ettiler, aynı şey bu dört bombalama olayında da oldu ama kısa bir süre içinde hepsi unutuldu. Maalesef, yeni bir deprem olup, tekrar yaşayınca hatırlayacağız yaşananları. Ben herkesin mutlu huzur içinde yaşayabileceği bir Türkiye'nin hayalini kurdum. Evrensel hayaller kurarsak, herkes istediğine ulaşabilir.

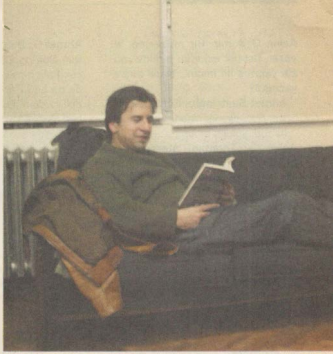
Aslan Ö.: Peki, bu kitabın türü ne? Bilimkurgu mu?

Ahmet S.: Genelde, Bilimkurgu olarak bahsediliyor, fırsat olursa düzeltiyorum. Aslında, 'fiction' yani kurgu. İngiltere ve Amerika'da bu türde bir çok kitap var. Ülkemizde, kurgu diye bir tür yok, varsa da ben duymadım ve bilmiyorum. Gerçeğe oldukça yakın. Zaten ben bu kitap için, gerçekleştirebilecek bir hayal diyorum. Bu anlamda, bu kitap bir ilk. Eğer değilse ilk olan kitabın yazarına özürlerimi iletıyorum. Artık ülkemizde de bu türde bir şeyler yazılmalı hatta filmi, dizisi yapılmalı. Tabii ki, tüm yazarlara ve yaptıklarına saygı duyuyorum. Aşk romanları yazılmaya devam etsin. Bu kitapta da aşk var ama gerçekçi bir aşk: Ana karakterin sevdiği bir kadın var ama sonra başka bir kıza aşık oluyor. Bu bana ölüm-süz bir aşktan daha gerçekçi geliyor. Aşk romanı yazmak isteyen yazsın, satın almak isteyen alsın. Benim tek derdim varolabilmek. Ben yazarak varolmak istiyorum.

Teoman: *Ne etkili oldu peki bu tarzı seçmede?*

Ahmet S.: Ben 'fiction' türünde romanlar okumayı çok seviyorum. Peter James, bu türdeki hit yazarım. Bu türde bir çok İngiliz ve Amerikan yazar var ve romanları 'Best Seller'. Klasik Rus Edebiyatı, Latin Edebiyatı da çok seviyorum ama artık Dostoyevski, Tolstoy gibi yazmak çok zor. O zamanlar altı arabayla gidiliyormuş bir yerden bir yere ve aylarca sürüyormuş yolculuk. Yaprağın damarlarına kadar anlatabiliyormuş yazarlar. Şimdi Paris'e bir-kaç saatte uçuyorsun. Ne anlatabilirim ki? Zaten gerçekten Paris'e uçan insanlar ne yaşıyor ki? İniş ve kalkış arasında, bir bardak içki ve hostes dışında fazla bir şey yok. Ben de bu kadarını anlatıyorum. Eğer bunu uzun uzun anlatmak istersem, bir uçak kazasını veya uçakta terörünü anlatan bir kitap yazmam gerekir.

Teknoloji çağındayız ve her şey çok hızlı geliyor. Bu çağın kitabı da çağa ayak uydurmalı. Mesela, kitabı yazarken sayfalarla anlattığım bölümler vardı, sonra inceleyip bu okuru sıkacak diyecek bir paragrafa indirdim.

Bu türde insan hızla bilmek istiyor ne olacağını. İnsan, çok heyecanlı bir kitap okuduğunda bazen satırları atlayarak okur. Ben benim kitabımı okurken insanlar satır atlamasını istemedim. Edebi yönü zayıf, yeterince betimleme yok gibi eleştirilerden daha önemli benim için okuyucunun satır atlamaması. Sonuçta okuyucuya yazıyordum. Okuyucu olmasa kitap var olabilir mi?

Aslan Ö.: *Senin dediğin gibi, dışarıda bunun örnekleri var ama Türkiye'de yok, yani okuyucusu hazır olan bir şey değil?*

Ahmet S.: Birçok kurgu roman, Türkiye'de okunuyor. Yabancı dil bilenler yabancı dilde okuyor. Bunun dışında çeviren bir sürü kitap var ve çoğu da iyi satıyor. Hatta fantastik tür patladı. Türkiye'de bugün Stephen King ya da Tolkien seven birinin benim yazdıklarımı da seveceğini düşünüyorum. Türkiye'de bu türün okuyucusu var. Şimdiye kadar yazarı yoktu, artık o da var.

Teoman: *Kitabın dışında yan tarafta 'I' yazıyor ama için de Kurgu 'II' yazıyor. Okur ilk kitap, diye mi okuyacak bu kitabı? Kurgusu da biraz karışık?*

Ahmet S.: Bu roman bir üçleme. Üçlemenin adı, 'Paralel Dünyalar'. Bu bölümün adı ise, 'Hayalle Uzlaşma' ve 2004-2010 yılları arasında geçiyor. 2. kitap 2010-2014 yılları arasında geçecek. 3. kitap da ise 1970 yılına dönelecek ve 2004 yılına kadar gelinecek. Hayalle Uzlaşma, ortadaki bölüm olduğu için Kurgu 'III' ama üçlemenin ilk kitabı. Bu türü kurgulamak oldukça zor. Sürekli zaman içinde dolaniyorsun. Yazarken, defalarca okudum yazdıklarımı, zamanlarda bir yanlışlık olmasın diye. Beynim patlayacak gibi oluyordu bazen. Okuyucu da okurken biraz kafa patlatacak. Ben kafa dağıtmak için kitap okuma düşüncesine karşıyım. Kitap okumak çok ciddi bir işti ve insanlar düşünmek için kitap okumalı. Bir kitap bir sürü şey düşündürmüyorsa, bana çok

bir şey ifade etmiyor. Belki de felsefe okumuş olmamım bunda etkisi vardır. Ayrıca, Terminatör filminde aynı döngü vardır, Matrix, Star Wars ve bir sürü benzerini sayabilirim. Tabii ki, bu kuşağın çocuğu olarak çok etkilendim bunlardan. Aslında kitabı yazarken, her bölüm kare kare gözümün önüne geliyordu. Bu kitap görselliği olan bir kitap. Bütçe olarak pahalya patlayabilir ama eninde sonunda filmini de yapacağım bu kitabın. Kimse para yatırmazsa, kendim MiniDV kamerayla çekirim.

Aslan Ö.: Kitabın sonunda 2010 yılına gelindiğinde Türk Lirası, Amerikan Doları'ndan daha değerli oluyor ve ilk bölüm de 2010 yılında geçiyor ama paradan bahsederken Amerikan Doları kullanmışsın. Neden?

Ahmet S.: Kitabın sonuna kadar ki gelişmeleri bilmeyen birisine, ilk bölümde herhangi bir lise mezununun 3.000 TL kazandığını söyleseydim paranın değeri açısından hiç bir anlam ifade etmeyecekti ama 3.000 Amerikan Doları deyince, o zaman 2010 yılına gelene kadar acı ip gelişmeler olduğunu anlayabiliyor. Bu nedenle, baştaki bölümlerde para birimi olarak doları kullandım. Gerçek hayatta da bunu sıkça yapıyoruz. Türkiye'de yaşıyoruz ama bir yıl önceki bir şeyin fiyatını bugünküyle karşılaştırmak için doları kullanıyoruz çünkü TL olarak bu kıyaslama enflasyon ve paranın değer kaybından dolayı bir anlam ifade etmiyor. Umarım, kitaptaki gibi 2010 yılında para birimi olarak gerçek yaşantımızda da sadece Türk Lirası kullanırız.

Teoman: Her şeyi kontrol altına almak için ülkemizde bir Sistem Reformu gerçekleştiriliyor ve insanlar beyinlerine yazılan bir numarayla kontrol altına alınıyor. Bu etik olarak doğru mu?

Ahmet S.: Tabii ki değil, ana karakter de bu çözümü üretirken inanılmaz derecede uykusuz. Bu sorunun cevabını da kitapta veriyor. Kendi kitabından alıntı yapı-

mak da başka bir zevk. Şöyle diyor: 'Zaten tüm insanlar Tanrı tarafından fişlenmemiş miydi?'

Aslan Ö.: Peki, Başbakan sosyal demokrat mı?

Ahmet S.: Benim siyasi bir duruşum yok, çünkü siyasetin kokmuş olduğunu düşünüyorum. Tabii ki, ideolojik görüşlerim var. Başbakan sosyal adalet yanlısı diyelim. Bu tüm uygarlıklarda, ulaşılmak istenen ideal durumdur. Antik Yunan'da da , Gandi'de de aynı bakış var. Olaya siyasi bir boyut getirirsek anlatmak istediğim dar bir çerçeveye takılır kalır.

Teoman: Kitapta birçok bilimsel gelişme var: Deprem enerjisinin alternatif enerji kaynağı olarak kullanılması, Gen haritasının çıkarılması ve ölümsüzlüğün bulunması -her ne kadar sonuç hayal kırıklığı olsa da!-; insan beynine bilgi upload edilmesi (yüklenmesi) ve download edilmesi (indirilmesi), dünyaya büyük bir göktaşı çarpması, yıllarca hortumlanan paraların ekonomiye geri dönmesi, IMF'ye olan borçların kapatılması, Avrupa Birliği tam üyelik günü vermesine rağmen girmeyi reddetmemiz... Türkiye'nin dünyanın bir numaralı süper gücü olması. Bunlar ütöpik hayaller değil mi?

Ahmet S.: Hem evet, hem de hayır. Her şey inanmakla başlıyor. Kitapta 2009 yılında Türk Lirası'ndan 6 sıfır atılarak bir lira, bir euroya eşit oluyor. Birkaç yıl önce kriz ortamında o da bir hayaldir ama bugün 2005 yılında bunu gerçekleştirmeyi planlıyoruz. İnanırsak adım adım herşeyi gerçekleştirmek mümkün.

Aslan Ö.: Bunları okuyan birisi senin için amma da uçmuş demez mi?

Ahmet S.: Kitabın içinde de yazıyor. Dünyanın en zeki adamı olduğu söylenen Einstein'ın bir lafı: 'Hayal gücü bilgiden daha önemlidir.' Evet, belki de hiçbir şeyin hayalini kurmadan yaşayanlar dediğin gibi düşünebilir. Ya

“Babil Kulesi”

Antiope Kompleksi

Mitolojiler, kùltlere inandırıcılık kazandırmak için yaratılmış edebî ürünler olmalarına karşın, hayranlık verecek kadar ayrıntılı bir şekilde insan ruhunun sırlarını da deşifre etmeyi başarmışlardır. Bu nedenle Freud, kuramlarını Yunan Mitolojisi'nin kahramanlarıyla adlandırmakta hiçbir sakınca görmez. Narcissus'un öyküsü Narcizm kuramına, Oidipus'un öyküsü Oidipus Kompleksi'ne ismini vermiştir ama zannımca, Eski Yunan Mitolojisi'nde bir öykü psikolojik bir tahlili hak etmesine karşın gözden kaçmıştır. Bu, prenses Antiope'nin öyküsüdür:

Söylenceye göre Kadmeia Kenti'nin kralı Nykteus'un, Antiope adında güzel biri kızı vardır. Nykteus, estetiğe düşkünlüğü ile zevk sahibi biriydi. Sadece güzeli, temiz, ölçülü ve uyumlu olanı seviyordu. Kendi istediği şekilde yarattığı dünyasında kırk dökük, çarpık ve bozuk şeylere yer yoktu. Ölçü ve uyumun harmonisiyle oluşturduğu güzellikler içinde estetiği arıyor ve kızını da bu şartlar altında yetiştiriyordu. Antiope de, yaşadığı bu incelikler dünyasının kendisine kazandırdığı eğitim ile babasının yardımcıları yapmaya başlamış, birbirinden zarif şöenler ve eğlenceler tertip ederek bu alandaki yeteneğinin babasından aşağı ya da olmadığını kanıtlamıştı. Güzel bir organizasyon için gerekli yüzlerce ayrıntıyı tespit edip bunların birbiriyle uyumunu sağlamada gerekli olan tercihi yapabilme becerisinde ustalaşmıştı. Ne var ki, zamanla canının daha çok sıkılmaya başladığını fark ediyordu Antiope. Güzellik, uyum ve ölçü artık onu cezbetmiyor, tam tersine kurtulunması gereken ağır bir yük gibi görmeye başlıyordu. Tam bu noktada doğanın karmaşasının kendisini çektiğini fark etti. Sanki bütün içgüdüsel dürtüleri kontrolten çıkmış, doğadan gelen ilkel çağınları algılayan yeni bir benliğe sahip olmuştu. Oysa babası ona, kendi gibi zevk sahibi bir genci damat adayı olarak seçmiş, evliliğin bile onu sarayındaki inceliklerden mahrum eden bir azaba dönüşmemesi için elinden ne geliyorsa yapmıştı. Ama o sırada bulutların arasından yeryüzünü gözleyen Zeus'un varlığını kimse hesaba katmamıştı. Zeus, bu kızı hemen aşık oldu. Onu elde etmek için ne gibi bir strateji belirlemesi gerektiği konusunda ise Hermes'in fikri gerekiyordu. Ne de olsa Hermes, insanlar arasında en çok vakit geçiren tanrıydı. Ama Hermes'in sözleri anlaşılacak gibi değildi. Çünkü Zeus'a, “Kendini çirkinleştir,” demişti. “Kendini çirkin, pis kokulu, gürlütlü, görgüsüz ve kaba bir yaratığa dönüştür.”

Bu özelliklere en uygun yaratık olarak kendini bir “satire” dönüştürmekten başka bir çözüm yolu kalmamıştı Zeus için.

Antiope, yaptığı orman gezilerinden birinde, karşısında işte bu içgüç görünümlü satir'i buldu. Onun çirkin görünüşü kanını dondurmmuştu, ama can sıkıntısını unutturduğu için yüreğini saran bu korku onu heyecanlandırıyordu. Antiope, ormana kendi isteğiyle gelerek defalarca bu satir'le birlikte oldu.

Mitosun bundan sonrası, can sıkıntısına karşı heyecanı arayan fakat bununla birlikte kederi de bulup korkunç acılara maruz bırakılan bir kadının hikâyesidir. Bu öykü, hangi mesaj kaygısını taşırsa taşısin, güzelliğin neden can sıkıcı olduğunu, çirkinliğin ve içgüçlüğün neden heyecan verici olduğunu açıklamaya yeltenmez... Dolayısıyla öykünün bu kadın bizim için yeterlidir.

Bu mitosun insan psikolojisi hakkında yaptığı vurguyu, yaratıcısının ilginçlik kaygısıyla işlediği basit bir tema gibi görmek aldatıcı olur. Çünkü klasik çağda bu tür olgulara sadece edebiyatta değil, tarihsel metinlerde de fazlasıyla rastlıyoruz. Örneğin Romalı Eppia'nın yaşadıkları buna bir örnektir. Eppia'nın zenginlik ve saygınlığı sadece Roma'nın soylu senatörlerinden birinin kansı olmakla başlamamıştı, çocukluğu da zengin bir babanın önüne serdiği olanaklarla her türlü varlık ve lüks içinde geçmişti. Buna rağmen o, bir gladyatöre aşık olmuştu. Aşk, insana en sıra dışı isyanları en yüce duygularla yaptırın bir duygudur ya da ünlü aşk öykülerinde bu yönü her zaman ön plana çıkarılır. Oysa Eppia'nın aşkı, ne yerleşik ahlak kurallarına isyan, ne estetik zevklerin sorgulanmasıdır. Çünkü sevgili Sergiolus'la yaptıkları şey, hukukun haksızlığına karşı başkaldırı demek olan Roma sisteminden bir kaçış değildir ya da sevgilisinin gladyatörlük mesleğine son verecek bir miktar parayı tedarik etme çabası da yoktur işin içinde. Sergiolus yaptığı işe devam eder ve onun ait olduğu familia gladiatoria, Anadolu'dan Mısır'a kadar uzak vilayetler arasında yolculuklar yaparken Eppia da, sevgiliyle birlikte bu yolculuklara katılarak aşkını ispata çalışır. Sevgilisinin arenalarda yaptığı kavgaları seyretmek için göçebe bir yaşamın bütün pisliğini ve kabalığını eski yaşamının zarafetine tercih eder. Eppia, yaşamından memnun gibidir, Sergiolus'un ölümden kurtulmak ya da öldürmek için yaptığı her hamle ona heyecan vermektedir. Onun bu seçimine karşı Roma aristokrasisinin Eppia'ya verdiği paye gladyatik olmuştur, yani kadın gladyatör... Romalılar için gladyatör imajında cesaret, soyluluk veya başka bir erdem vurgu yoktur. Tam tersine, kölelerden bile daha aşağı bir konumun temsilcileridir. Tabii ki, kenderinin en içgüç istekleri uğruna birbirlerini öldürmeye çalışan bu insanlarla saygınlık ve zenginlik uğruna yaşamıyordu Romalılar,

ama yine de, onları çağlarını süper starları konumuna getirmekten kendilerini alamıyorlardı. Hatta, alkışların büyüü uğruna birçok Romalı özgür insan, gladyatör okullarına girebilmek için efendilerinin her türlü dayağı ve kötü muamelesine katlanacağı taahhüdünü de içeren bir metne imza atarak özgürlüklerinden vazgeçebiliyorlardı. Bu uğurda imparatorlar bile arenaya inip ellerine tahta kılıçlar verilmiş rakipleriyle gladyatör dövüşü yapıyordu.

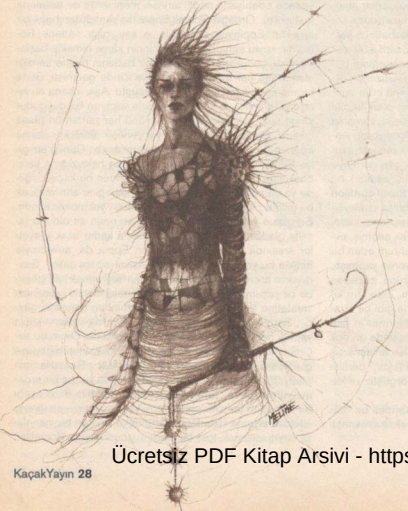
Eppia'nın öyküsü uç bir örnekti kuşkusuz ama birçok soylu ve zengin kadın, gladyatör okullarına giderek, gladyatörlerin silahlarını almak ve savaş eğitimlerinde kullanılan tahta sopa "palusla" talim yapmak gibi daha üstü kapalı erotik fanteziler yaşıyorlardı. Bu fantezilerin en ilginç Faustina'ninkidir. İmparatoriçe Faustina, Roma törenlerinden birinde gladyatörlerin geçişini izlerken içlerinden birine aşık olmuştur. Onu yataklara düşüren bu tutkusunu sonunda kocası

na da açmak zorunda kalmıştır. Ne yapacağını şaşırarak Marcus Aurelius, her söylenene inanmak zorunda kalan bir aptal durumuna düştü. Sonunda ona en mantıklı gelen çare, fikrini danıştığı Chaldeans'ın söyledikleriydi: Chaldeans, bu gladyatörün öldürülerek Faustina'nın, onun kanında yıkandıktan sonra kocasıyla yatmasını tavsiye etmiştir. Bu öneri yerine getirilince, gerçekten de Faustina'nın tutkusu son bulmuş ama Roma İmparatorluğu'nun en sadist hükümdarlarından biri olan Commodus'u dünyaya getirmiştir.

Antiope'nin öyküsünden şunu anlıyoruz: Estetik ve zarafet, özünde, bu kavramları tanımlamaya ve tanımladıklarıyla yeni bir yaşam kurmaya uğraşanlar için bir sorundur. Yunanlılar, pek de nedenini anlamamakla birlikte bu kavramları ilk kez tanımlayan kendi filozoflarını yalanlarcasına böyle bir yaşam sürmenin imkansızlığını mitolojilerindeki bu örneklerle itiraf ederler. Antiope olgusu, bayağılığa özlemdir. İnsan

ni zaatların bir türlü kusursuz bir estetik tarza müsaade etmeyeceği mesajını taşır. Olaya bu açıdan bakacak olursak Avrupa felsefesinin ilk ciddi açmazlarından biridir bu: Kendi tanımladığı bir kavramın aynı zamanda imkansızlığını da itiraf etmek... Avrupa felsefesi tamamen bu yanlış metodoloji üzerine kurulmuştur. Tanımlamalar üzerine kurulu bir felsefe, kendi uygulanabilirliğinin imkansızlığı kanıtlandığında karşısına başka tezlerle yeni bir ekol dikilerek aynı zavallı macerayı yeni baştan yaşamamaya mecbur kalmıştır. Avrupa, birbirini çürüten ekoller üzerine bir felsefe tarihi yaratmasına karşın bu felsefelerden asla güçlü bir din ortaya çıkaramamıştır. Dolayısıyla düşünsel hayatlarının kısırlığı sonucunda, en bunalımlı dönemlerinde doğunun fakirlikle yoğrulmuş dinlerinden birine sarılmışlar, Romalıların küçümsediği Yahudiliğin bir mezhebi gibi ortaya çıkan Hristiyanlığı benimsemek durumunda kalmışlardır. Yunan-Roma felsefesinden ortaya çıktığı varsayılan Batı düşüncesinin müthiş bir başansından söz edemeyiz bu durumda.

Estetik zevkin temsilcileri ve geliştiricileri her dönemde soylular, aristokratlar, feodaller, burjuvalar ve başka başka isimlerle anılan diğer egemen sınıflardır. Colosseum'un muhteşem mimarisini yaratan Romalı soyluların neden müzik, tiyatro, felsefe, heykeltıraşlık, resim ve mimari alanındaki muhteşem yapıtlarına rağmen eğlenememek için deşilen bağışsıklara, kesilen kafalara, kopan kollara, vahşi hayvanlar tarafından ezilen, lokma lokma yenen, ateşlerde yakılan insanların iğrenç görüntüsüne ihtiyaç duyuyorlardı? Niçin güzel sanatların her alanında başarıyla eserler vermiş bu insanlar, zavallı ruhlarına ilaç olsun diye bayağılık arzularını içinde kıvrıyorlardı. Bayağılık, niye tutkuyla arzu edilen bir şeydi? Üstelik aynı sihirli bileşimi şimdi Amerikan sineması da başarıyla uygulamaktadır. Sinema, diğer sanat dallarında hiç olmadığı kadar mühendisliğe ihtiyaç duyan bir sanat dalı olduğundan dolayı en pespaye konuları en muhteşem görselleştirme sunumunu kapılarını açmıştır. Çağımızın Yeni Roma'sı, bu fırsattan sonuna kadar yararlanmayı bildi. Rambo'suyla, Terminatör'üyle, alıptatlar

tabancasıyla düzinelerce kızilderli öldüren kovboylarıyla Amerikan sineması sayısız gladyatörler yarattı. Bunlar da Roma'nın gladyatörleri gibi gerçek bir savaşın kahramanları değil, temaşa sanatının kahramanları olarak hayat buldular ve kullanım süreleri doluncaya kadar gerçek bir kahramanın popülaritesini topladılar. Roma yazarları, gladyatör denen gerçek insanın duyguları konusunda dilsiz kaldı. Onların acılarını, üzüntülerini, kederlerini, en önemlisi zavallılıklarını yazmaya yanaşmadı. Onlar için önemli olan muhteşem Colosseum mimarisindeki gösterişli zirhlar altında yaptıkları dövüşlerdi. Colosseum'un zeminindeki özel asansörlerle arenaya çıkarmayı, onlarcasını bir ordu nizamıyla savuşturmayı, deniz savaşları için bir anda Colosseum'un zeminini suyla doldurup gerçek savaş gemileriyle savaşmaları sağladıktan sonra, suları boşaltıp bir sonraki dövüş için zemini kuru hale getirmeyi ve bunun gibi insanın aklını durduracak mühendislik harikası buluşlarla ölüme yeni tarzlar, yeni görşellikler kazandırmayı becerdiler. Gladyatörlerin dövüşünü daha etkileyici hale getiren bu teknik mucizeler içinde, onları sahte kahramanlıklar yaparken görmekten başka bir şey arzulamadılar ve sonuç olarak bu yaratının içindeki gerçek insan ruhu ölüverdi. Tıpkı Amerikan sinemasının gladyatörleri içindeki insan ruhunun ölüvermesi gibi... Yeni Roma'nın sinemasında bizi etkileyen en önemli şey mühendislik gösterileridir: Hesabı yapılmış patlayıcılarla havaya uçurulan maketler, özel rampalardan yürütülerek devrilen arabalar, özel atlayış teknikleriyle yere çakan insan görüntüleri, özel maddelele koruma altına alındıktan sonra tutuşturulan figüranların yanı sıra hepsi de mühendislik bilgisi isteyen bu gösteriler hayran eder bizleri. Ama Hollywood, sinema perdesine yansıyan görüntülerdeki mühendislik harikası uygulamalara vereceğimiz bir hayranlık nidasını hedeflemez, perdeye yansıyan görüntüler, içimizdeki yabancıyı hedefler. Tıpkı Populus Romanus'un (Roma halkı) beklentisi gibi bu sinemanın seyircisi de parçalanmış bedenler, yanıp tutuşan yüzler, yıkılan binalar, ağızdan burundan boşalan kanı görmek ister. Yıkılan, yanan, çürüyen, ölen şeylerin imgesi bir kez daha canlı olan yarı insan ölümleri insan imgesine galip gelir.

Oysa, estetik olanın temelinde mühendislik ilkelerinin yanı sıra ahlak da vardır. Estetik, uyum ve uyumlu olanın kompozisyonundan çıkacak olan güzelliği ararken, etik, uygunsuz olandan doğan çirkinlikleri ayıplar, tolere eder ya da görmezden gelir. Tıpkı estetik gibi malzemeyi değil, imgeleri seçer. İmgelerden bir yapı kurar ve bunu yaşar.

Ahlaki çökkünlüğün ilerki aşamasında estetik anlayışta bir kayma, güzelliği yerine çirkinlik, uyumsuzluk ve ölümler na bir tutku kaçınılmazdır. Hitler, cepheyi gezerken yerde gördüğü bir Alman askerinin cesedini kendinden geçercesine bir zevkle uzun uzun seyretmiştir. Keza, Berlin'deki yapıların muhteşem mimarisine duyduğu hayranlığı vurgularken, onların harabelerini (muhtemelen kendi de bunun farkında değildi) çok daha fazla sevmiştir. Kısacası asalaklar asla ahlaki olamazlar ve yaptıklarını yıkmak eninde sonunda onların kaderidir. Tarih her zaman iktidardaki bir grup ya da sülalenin, iktidarlarının ilk dönemlerindeki kültürel, sanatsal ve ekonomik üretimini tamamen tüketerek iktidardan uzaklaştığını göstermiştir, bu da tarihin hep tekerrür ettiği hissini yaşanmasına neden olur.

Kısacası, ahlaki çökkünlük eninde sonunda estetik yok-sunluğa ve bayağılaşmaya neden olur ki ben buna Antiope Kompleksi diyorum. Bu süreci anlamak için şöyle bir örnek vermekte yarar var: Televizyonda veya gerçek hayatta birbirlerinin can düşmanı olan hayvanların dostluğuna ilişkin örnekler görmüşüzdür. Kedi ile köpeğin ya da muhabbet kuşuyla kedinin dostlukları ilginç gelebilir insana. Ama bu dostlukların temelinde çok basit bir gerçek yatar: Bu hayvanların birbirlerinin etine ihtiyaç duymayacak ya da aynı av sahasını paylaşmayacak bir ortamda yaşamaları ve yiyeceklerinin sahipleri tarafından temin edileceğine güven duymaları gerekir. Ahlak da hemen hemen bu şartlar altında oluşur. Bir kedi ile muhabbet kuşunun dostluğunu düşünelim: Vahşi doğada kedinin kuşu yemesi olağandırı ve bunda yanlış olan hiçbir yön yoktur. Aynı kedi ve kuş, birbirlerini öldürmek zorunda olmadıkları bir ortamda kafesin koruyuculuğuna ihtiyaç duyulmaksızın dostça yaşadıkları bir süreçte bir gün kedi kuşu öldürüp yerse ne hissederiz? Kedinin içgüdüleri uyarınca bunu yapmak durumunda olduğu söyleyebiliriz, ama yine de, kedinin bu yaptığından insanı rahatsız eden bir yön mutlaka vardır.

Konu kedi değil insan olduğu zaman da belirleyici yaklaşım hemen hemen aynıdır. Bir sürü içgüdü'nün bizi zorluyor olmasına rağmen birini öldürmeyi ahlaki bir düşünlük sayarız. Savunma amaçlı olmayan cinayete bir koku, bir his, bir görüntü ya da başka bir uyarıcı neden olmuştur ama yine de cinayet zorunlu değildir. Romalı gladyatör seyircileri için de kan dökmek ya da kan dökülüşünü seyretmek gerekli değildi ama içlerindeki dürtüleri kontrol edebilecek bir etik anlayışa sahip değillerdi.

İnsan bayağılaşmadan ne cinayet işleyebilir ne başka bir kötülük yapabilir. Bayağılaşmak bir süreçtir. Bu sürecin ardındaki asıl dürtü öldürme saplantısı ya da Erich Fromm'un deyişle ölümlüverektir.

Antiope'nin babası Nykteus'u da, kızı tarafından orman-cilerle birlikte hapseden bir zamanlar kendi seçtiği, zevk sahibi, uygun damadı öldürmüştür. Ne tam bir trajedi...

SALİHLİ, SANATIN VE ŞİİRİN BAŞKENTİ OLDU

"Salihli'nin sanatsever halkı içinde bulunduktan, Salihli'nin gerçek aydın Belediye Başkanı Zafer Keskiner'i tanıdıktan ve hep bildiğimiz Şadan Gökova'lyı iş üstünde gördükten sonra, sanatın başkentinde bulunduğumu anladım."

(Melih Cevdet ANDAY)

Şadan Gökova'yı ülkemizde tanımayan yoktur. Güzel insandır. Güzellğini Ege'nin tarihinden, toprağından, havasından, denizinden almıştır. İçtendir. Sevgi doludur. Sevgi onun için hava, su gibidir. Sevgisini yayar tüm insanlara. İnsanları sevdiği ölçüde, sanatı da sever.

Zafer Keskiner'in Salihli belediye başkanı seçilmesiyle, Prof Dr. Şadan Gökova'da onun kültür, sanat danışmanı oldu. O günden sonra sanatın, kültürün tohumları eildi. Daha ilk günden ürün alınmaya başlandı. "Salihli Şiir İkindileri 1" 24 Nisan 1985 tarihinde 21 şairin katılmasıyla gerçekleşti. O gün yola çıkan Şiir İkindileri'nin otuzuncusuna ulaşıldı. Her yıl yaz ve güz olmak üzere iki kez yapıldı bu müzikli şiir şölenleri. Şadan Gökova'nın çabalarıyla her etkinlik bir şölene dönüştü. Şadan Gökova, Salihli ile ilgili olarak şunları söylüyor:

Diyebiliriz ki; Salihli'ye gelmeyen ünlü Türk şairi kalmadı. "Yaşayan en büyük Türk şairi "Fazıl Hüsnü Dağlarca'dan Melih Cevdet Anday'a, Salah Birselle, Can Yücel'den Cahit Külebi'ye, Cemal Süreya'ya, Erdoğan Çökürü'ya, Arif Karakoç'a, Çınar Çiğ, Veysel Gültaş, Şahin Çandır, Berin Taşan, İlhan Berk, Savaş Ünlü, Onur Şenliye, Namık Kuyumcu'ya, Mevlüt Kaplan'a, Ünal Ersözli'ye, Tuğrul Keskin'e, İbrahim Ergin'e... nice şair geldi Salihliye.

Yalnız bunlar değil Danimarka'dan Henrick Nortbrandt, İsveç'ten Özkan Mert, Erik Stinus, Mara Stinus, Almanya'dan Yüksek Pazarkaya, Habib Bektaş, Yunanistan'dan Tassos Athe Stanisepolus, Maria Grammatikos ve daha nice yabancı şair konuk edildi Salihli'de.

Toplantılarda şiirler şairleri, öteki şairler ve tiyatro sanatçıları tarafından okundu.

Salihli'de "Şiir İkindileri"nden başka tiyatro yarışma ve festivalleri, THM, TSM kurs ve dinletileri düzenlendi.

Zafer Keskiner, 28 Mart 2004 tarihindeki yerel seçimlerde Salihli Belediye Başkanlığına adaylığını koymayacağını bildiriyor.

Salihli halkının dileği, Keskiner'in yerine göreve gelecek kişinin bu sanat ve kültür etkinliklerini aynı hız ve ciddiyetle sürdürmesi.

Dileriz öyle olsun...

Kaçak Yayın'ı İzliyoruz...

Erzurum'da Güzel yurt restoran ilgimi çekti. 1928'den beri hizmet veriyor. Akşamı orda karşılamayı kafama koydum. İçerisi geçmişin izlerini taşıyor. İnsanın içini açan bir dekor dikkat çekiyor. Masa ve sandalyeler klasik tarzda, bu da ayrı bir güzelliği. Yöreye özgü birkaç meze söyledim. Müzik dinlenir nitelikte, insanı rahatsız etmiyor. Kaçak Yayın'ı okuyorum. Mehmet Akın, "Bizler de okuyoruz. Dergi de hemşehrimiz Oktay Taftalı yazıyor. Mutlu oluyoruz onu görünce..." diyor. Söyleşi ile tanıştım. Yılmaz'la tanışıyoruz. Günün anısına fotoğraf çekiyoruz.

SANATTA DA İZMİR MODELİ

Bazı yöneticiler vardır ki hizmetleriyle anıtlamışlardır. İşte bunlardan belki de en önde geleni İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Ahmet Piriştina. İzmir görünüm olarak değişti, güzelleşti. Modern, çağdaş bir duruma geldi. Ulaşımın Korfazın temizlenmesine dek yaşanaş bir kent oldu. Bir zamanlar öünden geçilemeyen Korfaz, mavi bayrak alma sevdasında. Yapılanlar, sonsuza dek unutulmayacak işler. Yapılan her iş bir anıta dönüştü...

Ülkemizde bir ilke imza attı. Eğitim alanındaki yaptıkları İzmir Modeli olarak adlandırıldı. Kentte 500 okul elden geçti. Yenilendi, eğitim için uygun duruma getirildi. Eğitimde İzmir Modeli'ni gerçekleştiren Ahmet Piriştina, sanat ve kültür alanında da aynısını yaptı. Ege'nin İncisi İzmir, sanatın, kültürün başkenti oldu. Müzikten resme, edebiyattan heykele dek, her alanda atılımı yaptı. Ahmet Piriştina, sanata ve sanatçıya kucak açtı. Destekledi, yardımcı oldu. Sanatın, sanatçının yanında yer aldı. İzmir, böyle bir başkına tanık olmadı şimdiye dek. Yeri geliyor günde 3-4 etkinlik yapılıyor. Çoğu da halka ücretsiz sunuluyor. Her etkinlikte Sevgili Ahmet Piriştina'yı görmek olası. Eğitim, kültür, sanat adına ve de yaptıklarıyla gönüllerde anıtladı Ahmet Piriştina. İzmir gülümsüyor, Piriştina gülümsüyor. Sanatta da İzmir modeli oluşturuldu...

Kentsel altyapıdan sonra sosyal hizmet atağı

Ahmet Piriştina'nın öğrencileri ile.

*Magazinleşmeyen etkinlikler Anadolu
kentlerinin sesi olmaya devam ediyor...*

Eskiyle yeni bütünleştiği bir kent. Aşşap evler betonarmeyle yan yana. Evler birer sakı. Evlerin bahçelerinden ağaclar dışarı taşmış. Yüzlerce yıllık çınarlar geçmişin canlı tanıkları. Ah bir de konuşabilseler!

Kentin ortasından geçen Bartın ırmağı sessizce akıp gidiyor. Batı Karadeniz'in bu şirin kentinde 7 yıldır Kitap Fuarı düzenleniyor. Büyük kentlerin yapamadığını yapıyor şirin ve cana yakın kent.

Belediye Başkanı Rıza Yalçınkaya, "İnsanlarımıza okuma alışkanlığını kazandırmak için belediye olarak elimizden geleni yapıyoruz" diyor.

Rıza Yalçınkaya, genç, dinamik, çağdaş düşünceye sahip bir kent sevdalı. Kente çok şeyler kazandırmış. Eski evler restore edilmiş. Sokaklar güzelleştirilmiş, büyük kentlerde ne varsa aynısı uygulanmış. İcinizi açan bir görüntü ege-men şirin kentte.

"Benim için en büyük yatırım, gelecek kuşakları, kültürlü, bilgi donanımlı yetiştirmek olacak. En büyük yatırıma kültüre, sanata yapıyoruz, bence bu daha önemli" diyor Rıza Yalçınkaya.

Bir hafta boyunca söyleşiler, sergiler, paneller, şiir dinletileri düzenleniyor. 16 Ekim'de başlayan Kitap Fuarı Hasan Bayrı Şiir Yarışması ödül töreniyle başladı. İzmir'den Altan Ömer Erdoğan birincilik ödülünü aldı. Gelecekte adını duyuracak sıcak bir dost Sevgili Altay. Halki Cevizoğlu'na Fuar Onur Plaketi verildi. Aydın İlgaç'ın çabasıyla "Yaşıyorum İşte Yaşıyorum" Rifat İlgaç fotoğraf sergisi açıldı.

Bartın Kitap Fuarı'na bu yıl Halki Cevizoğlu, Zeynep Oral, Vecdi Çıracıoğlu, Ayten Mutlu, Mustafa Fırat, İnci Aral, Aydın İlgaç, Savaş Ünlü, Hikmet Kurter, Mustafa Yılmaz, Necia Maraş, Yılmaz Yeşildağ, Sezai Sanoğlu, Ayşim Altay, Öner Yağcı ve Burhan Günel katıldılar.

Rıza Yalçınkaya, "Yedinci Kitap Fuarımızda da hedeflerimize ulaştık. Gelecek yıllarda daha iyiyi, daha güzeli hedefliyoruz. Fuarımıza ilgi gösteren vatandaşlarımıza, katılan sanatçılarımıza yürekler dolu teşekkürler." dedi.

Organizasyon çok başarılıydı. Bir ekip çalışması yapılmıştı. Belediyedeki tüm çalışanlar üzerlerine düşeni fazlasıyla yaptılar. Kendilerini kutluyorum. Başarıdaki en büyük pay halka ilişkilerdeki Sevgi Salcı'nındı. Davetten ulaşma, konaklamadan yemeğe dek her şey en ince ayrıntısıyla Sevgi Hanım tarafından düzenlenmiş, aksama diye bir şey olmadı. Kendisini kutluyor, konuklar adına teşekkürlür bir borç biliyorum. Sevgi Salcı'nın yanında Emel Balta ve Aykan Sağ'ın katkıları gözden kaçmadı. Hepsine teşekkürler...

Liseli gençler Hikmet Kurter, Mustafa Yılmaz'la birlikte sunduğumuz "Neye Güülüyorsunuz?" konulu konuşmamız ilgi çekti. Vecdi Çıracıoğlu'nun yaşamdan örnekleri, Sezai Sanoğlu'nun güzel şiir yorumları programımızı renklendirdi.

Bartın, öteki illere örnek olmalı. Sıcaklığı, konukseverliği, güzelliği, ilginç etkinlikleri, kışın da yazın da meşmeşi geçenele-re bin selam...

Erzurum'dan Fırfırık

Erzurum'da çıkan bir mizah dergisi. Siyasetten spora baş döndüren bir mizah anlayışı çıkıyor. Fırfırık topaç anlamına geliyor. Döndüre döndüre gırgınlığı geçiriyor. Yerel ağız da kullanıyor. O da dergiye başka bir tat katıyor. Fotomontaj, karikatür, aforizmalar, bol bol da yazı var. Erzurum'un ünlü simalarını ti'ye alıyor.

"Siyaset ülkeye 'En Üst Düzeyde' rol yapma sanatıdır." "Matematiğe önem vermeyen uluslar, dünyanın ayak işlerini talip olur."

Erzurum'a doğal gaz geliyor. Gelmesi muhtemel doğal gazlar: İssiz kimse kalmayacak! Erzurum olmazsa bu ülke çöker! Anadolu, Anadolu olalı böyle memleket görmedi! Dadaş, duruşan kurban! Sanayi devrimi yapılacak! Bir Erzurumlu 3 Kayserili'ye, 5 Antepli'ye, 8 Trabzonlu'ya bedeldir! (Fırfırık 27. sayısından alınmıştır.)

Tel: 0 442 234 42 22

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://ranteey.org>

İstanbul'un son laternacısı

Niko artık yok

Niko'yu yedi yıl önce kısa bir süre için çalıştığım Balıklı Rum Hastanesi'nde tanıdım. Haftanın belli günlerinde hastanenin polikliniğini ziyaret eder, telefon jetonu satın alıp Tarlabası'nda yaşayan kızıyla sohbet ederdi. Nasıl da mutlu olurdu onunla konuştuğunda. Sanki ihtiyarhanenin soğuk, kireç beyazı duvarlarındaki yalnızlığı telefonun diğer ucundan gelen sesle ısıtıyordu.

Ama gözlerinde her telefon konuşmasının ardında olduğu gibi hep aynı hüznün vardı.. Yaptığımız ayaküstü sohbetler sırasında, onun İstanbul'un yaşayan son laternacısı olduğunu öğrenmiştim. Bir dönem yollarda çalınan, hatta filmlere konu olan laternalar günümüzde neredeyse unutuldu. Unutulan laternalar olduğu gibi onları kullananlar da birer birer bu dünyadan göç ettiler. Son olarak Niko'yu da kaybettik. Onun ölümüyle birlikte, bir dönem İstanbul'la özdeşleşen laterna da belki de tarihe karıştı.

Niko'yu iki yıl önce hastanede ziyaret ettiğimde gözlerini tamamen kaybetmiş, belleği de pek berrak değildi. Dün ve bugün arasında gidip geliyordu.

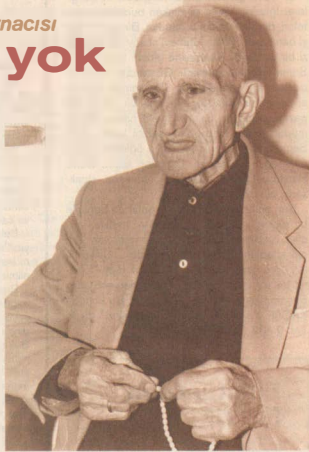
Onu dinlerken kimi zaman eski İstanbul'u, laternalar-dan yükselen Konyalı şarkısının melodilerini ve birbirini karşılıksız seven insanların var olduğunu bir kez daha anlamıştım.

Yılların yorgunluğu ve yalnızlığı yeşil gözlerine ve yüzüne kazındıysa da yaşama sevincini hiçbir zaman yitirmemişti. Gönü o zaman hâlâ İstanbul sokaklarını ve meyhanelerini çınlatan laternasında kalmıştı. Ve Türklerle Hristiyanların birlikte ve mutlu yaşadıkları dönemlerde... Türk-müş, Rummuş Niko'nun hiç umrunda olmamış. O sadece insan olana bakmış. Kızlarının bile Türk çocukları ile evlenmesine hiç ses etmemiş, damatlarını da ha Yorgo ha Memet diyerek sevmiş, bağrına basmıştı.

Gözlerinin yeşili ışığını kaybetmesine rağmen bastonu ile yorgun gödesini taşımaya çalışıyordu. 100. yıllık yaşam serüvenini şu sözlerle özetlemişti o zaman: "Tevellüt 1330, yani 1902. Anlayacağın 99'u bitirdim 100 yaşına girdim. 11 torunum ve 5 kızım var. 15 yıl önce çok sevdiğim eşimi kaybettim. Ve 12 yıldan bu yana huzurevinde yaşıyorum."

Laternalardan söz ederken, sözcükler su gibi akıyordu ağzından "Bu işler Rum, Ermeni işi idi. Arada Türkler de vardı tabii. Mesela Kurtuluş'ta beraber çaldığımız bir Kamil vardı. Gündüz küfesi ile sokak sokak dolaşıp tabak satır, işi olmadığı zamanlar da laternasını kapıp bizle panayırlara gelirdi. Laternalarda Türkçe ve Rumca 9 parça vardı. Hava değiştirmemiz istendiğinde laternanın çemberini çıkarır, başka şarkının kazık olduğu çemberi takardık.

"Silindirlere Türkçe havayı bırakırdık de bir çember

usta 'çakıyordu', aynı zamanda laterna tamiri ile de uğraşıyordu. Günümüzde artık laterna kalmadı.

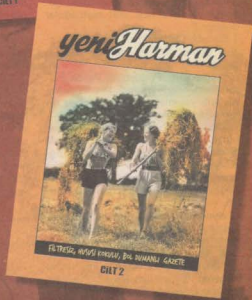
"Yılbaşı gecelerinin hali bir başkaydı. Sokak sokak dolaşır, hem biz eğlenir, hem de insanları eğlendirirdik. Ah nerde o yılbaşılar!

"O zamanlar bahşışler de boldu. Herkes gönlüne göre bir şeyler veriyordu bize. Bu meslekte önemli olan laternanın süsüdür. Herkesin kendine göre bir laternası vardı ama benimki var ya benimki bambaşkaydı. Laternanın arka kısmında güzel bir kız resmi bulunurdu, sağda ve solda da aynalar. Bayağı süslüydü. Genellikle arkadaşım Rondi ile çalardık. Birimiz tef çalarken diğeri de laternanın kolunu çevirirdi."

Yalnızlığının tek dostunun mavi tesbihi olduğunu her fırsatta dile getirdi. Küçük yaşta başladığı ve tutku ile bağlandığı mesleğini 25 yıl önce bırakmak zorunda kalmıştı. Göksu, Kurtuluş, Feriköy ve Balıkpazarı'nın içindeki meyhanelerde çalan Niko için laterna ikinci bir yaşamdı.

İnsanın kanını kaynatın ve yaşama sevinci aşılayan bu alet, İstanbul'a 19. yüzyılda İtalyan kökenli "Turconi" tarafından getirilmişti. Bu işi yapan pek çok kişi de laternayı Turconi'den öğrenmişti. "Turconi'nin dükkânı Galatasaray'da bulunuyordu. Yunan Konsoloslugu'nun yanındaki dükkânında montajını yapıyordu. Turconi kendi adını later-

yeni Harman

Önce harmanlandı, Sonra ciltlendi

FİLTRESİZ, HUSUSİ KOKULU,
BOL DUMANLI GAZETE

nalara vermişti. Benim laternam da Turconi markaydı. İki tane laternam vardı. Kimi zaman birini kimi zaman da diğerini kullanırdım. Onlarla dolaşır, insanları eğlendirirdim" demişti.

Niko Usta'yı çoğu yaşlılar gibi üzen tek şey çocuklarının onu gelip görmemesiydi. Yalnızlıktan sıkılmasına rağmen gene de Tanrıya şükrediyordu:

"Kurtuluş'ta doğdum ama yaşamımın büyük bir bölümü Arnavutköy'de geçti. Arkadaşlarım, karım, her şeyim ordaydı. O zamanlar hepimiz mutlu yaşıyorduk. İnsanlar düşünman değildi birbirlerine, ama şimdi her şey değişti. Artık paran varsa yaşıyorsun yoksa öleceğin günü bekliyorsun" demişti bana. 15 yıl önce eşini kaybeden Niko o zamandan sonra yaşamının geri kalan kısmını huzurevinde tek başına geçirmişti. Çocuklarının tümü bir yerlere dağılmıştı. İki kızı Almanya'ya, bir kızı Bolu'ya, biri Atina'ya, biri de Tarlabası'nda yaşıyordu. Torunlarının onu araması çok üzüyordu.

"Burada gün dolduruyorum" demesine rağmen yaşama sevincini elinden hiçbir zaman bırakmıyordu. Niko'ya nasıl bu kadar uzun yaşadığını sorduğumda bana bunun sırrını iki kelimeyle özetlemişti: "Sigara içmiyorum ve yaşamayı çok seviyorum." Niko Usta'nın tek özlediği şey laternası ve Arnavutköy'dü. Tutku ile bağlandığı Arnavutköy'e son zamanlarda gidebiliyordu.

Niko Temizis laternasının kolunu en son 25 yıl önce bir eylül gecesinde Galatasaray Adası'nda çevirmişti ve iki sevgilinin elleri bir daha hiç birleşmemek üzere ayrılmıştı. Niko mesleği bırakınca laternalarını Kurtuluş'ta bulunan Ayios Dimitrios Kilisesi'ne bağışladığını söylemişti. Niko için huzurevi günleri başlayınca laterna da tamamen çıkmıştı yaşamından. Onu, huzurevinin yüksek tavanlı beyaz duvarları arasında bırakırken bana bu yerde yalnızlığını paylaştığı tesbihini vermişti, ama tek bir şartla, onu sık sık ziyaret etme sözünü benden alıncı...

Maalesef ona verdiğim sözü tutamamıştı. İş güc derken zaman su gibi akıp gidiyordu. Birkaç gün önce Niko'yu rüyamda gördüm, hastanenin çiçek dolu bahçesinde elinde bastonuyla yürüyordu. Akşam'a doğru hastaneyi aradım. Telefonu bir kadın açtı, belli ki orada çalışan hastabakıcılardan biriydi "Niko Temizis'le görüşmek istiyorum" dediğimde karşıdaki ses umursamaz bir sesle "öldü" dedi. Bir anda Niko'nun silüeti canlandı gözümde, donakaldım, kısaca 'peki' dedikten sonra telefonu kapattım. Odama gittim duvarımda asılı olan Niko'nun mavi tesbihine baktım...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranterey.org>

Cumhuriyet Türkiye'sinin ilk çizirlerinden

Necmi Rıza Ayça

Karikatür alanında gerçekten du-
ayendi... Birinci Dünya Sava-
ş'ının patlak verdiği yıl, yani
1914'te, Pristine'de doğmuştu. Dünya
coğrafyasının kan gölüne döndüğü o
kötü günlerde, yaşadıkları topraklarda
kan korkusuna düşen ailesi kalkıp anayur-
da göç etmişti. Tabii anayurt da di-
kensis gül bahçesi vaat etmemişti onla-
ra: Savaşlar, işgaller, yoksulluklar kol
gezliyordu her yerde. Bu yüzden gül-
lüklerle dolu bir çocukluk dönemi be-
liyordu İstanbul'da.

Çizirliği 'de yaşı kadar eskiydi üsta-
dın: Nerede bir parça beyaz kâğıt bul-
sa, hemen kalemini çıkarıp insan resim-
leri çiziyordu ki, annesi tedirgin olu-
yordu oğulcuğunun bu eğiliminden: "Abe oğlum, çizme şu resimcikleri, gü-
nahtır. Ahirette kan ister buncağızlar
senden!"

Sanatını geliştirme yolunda ailesin-
den görüp göreceği tek destek, bu
öğütlerdi işte.

İlköğretime, Pertevniyal Valide Sul-
tan Mektebi'nde başladı. İlk amatör ka-
rikatürü yayımlandığıdaysa henüz or-
taokul öğrencisiydi (Y1, 1927).

Okulda onu etkileyen iki hocası ol-
muştu: Biri müzik öğretmeni, bestekâr
Sadettin Kaynak; öteki de resim öğre-
tmeni Mahmut Bey. Özellikle resim
öğretmeni, çizgi yeteneğini gördükçe,
onu yüreklendirmekten geri kalmıyo-
du.

Güncel bir olayla ilgili karikatürünü
Cumhuriyet gazetesine götürdüğü za-
man henüz lise sıralarında bir delikan-
lıydı. Gazetenin yayın yönetmeni Abi-
din Daver, bu genç çiziren karikatürünü
beğenip ve yayımlamakla onun gelece-
ğe uzanan yolunu da göstermiş oluyo-
du bir bakıma...

Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk ku-
şağını oluşturanlardan biri olan Necmi
Rıza o günden sonra karikatür sanatıyla
daha fazla ilgilenmeye başlayacaktı.
Yükseköğrenim için Güzel Sanat Aka-
demisi'ne yazılması da bu ilginin bir so-
nucuydu elbet.

Akademî'de bir yandan resim öğre-
ni mi görürken, bir yandan da, Yusuf Ziya
Ortaç'ın Akbaba dergisinde karikatür-
ler yayımlıyordu. (Y1, 1936).

Bir ara Almanya'ya göç etmiş ve

da, resim alanındaki bilgi ve becerisini
geliştirmeye çalışacak ve fena halde
bir "Alaman" hayranı olarak dönecekti.

Karikatür başına eli kuruş alan Nec-
mi Rıza'nın asıl kazancıysa, dönemin
ünlü yazar ve çizirleriyle bir arada bu-
lunmasıydı. Kimler yoktu ki: Patronu
Yusuf Ziya başta olmak üzere, **Sedat
Simavi**, Münif Fehim, **Cemal Nadir**,
Ratip Tahir, **Togo**, Ramiz... Akbaba'yı
Akbaba yapan herkes.

Yusuf Ziya, onun çizirlerini o kadar
beğeniyordu ki, bu konudaki takdini
şu sözlerle dile getirecekti bir gün:
"Tanrı, Necmi Rıza'nın çizdiği kadın ba-
caklarını görse mutlaka kıskanırdı!"

Evet, gerçekten Tanrı'yı bile kıskan-
dıracak kadar düzgün, biçimli, eskilerin
deyişle "mütehharrik", yani kıskırtıcı
güzelikte çıplak kadın resimleri çiziyor-
du. Bu resimler genellikle Akbaba'nın
kapağında yayımlanıyordu ve o yıllardaki
"abazan" gençlerin "mastürbasyon"
malzemesi oluyordu!

"Okurlardan gelen bu yoğun talep"
dolayısıyla Yusuf Ziya Ortaç, tam yirmi
yıl boyunca, dergisinin kapağını gönül
rahatlığı içinde Necmi Rıza'nın fırçasına
emanet etmişti... Ne var ki, hecenin beş
şairinden biri olan Yusuf Ziya'nın patron
sıfatıyla pek cömert biri olduğu söylene-
mezdi: Derginin kapağının çizilmesi kar-
şılığında Necmi Rıza'ya ayda dört lira
veriyordu! Yani her kapak için bir liral

Necmi Rıza'nın az bir ücret karşılığın-
da karikatür çizdiğini, kapak resimleri
yaptığını bilen Sedat Simavi, ona kanca
atmakta gecikmeyecekti... Simavi,
"Hürriyet" gazetesini çıkarmadan önce
yayımladığı "Karikatür" ve "Yeni Gün'de
çizirlik yapması için üstadı kendi yanına
"transfer" etti. Bu transfer sonucunda,
haftada iki karikatürden, eline ayda sekiz
lira geçmeye başlıyordu!

Dönem Atatürk dönemi... Bir liranın
haysiyeti oldukça yüksek o günlerde.
Çenge indirildi paranın sıcaklığını du-
yumsayarak o saat arkadaşısı Cemal Na-
dir'in yanında soluğu alıyordu ve "sefaha-
te" sürüklüyordu:

"Üstadım, karikatür paralarını aldım.
Şurdan birer kuru fasulye yiyelim, ne
dersin?"

"Hayhay," diye yanıtlıyordu Cemal
Nadir, dostunu. "Oradan da çıkıp Be-
yoğlu'na uzanınız. Garden Bar'a da uğ-
ranız, ha?"

Garden Bar, İstanbul'un alafranga
yerlerinden biri o zaman. Piyano ile
dans müziği çalınıyor, baylar bayanlar
dans ediyorlar... Dönemin bütün ünlü-
lerini orada görmek mümkün. Hatta bir
defasında Atatürk de yanındaki "zevat-
la" onurlandırıyor orasını. Necmi Ri-
za'nın yaşamı boyunca unutamayacağı
bir gündür o gün!

Atatürk içini girdiğinde iki erkek ar-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Semih Poroy'un çizdiğiyle Necmi Rıza (sağda) ve Tarih Dursun K.

kadaş olarak bir köşede oturmaktadırlar. Paşa emir veriyor, müzik başlıyor. Orada bulunan hatunlardan birini dansa kaldırıyor... Ama Paşa'nın hoşuna gitmeyen bir atmosfer var içerde. Kendisinden başkası dans etmiyor çünkü. Bundan sıkıyor ve tüm erkeklerle, kadınlara dansa kaldırmalarını buyuruyor. Herkes bir hatunu kaldırıp Paşa'nın buyruğuna yerine getirmeye çalışıyor... Derken Atatürk'ün gözü Necmi Rıza ile arkadaşına ilişiyor:

"Siz neden dans etmiyorsunuz?" diye soruyor.

O ana dek köşelerinde mutlu mutlu oturan iki genç, suçüstü yakalanmışlar gibi korkuya kapılıyorlar.

"Bayan arkadaşımız yok, efendim!" diyorlar kekeleyerek.

Atatürk emrediyor:

"Birbirinizle dans edin!"

Korka korka yerlerinden kalkıp dans etmeye başlıyorlar... Ama kıydan kıydan... Ayakları kapiya doğru gidiyor boyuna. Kapiya vardıklarında, can havliyle kendilerini dışarı atıyorlar!.. Meydan savaşında Mustafa Kemal'e yenilmiş işgalci ordunun askerleri gibi, arkalarına bile bakmadan kaçıyorlar Cadde-i Kebir'de.

Sedat Simavi'nin dergisi, Necmi Rıza için yeni bir okul olur. Onun eleştirilerinden yararlanarak, hem çizgisini geliştirir, hem de düşünce ufkunu genişletir. O çok sevdiği Fransız çizgilerinden etkisinden zamanla sıyrılarak özgün çizgisini yakalamaya sürecine girer.

Daha sonraki yıllarda kendi arkadaş grubuyla "Şaka" dergisini çıkarırlar. Üstadın profesyonel çizgi çekmesi zamanı elli yıl boyunca, kesintisiz sürüp gider... 1927'den 1977'ye kadar...

1977'de kendi olanaklarıyla emekli olur. Daha açıkçası şu: Yarım yüzyıl emek verdiği yayın organlarında çoğu zaman sigortasız çalışılmıştır Necmi Rıza.

Çizerek yaşamı boyunca -yanılmıyorsa- yirmi beş kez kişisel sergi açtı. On'un üstünde karikatür albümü yayımladı. Yaşamının son yıllarında da eski İstanbul evlerinin resimlerini yapıyordu. Bunun için sokak sokak dolaşıyor, nerede karamış yüzü, ama hâlâ ayakta bir aşıp ev görse hemen fotoğrafını çekip resmini yapıyordu... Çalışırken yiye içmeleri bile aklına getirmediklerini söylerdi. Ama işin gerçeği, bir hayli "ekâbir" alışkanlığıyla, yaptığı işin keyfini çıkara çıkara çalışırdı. Geri çevirmedik ve sevecekti yaptığı tek iş, suluboya Atatürk portreleri çizmekti. Ancak, bunun için üç dört ay öncesinden söylemeniz gerekiyordu. Ne kadar ücret önerirseniz önerir, iş yetiştirme konusunda kendisini sıkıntıya sokmuyordu... Yalnızca resim çizme konusunda değil, yemek yerken de rahat davranmayı alışkanlık edinmişti. Karşındaki kimse üç dört kap yemeği yiyip bitirirken, Necmi Rıza hâlâ çorbasını içiyor olurdu sözgelimi. Hani nerdeyse, tabağındaki bir tek pirinç tanesini bile bıçakla ikiye bölüp öyle yerdii... Uzun yıllar sağlıklı yaşamış olmasının bir nedeni de buydu kuşkusuz.

1980 yılından ölümüne kadar, kimileyin sıkça, kimileyin uzun aralıklarla görüştük Üstadla. Dostluğunu benimsemişti kimislerin fotoğrafından bir portre karikatürünü çizip armağan etmekse en önemli jestiydi...

Kendisini sevgiyle kuşatan bir bölüm genç karikatürcüyle birlikte olmaktan, onlarla gezip tozmaktan hoşlanıyordu. **Semih Poroy**, **Ferit Avcı**, **Sunder Erdoğan**, **Kâmil Masaracı** (Masuracı), **Raşit Yakalı**, **Kâmil Yavuz**... vb. Kendi kuşağının çizgilerinin çoğunu yitirmişti. Kendisinden sonraki kuşağın çizgileriyse kaç ettiği ilgiyi ondan esirgiyordu sanırım. Biraz da ruh gençliği vardı tabii. Gazeteciler Cemiyeti'nin Lokali'ne gidince, "Hep hastalklarımdan söz ediyorlar" gerekçesiyle, emekliler bölümünden özellikle kaçıyorlardı Kendisine göre genç olanlarla buluşmak, onlarla konuşmak, onlarla kapılıyordu sanki.

Bekâr yaşıyordu. Daha doğrusu, yıllar önce eşinden ayrılmış, bir daha da bir hanımla hayatını birleştirmemişti. Mihneti yoktu kimselere bu noktada. Yalnızlığını derbederliğe vardırmaştı hiçbir zaman. Kendince bir şıklığı, kibarlığı, titizliği vardı. Fulan boynunda, ayakkabıları boyalı, pantolonu ola-bildiğince ütülüydü. Yılda bir kez bile giyme sırası gelmeyen ayakkabıları vardı. Önceleri Etiler'deki, daha sonra da Balırmuncu'daki evinin kapısını çekti mi, kendini yollara vurur, kâh uzun yürüyüşler yaparak, kâh sarı basın kartının "muafiyet"inden yararlanarak İstanbul'a kolaçan ederdi. Hatırını sa-

Necmi Rıza Necati Güngör'ü böyle çizmiş.

yan arkadaşlarının kapısını çalar, sofalarına oturur, uzak semtlere -hiç üşenmeden- kuru fasulye yemeye gider, çayla ya da rakıli dost meclisleri arardı. Kendisini seven birleriyle beraber olmak için her serüveni göze alır, kentlerarası yolculuklardan yüzsünmezdi. İçinde birkaç parça giymi bulunan çantası, adeta deprem çantası gibi alesta dururdu elinin altında. "Hadi Hocam!" dediniz mi, sizden önce koyuldu yola. Tam bir İstanbul beyefendisi inceliğiyle söylesirdi herkesle; karşısındaki ister büyük olsun, ister küçük... "Efendim, beyefendi, üstüdam" sözcükleri dilinden düşmezdi.

Ömrünün son yıllarında -birçoğumuz gibi- o da emekli aylığının dar çemberi içine sıkışmıştı. Akıllıca bir kararla evini satıp daha küçük bir mekân edindi kendine. Artan parasını da bankaya koyarak aylığına ek yaptı. Yurt dışı gezilerine çıktı. Görmek istediği yerlere gitti.

Bu yurt dışı gezilerinden birinde, gecelediği otel odasında, televizyon kanalları arasında dolaşırken bir porno film kanalına rastlar ve saatler boyunca izler... Bu tuzağın ceremesini, ertesi gün otel faturasını öderken çektiirler Üstadla Bir de bakar ki, izlediği filmin ücreti, konaklama ücretinden birkaç kat daha fazla! Kötüniyetli otel işletmecileri, müşterilerini uyardırmak tuzağa düşürülmüş meğer...

Öldüğünde seksen yedi yaşındaydı Necmi Rıza.

Ölüm tarihinden birkaç ay önce Fenerbahçe taraftarında rastlaştım ona. Ramazandı. Güneşi sulara gömmeden önce, denize karşı bir çay bahçesinde birkaç saat oturup tatlı tatlı söyleştik. Sonra, bir gün kuru fasulye yemek için Üsküdar'a geçme sözü olarak vapura bindirdim Necmi Rıza'yı.

Yazık ki son görüşmemiz oldu bu!

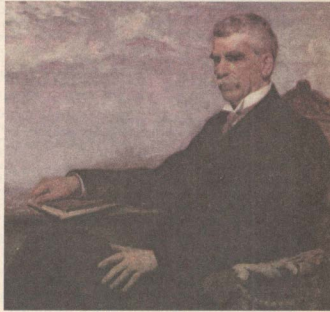
Kış günlerinde, yapayalnız yaşadığı evinde hastalanmış. Hastaneyeye kaldırılmış. Bakırköy civarında bir sağlık kurumunda yatmış; haberini aldım. Tez zamanda iyileşip kalkmasını umarken ölüm haberi geldi!..

Cenazesinin kaldırıldığı gün, aralarında olmaktan keyif duyuyordum. Cenaze töreni, İstanbul'da, İstanbul'da, İstanbul'da...

İvan Vazov ve Milli iman üzerine

1878'de bağımsızlığını kazanan Bulgaristan, Birinci Dünya Savaşı'na kadar kültür alanında coşkulu bir yapılanma süreci yaşamaktadır. Bağımsızlık öncesinde Romanya'nın bazı şehirlerinde ve İstanbul'da bulunan basım evleri Sofya ve Filibe'ye taşınır; 1896'da Milli Sanat Akademisi, 1904'te ise Sofya Milli Tiyatrosu kurulur; 1888 yılında açılan Yüksek Okul 1904 yılında Sofya Üniversitesi'ne dönüşür; 80'li yıllarda faaliyet göstermeye başlayan Bulgar Yazarlar Topluluğu 1911'de Bulgar Bilimler Akademisini'ne dönüşür. Bu telaşlı dönemde edebiyat alanına en güçlü ve en belirleyici ses olarak yerleşen İvan Vazov, eserlerinin özünde yatan milli bilinç ve gurur sayesinde, değişen siyasal rejimler ve ideolojik bakışların denetim süzgecine takılmadan günümüzde de edindiği saygın "milli şair" yerini korumakta.

Birçok yazar ve şair, yaşadıkları dönemin sosyo-ekonomik ve siyasal özellikleri, ait oldukları ortama beliren "milli devlet" kurma çabaları veya şahsi duyarlıklarının etkisi altında kalarak, milliyetçiliği bazı eserlerinin ana teması haline getirmiş veya Vazov'da olduğu gibi, tüm yapıtlarında milli özgüven ruhunu yansıtmışlardır. M. Naci Bostancı, *Bir Kolektif Bilinç Olarak Milliyetçilik* başlıklı kitabında konuyla ilgili ışık tutucu tespitlerde bulunmuştur. Milli kimlik oluşturma sürecinde aydınkesimin görevlerini anlatırken Bostancı, A. D. Smith'e başvuruyor ve aydınların rollerini şu şekilde sıralıyor: "Edilgen haldeki cemaati, keşfedilen üretilen yerli tarihi kültür etrafında bir millet oluşturacak şekilde seferber etmek. Devrimci dönüşüm için topluluğu etkin siyasete geçirmek; kendi (tarihi, kutsal, doğal) yurduna yerleştirmek; ekonomik entegrasyonu sağlamak; halkı bir meşruiyet kaynağı haline dönüştürürken, milli değer, anı ve mitlerle kutsamak; sivil, sosyal, siyasi haklar vererek onları tebaalıktan yurttaşlığa yükseltmek."¹ Bu konuyu iki şair ismi ile örneklendirir kitabın yazarı: Mehmet Emin Yurdakul ve Svetoazar Hurban Vajanski. Türk şiirini düşündüğümüzde aklı hemen okul kitaplarından zihinlerde yer eden Yurdakul'un satırları gelir: **Ben bir Türküm, dinim cinsim uludur/ Sinem özüm ateşle doludur.** Her tür milliyetçilik "biz" bilincini oluşturmaya yöneliktir ve bunu gerçekleştirirken mutlaka kendi dışında kalarını ayırır ve dışlar. M. Naci Bostancı'nın da belirttiği gibi "hiçbir milliyetçi görüşün, bütün milletlerin var olma, yaşama ve kendi milliyetçiliğini koruma arzusuyla bu şekilde evrensel mesajı olamamıştır."² Milli duygular yan-

sıtan eserler "biz'i, kendi milletimizi övüp yüceltirken birçok durumda kendi "ulu" milletimizin gölgesi altında belirsizleşen bir "öteki" imajı da yaratır, Svetoazar Hurban Vajanski'nin şiirinde olduğu gibi:

*Gururluyum, Slav olmaktan gururluyum
Sevgili vatanım yüz milyon insana sahip
Kürenin yarısına sahip
Küresinin yarısına hükmediyor!
Slav dili dünyanın dört köşesine gitmeye imkân veriyor
Kardeşlerimden birisi palmye dikerken
Bir diğeri ebedi buzulları seyrediyor,
Üçüncüsü dalgalara ıslık çalıyor...
Gururluyum, Slav olmaktan gururluyum.*

Burada şair milli gururunu "kürenin yarısına sahip" güçlü ve etken bir Slav ırkı imajı çizerek dile getirir, fakat açıkça ifade edilmese bile kürenin diğer yarısını oluşturanlara karşı tutumu tamamlayıcı olmaktan çok bölücüdür.

Şairatın milliyetçi ve ırkçı tutumunun gururunu yaşarken milliyetçiliği bir olgu olarak farklı açılardan ele alan şair-

Vazov ailesi

ler de var, örneğin Vladimir V. Mayakovski'nin "Sovyet Birliği Pasaportu Hakkında Dizeler" şiirini incelersek Mayakovski'nin hem Yurdakul, hem Vajanski, hem de üzerinde duracağımız Vazov'dan farklı duruş sergilediğini görürüz. Bu şiirde Rus şair yurt dışı gezileri esnasında Sovyet pasaportunun gümrük görevlilerinde yarattığı tepkiyi anlatır. İngiliz ve Amerikalılara ait pasaportları nazik bir gülümseme ile ellerine alır görevliler, Danimarkalıların veya İsveçlilerin belgelerini fazla tepki vermeden kontrol ederler, sıra Sovyet pasaportuna geldiğinde ona bir bombaymış gibi dokunurlar, bu sırada sahibini de şüpheyle incelerler. Fakat şair, pasaportunu "Buyurun/ okuyun/ kiskanın/ben/ Sovyetler Birliği vatandaşıyım!" sözleriyle uzatır görevlilere. Bu dizelerin içerdigi gurur olacak ki Sovyet döneminde Mayakovski'nin okul kitaplarında "Lenin" destaniyle birlikte tanıtılmasına neden olmuştur. Fakat sosyalist eleştirmenlerin göz ardı ettiği, bireyin kendisini millet üstü Sovyet vatandaşı olarak düşünmesinden doğan gururdan

başka noktalar da var bu şiirde. Şaire göre kendini bir kimliğe sahip hissetmek yeterli değil, ancak başkaların da onu onayladığı halde geçerlilik kazanır; milli kimlik kavramı insanlar arasında çatışma yaratır. Dolayısıyla bu şiiri daha geniş bir bağlamda düşünmek gerekir.

kovski'nin insanları arasında milli sınırlar çizerek onları yabancılaştıran bürokratik mekanizmaya karşı isyan ettiğini söyleyebiliriz.

Kendisinden önce Paisiy Hilendarski³ ve Hristo Botev tarafından tohumları atılan milli bilinç idealini geliştiren ve "Bulgar Milli Aydınlanma" çağı olarak bilinen bir dönemin şairi olan Vazov da, Bulgar olmaktan gurur duyan bir şairdir, fakat onun milliyetçiliği keskin ayrımcı fikirlerden çok temel insani değerlerden ve sanatçı duyarlılığından beslenmekte:

*Yaşamı sevdim, ama ondan hiç çalmadım,
Her şeyi sana hibe ettim, Bulgaristan:
Senden aldığım gönlüm, kalbim, aşkım, gün doğuşlarım,
Türkülerle onları yine sana bağışladım.*

("Büyülenme")

Bağımsızlığını yeni kazanmış ülkede edebiyat hâlâ sosyal-politik yaşantıdan soyutlayamamıştır kendini. Yaşanan tarihi olaylar zihinlerde görkemli bağımsızlık imgesi yaratmaktadır. Aydınlanma döneminin doğduğu itibarlı vatanseverlik duygusu, milli mücadele savaşında kazanılan başarıların verdiği gurur ve övünç, edebiyat eserlerini de beslemektedir. Geçmişin milli mücadele ruhuna duyulan özlem Vazov'un temelinde gerçekçi eserlerine tarihi romantizm öğeleri de katmaktadır. Halkın yaşantısı ve duyguları epik vurgularla yansıtılırken bağımsızlık öncesi sınırlar ve toplumun idealleri romantik ölçülerde yüceltilmektedir. Paisiy ve Botev'in milli bilinç ve özgüven duygularını canlandırmayı, vatanseverlik gücünü kıskırtmayı hedeflemektedir.

Ülkesini, ülkesinin insanlarını ve anadilini anlatırken bu abartılı ama doğal ve katıksız sevgisi, don Quijote idealizmi ile boy ölçecek şiddete ulaşır. Bulgar onuruna her tür saldırıyı bir şövalye edasıyla savunmaya hazırdır şair: "Senin kara utancını alacağım ve o benim ilhamım olacak," der şair ülkesine seslendiği bir şiirinde. Vazov'un milli değerlerine bağlılığında ve duyarlılığının gelişmesinde annesi Siba Vazova'nın önemi büyüktür. Vatan sevgisi ile özdeşleştirdiği anne sevgisini Bulgar şiirinin en bilinen "Anneme" başlıklı şiirinde ölümsüzleştirir: "Beni sen doğurdun/ ama içinde parlayan aydınlığı da sundun/ bendeki insanı da sen yarattın/ sen iki kez annem oldun!"

Anne, genç İvan'ı desteklerken baba onu tüccar olarak yetiştirmek istediğinden 16 yaşındaki oğlunu ticaret dillerini, Türkçe ve Yunanca'yı, öğrenmesi için Plovdiv'e (Filibe'ye) gönderir. Genç şair ise Fransızca'yı öğrenip coşkuyla Fransız edebiyatı eserlerini okumaya başlar. Gönlünü kitaplara veren genç, babası tarafından Romanya'da yaşayan akrabalarının yanına ticaret hayatına atılması için gönderilir fakat Vazov, Braila'da bağımsızlık mücadelesi veren Bulgar mültecilerin ortamını seçer. Burada bağımsızlık savaşının en önemli isimlerinden şair ve ideolog Hristo Botev ile tanışması, yüreğindeki devrimci yurtseverlik alevini canlandırır. Unutulmuşların Destanı (1881) bağımsızlığın ilk yıllarında Hristo Botev gibi kahramanların ideallerine ve vasiyetlerine ihanetin rahatsızlığını yansıtan

Bulgar Ulusal Yazarlar Kongresi, Vazov'da aralarında.

Kabrinizin üstünde solgun yazıtlı
granit bir anıt dikildi.
Ama kimleri ürkütür? Kimleri şaşırtır ki?
Taş taşı uyandırmaz.
Söyledikleri bizler için yabancı,
Başka ilah biliriz biz, ama o altından,
Başka bir ses kalbimize galeyan
Sizin öneminiz bizlere viran.

("Unutulanlar")

Şiir kitabının destan olarak isimlendirmesi de yansıttığı isimlerin azametini ve tarih sahnelerinin epik boyutlarını göstermektedir. Destanın konusu yazıldığı tarihten yaklaşık on yıl önce yaşanan olaylardır fakat bağımsızlık sonrası yılların düşünce ve ahlak normları unutulmuş dönemin yüce değerlerinden o kadar uzaktır ki neredeyse ütöpik derecede uzak bir dünya imgesi yaratmaktadır. Dünün yengin kahramanları unutulmuştur, yerini ticari çıkarlarla beslenen bencilik almıştır. Şair, milli duyguları kısırtarak vatan için şehit olan kahramanları ölümsüzleştirmeyi amaçlar. Vazov'un seçtiği milli bilinç uyandırma stratejisi, Anthony D. Smith'in belirlediği, milliyetçiliğin bireyin sonsuzluk-ölümsüzlük üzerine etkili olduğu üç işlevi akla getirir. En önemli işlevi "şahsen unutulma sorununa tatminkâr bir cevap vermekte oluşudur. Laik evrede milletle özdeşleşme ölümlü gelen faniliğe galebe çalmanın ve kişisel bir ölümsüzlük boyutunu sağlama almanın en emin yoludur..." İkinci bir işlevi ise "heroik geçmişine benzer azamette bir gelecek sunmasıdır." Böylece ebedi yaşam vadedi kendi dölünde genetik olarak korunmuş olacaktır. "Öyleyse milli kimliğin asıl işlevi, insanları şahsen unutmaktan kurtarmak ve kolektif imanı ihya etmek için tarihi ve kaderi olan güçlü bir topluluk duygusu oluşturmaktır." Üçüncü işlevi de "kardeşlik idealini gerçekleştirmeye verdiği önemdir." Bu ideal ise etnik topluluk ve millet arasındaki yakın ilişki üzerine kurulmuştur. Smith'e göre milliyetçiliğin sembolik ve ritüel yanlarının bireysel kimlik duygusuna bu kadar dolaylı bir şekilde hitap etmesinin en önemli nedeni, "etnik bağları ve etnik aidiyetin canlıla-

şında ve özellikle topluluğun bütün nesilleri boyunca şehit düşmüş olanları ve ataları yad ediyor oluşunda yatmaktadır... Bu noktada milliyetçilik Şinto gibi, cemaatin ölüme ve atalarına tapınmaya çok büyük önem verdiği dinsel inançları andırmaktadır."⁴

Vazov da "vatan için ölen" kahramanların isimlerini milli belleğe yeniden kazandırmak için semboller kullanmakta; yücelttiği şahıslar ve mekânlar ise, dinsel ideolojilerdeki kutsal mekân, sembol ve törenleri andırmaktadır. Anthony D. Smith'in sunduğu işlevleri doğrularken, Vazov, Ernst Renan'ın "Millet, geçmişini hatırlamaktan çok unutmak üzerine kurulur" tutumuna tam karşıt bir duruş almakta. Bulgar milletine ait olma ayrıcalığını, bu milletin uzun ve gurur verici geçmişini anımsatarak hissettirmekte.

Milli kimlik büyük bir ölçüde etnisiteden güç almakta, etnik kimliğin oluşumunda ise hem rasyonel düşünceler hem ritüel ve sembollerle oluşan duygusal bağlar eşit derecede etkilidir. Vazov'un sözünü ettiğimiz birçok şiiri bu tür duygu ve coşkuları kısırtmakta. Fakat Vazov'un sadece şiirleri değil, tüm yazdıkları kutsallığına ve yüceliğine çocuksu bir içtenlikle inandığı ve sevdiği halkının değer yargılarından beslenmekte, milli gururu her satırında açıkça görülmekte. Bununla birlikte Vazov eserlerine yeni imge ve duygu alanları katarak bağımsızlık öncesi konularla

Vazov'un doğduğu ev.

İVAN VAZOV (1850-1921)

Bulgar şair, romancı, oyun ve öykü yazarı İvan Vazov 1850'de Sopot'da doğdu. Ticaret öğrenmeye gittiği Romanya'da bağımsızlık için savaşan göçmen hareketine katıldı. Bulgaristan'ın Osmanlılardan bağımsızlığını kazanmasından (1878) sonra Filibe'de çeşitli dergiler ve gazeteler çıkardı. Rus karşıtı Stefan Stambolov'un yönetimi sırasında Odessa'ya sürgün edildi (1886-89). Bulgarların Bağımsızlık arifesindeki hayatını anlattığı ve en önemli romanı sayılan Pod Igoto'yu (Boyunduruk Altında) orada yazmaya başladı. A. Stambolov'un düşmesinden (1894) sonra meclise seçildi ve 1898-99 yıllarında eğitim bakanlığı yaptı. 20 civarında şiir kitabı, çok sayıda hikaye ve drama yazdı.

devlet yöneticilerinin duyarsız gözleri önünde öfke dolu sözlerle betimler:

*Yer - kuru toprak! Koku, duman, puslu duvarlar,
zindan havası;
karanlığa gömülmüş
insanlar ve yıpranmış bez parçaları.*

Dönemin daha genç bir şairi, Dimčo Debelyanov (1887-1916), eğitim gördüğü okulun bir töreninde konuk olarak çağırılan Çar Ferdinand'a dönerek Vazov'un bu şiiri okuyarak isyankar duygularını ifade etmiştir. Milli heyecanla dolu çalışmalarından farklı olmalarına rağmen yazarın sosyal gerilimi anlattığı bu tür eserlerini de tükenmez vatan sevgisi beslemektedir.

Fakat Vazov'un saygın yerini korumasında daha etken bir neden var, "Gün Batımı" şiirindeki şu ünlü satırlardan da anlaşıldığı gibi, sevgisinin milliyetçilik çizgisini aşıp temel insani değerlerle beslenen evrenselliğe de ulaşabilme yetisi:

*Gün batımı... ama yine de seviyorum şefkatle
selam gülüşünü doğan güneşin
rüyalarını genç gönlün,
ve hayatın-0 sonsuz denizin
fırtınalarını ve gezgin türkülerini
hâlâ seviyorum şefkatle.*

şinirli olan Bulgar edebiyatı tematik açıdan da zenginleştirmiştir. On dokuzuncu yüzyılın 80'li yıllarında, toplumsal eleştiri, gücünü, aydınlanma döneminin idealizminden almış ve ahlaki çöküşü hedeflemiştir, 90'lı yıllarda ise güçlerini hissettirmeye başlayan yeni devlet kuruluşları, sosyal ve siyasi düzen, eleştirinin yeni hedefi haline gelmiştir; patriarkal düzenin yıkılması, geleneksel fikirlerin çökmesine neden olmuştur. Patriarkal yaşam tarzının huzur, saygı, sevgi, insanlık gibi değerlere dayanan yaşam ve düşünce felsefesi, Vazov'un temel yapıtı sayılan Pod Igoto (Boyunduruk Altında) romanında büyük bir ustalıkla dile getirilmiştir.

Pod Igoto, Bulgar edebiyatı tarihinde roman türünün ilk örneği olmasına rağmen günümüze dek edindiği simge konumunu korumaktadır. Yaklaşık 80 dile çevrilen bu roman, üzerinde yapılan sayısız çalışmalar ve diğer sanat alanlarında edindiği konuyla Bulgar edebiyatında son derece saygın bir yer kazanmıştır, edebiyat eğitiminin ve milli bilinç edinme sürecinin temel aracı haline gelmiştir. Romanın alt başlığında da belirtildiği gibi yazarın amacı "Bulgarların bağımsızlık arifesindeki hayatı"nı anlatmaktır. Bu dönemin sancılarını ve heyecanlarını yansıtırken Vazov, Bulgar halkının geleneksel ahlakı, kültürel ve sosyal özelliklerine dayanan kapsamlı bir Bulgar yaşam modeli de sunmaktadır: patriarkal aile yaşamının sıcaklığı, bilim merakı, boyunduruk altındaki yılların getirdiği korkunun yerine yavaş yavaş yerleşen milli bilinç; Avrupa kültürüne ulaşma çabalarının samimi fakat gülünç boyutları bu modelin ana çizgilerini oluşturmaktadır. 1876 yılında gerçekleşen Nisan ayaklanmasının öncesinde oluşan milli mücadele ruhu, "sakin Anadolu abacılarını dağıt tepelerine çıkarın coşku" ise bu dönemin en önemli tarihi sürecidir. Roman boyunca egemen olan yurtseverlik heyecanı ve bağımsızlık telaşı son sahnede beklenmedik bir umutsuzluğa dönüşür. Olayların geçtiği kasabaya başarısızlıkla sonuçlanan ayaklanmanın coşkusuundan sonra çöken sessizliği "Yaşasın sultan hazretleri" diye bağırarak bir ses bozar. Sadece manastırın delisi, baş kahraman Boyço'nun bir kazağa saplanmış kafasını görünce, isyan gösterisinde bulunur ve asılır. Yurtseverlik coşkusuyla biçimlenen uzun sahnelerden sonra romanın "Bu deli, karşı gelmeyi göze alan tek kişiymi" cümlesi ile bitmesi, taşıdığı ağır ve acı ironi ile yaşanan olayların görkemini, sergilenen yurtseverlik heyecanını ve bağımsızlık arzusunu sorgular.

1890'larda Bulgar edebiyatında yazın türü olarak öykü de önem kazanır. Vazov'un bu dönemde yarattığı öyküleri yeni sosyal ve ekonomik düzenin getirdiği adaletsizliği yansıtır, daha önceki eserlerden çizdiği kahramanların yerini ödlek memurlar, karıların namusunu satan erkekler, başarısını dalaverelerden kazanan siyasetçiler, insanların kederinden zenginleşen doktorlar, klasik müzik eşliğinde siyasi tutukluları ölesiye döven polis memurları alır. Aynı dönemde yazılan şiirler ise yoksulluk içinde yaşam mücadelesi veren köylüyü anlatır. Başlığı bir slogan etkisi yaratan "Gelin Görün!" şiirinde köylünün yaşadığı ortamı

1 M. Naci Bostancı, B. Kolektif Bilişim, Oluk, 3. Baskı, İstanbul'daki (1782-1773) "Hayatı, senin hayatı dönemi başlatmıştır.

Milliyetçilik, İstanbul: Doğan Kitapçılık, s. 91-92. 2 A.g.e., s. 53. "Slav-Bulgar Tarih" eseriyle Yeni Bulgar Edebiyatı, Milliyetçilik, İstanbul: Doğan Kitapçılık, s. 91-92.

KaçakAktif

Sevgi ve Ağır Suçlar

Yağmurlu bir kış gününde senirle bir liman kentinde karşılaştık. Lacivert denizde dans ediyordu resmin. Sürgün yemiş düşlerin beyazdı. İslak saçların kardelen kokuyordu. Kaygıların, korkuların azalmıştı. Umutların artmış, gözlerin gülüyor, ellerin hâlâ titriyordu. Geminiz okyanuslara açılıyordu. Simdiye dek hiç dumanladığımız yanık ezgisinin akıntısına kapılmıştık. O kente bu ezgilerden kor-kanlar vardı. Ayırıldığımız kent bozguna uğramıştı, atmosfer tütsü kokusuna gömülmüştü. Evler sağır ve dilsizleşmiş, sokaklar da kan kokuyordu... Yürekləri kararmışlar haki renkli ve apoletliydi... Gör-müyor ve bilmiyordu... Aşkı öldürürlerken aşksızlık çöküyordu kente. Sallanan gemi yüreklerimizi sarsıp bize acılarımızı ve hüznümüzü anımsatırken ellerimiz ketenleniyordu. O an suçluluk duygusuyla bakişlarımız bir noktaya dikiliyor, susuyorduk... Bu denizi geçmeliydik... Sürgün de başka bir ölümdü, dönmeliydik... Aşkı öldürürlerken aşksızlık çöküyordu kente. Kandan bir suç denizi yaratıldı. Bu denizi geçmeliydi Sürgün hüzdür, dönülmez ise ölüm olurdu. Dönmeliydik. Fırtınalardan kurtaracak çok şeyimiz vardı. Metehorlar bilincimize çarpıyor, dalgalar yaralı yüreğimizi acıtıyor... Yakamozlu gözlerimde yasaklı ükennin acıları vardı... Kaçnağımıza dönüp fırtınalardan kurtaracak çok şeyimiz vardı. Tarihi bilmez antik bir değere benzeyordu yüzün. İpek gibi yumuşak sesinde dili yasak halkının gerçeğe dönüşen destanı vardı. Sana kibirsiz bakıyor kibirsiz dinliyordum. Hiçbir korku kalmamıştı sömürge gecelerden. Sular durulmuş yolculukları bitmişti. O kente acılarını yüreğine gömen kadınlar vardı. O kadınlar ki gülünce menekşeler açardı... Bizi çoğaltan da o kadınlar... Mem ü Zin aşkına ereltenmiş ne de çok tutkulanız vardı. O tutkulanız ki saçların gibi kardelen kokardı. Sin intahar eden kadınlar ağılıyordu. Samas yeniden bir destan yazıyordu, gözleri görmeyenler de okusun diye. Bilim adına, bilme tüm zamanların en büyük ihaneti yapıyordu. İhanete uğrayan tanrıçalar dağlarda, sular durulmuş uzun yolculuk sürüyordu. Birileri bir ulusun altından kalkamayacağı suçları işlerken başka bir ulusa yaşayan ölümler ol-maları isteniyordu. Ölmeyle ağır zindan cezaları veriliyordu.

Simdi oturmush kitap okuyor ya da geziniyorsun. Beyaz deniz kıyısında mısın, gördüğün işkenceleri mi anımsadın?... Poyraz saçları nı dağıtıyor, yeni bir öykü mü tasarlıyorsun? Ehmede Xani hangi kederden öldü? Nietzsche neden ağladı? Stefan Zweig neden intahar etti? Söyler misin Mem ü Zin nerde? Mevlana neden yemin ederdi aşka? Pir Sultan Abdala nasıl kıydı? Söyle, ylksek dağları ve geniş ovaları olan ülkeye, zaman neden hiç uğramadı? Binlerce yıldır neden donmuştu zaman. Zamanı mı yaşıyordunuz? Ertelenen her şey neden kayboldu? Oysa zamanla ödeşmişti. Analar geçmiş ile gelecek arasında sarılsam köprüler örmüştü, insanlık üstünden geçsin diye. Elbet bir gün günbatımı izlenecek o yanan kentten ve güneşli sabahlara da varılacak ve herkes kaynağına dönecektir.

Aydın Dere - dere@bluwin.ch

Merhaba,

Kaçak Yayın dergisini bir arkadaşımın övücü sözlerinin gerçekliğini test etmek amacıyla almıştım.

Derginizi okuduktan sonra arkadaşımın tespitinin çok doğru olduğunu anladım. Kaçak Yayın diğer edebiyat dergileri gibi insanı sıkıyor. Elime aldığımda okunmadık tek bir satır bırakmamı istemedim. Bu arada Cemal Süreya ile ilgili yazıyı büyük bir zevkle okudum. Büyük ustalarla ilgili yazıların devam etmesini ve şiirlerine de yer vermesini çok isterim. Derginiz aracılığıyla edebiyata tutkun olan ama yazdıklarının

herhangi bir edebi değer taşıyıp taşımadığını bilmeyen insanlara yol gösterim çok güzel. Ben de yazdığım şiirleri sizle paylaşmak istiyorum. Mümkünse yazdığım şiirler hakkındaki değerli görüşlerinizi bilmek isterim. Şimdiden zaman ayırdığınız için teşekkür ederim

Aynca onayediyi aşında olduğumu bilmenizi isterim. Eğer şiir yazmak konusunda yetenekli değilsem bunu geç olmadan bilmek isterim.

Özlem Özбек

Yalnız ve Perişan

Bir gece vakti dolaşıyorum yine sokaklarda

Her zaman ki gibi yalnız ve perişan

Düşünüyorum; ben kim, kimler, ne veya neler bu hale koyan
Biliyorum biri var, belki ben, belki o, belki onlar. Biliyorum.

Gecenin o boş sokakları öyle soğuk, öyle ıssız, öyle puslu ki,
İnsan korkuyor.

Sadece yanan bir sokak lambası anyor, etrafında sinekler
uçuşan.

Herkes, günün yorgunluğunu atmak için sıcak yataklarında
uyurken

Ben aslak kaldırımlarda yürüyorum yalnız ve perişan.

Uzaklardan köpek sesleri geliyor,

Gecenin büyük sessizliğinde sanki yanı başındaymış gibi

Gecenin o derin sessizliğine meydan okuyorlar havlamalarıyla,
İşte aramızdaki farkı anlıyorum o an;

Onlar kimsesizlenmiş ve yalnızlığı baş kaldırıyor,

Ben ise hâlâ yalnız ve perişan.

Selam Olsun!

Bu yazıyı (şiir, hikâye, nesir, deneme, anı... adına her ne diyorsanız ki ben bir şey bile adlandıramıyorum) okuyan herkese selam olsun. Aslında ben yazdıklarımı bir başlıkta koymuyordum fakat sayılarınızdan bir tanesinde başlık koyulması istediğinizi belirttiğiniz için hatırlını kılınması diye koydum umarım olmuştur! (aslında pek önemli o) Bence birşeyi isimlendirmekle (şiir, hikâye vs.) ona bir sınır çizmiş oluyoruz ve okuduğumuzu düşünmek yerine onun bu kalıba uyup uymadığını karar vermeye çalışıyoruz.

Bu yüzden ben yazdıklarımı düşüncenin ifade edilmesi şeklinde yorumluyorum

Bir de "kanat alıştırılar" bölümünün başında "sadece ahlâkın tekniği yoktur" cümlesi gözüme ilişti, az önce ifade etmeye çalıştığım sebeplerden dolayı katıldığımı söyleyememişim, çünkü; yazı yazmanın bir tekniği olduğu anlamı çıkıyor (bu tekniği bilenler yazsın bilmeyenler de öğrenmeye çalışsın. Sormak lazım, acaba bu tekniği Dostoyevski'ye biri mi öğretti!)

Bunlara rağmen güzel ve okumaya değer bir dergi yayımlıyorsunuz, emeği geçen herkese teşekkür ederim

Metin Öztürk. Karaman - Mart'98

Tekrar Merhaba Kaçaklar,

Değerlendirmemiz ricasıyla, Ekim 2003 tarihinde yolladığım öykümü; Aralık 2003 sayınızda, "Kanat Alıştırılar" bölümünde yayımladığınız ve öncelikle eleştiride bulunduğunuz için teşekkür ederim.

İlrat etmem gerekir ki; eleştirinizin özellikle de "cümlelerin yazarak" cümlesi..." kısmına bayıldım. Yazma yolunda duraklamaya başladığım sebeplerden dolayı katıldığımı söyleyememişim, çünkü; yazı yazmanın bir tekniği olduğu anlamı çıkıyor (bu tekniği bilenler yazsın bilmeyenler de öğrenmeye çalışsın. Sormak lazım, acaba bu tekniği Dostoyevski'ye biri mi öğretti!)

Küçük müdahalelerinizi inceledim ve bir tek şey dışında hep-

sine hak verdim. O da şu: "ara buluculuk" şeklinde yazdığım sözcüğü, "arabuluculuk" olarak düzeltmişsiniz. Ancak TDK 1996, Ankara basımlı, İmla Kılavuzu'nda söz konusu sözcüğün yazılış şekli "ara bulucu" olarak gösterilmiştir. (s.103). Bu açıklamayı da sizi düzeltmek amacıyla değil, neye dayanarak o şekilde yazdığımı göstermek için yapıyorum.

Yazınsal ve Düşünsel Geliştiricilik Seminerleri'nin, Ankara ayağını heyecan içerisinde bekliyorum.

Kolay gelsin, saygılarımla. 11.01.2004

Bahar Özdemir

Merhaba Kaçak Yayın

1982 Diyarbakır-Silvan doğumluyum, Babamın öğretmen oluşu sebebiyle öğrenim hayatımı Diyarbakır, Niğde ve Batman'da tamamladım. Halen Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okumaktayım. Batmanlıyım

2001 yılında kendi imkânlarımızla çıkardığımız "Lâl" dergisiyle tanıştım yazıyla, edebiyatla. Ertesi yıl Konya'da çıkan "Çalı" dergisinin'de iki sayısında bulundu yazılarımıla.

Anadolu dergiciliğinin, "Kafabozumcu" piyasası dergilerine inat varlıklarını sürdürmeleri için uğraşmak niyetindeyim.

Dara Aksoy Adres: Bosna Hersek Mah. Tekkiraz Sok. Nezaket Sitesi 6.Blok No:42/5 - Konya

Teşekkürler

Yayımladığınız edebiyat dergisi için yürekten teşekkür ediyorum... İnsan sizler gibi ustalara yazacak olunca nedense cümle kurmakta zorlanıyor galiba. Çok şeyler yazmak niyetiyle oturmuştum, şimdi aklıma hiçbir şey gelmiyor... Kaçak Yayın dergi olmanın ötesinde bir anlam taşıyor benim için... Her ayın ilk haftası beklemek bile ayrı bir keyif... Ve abartı değil, o kadar yavaş okumaya çalışıyorum ki. Çünkü bitsin istemiyorum... Hepinizin yüreğine sağlık diyorum...

Anka Dirim

Merhaba

Ben Balıkesir Üniversitesi Türkçe öğretmenliğinde okuyorum. Öğrenim bursları ayın 7, 2inde yattı ve ben ancak ayın 10'unda alabildim dergiyi. Gerçi 2 milyon çok para değil ama olmayınca da olmuyor işte. Nyese asıl mevzuyla dönersek: İtfat etmeliyim ki şu ana kadar düzenli olarak takip ettiğim tek kültür-edebiyat dergisi: Kaçak Yayın. Gerçi arkadaşlar bunun maddiyatla ilintisi üzerinde çok dursalar da gerçek bu değil. Dergi güncelliği ile konuların çeşitliliği/şehirciliği ile okuması-takip edilmesi gereken bir dergi. Eh fiyatı da uygun hani. Bazen düştüyümürüm da 3 ay almasam da 3'lü seti alıp 1 milyona mı getirsem dergiyi diye ama olmuyor. En başta dergi kapaklarını gerçekten çok iyi seçiliyor ve ilgi çekiyor bu yüzden dayanamayıp alıyorum. Son bir şey: Burdan öğrencilere sesleniyorum: Sınav zamanlarında dergiyi imha edin! Aksi durumda ders çalışıyor insan; merak edip bir karıştırmaya başlıyorsunuz en az 1-2 saatini alıyor, o denli yani içerik. Ehh bu kadar iltifatın sonra artık şu şiirimi yayımlarsınız :) gerçi Varlık dergisi istemişti ama ben size gönderiyorum kıymetinizi bilin :)

Sen+Ben=Biz

Şiirler yazıyorlar ama şiir değil
Ama şiir efsane gözlerindir

Kıyamadım onlara

Ellerime kızabildim
Tutmasaydı eğer ellerini
Ömrümün diyorum...
En güzel albümüydü
Her karesinde vücudumu
Fotoğraflayan dudakların

Hep birbirimizi tamamladık
Söyle şimdi sen ölürsen
Ben yaşar mıyım sanıyorsun
Eksik bırakmamak için seni

Bir paylaşımın en güzel yerinde
Ortasında yani aşkın
Ölebilir mısın hem
Mitolojideki tanrı iken

Ozan Can

Cemal Süreya...

Cemal Süreya'nın ölümünden sonra dergilerde gündeme getirilme biçiminin "magazinleştirme" uygulamasının mantığına göre yapıldığı düşüncesindeyim. Bu mantık çerçevesinde, şairin özel yaşamı sıfır noktasına kadar halkın bilgisine sunuluyor... Kimi gazeteler aynı şeyi Nâzım Hikmet için de yapmıştı. Buna gerek olmadığını sanıyorum. Bir şair önce yapıtlarıyla gündeme getirilmeli ve toplum onun yapıtlarından, sanatından tadılar deşirmeli. Cemal Süreya'nın Günlükleri ve çeşitli yazılarından alıntılardan oluşan yazınızda şairin öz yaşamı fazla öne çıkarılmış, pek şık da olmamış kanımca. Bir örnek vereyim kıyaslayın lütfen: Çankaya Belediyesi'de Cemal Süreya Parkı yapmış; şairin büyükçe bir heykelini dikmiş, heykelin kaidesindeki mermerler kırık ve yıllardır onarılmıyor. O zaman bu heykeli niye diktiniz? Saygısızlık bu. Söylemek istediğim kısaca şu, bir "magazin-edebiyat" dergisi olsanız da, sizden iyi şairlerin, yazarların yayımladığınız yapıt örneklerini okuyup sanatsal haz almamız. Cemal Süreya'nın şiirleri-şairin hayatı şiire dahil olduğundan ayrıca özel yaşamına ilişkin alıntılarla zenginleştirilerek magazinleştirilmesine gerek olmayacak kadar önemli bençe. Daha yazınsal sunabiliriz Cemal Süreya'yı... Post-modern, daha doğrusu kitsch olmuş. İyi çalışmalar.

Abdullah Şevki

Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Merkezi Basın Duyurusu

Ölümünün 50.Yılında Sait Faik Sempozyumu

Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Merkezi, büyük öykücü Sait Faik Abasıyanık'ın ölümünün elliinci yıldönümü nedeniyle 9-10 Mayıs 2004 tarihlerinde Burgazadası Öğretmenevi'nde bir sempozyum düzenleyecektir. Sempozyuma bilimsel bildiriyle katılmak isteyenler, yaklaşık 250 sözcükten oluşan bildiri özetlerini 19 Mayıs 2004'e kadar merkeze iletmelidirler. Başvuru koşulları ve bildirilerin nitelikleri ile ilgili ayrıntılar merkezin internet sitesinden öğrenilebilir; merkezle e-posta ve telefon aracılığıyla bağlantı kurulabilir.

<http://www.bilkent.edu.tr/tebsite>

temerkes@bilkent.edu.tr 0(312) 290 23 17

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranfey.org>

Salih Bolat

KaçakYazar

Tanıklıklar

İlk romanlarım ve şiirlerim

İlk okuduğum roman, Orhan Kemal'in, **Baba Evi** adlı romanıydı. Varlık Yayınları'nın o küçük boy, sıcacık, kenarlarını bıçakla açmaktan büyük keyif aldığım kitaplarındandı. 13-14 yaşlarındaydım. Teksas, Tom Miks ve Karaoğlan gibi çizgi roman okumalarından yeni yeni resimsiz romanlar okumaya geçtiğim yıllar... Roman beni hayretler içerisinde bırakmıştı. Çünkü o yıllarda (1968-1970) tıpatıp benim yaşadıklarımı anlatıyordu. Oysa ben romanların uzak hayaller, ülkeler, yaşantılar anlatması gerektiğini düşünüyordum. İşte, Baba Evi, hiç de öyle uzak olmayan, tam da benim yaşamımı anlatıyordu. Ben de romandaki gibi gazozuna yapılan mahalle maçlarında futbol oynuyordum, ben de ağabeyimle balık tutmaya gidiyordum, babamdan gizli çizgi romanlar okuyordum... Öyleyse ben de roman yazabiliirdim. Yaşadıklarım, okuduğum romanda anlatılıyordu ya!.. Böylesine büyülenmiş halde, ikinci okuduğum roman, yine küçük bir romandı: İnci. John Steinbeck'in bu romanını da soluk soluğa okumuştum. Müthiş etkilenmiştim. Okumasını bilmeyen aneme de romanı okumuştum. Beni ağlayarak dinlemişti. Annemi böylesine etkileyen bir şey yapmış olmam, beni de etkilemişti. Romanda, balıkçı köyünde inci avcısı bir zenci, iri bir inci buluyordu ve beyazların inciyi elinden almak için, akıl almaz ırkçı zalimliklerine maruz kalıyordu. Üçüncü okuduğum roman, yine Steinbeck'in bir romanıydı: **Sardalya Sokağı**. Olamaz! Tıpkı benim yaşadığım sokak. Adana'da, öğretmenlerin imamların (rahiplerin) değil elbet,

Soldan sağa: Adnan Yücel, Hasan Hüseyin ve Salih Bolat

te), orospuların, işçilerin, serserilerin, esrakerşlerin yaşadığı bir sokak, Steinbeck'in romanında anlatılıyordu. Evet, evet, ben de derhal roman yazmaya başlamalıyım. Cebimde kâğıtlar ve kalem bulundurmaya başladım. Sokaklarda dolaşıyor, gördüğüm ilginç olayları, insanları not ediyordum. Akşam eve geliyor, bu notları öyküye dönüştürüyordum. Öykü çalışmalarım, o yıllarda bir kıza aşık oluncaya kadar sürdü. Müthiş bir esli yaşıyordum. Okulu, dersleri talan ediyordum. Bu durum il-

ay sürdü. Bir gün kız beni terk etti. Buluşacağımız yere gelmedi. Peşinden gittim, beni kovdu. Mahvolmuştum! İşte o günlerde, bir arkadaşımın, sevdiği şiirleri yazdığı defteri elime geçti. Defterde, Nazım Hikmet'ten, Edgar Allan Poe'ya kadar yüzlerce şairin şiirleri vardı. Çok etkilenmiştim. İçinde bulunduğum acı ve yaşadığım yoğun duygularımı, şiirle anlatabileceğimi düşündüm. Giderek mutsuz eski aşkı unuttum ama yeni bir aşk başlamıştı yaşamımda. Çim.

Lise son sınıftayken, Adana'da, şiirler yazan Duran Aydın adlı arkadaşımın şiirleri, Ankara'da çıkan **Yapıt** adlı dergide yayımlanıyordu. Üniversitede okumaya, Ankara'ya gelince, **Yapıt** dergisinin adresini buldum. Derginin yönetimine şiirler yazdığımı söyledim. Dergiyi ikinci ziyaretimde, o yıllarda çok ünlü bir şair olan Hasan Hüseyin'le tanıştım. Bir de Adnan Yücel'le. Uzun yıllar sürece bir dostluğun başlangıcıydı. Adana'ya döndüğümde, Duran Aydın'a bu karşılaşmadan söz ettim. Bir sonbahar günüydü. Adana'da bir caddeye "Orhan Kemal Bulvarı" adının verildiğini öğrendik. Duran'ın bisikletiyle oraya gidip, bir hatıra fotoğrafı çekirmeyi düşündük. Gerçekten de cadde üzerindeki bir elektrik direğine asılı bir levhada, "Orhan Kemal Bulvarı" yazıyordu. Benim ilk gençlik yıllarımın efsane yazarı... Oradaki bir semt fotoğrafçısından, fotoğrafımızı çekmesini istedik. Fotoğrafta, arkamızdaki tabelanın görünmesini istiyorduk. Ne var ki, güneş tam karşıdan geliyordu ve fotoğrafçı, haklı olarak, levhanın görünmeyeceği başka bir yönden çekmekte ısrar ediyordu. Ama biz, levhanın fotoğrafta görünmesini istiyorduk. Sonunda, Duran çözümü bulmuştu. Fotoğrafçıya şöyle dedi: "Orhan Kemal, arkadaşımın dayısı olur. Yeni öldü. Arkadaşım Ankara'dan bu hatıra fotoğrafını çekirmek için geldi." Fotoğrafçı bana, "başın sağ olsun gardaşı" derken, yüzündeki üzüntülü ifadeyi unutamam. Bundan sonra ne yapıp edip, güneşe rağmen fotoğrafımızı çekti.

Evet, Hasan Hüseyin ve Adnan Yücel'le uzun yıllar dost olduk. Şiirsel anlamda yollarımızın ayrılmasına karşın, dostluğumuz sürdü. Bu iki dostum da, trajik biçimde yaşamdan ayrıldılar. Hasan Hüseyin, bir Şubat günü, beyin kanaması sonucu yaşamdan ayrıldı. Adnan Yücel de, yine beyinden kaynaklanan bir rahatsızlık sonucu, geçen yıl yaşamdan ayrıldı. 1980 darbesinden sonraki günlerde, birlikte çok kafalar çektik, acı çektik, türküler söyledik. Hasan Hüseyin, 1940 Kuşağı şairlerindendi. Sözler bir şiir yazıyordu. Bir tür, yazılı halk şiiri, denebilir. Onun yaşamı, Türkiye'nin yakın tarihteki demokratikleşme sürecinin de fotoğrafıydı, bir bakıma. Şairlik ahlakı konusunda, ondan çok şey öğrendim. "Arı kırdı, balı pazarda gerek" sözünü unutamam. Üç şir yazıp, beş ortalıkta dolaşanlar için söylerdi. Onurluydu. Tıpkı yakın arkadaşlarından Ruhi Su gibi...

Adnan Yücel, şiirsel serüveni boyunca, diyebilirim ki, Hasan Hüseyin şiirinin etkisinden kurtulamadı. Hızlı yaşadı, genç öldü. Şiirlerinde epik bir duyarlılığın izini kovaladı. Halkların, toplumların, büyük kavgaların, büyük aşkların şiirini yazmaya çalıştı. Duygusal coşukları o denli yoğundu ki, adeta şiirsel estetik kaygıların önüne geçti. Şiire görevci bir işlev yükledi, tıpkı Hasan Hüseyin gibi. Dönemsel bir hazır duyarlılığı onayladı, tıpkı Hasan Hüseyin gibi. Politik ideoloji, iki şairin de şiirlerinin öne çıkarttığı bir konudur. Buna karşın, Hasan Hüseyin'in şiir folkloru, halkçı bir dilge-

liğin ayrıntılı gözlemlerini içerirken, Adnan Yücel'in şiiri daha genel ve soyut düzeyde kaldı. Turgut Uyar bir yazısıdır, yazdığı şiirleri beğenmeyip yaktığını söyleyen Hasan Hüseyin'e, şiirlerini yarmaya devam etmesini öneriyordu. Belki bunu Adnan Yücel'in de yapması gerekiyordu. Bütün bunlara karşın, Hasan Hüseyin'in şiir de arabeskin öncüsü olduğunu ileri sürenlere hiç katılmadığımı, böyle bir yaklaşımın, büyük bir haksızlık olduğunu belirtmeliyim. "Kavel", "Temmuz Bildirisi", "Haziran'da Ölmek Zor" şiirlerinin şairini ve "Yeryüzü Aşkın Yüzü Oluncaya Dek" şiirinin şairini sevgiyle selamlıyorum.

KARAGÜN DOSTU

biliyorum

matarada su

torbada ekmek

ve kemerde kurşun değil şiir

ama yine de

matarasında su

torbasında ekmek

ve kemerinde kurşun kalmamışları

ayakta tutabilir

biliyorum

şiirle şarkıyla olacak iş değil bu

dalda nari

tarlada ekini kıztartmaz güvercinin gurultusu

ama yine de

dişler arasında bıçak gibi parlar kavgada

şiirin doğrultusu

göz gözü görmez olmuş

tek bir ışık bile yok

yürek bir yaralı şahindir

döner boşlukta

belki bir şiir

belki bir şiir kırıntısı

çalar kapımızı umutsuz karanlıkta

yoklar yüreğimizi

iğilir yaramıza

dağıtır korkumuzu

ve karşı tepelerden

gürül gürül bir kalk borusu

Hasan Hüseyin

da az biraz aşk-lı olacak bu durumda!

Bu şiirleri yazdıran 'bir' aşk mıdır? Hangi 'aşk'tır bu satırların sorumlusu, dedim kendi kendime... Bu sorunun cevabı var mıdır sizde?

Evet, aşktır. Yüreğimde hissettiğim aşktır, ruhumda hissettiğim aşktır. Benliğimde hissettiğim aşktır. Tabii ki her duygu, bir ötekinin benzeri gibi olamaz. Her duygunun tabii ki farkı yoğunluğu vardır. Bazılarını çok derin yaşıyoruz, hissedersiniz. Bazen, zaman ve mekânın yok olduğu bir durumda hissedersiniz kendinizi. Bulutların üzerinde yürüyörsünüz. Aşk kanatlarıyla uçuyorsunuzdur. Ve işte o durumda o satırların sorumlusu dediniz ki, onlar yüreğinize dokunmuş esin kaynakları, ruhunuzu zenginleştiren -ama kimisi zaman da acı çektiiren- öznelerdir. Kadınlardır. Gördüğünüz gibi, bu sorunuza yanıt var bende.

Atilla Birkiye'nin kişisel tarihi, bu ülkenin tarihi ile ortak paydalara sahiptir... (mi?) diyorum; bu tarihin yansımaları var mıdır ürünlerinizde? Yansımaları ama daha da çok 'yansımaları'... Var mıdır?

Son derece güç bir soru. Siz sorunuzu sordunuz ben kendi bildiğimi yanıtlayayım. Bizim ("kuşağın") yazmaya başladığımız dönemde on altı yaşındaki çocuklar babaları aslere geç gitsin diye yaşıni büyüttüğünden asılmıştı. Öteki binlerce örneği vermek istemiyorum. Edebiyat asla bir kaçış değildi, tam tersine bir varolma, dahası ayakta durma, dahası direnme biçimiydi. Çoğu arkadaşım, hispityediler o zaman, yıllar sonra benim ve arkadaşışların yazılarını okurken icerde moruk kazandıklarını söylediler.

O zamanlar yazılmanın çoğu edebiyata ilişkin yazılardı hiç kuşkusuz ki, zaten ben kendimi yolumu "edebiyatçı" olarak seçtim. Bir ikincisi, o zamanlar kolay kolay başka bir şey de yazamazdınız zaten. Bir de üçüncüsü örneği vermek istiyorum. Sevgili Adnan ağabeyin (Özyalçın) kulakları çalsın. Yazko Edebiyatın yazışmaları müdürüydü, ben de orada çalışıyordum, küçük burjuva sözcüğünü kullanamazdık. Artık çeden değil, sıkıyönetimden "kentsoylu"yu kullanırdım.

Ücretsiz PDF Kitap

gerçeğinin bir "yanılsama" olmasını ne kadar çok isterdim!
Bilmem istediğiniz yanıt aldınız mı?

Bir dönemin sosyalist gerçeği/bakışı ile bugünün sosyalist gerçeği/bakışı arasında sizin edebiyatınızda neler değişti? Örneğin artık 'kimlere' yazıyorsunuz? (yazamıyorsunuz?)

Ben Marksist yöntemin dünyayı doğru algılayabilmemizde, en geçerli yöntemtim olduğuna inanıyorum. İnsanların eşit koşullarda yaşamasından, düşünce özgürlüklerinden, aslında her türlü özgürlükten yanayım. Ancak bunun illa da yaptırılması sıyası boyuyla girmesi gerektiğine de inanıyorum. Demek istediğim, bundan yirmi yıl kadar önceki bakımın biçimi tabii ki değişti, değişmeliydi. Ama düşüncelerim, ideolojim kendi çizgisi içinde bir "aşma" gösterdi, göstermeliydi. İster istemez bu da yaptırılma yansıdı. Ben dıştaktık ve de fanatik olmanın hep uzak durdum. Yıllar önce belki zaman zaman -bilginim yetersizliğinden- düşmüşümdür, hiç itirazım yok; ama şimdilerde çok çok uzağız. Lirik bir anlatımı yeğledim, son on beş yıl kadardır. İster istemez böylesine bir biçim zaman zaman sizi haksız eleştiriler karşısında bırakıyor. Ya da "yanlış" konumlandırılıyor-sunuz. Estetik açıdan söyleyimiyorum etik açıdan söylüyorum. Doğrusu buna da son zamanlarda çok aldırımıyorum, çünkü elimden geldiğince yapabileceğimi sorgulayarak, hem estetik hem etik açıdan sorgulayarak yapmaya çalışıyorum. İste edebiyatımda bunlar değişti.

Kimlere yazıyorsunuza gelince, öncelikle kendime yazıyorum. Ama okuyan beni beğenirse benim için ne büyük bir onur.

Bazı dizelerde diyorsunuz ki "aşkım da sona erdi şiirim de..." Bu âşk şiir yazmak için masaya oturan bir şair mi? Âşk bir şair mi? Âşk'ın tema olduğu bir şiir mi?

Sanırım peşisıra sorduğunuz bu üç sorunun yanıtı ben de aynı. Evet. Bunlar içiçe geçmiş meseleler yazarlığımda ve yazmaya çalıştığım şirde.

Şair kimliğinizden söz edelim desem... Neler söylersiniz,
Arsivi - <https://rantey.org>
Kendimi genellikle şair olarak tanımamam; ama bir yandan

da dördüncü şiir kitabım -bunun ikisinde düzyazı da yer alıyor- çıktı. Şiir öyle bir tutku ki, bizim şiirimiz öylesine büyük bir şiir ki, yaklaşık on beş yıl kadar önce, haddimi bilmeden şiir yazmaya başladım. İlk şiirim de 1990'da yayımlandı. (Hami Çağdaş'a göndermişim, Gösteri dergisine.) Bunlar tereddütlü denemelerdi bana soracak olursanız.

Benim için şiir aşktır, aşk şirdir. Bu yüzden de aşk temasını yazıyorum; yani dördüncü sorunuza verdiğim kısa yanıtı anımsatayım.

Birebir bir imge anlayışı içinde yalın bir şiir kurmaya çalıştım. Kendi melodisi, kendi sesi olsun istedim, zaman zaman bu ses uğruna belki uykulara çok sık başvurdum. Zaman zaman imgeyi güçleştirdiysem de, akan bir şiir olsun istedim. Aşkın akışı gibi, zamanın akışı gibi. Hatta ikisini birleştireyim, aşkın zamanda akışı gibi. Belki zaman zaman basit'in altadıcılığına kapılıp gittim. Lirizmin yolunu yitirdim kimi zaman, bilemiyorum. Şiirimle ilgili bir şeyler söylemek güç geliyor bana. Başkalarının çözümlemesini, tanımlamasını yeğlerim, tabii ki. Ama 1995 yılında Adnan Özer, Era Yayınlarından *Aşk Bir Kadının Bedeniyle Başlar* adlı ilk şiir kitabımı yayınlamasaydı (Levent Ersever'i de burada analım, şimdi biraz uzaklarda galiba), sanırım şu noktaya

gelemezdim.

Mesela aşkın arkasında -ya da içindeki- kadınlardan söz etsek... Nasıl bir kadındır (kadınlardır) şairin âşık olduğu... Adı nedir? Nereden gelir nereye gider? Mesela çikolata sever mi? Sabah erken mi kalkar? Otobüse mi biner? Saçları kısa, röfleli midir? (Esmer olduğunu biliyoruz...)

Bunun belli bir tanım yok. Bir *Aşk Denemesi* adlı kitabımda, ki sizin elinizdeki güllü kapaklı kitabın (*Aşkım Kırmızı Bir Gül*) en sonunda yeni basımı yer almaktadır. Şöyle yazmıştım, bir dize yazar gibi:

Kaç âşık oldum, kaç yalnız kaldım.

Şayet yanıtım size yeterli gelmediyse, ilk şiir kitabımın başında Atilla İlhan'ı da çağrıştıran ve benim sık sık alıntıladığım Metin Altok'un bir sonesinden iki dize var:

*Gönlümdeki sevda seli taştan taşta atladı;
Ne kadınlar sevdim de haberleri bile olmadı.*

İşte bu soruya gülebilirsiniz: Aşk şiiri yazmak için âşık mı olmak gerekir? Bir âşk şiiri nasıl yazılır? (Hoşunuza gitmezse cevaplamayabilirsiniz...)

Bir âşk şiirinin nasıl yazılması gerekir diye bir şey bilmiyorum, bir şiir nasıl yazılması gerekirse, âşk şiiri de öyle yazılmalı. Ben genellikle âşk olduğum zaman ya da duygusal olarak bir etkilenme olduğu zaman şiir yazıyorum. Kadınlardan etkilenmek bende şiir yazmakla çok örtüşüyor. Ama her etkilediğim kadına da yazdığımı söyleyemem. Benzer şekilde bu etkilenmeler bazen çok yoğun oluyor, bazen yalnızca bir anlık oluyor. Ne var ki, yeri gelmişken şunu söyleyeyim, yüreğimde bir kadın varsa, ki zihnimde de o vardır, bu duyguyla da örtüşüyorsa, başka bir kadına (yani kadın gibi estetik bir özne de olsa) yer yoktur. Bu "âşk"ı ihanet olur gibi geliyor.

Bu da yardıma gereksinimiz olan bir soru: Atilla Birkinye'nin diğeri imgeleri nelerdir? Örneğin ayrılık, gece, esmer bir kız, kuşlar, sonbahar... Diğerleri?...

Bu saydıklarınıza, İstanbul, Saros ve dolunayı da eklemek gerekir. Hatta kırmızı güller, özellikle eski İstanbul bahçelerinde hazırlanmış açan kırmızı güller, hem de babaninkileri de eklemek gerekir. Tabii yine eski Bakırköy'ü, içinde birbir çeşit açaç ve çiçeğin bulunduğu iki katlı evleriyle Bakırköy'ü de eklemek gerekir. Tüm bunlar benim yazarlığımı etkilemiş "imge"ler. Yazarlığımın esin kaynakları, besleyici özülleri. Aynı zamanda, tüm bunlar, Atilla Birkinye'nin şimdiki "varoluş"unun oluşum sürecindeki etmenler. Yaşam ve yazın kaynakları.

Ama bir şey daha var, o da kendimi hep denemeci olarak duyumsadım. Zaten yoğun bir şekilde de deneme yazdım; yazıyorum. Denemenin sınırlarını zorladım çoğunlukla; ve denemeyi, şiir irmağındaki imge suyuyla yıkamaya çalıştım. Sık sık söylediğimi, bir kez daha yineleyeyim, denememin de Beşir Fuad'dan kaynaklandığına inanıyorum. Köklerimin de onda olduğuna inanıyorum.

Şöyle bir dizesi vardır şairin ve bu soruları yazan kadını bu dizeyi çok sevmiştir:

(En küçük bir vesile sana telefon etmenin mesela bir serçenin pencere önü konseri)

Şiirler enfestil

Tesekkürler...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

HEP SONBAHARI YAŞADIK

Kitap, ilk yazısı yirmi beş yıl önce yayımlanan Atilla Birkiye'nin 1988-2002 arasında gazete ve dergilerde yayınlanan tematik olarak bir bütünlük gözetilerek seçilmiş denemelerinden oluşuyor. Bu denemeler için Birkiye şunları söylüyor:

"Bu kitap, daha çok hüznün, "yakışan", haz duyulan ama bazen de kederli ve çaresiz hüznün eksende yer aldığı denemelerden oluştu. Yaklaşık on yıl kadar önce yayımlanan **Hep Sonbaharı Yaşadık** adlı kitabımdan yedi yazı almama karşın, yeni bir kitap olmasına karşın yine bu adı kullandım. Ne hikmetse "sonbahar"dan bir türlü kurtulamıyorum!"

Kitap, "Zaman", "Kent", "Yaşam" ve "Yaşamlar" adlı dört başlık altında toplanmış, şiirsel bir dilin kullanıldığı, lirizmin egemen olduğu ve daha çok "öznel duyarlılıkların" dile geldiği denemelerden oluşuyor.

Birinci bölümde özellikle şiir ve şiirler temel olarak edebiyatın konularından hareketle zaman kavramı irdeleniyor. İkinci bölümde ise, İstanbul'daki somut örneklerden yola çıkarak, bu somut örneklerin bireyde yarattığı duygu durumları gözlemleniyor. Üçüncü bölümde, yine daha çok edebiyattan, şiirden hareketle yazılmış duygusal denemeler; son bölümde de kimi yaşamayan yazar ve sanatçılarla ilgili denemeler yer alıyor.

AŞKIM KIRMIZI BİR GÜL

Düzyazı ile şiirin iç içe geçtiği bir kitap, **Aşkım Kırmızı Bir Gül**. Daha önce üçü yayımlanmış dört kitaptan oluşuyor:

Aşk Bir Kadının Bedeniyle Başlar (şir, 1995); **Aşkım Bir Yağmur Damlası Gül Yaprağında** (şir-düzyazı, 1999); **Aşkır Anlamı** (yeni şiirler); **Bir Aşk Denemesi** (deneme, 1991).

Atilla Birkiye, aşkı, yaşanan ve yaşanmayan aşklar aşkın doğduğu hüznün, keder, coşku, tutku gibi duyguları; yitik değerlerin kentinde, her şeye karşın güzelliğini ve büyüsunü koruyan bir kent atmosferinde, İstanbul'da anlatıyor.

Yalın bir söyleyiş ve birbir bir imge anlayışıyla şiirlerini yazan Birkiye, denemelerinde şiirin etkisinden kurtulmak istemiyor, daha çok şiire yaklaşımaya çalışıyor.

Aşkım Kırmızı Bir Gül de yer alan şiirler de düzyazılar da daha çok "anlatımcı" bir özellik gösteriyor.

YANITSIZ MEKTUPLAR DA HİCRAN

Atilla Birkiye'nin en son yayıptı olan **Yanitsız Mektuplar da Hicran**, şiir ile düzyazın, denemenin adeta metinsel dansı:

Bir tema, bir durum bazen önce, şiir olarak kaleme alınmış sonra düzyazı olarak yazılmış; bazen önce, düzyazı ya da deneme olarak kaleme alınmış, sonra bir anlamda şiiri yazılmış.

Bilmeyen, yalnızca adı bilinen bir kadına yazılan kitap bir anlamda "imgelen"deki bir aşkı anlatıyor. Ay takvimine

ve dolunay imgesine göre bölümleşmiş ve günce türünün biçimsel özelliğinden yararlanılmış.

Bilmezbir bir kadına olan aşkı anlatmakla birlikte, savaş, kar gibi yer yer güncel konuların, durumların, görüntülerin de "öykü'nün içine girdiğini görüyoruz.

Her ne kadar kitap, İstanbul panoramasında 2003 yılının özellikle de kış aylarını zamansal olarak içeriyorsa da, yazarın daha önce kaleme aldığı ve "geçmişten gelen" ile "bellek" başlıklarını koyduğu bölümler de var. Bu bölümlerde de, kitabın genelinden kopmadan onla bütünselerek, aşk ve aşkın durumlarına ilişkin duygu ve düşünceler işleniyor.

Yanitsız Mektuplar da Hicran da zaman zaman dili eğip bükerek kullanan Birkiye, gerek şiirlerde, gerek düzyazılarında gerekse öykünün içine yerleştirdiği metinlerde şiirsel bir söylemin izinden gidiyor. *

Atilla Birkiye'nin Kısa Yaşam Öyküsü

29 Mayıs 1955 yılında İstanbul'da doğdu. Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünü bitirdi (1983). Yayınevlerinde ve ansiklopedilerde çalıştı, yayıncılıkla uğraştı; ilk yazısı 1978 yılında Sanat Emeliği dergisinde yayımlandı. Yazko Edebiyat, Varlık, Yazko Çeviri, Somut, Dünya, Gösteri, Cumhuriyet, Cumhuriyet Kitap Eki gibi dergi ve gazetelerde yazdı. "Gündümüzde Kitaplar" ve "Kavram" dergilerini yönetti. Türkiye Yazarlar Sendikası Genel Sekreteri (1989-1990) ve PEN Yönetim Kurulu Üyesi (1991/1992) olarak görev yaptı.

Televizyonlarda, kültür programlarında, radyo programlarında (1992/94); "Anlat, Şiir yaz, Müzikalın Birbir Gece Nasıl

ları'ndan sahneye uyarladı ve şarkı sözlerini yazdı (1997). Cumhuriyet gazetesinde haftada bir "İşldak ve Yelpaze" başlığıyla köşeyazarlığı yaptı (1994-2001).

Öteki kitaplarından bazıları: *Düşünceler Sözler Yazılar* (deneme, 1984), *Kırmızı Bir Karanfil* (deneme, 1988), *Seksenslerden Doksana* (deneme, 1990), *Aşk Bir İrmaktır* (deneme, 1993), *Son Yemek* (roman, 1993), *Soldan Sağa* (roman, 1995), *Bir Aşk Bilmeceğini Nasıl Çözebilirsiniz* (roman, 1999), *Yaşamın Kendisidir Aşk* (deneme, 2000), *Bir Yıldız*

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://rantep.org>

Düzce Notları

**mevsim ay'az, bisikletliler dolaşüyor yollarında düz kentin...*

girişş:

Siyah çizgiler çiziyorum kalemimle, belirsiz biçimler. Bir dizi vardı siyah beyaz yıllarımızda 'Logan'ın Kaçışı' diye ve durmadan varmaya çalışan biri özgürleşeceğikente.

Düşündüm Aslan Özdemir yazabileceğimi söylediğinde, düşündüm ne yazılabilir diye denizden uzak camlan buğulu bir kente.

Ve ütopyamızdan çok uzak sarhoş eden bir neme.

e-5 düşyolu :

Tren geçmiyor Düzce'den ve düşlerimden. Şiir yazmak, okumak ve dinlemek zor istasyonsuz bir kentte. Fotoğraf yasak !

Asla kılmıdım düşlerim ve ateşlenmiyorum aşk kızıl saçlarında gecenin.

"Ağlama hayatım, bak yıldızlar göz kırpa-caksokaktakilere."

Yalan ! Trenler ve gemiler gitmiyor e-5'te.

Ve hiç kimse almıyormuş burada yağmur giydirdiğiniz serserizdelere.

lobi :

Çok yakın olsak da İstanbul'a ve sokaklarına, Vivaldi çalmıyor bir kentte.

Tuna Kiremitçi, Kürşat Başar, İkbâl Gürpınar (kendisi de geldi geçenlerde kadınlar matinesine) çok satıyor Düzce'de.

Orhan Pamuk 'İSTANBUL' kitabıyla önde.

(Oysa 'yok' yanıtını alıyorum Kaan Arslanoğlu'nu istediğimde).

Özel bir durum yok.

Lobi yazarları ve postmodernistler burada da önde..

(Haksızlık olmasın, Can Yücel'in dediği gibi Orhan'ı severiz biz yine de).

tiyatro :

Garip bir oyun burada hayat. Göç şehri : Kozmopolit bir dünya. Herkes birbirinin varlığına şaşırmakta.

Oyun içinde oyunlar.

Etnik gruplar geliyor ara sıra ve günlük özel gösteriler.

Genco Erkal gelmişti bir keresinde. İdam bile edemeyince kendisini söz söylemişti hükümetin her zamanki beceriksizliğine altı yedi yıl önce.

Artık mankenler geliyor çokça tiyatro niyetine.

Kültür sanat sendikalarının ve Atatürkçü Düşünce Derneği'nin elinde.

(Açanız bu konuyu önümüzdeki aylarda elbette).

Ve bir ara ümitlenmişim Server Tanılı Nâzım'ın şiirleriyle geldiğinde.

Kaldı öylece.

müzik :

Sık uğruyor Haluk (Levent). Sonra çekip gidiyor. Bir nehir akıp gidiyor.

Festivaller etkisizdi, ancak yeni başlayan uluslararası bir etkinlikte bir Rum sanatçıdan Teodorakis şarkıları dinledim bir gece.

Sıcaktı, tüm yıldızları tutulmuştu.

Dilektuttum hep böyle sürsündüye.

Aşk niyetine !

sinema :

Düzce'nin küçük sinemasında 'Yüzüklerin Efendisi' gösterimde.

Dergiler :

Dergiler hayattır. Severim, koklarım, özenle dizerim. Dostlar sağolsun tüm yerel dergilerden geldi bu sene. Postacıları sevdim, sevgiler diledim yerelden evrensele. (Aslında tek tek yazmak istiyorum hepsi üstüne).

İrfan Yıldız Karadeniz boyunca şiir dergileri aldı yürüdü dese de iki gazete dışında bir sanat dergisine rastlamadım bir kentte.

Televizyon :

Her şey oldukça iyi Düzce TV ve Öncü TV'de. Ancak ben sanat görmek istiyordum geldiğimden beri delice bir istekle.

Buz dansında İrina'yı da seyredemiyorsunuz TRT1 ve TRT2 çekmeince

Ve uyanıyorsunuz hep hayat size seslen-diğimde.

bişşş :

Şimdi kapatın gözlerinizi ve yağmurlu bir kent düşleyin. Yürüyün ve açın gözlerinizi bir şiir kúpüne düştüğünüzde.

Sevgili gelsin.

Can Yücel küfredsin çirkinliklere.

Ve trenli kentler üşüşsün dileklerinize.

Bu aylık bu kadar

Burası Düzce... Merhaba herkese...

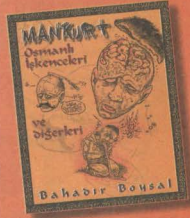
Tren ve şiir dostları için

e-mail adresim: mordize@myynet.com

Yazışma adresim:

Sancaklar İlköğretim Okulu
81100 DÜZCE

Bahadır Boysal

Osmanlı İşkenceleri ve Diğerleri

Kemal Kenan
Ergen

"KÖPRÜ"

FRANZ KAFKA
RESİMLEYEN: LEVEND ÇANGA

KATI VE SOĞUKTUM, BİR KÖPRÜYDÜM, BİR UÇURUMUN ÜZERİNDEYİM. BİR TARAFTA AYAK UÇLARIM, DİĞER TARAFTA PARMAKLARIM, ÇATLAYIP DOKUNAN BALCIĞA KENETLENMİŞTİ.

KASANININ İTERİLERİ HER 30 YANINDA UÇULUYORDU. ÇOK AĞAĞLARDI (BUZ GİBİ SUYU) ALABİRLİ DERE KÖPRÜYÜ MİÇ BİR TÜRİST YOLUNU İZLER BU AŞILMAZ YÜKSELİKLERE UĞRAMACI. KÖPRÜ MİÇ BİR HARİTADA YER ALMIYORDU.

BOYLECE UZANMIŞ BEKLİYORDUM, SADECE BEKLEYELİRDİM. MİÇ BİR KÖPRÜ, YIKILIP ÇOKMEDİKCE, KÖPRÜ OLMAKTAN KURTULAMAZ.

BİR GÜN
AKRAM DOĞ-
RUYU "BİNCİ Mİ
YÖRESE BİNCİ GÜN MUY-
YORSA BİNCİ GÜN MUY-
DUP AKAYANMIYORDUM - DÜŞÜNCE-
YERİM SÜRÜM BİR KADINLA İÇİNE SONSUZ
DÜŞÜNCE İLKİLETTİ EDİYORDU.

YAZIN BİR AKŞAM USTUYDU KI, DERİNİN
KUKREYİŞİ HER ZAMANKİNDEN DAHA DE-
BİNCİ BİR İNSANIN AYAK SESLE-
RİNİ DUYMUŞTUM.

BANA DOĞRU,
BANA DOĞRU!

DÜZLEŞTİ KENDİNİ KÖPRÜ, HASTA
OL KORKULAKILIZ KIRILIR KI, SA-
NA EMANET EDİLEN BU YOLCUYU
TUTANLARIN, AÇILMAZI KARADİRE
YOLUARI BEZİDİMEYEN SAĞ-
SIN İSTİTİK VE BİR DAĞ TANDIRI
GİBİ ONU KARAYA FIRLAT.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rante.org>

ADAM GELİP, BASTONUNUN DEMİR
UCUYLA YOKLADI BENİ.

BORA DA KABANIMIN STEKLERİNİ BASTONUYLA KALDIRIP ÜZERİNE DÜZELTİ.

BASTONUNUN
UCUNU ÇALI GİBİ
BAĞLARIMA DAL-
DIRIP UZUNCA
BİR SÜRE ORA-
DA BIRAKTI.

ÇEVRESİNİ DELİ GİBİ İZLERKEN, TABİİ
Kİ BENİ UNUTMUŞTU.

O ANDA... DÜŞÜNDE ONU DAĞ VE
VADI ÜZERİNDE TAKIP EDERKEN...

İKİ AYAGIYLA VUCUDUMUN TAM ORTASINA ATLADI.

KİMİ BİR BİR ÇOCUK MUP BİR DÜŞ MUP
BİR YOLCU MUP BİR İNTHAR MUP BİR BAĞ-
TAN ÇIKIYO MUP BİR YIKICI MUP VE ONU
GÖREBİLMEK İÇİN DONDUM.

BİR KOPRUNUN DON-
MESİ! DAHA TAM DON-
MEMİŞTİM Kİ DÜŞMEYE
BAŞLADIM.

DÜŞTÜM VE BİR ANDA AKAN SU-
LARDAN BENİ DAİMA HUZURLU HU-
ZURLU İZLEYEN ENKİ KAYALARA
DÖĞÜLÜP PARÇALANMIŞIM.

NE OLUŞUĞUNU ANLAYAMADAN
KORKUNÇ BİR ACILYA TITTEDİM.

Metro müfettişi

İzmir'e metro yapacaklarını duyduğumda bu beni fazla ilgilendirmediydi. Ulaşım araçlarını sevmeydim. Çok gerekli olmadıkça belediye otobüsüne ya da dolmuşa binmezdim, metroyu da kullanmayacağımdan emindim. Hem zaten kaç yıl sonra bitecekti kim bilir. O zamana kadar İzmir'den çoktan ayrılmış olurdum.

Şimdilik bir yerden bir yere giderken yürümeyi tercih ediyordum. İşsizdim. Parasızdım. En iyisi yürümektir. Hem sanıldığı kadar da kötü değildi yürümek. Zaman geçerci. Severdim. Hatay civarında oturuyordum ben. Nokta durağından yürüyerek Üçyol yirmi dakika, Eşrefpaşa yarım saat, Kemeraltı kırk dakika, Montrö civarı bir saat kadar ve Alsancak Sevinç pastanesinin orası da bir buçuk saat çekerci. Haftanın en az dört günü bu yolu yürürdüm. Güzgâhım buydu. Dönüş de bir buçuk saat, eder üç saat. Uzun ve ağır yürüyüşler. Oyalyordum kendimi. Tahmin ediyordum Üçyol- Montrö arası metroyla en fazla on dakika sürecekti. Yürürken tıkış tıkış metro vagonlarını hayal ettim. Hoşumu gitmedi bu.

Bu yürüyüşler sırasında en çok Üçyol civarında oyalanıyordum. Metro hattının en büyük istasyonu Üçyol'da yapılyordu. Koca caddeyi trafiğe kapamışlar, neredeyse yüz metre çapında epeyce derin bir çukur açmışlardı. Sementin en işlek caddesi tam bir şantiye alanına dönmüştü. Araçlar yan yollardan işliyordu. Tam bir karmaşaydı. İnşaatın çevresini ince demir tellerle çevirmişlerdi. Metro çukurunun iki tarafında birbirine bitişik apartmanlar yükseliyordu. İnsanların geçmesi için çok dar geçişler bırakmışlardı.

Üçyol'dan geçerken apartmanların gölgesinde biraz oyalanır, tellere dayanıp metro çalışanlarını izlerdim. Sonradan anladım ki bunu yapan sadece ben değilim. Her gün düzenli olarak oraya gelip benim gibi çalışanları izleyen bir gurup insan daha var.

Apartmanlarla metro inşaatı arasındaki yol epeyce dar olduğundan neredeyse omuz omuza dururdum bu insanlarla. Çok geçmeden fark ettim ki bir gariplik var bu insanlarda. Yalnızlar. Benim gibi.

Buraya gelip metro yapımını izlemekten başka işleri de yok. Hemen hepsi benden daha yaşlı. Ellinin üzerinde yaşları. Üstleri başları temiz. Modaya uydukları pek söylenemez ama yine de özenle giyinmişler. Kravat takanlar bile var.

Yaklaşık bir yıl boyunca her geçişte o insanlar hep oradaydı. O bir yığın insan. Aynı yüzler. Diyebilirim ki hepsinin yerleri bile aynıydı. Her gün gelip aynı yerlere duruyorlar ve metronun yapımını seyreliyorlardı. Birisi diğerinin yerinde durmuyordu. Aynı pozisyonunda sıralanıyorlardı.

Derken kendimi onların arasında buluverdim. Ben de her gün oraya gidip onlarla aşağıdaki çukura bakıyordum. Baret giymiş bir sürü işçi karnıcalar gibi oradan oraya gidip geliyordu. İki tane büyük kepçe durmadan toprağı kazıyordu.

İlerliyordu metro yapımı. Yeraltında kocaman bir tünel açmışlardı. Tünel aşağıya deniz tarafına doğru iniyor, karanlıkta ucu kayboluyordu.

Yanımdaki adamlar ellerini kollarını sallayarak sürekli birbirlerine bir şeyler anlatıyorlardı. Ben fazla konuşmazdım. Arada bir fikrimi söyler genelce

onları dinlerdim. Gözüm vinçlere, kepeçlere takılır giderdi.

İşte benim ülkem insanı. Bir iş makinesi toprağı kazıyor ve biz bir sürü yalnız ve işsiz insan onu seyreliyoruz. En acı verici tarafı da bu insanların çok önemli birileriymiş gibi davranmalarıydı.

Altmış yaşlarında birisi vardı içlerinde. Her gün takım elbiseli, kravatlı gelirdi Üçyol'daki metro istasyonuna. Emekli bir memur havası vardı adamda. Her sabah traşını olmuş olurdum. Hiç sakallı ve bakımsız görmedim onu. Öğlene kadar metroyu teftiş eder giderdi. İş edinmişti kendisine. Sevimli birisiydi. Metro müfettişi takmıştım onun ismini.

Çok iyi hatırlıyorum. Bulutlu bir gündü. Her an yağmur yağabilirdi. Evden çıkıp çıkmamak konusunda kararsızdım. Biraz kitap okudum. Yalnızlık iyice bastırınca fırladım dışarıya. Üçyol'a kadar yürüdüm. Bütün takım oradaydı yine. Yalnız insanlar birikmişti metro çukurunun başında. Metro müfettişi de yerini almıştı. Tanımadığım çok genç, ukala görünümlü birisi daha karışmıştı aralarına. Daha önce hiç görmemiştim onu. Metro müfettişi her zamanki gibiydi.

"Bu bizim İzmir'in toprağı çok yumuşak" dedi.

Baş sallayıp onaylayanlar oldu. O devam etti.

"Metro yapımına gelmez bu toprak."

Metro müfettişi de yeni birine bir şeyler anlatmanın coşkusuna kapılmıştı. Lağım-lara, su borularına, telefon hatlarına zarar vermeden metro yapmanın ne kadar zor olduğu konusunda bir konuşmaya girdi. İş biraz daha ileriye götürüp metro çukurunun yandaki apartmanlara zarar verdiğini söyledi.

"Bu apartmanlar günün birinde çökerse hiç şaşmam" dedi.

Çukurun apartmanlara bu denli yakın kazılmasını hatalı buluyordu. Her günkü konuşmalarda aslında. Bildiğim şeyler. Fakat aniden hiç beklemediğimiz bir şey oldu. O gün orada ilk kez bulunan ukala görünümlü çocuk metro müfettişine dönüp alaycı bir şekilde,

"Sen ne iş yaparsın?" dedi.

Şaşırmıştım. Kimse kimseye sormazdı bunu. Metro müfettişi de şaşırmıştı. Herkes susmuştu. Genç çocuk devam etti.

"İşsiz güçsüz takımı" dedi. "Buraya toplamışsınız. Vidi vidi vidi. Yok metro çökermiş de, su basarmış da, toprak yumuşakmış da. Hadi be."

Şaşırmıştık.

Niye kimse gidip şu çocuğa bir yumruk atmıyor diye düşündüm. Şokun etkisi belki de. Ve son darbeyi de vurdu. Metro müfettişine dönüp

"Vasfın ne senin?" dedi. "Neye dayanarak söylüyorsun bunları, mühendis misin sen, uzman mısın?"

Son sözleri oldu bu. Kaşla göz arasında çekip gitti. Hepimiz allak bulluk olmuş-tuk. Sahne tepemize yıkılmıştı. Yine yalnız-dık. Yine acı bastırmıştı. Bir iki laf söyleyen oldu. Duymadım onları. Dağıldık.

Birkaç hafta uğramadım oralara. Gitmek gelmedi içimden. Sonra yeniden gitmeye başladım. Aynı insanlar yerli yerinde, yine aynı konuları konuşuyorlar. Gözlerim metro müfettişini aradı hemen. Yoktu. Ertesi gün ve daha sonraki günler yine gittim oraya. Yine göremedim metro müfettişini. Bir daha hiç gelmedi o. Ara sıra kravattı takım elbiseli haliyle metro üzerine şölev çeken görüntüsü gözlerimin önünden geçer gider. Gü-lümserim. Sevgiyle.

ŞİİRE ÇALIŞIRKEN

Sırt Numarası 6

İmge

Evvet, kaldığımız yerden devam ediyoruz. Bu sayıdaki oyuncumuz daha önce de vurguladığımız gibi şiirin ve tüm öteki sanatların da olmazsa olmaz koşulu olan imge.

Şimdi bu imge sözcüğü, güzel Türkçemizde bildirilmek istenen anlamı tam karşılamıyor olsa gerekir ki, imge üzerine yakın zamanlarda şiir ve edebiyat çevremizde, çok tuhaf tartışmalar olmuştur. Sözcük ve imgeyi şiirde karşı ve çelişen şeylermiş gibi anlayan kimi ham çökelekler, şiir sözcükle mi yazılır yoksa imgeyle mi yazılır? gibisinden tartışmalarla kafaları karıştırmışlardır. İmge: TDK sözlüklerinde tahayyül, tasavvur, istiare, hayal kurma, vb. anlamları karşılayacağı varsayılan bir sözcük olarak yer almıştır.

Arkadaşlar: tasavvur etmeden, muhayyelemizde hayaller kurmadan, yani tahayyül etmeden sanat yapabilmemizin olanağı yoktur. Oyunu tasarlamadan sahaya çıkmanın da bir anlamı yoktur.

Dolayısıyla imge, yani tahayyül, tasavvur, kafada bir yerlerde canlandırma olanağı içermeyen, okuyucuya bunu vermeyen bir sanat eseri de, eser olamaz, keser olur, balta olur.

Şimdi, bu işin üstadlarının herhangi bir şiirinden herhangi birkaç mısrayı örnekleyelim. Bakalım onlar nasıl tahayyüller geliştirip, ne tasavvurlar etmişler, muhayyelede neler kurmuşlar, nasıl imgeler yakalamışlar.

Yarin dudağından getirilmiş

Bir katre alevdir bu karanfil.

Ahmet Haşım

Sandım ki uzaklaştı yağın kar ve karanlık,

Uykumda bütün bir gece Körfez'deyim artık

Yahya Kemal

Yerlerde gezen hatıralar var korulukta:

Yapraklar, atılmış nice mektuplara eştir.

Faruk Nafiz

Yanan yalın kılıçları çarparak söğütlere

Koşuyordu kızıl atlılar güneşin battığı yere!

Nâzım Hikmet

Örnekleri alabildiğine çoğaltabiliriz. Yukandaki mısralarda bir hayal, bir resim, bir ruh hali, bir durum gözümüzün önüne geliyor. Aslında tam gözümüzün de önüne gelmiyor, seziyoruz, belli belirsiz bir büyü, bir tüt-sü, bir esinti sözcüklerin üzerine yüklenmiş olarak ama bizzat o sözcük-lerden çok fazlasını içererek, bize kendisini duyuruyor. Biz imgeleri, ha-yalleri oluşturan tek tek sözcüklerin sözlük anlamını değil, imgeyi bir bü-tün olarak algılıyor, tek tek sözcüklerin ötesindeki hayali sezinliyoruz. Ve bundan tanımlamakta güçlük çekebileceğimiz bir haz duyuyor, hoşlanı-yoruz. İşte sanatın, şiirin ceza alanına girmiş durumdayız, bizi buraya sevk eden ise imgedir, tahayyüldür.

Erica Fischer

Erica Fischer, Tel Aviv ve Sarayev, İstanbul ve Krakovi (Kraku), Paris ve San Francisco'ya giderek insanların gerçek hikâyelerini dinledi. Farklı yerlerden, farklı yaşlarda ve farklı beklentileri olan insanların yaşamlarını kaleme aldı; bu öyküleri "Lena Goldnadel'in Aşkları" adını verdiği kitabında topladı.

Aşkın gücü soykırım dehşetini yenebilir mi?

Erica Fischer **Lena Goldnadel'in Aşkları**'nda kadınların ve erkeklerin öykülerini anlatır. Öykülerin üç önemli özelliği vardır: Kahramanların hepsi Yahudi'dir; anlatılanların hepsi birer aşk öyküsüdür; öykülerin hepsi gerçekten yaşanmıştır.

Bir ve üçüncü özellikler için bir mülteci ailesinin kızı olan Erica Fischer'in geçmişi ve tercihleri yeterli referansları verecektir. İkinci özellik için ise nedenden çok bir sonuçtan söz etmek daha doğru olur: Bir insanın sevmeye yetisi, Nazi terörünün ardından zarar görmeden devam edemez!

Hikâyelerin gerçek kimliği 'Yahudi' olmalarında saklıdır. Bu hikâyelerin sahibi olan yaşlı kadınlar ve yaşlı adamlar bir zamanlar unutulmaz aşklar yaşamışlardır; yaşadıkları aşklar, maruz kaldıkları utanç, haksızlık ve acılar kadar gerçektir. Hiç kimse aşklarını ve acılarını unutmaları için onları zorlayamaz. Bu durumda Fischer'in hikâyeleri aklı şu soruyu getiriyor: Aşkın gücü soykırımın dehşetini yenebildi mi? Romantik olduğu kadar safca da olan bu soru, yazarın dünyayı gezerek topladığı yaşanmış hikâyelerde 'doğru cevabı' arıyor.

Edebiyatın gerçek dünyası

Lena Goldnadel'in Aşkları'nda okur Fischer tercihli anlatımı ile karşı karşıya kalır; 1948'den 1988'e kadar Yeni Kadın Hakları hareketinde görev alan yazar, bağımsız gazeteci kimliğini Aimee ve Jaguar'da olduğu gibi **Lena Goldnadel'in Aşkları**'nda da sürdürüyor. "Mademoiselle Lena Goldnadel, Aimee ve Jaguar adlı kitabımın Fransa baskısını okuduktan sonra, 1996 yılında bana bir mektup yazdı. Mektubunda 1942-44 yılları arasında yaşadığı aşk hikâyesini anlatmak istediğini söylüyordu," diyor Fischer. "Ancak ona üzüler ek olumsuz bir cevap yazdım ve mektubunu dosyama koydum. Ama bu mektuba bir gün geri döneceğimi biliyordum. Üç sene sonra Lena'yı aradım ve Paris'e giden bir uçakta yer ayırttım."

Lena'nın hikâyesi şöyledir: Gold-nadel ailesi 1920'li yıllarda Gesta-po'dan kaçarak Polonya'dan Fran-sa'ya göç eder. Günlere Paris'te bir tavanarasında saklandıktan son-ra serbest bölgeye çıkmaya karar veren anne ve baba, önce çocukla-rının güvende olmasını sağlamaya çalışır. Bunun için küçük Marcel ak-rabaların yanına verilir. Lena için ise sığınak İspanyol rahibelerin yaşadığı bir manastırdır. Bu yeni yaşam genç kızın hayatında ciddi değişiklikler ya-ratır: Yahudi olduğu halde gitgide Hristiyanlığa yakınlaşacak ve bir

dıkları aşk hikâyelerini kaleme almak istiyordum," diyor yazar. "Çünkü ba-na göre aşk söz konusu olduğun-da, insanlarkendilerini yeniden ta-nıma fırsatı buluyorlardı. Bu süre-cin sırrını çözmek istiyordum. Gö-rüştüğüm insanlardan bazılarını bulmakta zorluk çekmedim; onlar hayatlarını aktarabilecekleri birini bekliyorlardı sadece. Diğerlerini ise aramak zorunda kaldım. Pa-ris'e gittikten sonra Tel Aviv, San Francisco ve New York'u, ardından Prag, Linz ve Krakau, son olarak da Saraybosna, İs-tanbul ve Ankara'yı ziyaret et-tim."

Erica Fischer, Lena Gold-nadel'in Aşkları'nda edebi-ya-tı etkili ve yaşanır kılmayı ba-şarır. Yazar okurlarını Yahudi dünyasına yaklaştırır. Şüphesiz amacı, soykırım anılarının canlı kal-masını sağlamaktır. "Hikâyelerini din-lemek için bir araya geldiğim kadınlı erkekli Yahudiler'in ortak bir noktası vardı: Kayıplardan duydukları derin acı. Bu buluşmalardan doğan hikâye-lerinde hiçbirinde Auschwitz eksik kalmadı. Auschwitz, birinci kuşaklar-da yaşanmış gerçektir. Onların ço-cukları ve torunlarında ise devredilen bir miras ve tehlike anlamına gel-me-ye devam ediyor. İsimlerin çoğunu değiştirdim ve yaşanan hayatları be-lirsizleştirdim. Ama öykülerimdeki acıların tümü gerçektir."

Kadınlar ve hikâyeleri

Hristiyan bir ailede büyüyen Ruta Kogan, 23 yaşında David ile tanışır ve evlenir. Kendisi gibi Yahudi olan kocasıyla Sovyetler Birliği'nden Avustralya'ya göç ettiklerinde, korku-larını yenmek için Yahudi bir gruba katılır; soykırımın etkilerini yavaş ya-

vaş silmeyi öğrenirken, kocası onda-ki bu gelişmeyi hazmademez ve evli-likleri bitme noktasına gelir.

Yahudi normlarına göre yetiştirilen Hadar bir Arap olan Amir'e âşktır. İki gencin aşkı her şeyin üstesinden ge-lecek gibi görünse de, Hadar, Yahudi-liğe ne kadar derinden bağlı oldu-ğunu Amir ile tanışınca anlayacaktır. Hadar, Amir'in kayıtsız şartsız Yahudi-liği seçmesiyle bu ilişkiyi bitirir ve bunu da şu sözleriyle açıklar: "Tüm geçmişinden bu kadar kolay vazgeç-me-ye hazır olan birinin kişiliği henüz tam gelişmemiştir."

Bilge, Ankara'da yaşayan bir üni-versite öğrencisidir. Selhan ise aile-sine bakmak zorunda kaldığı için ça-lışan bir genç kızdır. Bilge ve Sel-han'ın ilişkisinde her şey yolunda gö-zükse de Bilge'nin Selhan'dan sakla-dığı ve bir türlü söyleyemediği bir sır-nan vardır: Yahudi olması. •

Erica Fischer kimdir?

1943 yılında İngiltere'de do-ğan Erica Fischer, 1948'den 1988'e kadar Yeni Kadın Hak-ları hareketinde görev aldı. Belgesel niteliğindeki romanı Aimee ve Jaguar on üç dile çevrildi ve sinemaya uyarlanarak büyük başarı kazandı. Fisc-her yaşamına Berlin'de devam ediyor.

süre sonra da baş rahibe Terasa'ya karşı ilgi duymaya başlayacaktır. Sa-tırlar arasında gizli kalsa da gerçek öykü Terasa'nın da Lena'ya karşı duyarsız kalmadığıdır.

Fischer'in 'yaşanmış' öykülerinde aynı cinslerin birbirlerine duydukları aşkların üstü hiç de örtük değildir.

"Farklı nesillerin anlatıldığı, değişik ülkelerde yaşayan Yahudi'lerin yaşa-

İnebahtı çolağı

Cervantes

Metin Kaçan'ın yazarlığı hakkında akademisyenlerin daha önce yayınlanmış yazılarından oluşan derleme kitap, "Metin Kaçan-Cervantes'in Yeğeni" yayımlanınca, bize bütün çağların en büyük yazarlarından biri olan Miguel Cervantes de Saavedra'yı anımsamak, anmak düştü. Bunu Metin Kaçan'la birlikte yaptık. Metin Kaçan, adının büyük usta ile birlikte anılmasından onur duyduğunu, ancak mahcup da olduğunu belirtti. Edebiyat ve insan, edebiyat ve hayat denilince büyüksün Cervantes; sen zorlu, talihsiz yaşama nice eser sığdırdın ve en büyük 'kanon'u yarattın. Don Quijote olmadan roman olmaz, Batı'da ve her yerde...

Don Quijote ve Sancho Panza, gravürlerden birinde

İspanya'da halk arasında "öksür, öksür Türk'e gitsin" diye bir söz vardır. Öksürük krizine tutulan birinin sırtına vurularak söylenir, "geçmiş olsun" anlamında.

İspanyol kültüründe Türk varlığı pek hayırlı hatırlanmıyor açıkçası. Bunda XVI. yüzyılda, o zamanlar paylaşılma-yan Akdeniz'de Türklerle yaptıkları deniz savaşları et- kendir. Bir de Barbaros'un yaydığı korku var. Barbaros o sularda, adalarda ve kıyılarda yıllarca racon kesti. "Barbaroja" -Kızılbarbar- adı oradan geliyor (Sanıldığı gi- bi Barbaroja -kızıl sakal- değil. Menorca adasının kızıları güzel, ver baskını, Mallorca'nın şarabı nefis, ver baskını. (Menorca adasında halkın güzel kızlarını sakladıkları tü- neller hâlâ duruyor.)

Tabii tarih bunlar demek değil, tarih böyle okunursa olur sana lümpen tarihi.

Tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de roman deni- lince, Kasımpaşa ve Taşlıtarla (Gaziosmanpaşa) kahve- lerinde pişti oynayanların dahi bildiği bir eser vardır: Don Kişot (Don Quijote). Yazarı da bilinir; Cervantes. Bir iki kere sordum, peki kimdir bu adam, nasıl tanır-sınız diye. "Delikanlı biriymiş," dediler, "Türlere kafa tutmuş, bizimkiler de onun sol elini kesmiş, çolak kalmış lavuk." İşin çolaklık kısmı doğru, haliyle Türklerle karşı savaştığı da, ama el kesme işi doğru değil. Gelin doğrusunu an- latalım.

İnebahtı deniz savaşını gösteren tablo. Cervantes'in bulunduğu Marquesa gemisi görülüyor.

Olayı Cervantes Anlatıyor

Cervantes 1613 yılında tek cilt halinde yayımlanmış "Novelas Ejemplares" (Örnek Alınacak Hikâyeler) adlı eserinde yazdığı önsözde bakın neler söylüyor: "Burada gördüğünüz, kartal yüzlü, kestane saçlı, düz ve açık alınlı, şen gözlü ve orantılı olmakla beraber, kıvrık burunlu, yirmi yıl var yok, önce altın sarısı iken, şimdi kır sakallı, palabıyıklı, küçük ağızlı, yabadan sık, tesbihlen seyrekle dişli -zira kala kala altısı kalmıştır, onlar da pek fena durumdadır, birbirine hiç uymamaktadır, kollarıyla bacakları arasındaki gövdesi ne iri ne ufak, teni esmerden çok beyaza kaçan, biraz düşük omuzlu pek çevik olmayan bir adam (...) Onu hemen hemen herkes "Miguel de Cervantes Saavedra" diye çağırır. Uzun yıllar askerlik etmiş, beş buçuk yıl esarette kalmış, orada felaket anlarında sabırlı olmayı öğrenmiştir. Lepanto (İnebahtı deniz savaşını kastediyor) savaşında bir arkebuz kurşunu ile sol elini kaybetmiştir."

Fırtınalı Hayat

Miguel de Cervantes Saavedra 1547 yılının 29 Eylül günü Alcalá de

Henares'de Don Rodrigo ve Donya Leonor'un dördüncü çocuğu olarak doğdu. (Sonra üç doğum daha oldu ve Miguel altı kardeşiyle büyüdü.)

Cervantes'in öğrenim durumu tam olarak bilinmiyor. Kimi araştırmacılar Salamanca'da üniversiteyi bitirdiğini, kimileri de ailenin maddi durumu buna uygun olmadığı için Henares'te üniversiteye gittiğini söylüyor. Kesin olarak bilinen şey, Cervantes'in zamanın ünlü bir öğretmeni olan "Lopes de Hoyos" adlı bir papazdan önce dilbilgisi, ardından Latince ve Eski Yunanca öğrenmiş olduğudur.

Cervantes gençliğe adım attığında içinde askerlik tutkusuna vardır. 1570 yılında İspanyol ordusuna nefe olarak girer. Onu zamanın meşhur kaptanlarından Don Diego de Urbina'nın bölüğüne verirler. Cervantes aynı yıl Kıbrıs'ın Türklere geri alınması için yapılan ve başarısız kalan bir deniz savaşına katılır. Bu bozgunun sonra, Hristiyan âleminde padişah II. Selim'e karşı İspanya, Venedik ve Papalığın dahil olduğu "Kutsal İttifak" kurulur. Bu ittifak İnebahtı deniz savaşında başarıya ulaşır. Bu savaşta Cervantes'in sol eli sakatlandığından İspanyollar

"Burada gördüğünüz, kartal yüzlü, kestane saçlı, düz ve açık alınlı, şen gözlü ve orantılı olmakla beraber, kıvrık burunlu... (Kendi anlatımıyla Cervantes)

kendisine "El manco de Lepanto" (İnebahtı Çolağı) adını vermişlerdir.

Cervantes 1571'den 1575 yılına kadar çeşitli yerlerde askerî görevlerde bulunduğundan sonra, 1575'te Ağustos ayında ülkesine dönmek üzere "El Sol" (Güneş) adlı İspanyol kalyonunda seyahat ederken, Sürk korsanı Deli Memi tarafından yakalanarak Cezayir'e götürülür. Deli Memi onu Cezayir Valisi Hasan Paşa'ya satar. Cervantes **Cezayirli Hasan Paşa** diye bilinen, aslanla gezen paşanın yanında beş yıl kalır. Rahat da durmaz, habire kaçma girişiminde bulunur. Bir keresinde, yine yakalanmıştır, bütün suçu üstüne alır. Bu paşanın hoşuna gider. Cesareti, sağlam ahlakı, neşesi ve arkadaşlarının maneviyatını yüksek tutma gayretleri Türklerin sevdiği bir karakterdir. Valilik görevi sona eren paşa onu da beraberinde İstanbul'a götürmek ister.

Amma kısmen akrabaları, kısmen dini ve resmi İspanyol makamları o zamanlar "necat fidesi" diye geçen "kurtulma" fidesini paşaya ulaştırırlar. Böylece Cervantes İstanbul'a gitmekten kurtulur.

İstanbul'a derken, Kasımpaşa'ya da demek gerek. O fideye verilmeseydi dünya romanının ilk büyük adı Kasımpaşa'ya gelecekti. Ve de ne olacaktı?! O zaman iyi bildiği Türkçesiyle Kasımpaşa mukallitleriyle kaynaşıp sohbet edecekti. Tersane civarındaki kahvelerde makaradan makaraya geçecekti. (Gerçi onun sonradan casus olarak İstanbul'a geldiği konusunda şehir efsanesi vardır, ama bu bizim için bir fanteziden ibarettir.)

Fanteziye sınır olmaz. Öteden beri Kasımpaşa'da bir "roman yazan dolap" tan söz edilir. Onu Rum marangozlardan birine Cervantes yaptırmadı ise, kim yaptırdı?! Efsane doğru olup, geldi ise, muhakkak bu işte onun parmağı vardır...

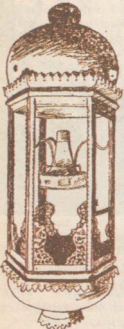
Diye düşünüyoruz.

Selam sana İnebahtı Çolağı. Yalnız Kasımpaşa'dan değil, İstanbul'un bütün semtlerinden selam! Cezayirli Hasan Paşa'dan aldık haberini, delikanlı adammışın vesselam.

Cervantes'in
tarifine göre
çizilmiş Cezayirli
Hasan Paşa
gravürü

**Cervantes,
Cezayirli Hasan
Paşa diye bilinen,
aslanla gezen
paşanın yanında
beş yıl kalır.
Rahat da durmaz,
habire kaçma
girişiminde
bulunur. Bir
keresinde, yine
yakalanmıştır,
bütün suçu üstüne
alır. Bu, paşanın
hoşuna gider.**

Türk gemilerinden
alınmış lamba.
Cervantes ganimeti

Öyküler yazan yapan zanaatkâr. XIV. yüzyıl gravürü.

Metin Kaçan

Kasımpaşa'da Cervantes'i yad etmek

Hayatla ilgili yeni düşünceler içindeyim. Geleceğe ve objektife mekanik bakma zamanındayım. Bu bir bakış değil, tümüyle seyre dönüşmüş bir an, bir vecd hali, bu şaman yıllarımdan kalan esrime hali...

Miguel de Cervantes Saavedra'nın karakteri tam karşılarında duran Cezayirli Gazi Hasan Paşa'nın Kasımpaşa meydanındaki heykelinde bir aslan var. İki tane diye hatırlıyordum ama bire düşmüş aslanlar. Kaftilediler de bir gecekondu bahçesinde rakı içerken ona da kadeh mi kaldırıyorlar, bilemiyorum. Yandaki tekne fiberglas, satılık . Tel: 66 66 66

Bu görmüş olduğunuz heykel size kısa bir hikâye anlatacaktır. Anlatılan Cervantes'in esirlik yıllarında Hasan Paşa'yla olan dostluğu üzerine kurgusal ve bir o kadar da şiirsel bir metindir. Ee, anlatıcı Adnan Özer olunca gerçekler bile tuhaf bir dansa başlıyorlar. (Aoum şıkı şıkı)

Aslan Özdemir bana ve Adnan'a öyle tatlı hikâyeler anlatıyor ki biz de tuzağa düşüp "Yazsana bunları" deme gafletinde bulunuyoruz, sanki "Senyör Kesada'nın tatlı delilikleri" gibi bir an içinde kalıyoruz.

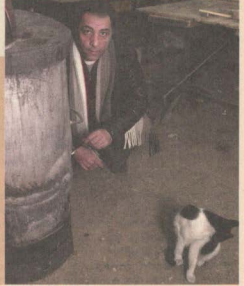
Ben, edebiyatın geleneğine bağlı kalmak gerektiğinden, dönemleri çok iyi etüd etmenin yararlarından, günümüz postmodern edebiyatının insanı anlamayan yazarların acemiliklerinden, beyaz bir bulutun kıvrıla karışırken güneşle yaptığı alış-verişten bahsediyorum. Adnan, şiirin karşısında, yanında ve ortasında hatta taa dibinde tüm bu anlatılanların "traşimanke" olduğunu belirten bir hareket bikiyor. Bende fazla bıssınmıyorum, çünkü zaten mamakerden!!!

Şimdi Kasımpaşa meydanından ayrılıp romanlarımın ve öykülerimin bir çoğunun geçtiği Dolapdere Yenişehir'e geldik burada aylardan beri uğraştığımız "roman yazma dolabının" yanındayız. Bu öyle bir alet ki içine belli doneleri koyduktan sonra mevsimi ve dönemi ve anlatılmak istenen konunun tematik çizelgesini yerleştirip çekmeceleri kapatıyorsunuz. Birkaç dakika içinde içerdeki küçük editör ve genel yayın yönetmelerinden yazılı bir kağıt geliyor "Biraz su ver" Su verildikten sonra istenen roman çıkıyor, çoğaltılıyor ve o anda dağıtılıp okunuyor. Yorumcu olan kısmı paranoyası ve dolabın üstüne gelen Bulgar işi oya'sı ve kenarda papatyası, akarası, makarası... Romanın ismi "KARE ASI SANDUKASI"

Roman yazma dolabı'nın en önemli özelliğinden biri; yan tarafta resimde görülmeyen kutuya bir dolar atınca günümüz yazarlarının kendilerini pazarlarken çekti oldukları erotik pozları göstermesi. Fotoğraf olarak göstermiyor tatlım, bir hayal olarak gösteriyor. Kapağı açıp kafanı içeri sokuyorsun, kimler hangi pozisyonda, kimlerle, ne adına adlı bir bölüm açılıyor gerçekten muhteşem...

Edebiyat ve kedi hatta soba ve toplumsal gerçekçilik günümüz Türk edebiyatından işçi sınıfının yok oluşu karton karakterlerin yapay işlevselliği, yeraltı edebiyatının küfür analizi, üçbin altıyüz kamçı ve son bölüm köye dönüş "O günün akşamına doğru Don Kişot biraz iyileşmiş görünüyordu. Akşam tatlı ve yumuşaktı. Şatonun yakınındaki bir çalılıktan karatavukların sesi geliyor , bir gürgenin dallarında yaban güvercinleri ötüyordu. Don Kişot dünyanın bu selamına gülümsedi, sade ve masum ruhunu Tanrı'ya teslim etti." şimdi o ruh canlanıyor. Elhamdülillah.

"Gerçekle gerçekdışı'nı birbirine karıştırıp hamur gibi yoğurmasını bilen böyle kişiler yaşamlarına yaşam katarlar. Öykücüler, romancılar, çizgi romancılar gibi çoğu sanatçılar da, geniş bir düş ve hayal dünyasına sahiptirler. Örneğin Jules Verne, bir hayalperest miydi, yoksa bir gerçekçi mi? Üzerinde durmak düşünmek gerekmez mi? Peki ben neden bu plastik mankenlerin önünde atkıyı buruma kadar çekmiş size bakıyorum acaba, düş müyüm ya siz gerçek misiniz ya da her ikisinde tuhaf bir oyun mu?!

Neyse CERVANTESİN YEĞENİ Adlı Kitap CAN Yayınlarından çıktı, Rüstem Aslan, Yıldız Ecevit, Tufan Erbarıştıran, Aysu Erden, Meral Oralış, Ünsal Özünlü, Musa Yaşar Sağlam ve Halide Velioglu'na, edebiyatın bilgi, sezgi, tin, hin, kin, yetenek, kan ve han olduğunu hatırlatan, hatırlayan kardeşlerime selam olsun.

Bir şaman esrimesiyle noktayı koyuyorum!
Şagarbata, şagarbata, Bay Ülgen Şagarbata!

Telif ücretlerini fakir çocuklara dağıtmaca/haberiniz ola.

Metin Kaçan
Cervantesin Yeğeni
Can Yayınları
176 Sayfa

Fırat Ceweri

Kasım ayında İstanbul'da Nûdem yayınları tarafından Fırat Ceweri'nin hazırladığı "Antolojiya Çirokên Kurdî" (Kürt Öykü Antolojisi) yayımlandı. Tam da Diyarbakır'da hem edebiyat günleri hem de Ortadoğu Edebiyatı ve Çok kültürlülük konferansı çerçevesinde Kürtçe edebiyat tartışılırken ve bu w'ler, x'ler, q'lar ne olacak denirken... Kürtlerin öykücülüğünü ve ortaya çıkan antolojiyi Fırat Ceweri ile İnternet yoluyla konuştuk.

Sayın Fırat Ceweri, siz yıllardır sürgünde yaşıyorsunuz. En başından beri Kürtçe yazıyorsunuz. Üç öykü, bir şiir, yazılar, söyleşiler ve diyaloglardan oluşan yedi kitap yazdınız. Çağdaş ve klasik birçok eseri Kürtçe'ye kazandırdınız. Bir diğer önemli nokta da yaşayan Kürtçe edebiyatın nabzını on yıl boyunca tutan Nûdem dergisini yayımladınız. Bu edebiyatın endamlarından ve tanıklarından biri olarak Kürtçe öykünün gelişimini görüp, Kürtçe'nin bugüne kadar çıkan en kapsamlı ve derli toplu öykü antolojisini yayımladınız. Bize antoloji hakkında biraz bilgi verir misiniz?

Kürt Öykü Antolojisi beş yıllık bir çalışmanın ürünü ama, yüz elli yıllık Kürt öykü serüvenini kapsayan bir çalışma. Bu antolojide 1856 yılından 2003 yılına kadar yazılan Kürtçe öyküler yer alıyor. Antolojiyi hazırlarken sadece Türkiye Kürtleriyle yetinmedim. Hazırlamakta olduğum antolojinin Kürt öyküsünü ve öykücülüğünü temsil etmesini istedim. Onun için Türkiye, İran, Irak, Suriye, eski Sovyetler Birliği sınırları içerisinde yaşayan Kürtleri ve sürgündeki Kürt öykücülerini bu antolojiye bir araya getirdim. Tabii bu benim için kolay olmadı. Öykülerin Kürtçe'nin değişik lehçeleriyle yazılması, yazılı olmaları, Kürtçe'de Arap, Kiril ve Latin alfabelerin kullanılması, yazılı bir Kürt edebiyat tarihinin olmayışı, yazarlar sözlüğü veya yazarları tanıtan herhangi bir eserin olmayışı, beni bu antolojiyi hazırlama sürecinde oldukça yordu. Ama adına yakışır bir eser ortaya çıktığını düşünüyorum. Kürtçe'nin belli başlı üç lehçesiyle; Kurmanci, Sorani ve Zazaki'yle yazılan öyküler, Kürtçe için kullanılan üç alfabe; Latin, Arap ve Kiril alfabeleriyle yazılan bütün öyküler, adlarını az önce andığım ülkelerde yaşayan bütün öykücüler bu antolojide bir araya getirilmiştir. Antoloji için Kurmanci lehçesini temel aldım. Kurmanci lehçesinin Kürtçe'nin en büyük lehçesi olması; Latin alfabesiyle yazılması ve antolo-

ji Türkiye'de yayımlandığı için tercihim bu yönde oldu. Kurmanci lehçesi Türkiye, eski Sovyetler Birliği, Suriye, Irak ve İran Kürtlerinin büyük bir bölümü tarafından konuşulmaktadır.

Bu antoloji ile birlikte sadece Türkiye'deki Kürtlerin edebiyatını değil hem sürgün hem Irak, İran, Suriye gibi ülkelerde yaşayan Kürtlerin öykü maceralarını da görüyoruz. Oysa biz bugüne kadar sadece kendi sınırlarımız içindeki edebiyatın gelişimine tanık oluyorduk. Sınırlara parçalanmış Kürtlerin edebiyatını karşılaştırdığımızda ortak ve ayrılan noktalardan biraz söz eder misiniz?

Kürtler kendi toprakları üzerinde kendi temel hak ve özgürlüklerinden yoksun bırakılmışlardır. Anadilleri yasak olduğu için, bulundukları ülkelerin dilleriyle eğitim görmüş, entelektüel dilleri Türkçe, Arapça ve Farsça olmuştur. Bu dillerle okumuş, edebiyat dünyasına da bu dillerle girmişlerdir. Dolayısıyla yazdıkları edebiyat da teknik ve biçim açısından bu dillerin edebiyatına çok yakın bir edebiyat olmuştur. Edebiyat akımları bile Türkçe, Arapça ve Farsça yoluyla Kürt edebiyatına girmiştir. Hatta edebiyat eleştirisi ve bazı edebiyat tartışmaları da hakim dillerin mentalitesiyle olmuştur, olmaktadır. Eski Sovyet Kürt edebiyatçıları ve Avrupa'da yaşayan Kürt edebiyatçıların durumları da bundan pek farklı değildir. Bu, edebiyat açısından Türkiye Kürtlerini Türklere, Suriye ve Irak Kürtlerini Araplara ve İran Kürtlerini de Farslara yakınlaştıran ve benzetirken, Kürtleri birbirlerinden uzaklaştırmıştır. Ama Kürtlerin bu son yirmi yıllık kimlik kavgası, onları Kürtçe yazmaya, çağdaş Kürt edebiyatının temelinin atmaya yöneltmiştir. Bu durum ortak nokta olarak Kürtlerde bir ulusal edebiyat temeli oluştururken, kendi üsluplarını, kendi sesini, kendi estetiğini, kendi kurgu dünyasını yakalamak peşinde olan yazarları da ortaya çıkar-

mıştır. Zaten edebiyat kolekti bir cabadan öte, biseyre bir cabadir.

Kürt öykücülüğünü nerede görüyorsunuz? Nasıl bir gelişim içindedir? Daha doğrusu bir gelişim içerisinde midir?

Kürt öyküsü, Kürt öykü tarihi hep kopuk olarak bugünele gelmiştir. Bilindiği gibi Kürt dili üzerinde ki yasaklar, genel olarak Kürt edebiyatının, özel olarak da Kürt öyküsünün gelişmesine engel olmuştur. Kürtçe'de ilk öykü 1856'da yazılmış ama 1856'dan 1913'e kadar hiç öykü yazılmamıştır. 1913'te bir kıpırdanma olmuşsa da, 1925 yılına kadar da öykü yazılmamıştır. Bu kopuk kronoloji 1932 yılına kadar devam etmiştir. 1932 yılında, Suriye'nin başkenti Şam'da Hawar dergisi yayın yaşamına başlar. Kürtçe'de ilk ciddi öyküler bu dergide yayımlanmıştır. O dönemde yayımlanan Kürtçe öyküler bize Türk öykücüler i Ömer Seyfettin, Sabahattin Ali ve Sait Faik'i anımsatıyor. Ayrıca Rus ve Fransız öykücüler i Çehov ve Maupassant'dan esinlenerek Kürtçe öyküler yazılmıştır. Celadet Bedir-Xan, Kamran Bedir-Xan, Qedri Can, Osman Sebrî ve Nûredîn Zaza gibi güçlü kalemler ortaya çıkıyor. 1930'lu yıllardan 40'lı yıllara kadar Şam'da sürgünde yaşayan Kürt aydın ve yazarları arasındaki canlı edebi yaşam, 1943'te derginin kapanmasıyla birlikte bütünüyle söner ve isimlerini andığım öykücüler de neredeyse hiçbir şey yazamaz olmuşlar. Kürt edebiyat tarihine damgasını vuran, çağdaş Kürt edebiyatının temelini atan "Otuz Kuşak" unutulmakla yüz yüze kalır. Bu, Kürt öykücülüğünün gelişimi önünde büyük bir engel olur. Yeni kuşak Kürt öykücülüğü ise eski kuşaktan kopuk ve habersiz doğup geliyor. Eski kuşaktan habersiz gelişmesi, onu Kürt öykücülüğünü baştan ve yeniden yaratmaya zorlamış ve birtakım yeni yöntemlere başvurmaya itmiştir. 1980'den sonra Kürt öykücülüğü genelde Avrupa'da özel olarak da İsveç'te geliştiği için, kimi Kürt öykücüler i artık Kürt öykücülüğünün sınırını aşarak evrenselliğe doğru ilerliyorlar. Bu öykücülerimizin öyküleri artık değişik dillere çevrilerek o dillerde de okunuyor.

Kürt öykücüler i daha çok hangi temaların etrafında gezinmektedir?

Bu biraz da öykücüler in hangi ülkelerde, hangi yaşam koşullarında, hangi dönemde yaşamış olduklarına bağlı.

Örneğin Sovyet döneminde, Kürt öykücüler in işledikleri tema, bütün diğer Sovyet yazarları gibi Leninizm'in izinde işçi sınıfı edebiyatını kurma peşinde, sosyal realizm akımı gölgesinde sosyalizm temasını işlemekteydiler. Bunun yanı sıra Sovyet Kürtleri Müslüman değil de Yezidi oldukları için 1915 ile 1918 yılları arasında bir katliama karşı karşıya kalıp Türkiye'den Rusya'ya göç etmek zorunda kalmışlar. Bundan dolayı öykülerinde katliam izleri, ülke özlemi, eski anılar ve

nostaljiye duygulara ağır basmaktadırlar. Hawar dergisi de Cumhuriyetin kuruluşundan hemen sonra sürgünde yayın yaşamına başlamıştır. Hawar'da öykülerini yayımlayan öykücüler in çoğu, 1925 Şeyh Sait ve 1927 Ağrı ayaklanmalarından sonra politik nedenlerden dolayı Türkiye'den Suriye'ye göç etmişlerdir. Bu öykücülerimizin işledikleri genel temalar politik ağırlıklıdır. Kimi öykülerde ise eğitici öğeler işlenmiştir. Bazı öyküler politik ve propaganda amacıyla yazılmış, bazılarında ise estetiğe ağırlık vererek aşk teması işlenmiştir.

1980 kuşağı yine sürgün bir kuşaktır. 12 Eylül darbesinden sonra politik sığınmacı olarak Avrupa'nın değişik ülkelerine yerleşen Kürt öykücüler in işledikleri temalar ise yalnızlık, sürgün yaşamının güçlükleri, düş ile gerçek arasındaki hayali yolculuklar, solmuş aşklar, kırık aynalardaki yüzler, ülke özlemi, nostaljik duygular, çocukluğun onarılmaz güzellikleri gibi konuların etrafında gezinmişlerdir.

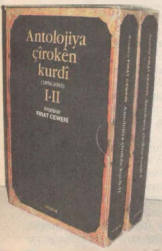
Türkiye'deki Kürtlerin yaptığı edebiyatta dili saflaştırmak gibi bir eğilim var. Böyle olunca da bazen anlamı bir türlü çözilemeyen kelimeler hatta cümleler ortaya çıkıyor. Bu Türkçe'de de yoğun olarak yaşanan bir sorun. Bu edebiyatı ne yönde etkiler, diğer parçalardaki Kürtlerin edebiyatında da böyle bir eğilim var mı?

70'li yılların sonları, 80'li yılların başlarında, Kürtlerde ideolojik ayrışmaların yoğun olduğu dönemlerde, hemen hemen her grubun, her derginin bir dili, bir imlası vardı. İdeolojideki ayrışmalar dilde de ayrıştığını göstermeliydi!!! Ama bu bir süre sonra aşıldı ve Kürtlerin büyük bir çoğunluğu Hawar dergisinin temelini attığı Kürtçe gramer ile yazım kılavuzunu temel alarak Kürtçe'nin standartlaşması için bir çaba içerisine girdiler. Bugün bazı eksiklikler olmasına rağmen standart bir Kürtçe'den söz edebiliriz. Avrupa'da çıkan bütün yayımlar bu Kürtçe'yi kullanıyor. Edebiyatın bütün dalları bu Kürtçe'yle yazılıyor ve normal Kürtçe bilen bir okuyucu dil bakımından hiçbir güçlüklerle karşılaşmadan okuyup anlayabiliyor.

Eski Sovyet Kürtleri karmaşık olmayan, halkın konuştuğu Kürtçe'yi temel aldılar, yeni ve anlaşılmayan kelimeleri üretmekten kaçındılar. Irak Kürtleri'nin bir kısmı bir dönem öz Kürtçe'nin peşinde koşarlarsa da daha sonra vazgeçip anlaşılır bir Kürtçe ile yazmaya başladılar. Bugün Türkiye'de çıkan kimi dergi ve kitapların Kürtçelerini ben yirmi beş yıldır Kürtçe yazıyor olmama rağmen inanılmaz anlamakta güçlük çekiyorum. Bu tabii ki genel olarak hem edebiyatı hem de Kürtçe okumayı olumsuz bir biçimde etkilemektedir. Bu gençlerimizin bir bölümü öz Kürtçe'yi ya da anlaşılmayan Kürtçe'yi diyelim, bunca sözmürüye ve yasağa karşı bir protesto amacıyla kullanmaktadırlar. Bir bölümü ise sanki anlaşılmayan bir Kürtçe'yle yazılan edebiyat daha üstün, daha modern bir edebiyattır görüşündeler. Sanıyorum bu bir geçiş sürecidir ve kısa bir süre sonra bu gençlerimizde binlerce yıllık bir geçmiş olan, zengin sözlü edebiyatı sayesinde diriliğini koruyan Kürtçe ile yazmaya başlayacaklardır.

Bu antolojiyi yayımladığınız ve bize zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederim. Bundan sonraki çalışmalarınızda da başarılar dilerim...

Ben teşekkür ederim... •

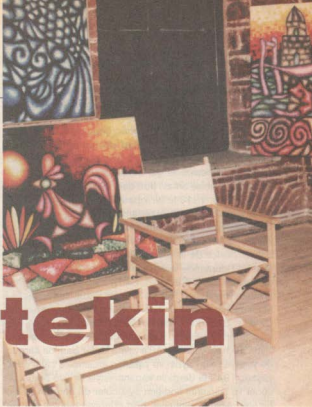

Adnan Özer-Aslan Özdemir

KaçakSöyleşi

Garzan Dağı'nın kadim rengini hiç unutmadı

Ahmet Güneştekin

Hasankeyf mağaralarında resim sergisi olur mu?! Pekâlâ da olurmuş. Batmanlı ressam Ahmet Güneştekin doğduğu toprakları özgün bir resim sergisiyle selamladı. Orada tanıştık. İstanbul, Asmalimesci'te ki ev-atölyesinde dostluğu ilerlettik. Onun çok küçük yaşlardan beri Batman'ın imkansızlığında verdiği mücadele örnek olmalı. Bu örnek mücadeleyi bizden dinleyin.

Aslan Özdemir: Teknik olarak resimden pek iyi anlamasak da değişik bir tarz deniyorsun. Bize önce bu tarzdan bahsedebilir misin?

Eğitim almamış, bir atölyede yetişmemiş ya da bir akedemiye gitmemiş insanlar tamamen kendi dünyalarıyla yetinmek zorunda. Yani ben akedemiye gitmiş olsaydım ya da bir sanatçının atölyesinde yetişmiş olsaydım, tamamen ustanın, hocanın etkisaltında kalarak, onun paletinden etkilerle seçim yapardım, yani kendi tarzım kendi resim dilim değilde, hocanın çizgisi aktarılmış olurdu. Hiçbir eğitim almamış olmam, eğitimi reddetmiş olmam bu tarzın yaratılmasına ve doğmasına neden oldu. Reddetmek şu şekilde: şimdi ben 86'da akedemiye girmeye karar verdim Mimar Sinan'a, hatta misafir öğrenci olarak derslere girdim ve hep kendi başıma çalıştım ve üretmiyordum, o süreç içinde üretmiyordum; hoca etkisi altında Ahmet olmağın çıktım, normal şartlarda rahatça üreten bir insanken, orada kısır bir döngü içine girdim ve bıraktım, çok ısrar etmelerine rağmen bıraktım. Sonradan inanmaya başladım, hiçbir zaman da pişman olmadım; karşı da değildim akedemiye, ama bu benim kendi tasarruflum.

Öğrencilerine diyor musun pek, ben-den öğrendiklerinizi reddedin bundan sonra?

Tabii ki resim yapmayı kimse öğretmez, ben de öğretmiyorum; ben işin sadece teknik yanlarını öğretmeye çalışıyorum mesela; bizim haberci ekibi-

nin yani Anadolu ekibinin çalışmalarına katılan çocuklara aynı şeyi söylüyorum, onları özgür bırakıyorum; sadece teknik olarak bir resme başlayan için ne lazım, işte perspektif, gerekli olan temel şeyler ve bu tarz... Öğretiyorum mesela; bir akedemide aylarca günlerce öğretilen şeyi bir saat gibi kısa bir sürede akademik bir dille değil de, sade bir dille vermeye çalışıyorum ve bunda da başarılı oluyorum. Yarım saat civarında bir ışık gölgeyi anlatıyorum, pratik bir yolla matematiksel değil de, uygulamalı olarak anlatıyorum. Önerilerde bulunuyorum ya da taleplerde bulunuyorum, öğreniyorlar. Onun dışında gizli bir müdahale etmiyorum. Çünkü kişinin yaratıcılığını kısıtlamış olurum. Edebiyat gibi; şair yazan birine böyle şiir yaz demek kadar saçma bir şey olamaz.

Adnan Özer: Plastik dilde bunun adı nedir?

Kendi sesini bulmak diyorum. Yani kendi ifadesini oluşturmak diyorum. Ben uzun bir dönem 9 yaşından beri yağlıboya çalışıyorum

O yağlı boya hikâyesini anlatır mısın?

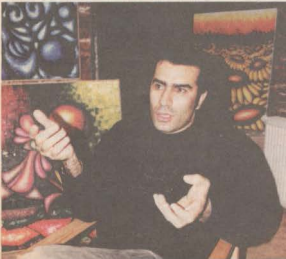
Anlatayım: Bir resim yarışmasında Birinci olmuşum, ödül olarak bir yağlıboya resim kutusu verildi bana; tabii boya deyince aklıma su geliyor, hep öyle almışım; bu boyaları suyla inceltmeye çalıştım, ayışmadılar; böylece boyanın bozuk olduğuna karar verdim, yağlıboyayı daha önce görmemiştim. O zaman Batman' da bir kırtasiye vardı, sen çok iyi bilirsin, Deniz Kırtasiye

vardı Ulucami'nin yanında, Hacı Arif diye bir komşumuz bir vatandaş; götürdüm onun masasına attım, boyanız bozuk dedim; o da nasıl bozuk dedi, nasıl kullandın diye sordu; fırçayı suya batırarak boyamaya çalıştım, ayırtmadım dedim, adam gülerek, oğlum bu yağlıboya, yağla inceler dedi. İlk resim dersini kırtasiyeciden almış oldum. Sonra böylelikle ilk yağlıboya resmini 9 yaşında yaptım. Aslında o boya guajboya niyetine alınmıştı, yanlışlıkla verilmiş... Bu yanlışlık hayatımı değiştirdi, yağlıboya ile çok erken tanışmama neden oldu, o gün bugündür de yağlıboya tablo yapıyorum

Aslan Özdemir: Sen buna bir teknik diyebiliyor musun, benim tekniğim diyebiliyor musun?

Bunu benim demem doğru olmaz tabii; tekniğimden dolayı özgün bir dil diyorlar buna; figürler çok farklı, çok özgür, fazla renkçim ben. Resimdeki dokular, daha öyle böyle ele tutulan dokuların kullanılmadığını herkes söylüyor, eleştirirler söylüyor yani bir tarz olduğunu söylüyorlar.

Sanatçı belli bir dönemden sonra kendi ifadesini oluşturmak zorundadır, bunlar oldu mu olgunluk dönemine başlangıç yapmıştır. Bundan sonraki süreçte değişir mi? Sanmıyorum. Benim temel pratik resimden gelmedir; figürsel anlatımlı resimler yaptım, 20-25 seneye yakın klasik resim çalıştım, yaşıma çok genç görünebilir ama çok erken yaşta resme başladığım için bu kimilerine imkânı geliyor; 9 yaşından beri resim yapıyorum dediğim zaman, 50-60 yaşında zannediyorlar.

Çok erken başladın değil mi? 5 yaşında filan?

Çok erken başladım, okuma yazma öğrenmeden! Ailemin en küçüğü idim, 5 tane abim var bir bölümü okuyor bir bölümü üniversitelerde; bir abim var Salih abim, mühendislik okuyordu, okurken bunlar perspektif dersi çok görüyorlar, 5 yaşındayken benim doğru perspektifle resim yaptığımı keşfediyor ve gerçek resimler yaptığımı perspektife uygun resimler yaptığımı, keşfedince destek vermeye başlıyor. Yani okuma yazmadan önce doğru bir resim öğreniyordum, ailemin katkısıyla tabii ki ve o gün bugündür de işte resim yapıyorum. Bir dönem portre çalıştım, yöresel resimler yaptım ve kendi yaşadığım coğrafyayla karşı karşıyaydım hep. 80'li yıllardan 90'lı yıllara kadar Türkiye'nin belli yerlerini çalıştım, ondan sonra bütün Türkiye'yi dolaştım. Türkiye'yi dolaştığım dönem yüzlerce peyzaj yaptım; Türkiye'nin tanrı yerlerini çalıştım, İstanbul'un önemli tarihî yerlerinin peyzajlarını çalıştım. Sokakta yaşayan insanların figürsel anlatımını da çalıştım bir süre... Tabii bunların çoğu sergilerde satıldı. Bugüne kadar 2500'ün üzerine 3000'e ya-

“ Hiçbir eğitim almamış olmam, eğitimi reddetmiş olmam bu tarzın yaratılmasına ve doğmasına neden oldu. ”

kın tablo yaptım, yani çok farklı koleksiyonlarda olanlar var; yurtdışı birçok kişiye resimlerim var şu anda; çok yoğun bir şekilde faaliyetlerim devam ediyor, Türkiye'nin değişik yerlerinde sergilere, festivallere katılıyorum sürekli.

Adnan Özer: Derler ki, bazı insanlar, ki sen öyle doğmuşsun, belli bir yetenekle doğuyor, beyinle göz arasındaki optik algı merkezi gelişkin oluyor. Orda objeyi çizecek olan ele aktaran mekanik bir yetenek var, bu insanlar bir şekilde çok daha düzgün perspektifte fotoğraf gibi çizerler. Sana bakar ve tipatıp çizer, şimdi yeteneği gerçek resim sanatına çevirebilmek için ilk önce ne gerekiyor?

Benim tarzımdaki resimler, yani soyut figüratif resim yapmak için modern resimden önce klasik resimi, perspektifi çok iyi bilmeniz gerekiyor. Benim resimden olmazsa olmaz öğe, ışıklı öğedir mesela; ışıklı öğeyi çok iyi bilmek gerekiyor, bunları bıldıktan sonra ... yani bunları bilmek, şöyle binlerce belki yüzbinlerce desen çizerek çalışmak gerekiyor. Ama şimdiki gençlere bakıyorum, ellerinde resim çantası, resim kurslarına gidiyorlar, ne zamandan beri gidiyorsunuz diyoruz, 3 aydır falan hocanın yanında resim çalışıyoruz diyorlar. Peki neleri çizdin? 14-15 tane desen çizmiş, obje çizmiş daha doğrusu... Bu mu resimlerin diyor, evet işte bu diyor... Resim çizen herhangi biri günde 20-30 tane desen çizmiyorsa o sanatını sevmiyordur ya da sanat onu sevmiyordur, çünkü biz kendimize bakıyoruz, boş zamanımız ve dolu zamanımız tamamen resimdi; çünkü buydu bizim için yaşam... Çocukluk dönemde çocuk-

luğumu da yaşadım ama diğer arkadaşlarım gibi şey değildim, yani sokakta oynarken resmi özleyordum, eve gider gitmez tv'nin başına geçmiyordum, resim defterimi alıp resim çiziyordum; gözlemlerimi, gözün algılaması, yüreğin, kalbin algılamasını öyle boş gözlerle bırakmıyordum, gördüklerimi tamamen desene döküyordum.

Ahmet, biraz Batman'a dönebilir hiç resim yapmayan bir yerde sen bunları yapıyorsun...

Teşvik edici bir şey yok.

Demek ki çok kuvvetli bir güdü olmalı sende?

Yetenek tamamen doğuştandır. Sartre diyor ki, Dali ya da Leonardo Da Vinci bugün yeniden dünyaya gelse hiç yeteneği olmayan birisine resim öğretemez, biz de öğretemiyoruz. Tanrı herkese bir şey veriyor. Yaratma gücü veriyor nasıl kendisinde varsa, insanda da bir yaratma gücü var. İnsanlar da yaratır.

Aslan Özdemir: Bize bir gününü anlatsana, ne yapıyorsun? Kaçta kalkıyorsun?

Sabahları genelde altıda kalkıyorum, çok geç bile uyusam altı altı buçuk gibi kalkıyorum, saat yedibuçuğa kadar kahvaltı faslı geçiyor, yedide kesinlikle İstanbul'da, yani atölye deysem resim çalışmaya başlıyorum. Saat sekizde başlıyorum, öğleden sonraya kadar, bazen dört bazen beş saat sürüyor. Sergi dönemlerinde yapmam gereken bir iki resim vardır. Ben çok rahat, 24 saatımı atölyemde resim yaparak geçirdiğimi çok iyi biliyorum. Öğleden sonraya kadar resim yapmaya çalışıyorum 4'e 5'e kadar, bu bazen 10 saat, bazen 11 saat oluyor; ondan sonra istiklal'e çıkıyorum, her gün benim orda bir turum vardır, günümü tamamen resimle geçiriyorum. Burası biliyorsunuz Türkiye'nin bütün büyük sanatçıların yaşamış olduğu, gelip geçmiş olduğu bir yerdir, en son büyük usta Avni Arbaş'ı burada kaybettik. Ben üç seneden fazladır Asmalı Mescit'teyim, hem de en önemli binasında, en önemli sokağındayım. Buna rağmen birçok sanatçı beni tanımıyor. İsmi tanıyorlar ama sokakta görünce bu Ahmet Güneştekin'dir demiyorlar. Bunun nedeni de çok fazla ortamlarında bulunmuyorum. Zamanı kafe bar kültüründe geçiriyorum, zamanı üretmek geçirimeye çalışıyorum, tabii ki o tarz bir zamanım da var ama onu biraz az tutmaya özen gösteriyorum.

Gelenek meselesini şimdi sormak zorundayım, doğulu bir ressam sayıyor musun kendini? Doğulu bir vatandaş dersinde doğu derken bütün bir kültür anlamında doğu?

Annem Kürt, babam Kürt...

O anlamda sormadım.

Anla Doğulu kimliği var bende... ancak, kendimi Doğulu bir ressam olarak tanımlamıyorum, bir Kürt ressamı olarak da tanımlamıyorum, bir Türkiye'li ressam olarak da tanımlamıyorum, bir dünya sanatçısı olarak tanımlıyorum. Benim burada doğmuş olmam, benim bütün eserlerimin sadece buradaki insanlarla buluşması demek olmamalı; öyle bir hedefim olsa küçük olur.

Adnan Özer: Chagall seviyorsun, Doğu'nun geleneklerinden, diyelim ki İran'dayız, İran resminin Doğu kimli-

“ Nasıl ki bir romanda giriş, gelişme, sonuç bölümleri vardır, bunda da aynı şey... Bir resimde kesinlikle bir hikâye vardır, bu da kendi başına bir kitaptır. Ya da kendi başına bir romandır. ”

ğiyile bir özgünlüğü var değil mi? Mesela onu nasıl görürsün?

Genelde o bölgenin resminde oryantalizm hakimdir, benim resimlerimde bilerek ya da bilmeyerek Doğu potansiyeli var, resimlerime oryantalizm de girmiş, onun da farkındayım ama bu tamamen bilinçaltıyla ilgili, geçtiğim coğrafyalara ilgili. Mesela çok renk kullanıyorum, o da gene coğrafyaya ilgili; çünkü benim doğduğum coğrafya çok renkli bir coğrafya, şöyle bir tabirle söylersem, mermer değil orası, tam bir mozaiktir. Bu bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde resimlerime, desenlerime, paletime bir şekilde yansıyor. Aynı şekilde bir İranlı sanatçı, bir Kuzey Irak'lı sanatçı, Suriye'li bir sanatçının da aynı şekilde yansıyacağına, bir Fransız ressamın ya da bir Amerikalı ressamın doğduğu coğrafyanın da onun sanatına yansıyacağına inanıyorum. Yansıması çok doğaldır; çünkü bu tamamen kalıtım gibi bir şeydir. Bir şekilde sizin kişilik özelliğinizdir, ondan kurtulmanız çok da doğru değildir, ki sizi farklı kılan da odur. Bugün bir arkadaşın ofisinde Kübalı bir ressamın bir resmini gördüm, hemen anladım: bu ya bir Kübalı bir sanatçındır ya Karayipli bir ressamın bir resmidir, yani onu anlayabiliyorsun. Bir

Uzakdoğulu sanatçının eserini gördüğünde bunun bir Uzakdoğulu resmi olduğunu çok rahat çözebiliriz. İster istemez o bir şekilde yansıyor. Nasıl ki Picasso'nun resimlerinde coğrafyası yansımışsa, Fikret Mualla'nın resimlerinde de yansımıştır. Bir şekilde yansır. Coğrafyanın resmi yoktur ama coğrafya resme yansır.

Piyasadan konuşalım; resim para eden bir şey. Diğer sanatlar gibi değil, şiiri satamazsın. İnsanlar dinler geçer. Sergiler açyorsun, piyasayı nasıl görüyorsun?

Sadece resim için bunu söylememek lazım Türkiye'de sanatı değerlendirmek lazım. Türkiye'de sanata verilen değer, resim için değil, bence iyi, resim satılıyor az da olsa çok az insanın eline geçse de.

Aslan Özdemir: Bu ressam olarak senin sinirine dokunuyor mu?

Ben tüccar değilim; sanatçı eserini bir ticari meta olarak yapmaz, kendisini bir tüccar gibi görmez gerçek sanatçı. Görülmesiyle ilgilenir ama. Türkiye'de de görülen var, hatta internet sitelerinde bana yatırım yapın karlı çıkacaksınız diye ilanlar var.

Sevdiğin bir sanatçı var mı yaşayan bugün ya da daha eski olabilir?

Yani ben onların mirasçısı değilim ama birçok ressam var... ancak şimdi bir ikisinin ismini saydığım zaman birkaçının alınacağını düşündüğümünden dolayı ben ölmüşleri, kaybettiklerimizi söyleyebilirim: Abidin Dino, Fikret Mualla, Osman Hamdi Bey, Avni Arbaş, bunları saygıyla anıyorum. Ama yabancı sanatçıları sorabilirsin.

Chagall, sevdiğini biliyoruz. Peki başka...?

Ahmet G.- Andy Warhol'u çok seviyorum, felsefesini çok beğendiğim bir sanatçıdır. Bir dönem Van Gogh seviyordum; belki onun ezilmişliğinden, anlaşılmamasından dolayı, sonradan anlaşılmasından dolayı. Çok farklı bir resim dilinin olmasından dolayı. Picasso benim için her zaman sıradışıydı.

Doğudan... İran ve Hint?

Yani benim çok ilgi alanıma girmiyor onlar; sanatı çok belirgin insanlar var ama benim kendime idol olarak göreceğim çok sanatçı yok pek orarlardan.

Ne yapmak lazım?

Memlekette şu anda yapıyoruz işte bir şeyler; resim sanatını fotoğraf sanatını sevdiriyoruz insanların ayaklarına getiriyoruz. Şunu iddia ediyorum: iki sene sonra, bütün duraklarda, etkinlik yaptığımız her yerde, ciddi bir şekilde fotoğraf ve resim sanatında bir patlama olacak. Çünkü bazı pilot seçtiğimiz yerlere iki ay üç ay sonra gittik ve burada kalem defter hediye ettik, fotoğraf makinesi hediye ettik kişilerin o malzemelerle neler yaptıklarını kendi gözümüzle gördük!

Batman'da sergi açtın mı?

Açtım. İlk sergimi 16 yaşında Batman'da açtım. O zamanlar çocuktum, kaymakamımız vardı, ürettiyordum okul döneminde filan. Sürekli, her sene.

Ben profesyonel sergiden söz ediyorum.

Ürettiğim her şey aslında profesyoneldir. Açtım. 18 ve 19 yaşına kadar Batman ve doğu illerinde sergiler açtım. En son Batman'da iki ay önce Hasankeyf mağaralarında bir sergi açtım. Coşkun Aral'la birlikte ve geçen ay gene Batman merkezinde. Hasankeyf Batman'dan 30 40 km. uzaktır, ulaşım problemi vardı; ciddi bir şekilde istek olunca bu sergiyi gezmedik. Yoğun bir istek oldu... ilginçtir, Hasankeyf mağarasında bir sergi oldu ve oraya günlerce akın akın geldi insanlar; mağara doluyordu, ki o mağaranın boşalması da ayrı bir problem.

Resim yapmak isteyenler var mı?

Var, çok var. Özellikle resimle ilgili söyleşiler yapıyoruz gittiğimiz her yerde. Batman'a yakın ilçelerde çok ciddi pat-

amalar var sanata karşı. Biz bunları bilgilendiriyoruz, büyük diyebileceğim bir ilgi var. İstanbul'da İstiklal Caddesinde açmış olduğum sergi, ki burası Türkiye'nin en kalabalık yeridir, günde en fazla uğrayacak insan 300-400 kişidir ama doğuda bir sergi açtığımız zaman o gün içinde binlerce kişi geliyor. Bilgiye, sanata susamış insanlar.

Adnan Özer: Bakış mesafesi ne olmalı bu resme, şu anda çok yakınız?

Resme biraz uzaktan bakmak gerekiyor, çünkü içinde çok figür var. Haremdeki cariyelele birlikte onlara hizmet eden odalıklar, halayıklar, şunlar bunlar, harem ağaları, o tarz şeyler, dadılar filan, gibii birçok yer de figürler var. Hepsinin anlatımı çok farklı, bunlar çok keyif alan insanlar değil. Ve bu resmin doğasında küçük bir resim var haremde kaçış diye. Artık o padişahların zulmünden resmen kaçıyor.

Hamam olduğunu düşünemezsin böyle baktığında?

Doğru, düşünmedim.

Aslan Özdemir: Gizlediğin bir ayrıntı var mı bu resimde görmesini istediğin ama bir tek senin eğlendiğin ayrıntı.

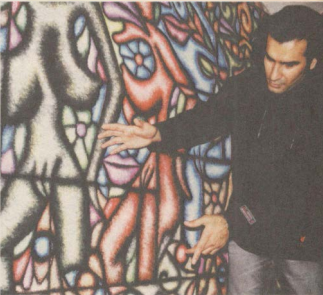
Aslançığım, onu da düşünmedim.

Merak ettim belki senin kendin için koyduğun bir nokta vardır?

Yok. Başka bazı resimlerde oluyor ama bu resimde öyle anlatmak istediğim bir şey yok.

Adnan Özer: Tek bir desen gibi algılanabiliyor mu senin tabloların?

Şöyle söyleyeyim, nasıl ki bir romanda giriş, gelişme, sonuç bölümleri vardır, bunda da aynı şey... Bir resimde kesinlikle bir hikâye vardır, bu da kendi başına bir kitaptır. Ya da kendi başına bir romandır. Resim sanatı, özellikle

Ahmet Güneştekin'den bir tablosunu anlatmasını istedik. Önce resim anlatılmaz dedi ama sonra halimize acıyıp, alımlamamız için birşeyler anlattı.

felsefi resimler, klasik değil de, evrensel tarzda yaptığımız resimde, sanatçı tamamen kendi düşüncesini aktarıyor, sokakta gördüğü bir şeyi değil. Birçok sanatçı kendi eserinde o anda ne yaptığını bilmiyor. Sonradan da bilmiyor. Çünkü eleştirmenler, psikologlar, felsefeciler ayrı ayrı yorumluyor onun bütün iç dünyasını, bütün kişilik analizini eserine bakarak yapıyorlar, ruh halini çözebiliyorlar. Resim sanatının kendisidir. Onun kimliğidir. Odur. Ahmet Güneştekin budur. •

Kalabalık kokteylde kültür ve edebiyatta çoğulculuk mesajı

İstanbul'da bir 'Cadde' ama yayınevi...

Edebiyat dünyasında yepyeni bir yayınevi doğdu ve düzenlediği bir gece ile yayın hayatına ilk selamını verdi. Yazarından avukatına, karikatüristinden hikâyesine, hayatın farklı dallarından yepyeni isimlerle yola çıkan "Cadde Yayınları" dört yazarın dört kitabıyla kitapçı raflarındaki yerini alırken, farklı yazar kimlikleriyle alternatif bir oluşuma da ilk imzayı attı: karikatürist kimliğiyle yıllardır büyük bir okur ve hayran kitlesineden, **Le-Man** dergisi ve **Radikal** gazetesinin sayfalarında Türkiye'deki kadın kimliğini çizileştiren, ilk kitabında "aşk insanı kör eder, evlilik görürdür" diyen karikatürist Ramize Erer; 12 Eylül 1980 darbesini takiben birçok siyasi ve sosyal davada avukatlık yapan, bir bakıma Türkiye yakın siyasi tarihinin en önemli tanklarından olan ve en son İzlandalı Sophia Hansen'in "annelik" davasını üstlenen, son 13 yılını da bu davaya adayıp, bu dava yı romanlaştıran avukat Hasip Kaplan; Almanya'da öyküleri bir tesadüf eseri ki taplaşan, daha sonra ünü tüm Avrupa'ya yayılan, kaleme aldığı hikâyeleri Alman gençliğini kasıp kavuran ve özellikle genç kızlardan oluşan hayran kitlesiyle adını duyuran, yazdığı ilk romanıyla şimdi Türk okurlarıyla tanışmaya hazırlanan Björn Kern; Ve son yıllarda Avrupa'yı karış karış dolaşan ve en son Roma'da bir palyaço'ya âşık olup bu aşkını satırlara döken, "**Arizona Rüyası**" tadındaki romanıyla Özlem Kumrular...

İşte bu dört ismin başrolünü üstlendikleri gece Leman Kültür Merkezi'nde gerçekleşti.

Gazeteciler de oradaydı edebiyatçılar da, televizyoncular ve sanatçılar da... Herkes, edebiyat dünyasındaki bu taptaize yayınevinin ve onun yeni yayıncılık anlayışını konuşuyordu.

Kalabalığın arasında en çok dikkatçeken ve gecenin süpriz ismi ise, geceye Almanya'dan katılan Björn Kern'di; "**Kopma Noktası**" adlı ilk romanıyla Almanya'dan alışık olduğu, Türkiye'de bir raşlaşmışlıkla karşılaştığı ilginç intam odak noktasındaydı. İmzalar dağıttı, fotoğraflar çekti, herkesin ilgisine gücü yettince cevap verdi.

Uzun bir süre bedensel engelli insanlarla çalışan ve bu süre içerisinde küçük küçük hikâyeler yazan Kern, tesadüf eseri yazdıklarını bir arkadaşına vermiş

Cadde'nin ilk yazarları ve ilk çizeri; soldan sağa Hasip Kaplan, Björn Kern, Özlem Kumrular ve çizer Ramize Erer

O arkadaşı da yine bir "tesadüf" eseri Björn'un hikâyelerini bir yayıncı arkadaşına işletmiş. Bu yazılar "tesadüf" eseri eline geçene yayıncı da hikâyeleri çok beğenince Björn'un öykü kitapları kitapçılardaki yerini almış. İşte bugün Avrupa'da çok popüler olan Björn Kern, böyle bir "tesadüfler zinciri"nden doğmuş.

"Etrafımda gelişen olaylar beni hep etkiledi. Özellikle bedensel engelli insanlarla geçirdiğim iki yıl belleğimde yer etti. Yaşadıklarımı, gördüklerimi hep hatıramın bir köşesine not ettim, ve yıllar sonra oturup yazdım" diye özetliyor yazarlık serüvenini...

26 yaşındaki bu genç yazarın etrafı daha şimdiden Türk hayranlarıyla doluydu. Hatta konuşmamızın bir yerinde omuzumadokunan bir el, derhal kenara çekilmemi işaret ediyordu: "sohbetinizi kısakesin lütfen de, biz de biraz Björn ile sohbet etme şansını bulalım"! Bu çağrıya tepkisi kalamazdım, kalmadım! Ve Björn'e alelacele son sorumu yönelttim ve oradan kaçtım...

- **Hiç Türkiye'li bir yazarın romanını okudun mu?**

- Hayır... Ama İstanbul'u harika buldum...

"Ben Sophia'nın" kahramanı Sophia Gudrum Hansen ve Hasip Kaplan

LeMan'dan Tuncay Akgün ve Mehmet Çağçağ sohbette

LeMan'ın müessese müdürü Ali Yavuz haliyle Caddé Yayınları için de finansyollarını zorlayacak

Zeynel Lütle hep Strasbourg'dan bildirecek değil ya...

Mahkeme koridorlarından edebiyat sayfalarına...

Hasip Kaplan, Türkiye yakın siyasi tarihine tanıklık etmiş, yaşamını, üstlendiği yüzlerce davayla 12 Eylül ve sonrasında yaşanan karanlık dönemi aydınlatmaya adanmış bir isim. Son olarak kamuoyu'nda önce sıradan bir velayet davası iken, zamanla politik bir davaya dönüşen, MHP'nin siyasi yaptırımlarıyla iki ülke arasında diplomatik bir gerilim yaşanmasına yol açan, İzlandalı Sophia Hansen'in annelik davasıyla adını duyurdu. Ve şimdi, yedi yıl Türkiye'de altı yıl yurtdışında, toplam onüç yıl süren bu trajik davayı romanlaştırdı. "Ben Sophia" kitabı da Caddé Yayınları'ndan çıktı.

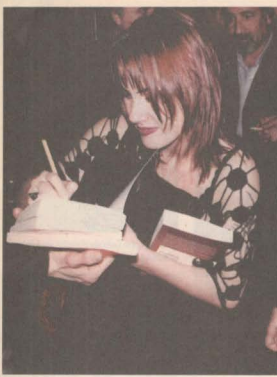
"Bu dava sosyal, psikolojik ve pedagojik yanlarıyla uluslararası bir davadı. Bu davadan birçok ders çıkarılması gerekiyor; boşanmalarda çocuk kaçırımları hususunda, anne veya babanın çocuklarını görme hakkının sağlanması adına... Türkiye'den beş milyon insan yurt dışında yaşıyor ve onlar da yabancılarla evleniyorlar, ve benzer sorunlarla karşılaşılıyorlar. Kitapta da hem İzlanda'yı hem Türkiye'yi anlattım. Ne bir roman, ne de anı kitabı bu. Çok ayrı iki dünyanın harmanlandığı bir belgesel anlatı" diye özetliyor Hasip Kaplan kitabını. İzlandalı anne Sophia Hansen de biz konuşurken dalgın gözlerle bizi izliyor. Ya da belki en son iki sene önce görebildiği çocuklarını düşünüyor...

Bir annenin sessiz çılgılığı

Caddé Yayınları'nın gecesi, edebiyat dünyasının akınına uğramıştı adeta. Herkes derin sohbetlere dalıyor, yazarlar gazetecilerin sorularını yanıtlıyor, sanat ve edebiyat konularında hararetili tartışmalar yaşıyor. Ama bir kadın vardı ki, bir köşede sessizce oturuyor, hiç konuşmuyordu. Buğulu gözlerini bir noktaya dikmiş etrafıyla hiç ilgilenmeden sadece düşünüyor. Kamuoyu'nda "İzlandalı Anne" olarak tanınan, 13 yıllık velayet davasını kaybeden ve hikâyesi Hasip Kaplan tarafından kitaplaştırılan Sophia Hansen, tüm gücünü toplamış geceye katılmıştı. Yine uzun zamandır göremediği çocuklarını düşünüyordu belli ki. Mini sohbetimiz boyunca da gözlerindeki hüznü hiç gitmedi.

Yazarlar ve editörler; yüzler gülüyor

Sophia röportaj veriyor. Sağında kuzeyli bir güzelliik, kardeşiymiş.

İtalya'da bir Türk romancı

Cadde Yayınları'yla yola çıkan bir diğer yazar Özlem Kumrular... Aylarca Roma-Milano arası mekik dokumuş, ve bu şehirlerde yaşadığı gerçek olayları romanlaştırmış. Ölmekte olan bir palyaço'ya olan aşkını anlatıp, adını da "Elveda Milano, Elveda Aşkım" koymuş kitabının.

* Roma sıcak ve aşka dair olan her şeyi içinde barındıran bir şehir, Milano ise Tanrı'nın son anda İtalyan yapmaya karar verdiği, aslında Alman yapacağı bir şehir"miş Özlem Kumrular'a göre... Romanında yer alan 100 karakterin biraz kafakarıştırbilme ihtimali üzerinde durunca, "Savaş ve Barış" ta da 400 karakter vardı" cevabını alıyorum ve susuyorum doğal olarak. Özlem Kumrular son olarak şöyle özetliyor kitabını: "İtalya'yı, Latin dünyasını ve kahkaha'yı seven herkese..."

Sophia Hansen'le konuşma:

En son ne zaman görebildiniz çocuklarınızı?

İki sene önce gördüm.

Ne kadar sürdü bu son görüşmeniz?

10 gün boyunca iki-üç saat görebildim, o kadar. "Annelik davanız" 13 yıl sürdü. Bu kitap bir şeyleri değiştirebilir mi size? Umutlu musunuz?

Bu kitaptan sonra her şey biraz daha kolay olacak diye düşünüyorum. Ve en kısa zamanda çocuklarımı görebilmeyi umut ediyorum. Şubat ayına kadar Türkiye'deyim, en azından o zamana kadar bir kere görebilmeyi çok istiyorum çocuklarımla.

Kitabı okuyabildiniz mi?

Kitabı okudum ama çok zorlandım okurken. Yarı yarıya bıraktım, tekrar başladım. Öyle bin bir zorlukla bitirdim kitabı. Üzüldüm, ağladım, tüm bu acı süreç geçti gözlerimin önünden okurken.

Geriye dönüp baktığınızda en çok neye ya da kimlere kırgınsınız?

Dava 13 yıl sürdü. Bir tek şunu isterdim ve beklerdim hakim bana bir söz hakkı vermesini... "Bu kadın ne düşünür, bir anne olarak ne hissedebilir", diye sormadı hiç. Benim de bir anne olarak söylemek istediğim çok şey vardı. Olmadı. İşte bu noktada çok kırıldım. Beni insane gibi görmeliler.

İzlanda'da çok büyük destek gördünüz. Bu destek hâlâ sürüyor mu?

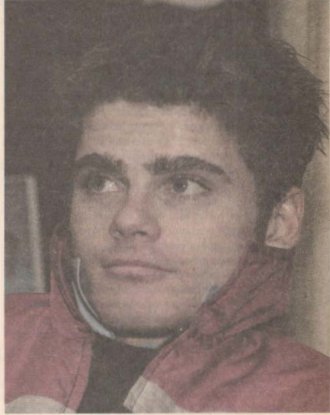
Evet çok büyük destek verdi İzlanda halkı bana. Ama zaman geçtikçe unutuldu bazı şeyler. Şu anda da bir kampanya söz konusu değil.

Ne sıklıkta Türkiye'ye geliyorsunuz?

Türkiye'ye her fırsatta geliyorum. Göremesem de çocuklarımı burada. Ama İzlanda'da da bir ailem, bir evim var. Onları da ihmal edemem. Ekonomik durumum pek iyi olmadığı için gidip gelmekte zorlanıyorum. Sağolsun babamın ekonomik desteğiyle ayakta duruyorum.

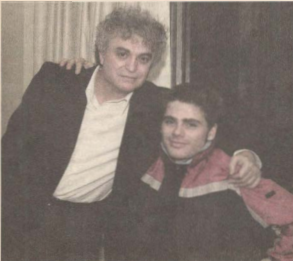
İstanbul'da Bir Hafta

Björn Kern İstanbul'daydı. Biz de İstanbul'un ne kadar büyüleyici bir şehir olduğuna onun gözlerinde bir kez daha şahit olduk. İlk şoku o bize yaşattı. Kapalı alan fobisi olduğu için uçağa binmesi mümkün olmadığından trenle gelecekti. Hem de kışın tam ortasında. Thübingen'den yola çıkıp Münih'e, oradan Viyana'ya, sonra da Budapeşte ve Bükreş üzerinden İstanbul'a geleceğini söyledi. Tek iletişim aracımız sadece bu yolculuk için ödünç aldığı cep telefonuydu ve sürekli nerede olduğuna dair mesaj atıyordu. Biz de başaracak mı başaramayacak mı diye heyecanla bekliyorduk. Çünkü **Cadde** yayınlarının açılış kokteyliye katılacaktı ve program açıklanmıştı. Sonunda, İstanbul'a mevsimin ilk karının yağdığı gün sabah sekiz buçukta, daha doğrusu iki saatlik bir gecikmeyle on buçukta **Sirkeci** garına indi. Çevirmeni olarak onu karşılamak ve bir hafta boyunca ilgilenmek de bana düştü. Ben onu fotoğraflarından tanıyordum, ama o neyle karşılaşacağını bilmiyordu. Yanında yaşlıca bir kadınla konuşa konuşa trenin arka vagonlarından ön tarafa doğru geliyordu. Ben, teyzesi ile mi geldi yoksa, diye düşünürken o tedirgin bir şekilde etrafa bakınıyor, belli ki ona merhaba diyecek birini bekliyordu. Onu daha fazla germemek için hemen gidip, Almanca, hoş geldin, dedim. Bana İngilizce karşılık verdi ve bir şeyler söylemeye başladı. Çünkü yabancı bir ülkeye gelmişti ve orada da insan kendi diliyle konuşmaz, İngilizce konuşurdu. "Bir dakika," dedim. "Ben senin çevirmenimin, unuttun mu? Almanca'dan..." Birden kendine gelip güldü ve Almanca konuşmaya başladı. Bundan sonrası daha kolay oldu. Otelin yerini bildiğini söyleyen ve sonradan anlaşıldığına göre sadece taksimi bilen taksi şoförü bizi güç bela **Pera Palas**'a kadar ulaştırdı. Oradan birkaç yüz metre ilerdeki **Büyük Londra Oteli**'ne yürüdük. Yüzyıllık bir geçmişi olan bina muhteşemdi. Hele lobisi harikaydı. O sırada bir

televizyon çekimi yapılıyordu. "Seni hemen canlı yayına alacağız," deyip Björn'ü biraz korkuttum, ama şaka olduğunu çabuk anlayıp rahatladı. Odasına yerleşti ve ben de akşamüzeri uyanınca beni aramasını söyleyerek oradan ayrıldım.

Akşamüzeri otelden alıp, yayınevine götürmeden önce, pahalılığıyla ünlü bir lokantaya götürdüm. Hayatındaki ilk nar suyunu orada içti. Söylediğine göre en güzel Türk kahvesini de. Çıkıp biraz **İstiklal Caddesi**'nde dolaştık. Yayınevine giderken yolda bana, "Kültür şokunu ne zaman yaşayacağım?" diye sordu. "Anlamadım," dedim. "Bambaşka bir kültüre gidiyorsun, şok olabilirsin, dedilerdi de..." "Burası İran değil," dedim, "Bizde hem size, yani batıya ait olan, hem de doğuya ait olan vardır, bu yüzden kültür şoku yaşamayacaksınız," dedim. Sonunda yayınevine götürüp aylardır yazdığı **Aslan Özdemir** ve **Adnan Özer**'le tanıştırdım. Cadde yayınlarının tasarımlarını yapan **Mithat Çınar** da oradaydı. Björn'e hemen kitabının kapağını gösterdik. Kitap henüz basım aşamasındaydı. Kapağa tek kelimeyle bayıldı. "Münih'ten geçerken yayınevine (DTB) uğrayacağım ve grafiklerin önüne kitabı atıp, kapak işte böyle yapılır diyece-

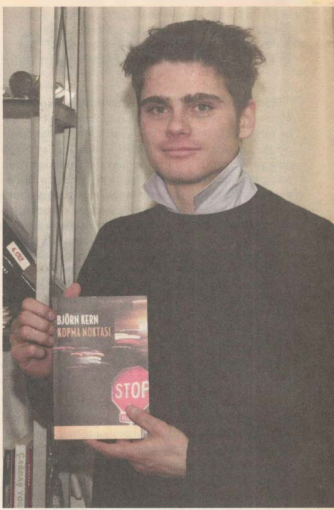
Adnan Özer, Björn Kern

ğim," dedi. Yappa etme, falan dedik de dinlemedik. Ama yaptı mı yapmadı mı bilmiyoruz. **Leman**'in yeni binasını gezdiren terasından muhteşem boğaz manzarasını gösterdikten sonra, artık zamanı geldiğini düşünerek meyhaneye götürdük. Herkesten daha çok rakı içtiğini görmek bizi şaşırtmadı, ama sarhoş olmaması şaşırttı. Mezeler harikaydı. Hayatında ilk kez ayıyı orada gördü ve hayatının en lezzetli balığını yedi. Öyle söylüyor. Akşam hep birlikte onu oteline bıraktık. Ancak daha önce, bombalanan İngiltere Konsolosluğunu gösterdik. "İşte bombalanan yerlerden birisi bu." Björn bir süre yıkıntıları izledi ve olayları Almanya'dayken duyduğunu ve çok üzül-düğünü falan anlatırken, "Peki senin otel buraya ne kadar uzak biliyor musun?" dedi, "100 metre kadar." Sonra da otele doğru yürüdük, az sonra kendini otelin önünde bulunca, "Az önce otel çok yakın derken şaka yaptığınızı sanmıştım, meğer doğruymuş," dedi. "Korktuysan başka bir otele götürülem," dedik. "Hayır, hayır," dedi. "Aynı yeri iki kere bombalamak saçma olur." Otelde hep birlikte bir kahve içmek istedik, ama o saatte kahve yoktu, saat ikiydi, civar otelleri de dolaştık, ama hiçbirinde o saatte kahve olmadığını öğrenince çaresiz oteline götürüp yatırdık.

Ertesi gün çok merak ettiği, hatta elindeki almanca broşürlerde yerini bulup, gidilmesi önerilen yerlerden biri olduğunu söylediği **Leman Kafeye** götürdük. Orada otururken, bir yayınevinin bir kafe açmasının çok iyi bir fikir olduğunu söyledi ve, "Bazı konularda biz çok geri kalmışız, sizi yakalamak için biraz daha çalışmamız gerekecek," dedi. Türkiye'deki biralara ona kesinlikle Alman biralarnı aratmadı.

Cadde yayınlarının tanıtım kokteyli harikaydı. Kitaplar son anda, ama tam zamanında yetiştii. Baskıları ve tasarımları muhteşemdi. **Leman Kafe**'nin iki katı da hınca hınç doluydu. Basın ve yayın dünyasından bir çok seçkin davetli vardı. Björn neye uğradığını şaşırmıştı. Gece boyunca imza da dağıtmak, röportaj yapmak ve önüne gelen herkese teşekkür etmek zorunda kaldı. Ama son derece mutluydu. **CNN Türk** ve **NTV** gibi iki önemli haber kanalı kendisiyle röportaj yapmıştı. Almanya'da bile bunların başına gelmediğini söyledi. Kokteyl'den sonra **Hasip Kaplan** (Ben Sofia kitabının yazarı) bütün kadroyu meyhaneye davet etti. Masaya sürekli mezeler gelip gidiyordu. Björn bir ara eğilip, "Eğer Almanlar sizin kadar sigara içseydi, hemen ölürlerdii," dedi. "Biz niye ölmüyoruz?" dedim. "Çünkü çok sağlıklı besleniyorsunuz," dedi, "bu zengin ve sebzeyle dayalı besin sigaranın zararlarını azaltır, Almanlarda berbat beslenir." "Tamam," dedim ben de, "artık daha rahat sigara içebilirsiniz."

Ertesi gün bir buluşmadan önce sabah erkenden kalkıp Sultanahmet'e gitmiş. Bir Alman olarak bunu yapmaması düşünülemezdi. Ancak haritaya bakıp nerede olduğunu anlamaya çalışırken yanına bir delikanlı yaklaşmış mükemmel bir Almanca'yla kendisinin de uzun yıllar yaşadığını, isterse çevreyi gezdirebileceğini söylemiş. Biraz dolaşmışlar, sonra taksiye atlayıp **Piyer Loti**'ye gitmişler, taksi parasını da delikanlı vermiş. Sonra bir lokantaya otu-

rup yemek yemişler, Björn de, bari gidip bankadan biraz para çekeyim de, hiç olmazsa yemeği ben ısmarlayayım, diye düşünüp kalkmış ve "Biraz para çekip geliyorum" demiş. Bunun üzerine delikanlı, "Ha hazır para çekiyorsan, ya bana bir 100 Euro borç verebilir misin çok acil paraya ihtiyacım var, sana hemen geri öderim," deyince Björn aylmış, ama 50 milyon TL vermeden de kurtulmamış. Bize bunu anlatınca hem üzüldük, hem de güldük. "Ama sakın bundan biri 'Türkler zaten hep böyledir' hikâyesi çıkarıp bizi rezil etme tamam mı, yoksa gözlerini oyarız," deyip kibarca uyardık kendisini.

Bir akşam Aslan Özdemir ve Adnan Özer'le birlikte **Mettin Kaçan**'a gittik. Daha doğrusu Dolapdere'deki bir marangoz atölyesine. Atölyenin sanki bin yıllık bir tarihi var gibi görünüyordu ve son beş yüz yıldır eşyaların tozları alınmamıştı. Çoğu eski o kadar nefis şeyler vardı ki, Björn tam anlamıyla büyüldü. Duvarlarda sararmış bir gazete parçası asılıydı. Fotoğrafta ise siyah beyaz bir futbol takımı. Futbolcularından biri **Başbakan Tayip Erdoğan**, biri de Atölyenin sahibi **Nurhan** ustaydı. Gençlik yıllarından. Fotoğrafları Björn'e gösterip, "Al sana iki kariyer hikâyesi, biri şimdi başbakan, diğeri de bu atölyenin sahibi," dedim. Björn gözlerine inanmadı. Bu arada oradakilerin

Björn Kern ve Nalır Ermiş

en küçüğü olarak Aslan Özdemir ortamın en büyüğü tarafından rakı ve yanına da bir şeyler alması için bak-kala gönderildi. Tezgahın üzerinde, bir sürü kapağı, çekmecesi olan, yapım aşamasında, karmaşık bir dolap duruyor, Metin Kaçan ve usta sağını solunu inceliyordu. "Bu ne Metin?" diye sordu Adnan Özer. "Baba bu roman yazma dolabı, daha tam bitmedi," deyince koştuk, ben bir yandan Björn'e tercüme ederken diğer yandan da gözlerimden gelen yaşları siliyordum. "Baba, buradan kâğıdı koyuyorsun," diye anlatıyordu Metin Kaçan, "şuradan da mürekkep ve gerekirse diğer boyaları koyuyorsun, şu düğmelerden de, artık ne istiyorsan, melodram mı, bol tasvirli mi, psikolojik mi, ne olursa, romanın türünü ayarlıyorsun, içeride küçük yayıncılar, redaktörler falan var, onlara biraz rakı makı bir şeyler veriyorsun, bir müddet sonra roman çıkıyor..."

Rakı ve mezeler gelince hemen oradaki eski sehpanın üzerine gazete kâğıtları serildi, beyaz peynir, turşu, kaşar, pastırma ve yoğurttan oluşan rakı sofrası kuruldu. Björn bana eğilip, "Ne yapıyoruz?" diye sordu. "Birer kadeh rakı içeceğiz, adettir," dedim.

Mithat Çınar

Sonra Metin Kaçan'ın hanki sohbeti eşliğinde rakılarımızı içtik. Mezelerin lezzeti beni bile şaşırttı. Hepsini hankaydı. Atölyeden çıkınca Björn, "Şimdiye kadar gördüğüm en güzel yer ve en güzel yemek buydu, bunun için ayrıca teşekkür ederim," dedi. Gözleri parlıyordu. Bana, Almanya'ya dönüşüne böyle bir atölye kuracağını ve orada küçük gruplara kitap okuma toplantıları düzenleyeceğini anlattı. "Sana bir kültür şoku yaşatabilirdim mi en sonunda?" diye sordum. "Kül-

tür şoku değil, ama nefis bir akşam yaşadınız," dedi.

Cumartesi günü Björn Kaçak Yayın'ın düzenlediği ücretsiz "Yazma" seminerlerinin o haftaki bölümüne davet edildi. İkişerden dört saat boyunca katılımcıların sayısız sorularına yanıt verdi. Bu seminerlerin gerçekten çok yararlı olduğunu, Almanya'da da benzer seminerlerin, hatta Leipzig'de üniversiteye bağlı bir yazar yetiştirme enstitüsünün olduğunu ve son dönemde buradan mezun olan bir kadın yazarın ülke çapında ünlendiğini anlattı. Ve onlara bir Alman atasözünü hatırlattı: "Nerede bir sıfat görürseniz öldürün."

Bu arada İstanbul'da berbat bir hava vardı. Yine de son pazar günü, o karanlık havada Björn'ü Üsküdar'a götürdük. Boğaz çok kasvetliydi. Marmara tarafı karanlık bir sis altındaydı. O sırada simsiyah bir gemi sisler arasında ağır ağır ilerliyordu. "Bak," dedim, "hayalet gemi geliyor." Yanı büyülenmiş, yanı korku içinde çevreye bakıyordu. Kız Kulesini görünce, denizin üstünde yükselen bu kulenin gerçeküstü bir imge olduğunu söyledi. Üsküdar'da ona nefis bir yemek yedirdik. Ama o hala atölyedeki yemeği anlatıyordu. Üsküdar'a gelmişken Kuzguncuk'a, oraya gelmişken de "Bari Beylerbeyi Sarayını görsün" deyip oraya götürdük. Ama saat beş olduğu ve saray her nedense saat dörtte kapandığı için içeri giremedik. "Ama," dedim, "marketler saat on bire kadar açık, merak etme." O akşam ona son olarak Leman Kafe'de bira ısmarlayıp, bir şarap evinde, Almanya'ya beraber uçacağı, daha doğrusu onu uçmaya güçbela ikna eden, Thübingen'den Türk arkadaşı Sinan'a teslim ettik ve vedalaştık. Bana ayrılırken son olarak şunları söyledi: "Ben kibar bir insan olduğum için çok sık teşekkür ederim, ama belki ilk defa bu kadar içten teşekkür ediyorum, hayatım boyunca unutamayacağım muhteşem bir hafta yaşadınız. Bunun bir yayınevi-yazar ilişkisi olduğuna sanmıştım, meğer bir dost davetiymiş," dedi. "Neyse," dedim, "olur böyle şeyler, sen şu do-landırılma hikayesini yazma da..." •

Latin Dünyası

Özlem Kumrular

Fransız erkeklerine kısa zamanlı zoom

Kıyısından köşesinden Latin Dünyası'na dahil olmayı başaran Fransızların bir Latin dili konuşmaları dışında pratikte Latinlerle yakından uzaktan hiçbir alakaları olmadığını belirterek analizimize başlayalım. Bunların Akdeniz'in kumuna bulanırları bile Latinlik sıfatından kilometrelerce uzaktır. Ne sollarındaki İspanyollardan, ne de sağlarındaki İtalyanlardan ders almamış, yüzyıllardır Latin dünyasına Fransız kalmışlardır. Onları sevmeye çalışmak gibi beyhude bir hayal-i hama kapılmadan, bu kitleyi incelemekle yetinelim.

1 Küçük dağların Fransızlar tarafından yaratıldığı bugün kimse için sır teşkil etmez. Ya da en azından kendileri bunu böyle bellemişlerdir yedi düvele. Fransız erkeklerinin bu dağ yaratma konusundaki yetenekleri ise Fransız kadınlarını yıllar önce solda bırakmıştır. Bir Fransız erkeği her şeyi bilir, her şeyi görür... Her şeyi okumuş, her şeyi dinlemiştir, izlediği film, görmediği yer yoktur. La creme de la creme'dir kendince. Tüm eleklerden, tüm filtrelerden geçmiş rafineliktendir. Tabii kendi zannınca! Biraz zoom'layınca bir Fransız'ın kof bir balondan başka bir şey olmadığını görürsünüz. Balonun yanınızda, hatta sizin tarafınızdan patlatılması ise başa gelebilecek en korkunç şeydir. Fransızlar küçük dağları onların yaratmadıklarını bilen kadınlarla aynı ortamda bulunmaktan hiç mi hiç hoşlanmazlar. Birlikte olmaya ise hiç gelemmezler. Saf kızı oynamaya devam edin, ya da takın sepeti koluna vakitlice.

2 Fransız erkeklerinin romantikliği en son anneannelerimiz tarafından şahit olunmuştur bir şehir efsanesidir. Romantiklikten orman'liğe uzanan yolu çoktan katetmiş ve diplomalarını tüm merit kartlarıyla almışlardır. (Boş hüylara kapılmayın) Beşer yaratılırken romantiklik sıfatını kapmaları da tam bir şans eserdir. Fransız erkeklerinin yaratılışı pek çok erkeğin olduğu gibi yaratılışın son günü, -yani 6. gün- mesai saati bitimine denk gelmiş, asistanın 'Tanrım, bütün yakışıklılık, tutku, heyecan ve alımı İtalyanlara harcadık. Bunlara ne koyacağız şimdi?' demesi üzerine, Tanrı 'Bir iki damla romantiklik iksiri karıştır, şöyle İtalya'yla İspanya arası bir yerlere fırlat. Kalanını da baka baka öğreysin keratalar' demiştir. Ben de bıkayeyi anlatanların yalancısıyım.

3 Moliere'in 'Cimri'sini yazarken örneği fazla uzaklarda aramadığı kesin. Fransız erkekleri burunlarından kil almadıkları gibi ceplerinden de santim çıkartmazlar. Almanlarla yaşadıkları Alsace-Lorraine krizinden

hâlâ manen kurtulamamış olmalarına rağmen, masa başında pek bir Alaman kesilirler. Bahşışı bile fifty fifty bırakmak zorunda kalır, raconu zedellersiniz. Bir de üstüne üstlük ayıp olmasın diye dünyanın en leziz yemekleri olduğu iddia edilen, ama aslında en beter yemeklerin sosla kamufle edilmiş şekli olan şeyleri yerçekimsiz bir ortamda ve gereksiz bir nezaket kuralları silsilesi çerçevesinde mideye indirmek zorunda kalırsınız. 'Delicatessen'in Fransız kelime dağırdığından çıkmış olması da tesadüf değildir. En hassas damaklara hitap eder güya. O kadar sosla dedeniz bile boğazından geçer. Kanmayın Fransız mutfağına.

4 Uzun süren detaylı çalışmalardan sonra Katalanlar gibi Fransızların da cebindeki akrebi öldürebilirsiniz. Fransız erkeklerinin ölçüsü pek olmadığından, doğru yolu bulduktan sonra da abartma işlemini sıvarlar kolları. O andan itibaren, bir ömür boyu yedi sülenize yetecek kadar hediye biriktirme şansı ele geçirdiniz demektir. Bir Fransız attığı her yeni adımdan "souvenir" bânına size bir hediye gönderir. Öyle sıradan hediyeler almakla tatmin de olmazlar. Bambular, bonsailer, Çin çayları, abuk ülkelerden özenle getirdikleri şapka kutuları, kulak tıpaçları, kuklalar, hatta cep telefonları gönderirler. Biriktirir. Kara günler için saklayın. Hatta bazılarını hiç açmayın, İspanyol sevgiliinize hediye edersiniz. Nasıl olsa hatırlamayacaktır.

5 Fransız erkeği bir Türk tarafından sömürülmeye en elverişli Avrupalı cinsidir. Metronun bir girişinde birini bırak, alttan geç, metro çıkışında ötekiyle buluş, Paris çapında on sekiz tane salyangozsevere mavi boncuk dağıtıp, evlenme vaadinde bulun, on sekizinden bir tanesi çıkıp bunu keşfedemez. Çünkü Fransızım şüpheyle, septizmle uğraşarak o güzel rahatını bozamaz. Bu da kendilerine pek bir güvenen Fransızların hayatta yaptıkları en majör hata ve bu hatanın sizin için en büyük getirisidir.

6 Fransız erkekleri son zamanlarla katıldıkları 'bir karıncanın kim daha çok pozunu çekecek?' konulu yarışmada Japonları Japonluklarından utandırmış, hatta bu çekik gözlü fotomaniklerin dünya fotoğraf sapıklığı platformundan jübile yapmalarına yol açmışlardır. Mütemediyen resminizi çekmekle iştigal edeceklerinden, bu dünyanın en sıkıcı erkek tipine katlanmanız kolay olacaktır. Optimist olun.

7 Bavyeraların kafalarında çiçekli hasır şapkalarıyla dans etmelerine çatlayana kadar gülen birinci dereceden Alaman düşmanı olan Fransız erkeklerinin dans etmelerini-daha doğrusu edememelerini-seyretmek kadar eğlenceli bir şey olamaz hayatta. Bir iki figür sonra bu kitlenin dans etmeyi kutup ayılarından öğrendiğinden bir gram şüpheniz kalmaz. Fransız filmlerinde neden dans edenlerin Fransız olmadıklarını bir düşünün, kafanızdaki tüm soru işaretleri dağılacak. Cezayirli akının Fransa'daki bu kronik sorunu çözeceğini, en azından birkaç on yıl sonra Fransızların az da olsa kımdayabileceklerine dair küçük bir umut ışığı var içimde.

8 Fransızlar da Milanolular gibi modayı yaratmakla yetinen erkekler familyasına dahildirler. Onu takip etmek gibi gereksiz bir kaygıya kapılmadıkları gibi, ellerinde olanlarla güzel bir kombinasyon yapmaktan da acizdirler. Paris'in göbeğinde bile en pörsümüş pantolonlarına en bir pamuklanmış gömleklerini katk edip dolaşırlar. Bir Fransızla çıkmak, bir masa örtüsüyle çıkmaktan farksızdır. Çünkü Fransızlar aynı kareli gömlekle kesintisiz bir ay dolaşmak gibi takdire şayan, Allah vergisi bir yeteneğe sahiptirler.

9 Basklı bir dostumun istatistik bilgileri destegiyle iddiasına göre Avrupa'da erkek kelliğ oranının en yüksek olduğu ülke İspanya'yı. Her güzelin bir kusuru vardır tabii. Her beş erkeğin birinin saç sahibi olduğu İspanya'nın bu acı gerçeğini inkâr etmeyeceğim. Ama Fransız erkekleri gibi kelliğ konusunda listenin tepesini kimselere yar etmeyen bir kalabalık varken, İspanyolların lafını bile edilmeyeceğini de söylemeden geçemeyeceğim. Ne de olsa İspanyol'un kelli bile Fransızın prensinden yeğdir. Kızlarla aramızda motto haline gelen 'Üç şeyden kaçınacaksınız: Balığın levreği, imanın gevreği, Fransızın saçının seyreği' gibi kötü bir üflemeyle konuyu kapatalım ve saçlıyken bile çekilmeyen Fransızların saçsızlarıyla hiç uğraşmayalım.

10 Je t'aime ile de Je t'aime diye tutturuyorsanız, size ortaya şöyle Cezayirli alevli bir karışık yaptırılm. Son yüzyılda Fransa'nın başına gelen en güzel şey olan Cezayirli ve diğer ex-sömürge Kuzey Afrikalı göçü sayesinde Fransız tutku, heyecan ve nefret gibi onlar için uç sayılabilecek duygularla tanışmış ve daha bir insan olmuşlardır. Biraz daha karışmaya devam ederlerse yakışıklı bile olabilirler. Paris'e nüfuz eden yakışıklı Cezayir kolonisi bu misyon üzerinde çalışmalarını hızla sürdürmektedir. Bkz: Faudel (Arapça mealiyle Fadıl), Rachid Taha, İdr, Cheb Mami ve diğer afetler.

Latin kalın.

BARİŞ ŞAHİN

DOĞAN GÖRÜNÜMLÜ ŞAHİN

**Edebiyat
gerçeği üzerine
Baron Barış halk
ropörtajları bütün
hızıyla sürüyor**

Bize Kendinizi anlatır mısınız renkli kişilik? Renklilikten kastım, manavların renkliliğindendir ha.

Adım Ali, Malatya'lıyım 1972 doğumluyum 25 seneden beri burda manavcılık yapıyoruz.

Kaçak Yayın edebiyat dergisinden geliyoruz, öncelikle edebiyat size neyi çağırıştırıyor?

Üst düzey insanlar olduğu için güzel, insanlar iyi olunca sorun kalmıyor zaten.

Edebiyat sözcüğü size neyi çağırıştırıyor?

Firuze'ya'da kültürlü insanların olması çok iyi. Edebiyatı seven insanların bulunması gayet iyi.

Siz okuyor musunuz?

Yok ben okumuyorum. 20 seneden beri bu mesleği yapıyorum, baba mesleği..

Pahalı mı geliyor kitap, neden okumuyorsunuz?

Yok, ben kitap okuyorum, günlük gazeteleri okuyorum.

Takip ettiğiniz bir yazar var mı?

Yok hepsini okuyorum.

Edebiyatçılar yazarlar ne yapmalı da halkla bütünleşebilmeli.

Esnafla içli dışlı olmalı, çevremizde oturan gazeteciler var, okumalarını öneririm, insanlar okumuyor, günlük gazetele-ri okusunlar takip etsinler. Kitap okusunlar.

Selamünaleyküm, muhabbetiniz bol olsun abiler. Ben bir edebiyat dergisinde çalışıyorum, geçerken bu neşeli ortamı gördüm ve umarım sizi rahatsız etmiyorum? Siz abicim, bize kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

İsmim Ali Akyürek (bağlama çalan) 1960 Tokat doğumluyum.

Ne zamandır burayı işletiyorsun?

7 yıldır,

Kimler geliyor buraya?

Genelde esnaflar geliyor.

Edebiyat deyince aklınıza ne geliyor?

Ben daha çok müzikle ilgileniyorum, halk müziğiyle.

Kitap okumaya vakit bulabiliyor musun?

Yok, maalesef vakit bulamıyorum, ben daha çok müzikle ilgileniyorum.

Müzik üzerine kitap okudun mu peki? Neden ilgin yok, sence vakit mi yok gerçekten?

Evet vakit yok. İşe geliyoruz, gazete okuyoruz. Günlük haberleri okumak lazım tabii.

Peki bu işle ilgilenen insanlara, yazarlara bir şey diyor musun?

Yok, benim zamanım olmuyor okumak için.

Şiir yazdın mı hiç, askerde falan?

Beste gibi şarkı sözleri yazıyordum.

Mektup yazıyor musun, kaybolan bir değer ya?

Evet, yazıyorum.

Murathan Mungan ismini duydun mu hiç?

Yok, duymadım.

Teşekkürler güzel insan

Merhaba emektar abimiz, bize biraz kendinizden bahseder misiniz?

Konya, Bozku'dan İbrahimoglu Mustafa Ercan. Bileciklik yapıyorum 15 yıldır.

Biz edebiyat dergisi olduğumuz için şunu sormak istiyorum, hiç kitap okudunuz mu?

Yok.

Herhangi bir dergi okudunuz mu?

Yok okumadım.

Gazete okuyur musunuz?

Onu da okumadım.

Kuranı Kerim okudunuz mu peki?

Okumadım.

Peki edebiyat sözcüğü size neyi çağırıştırıyor?

Efendi insan olmayı çağırıştırıyor.

Kitap okuyanlara ne dersiniz?

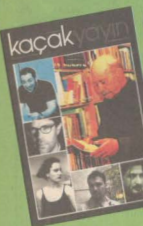
Kolaylık göstermeleri lazım, ilgi göstermeleri lazım.

Pek konuşkan değilsiniz galiba?

Yok. Geçen başka bir dergiden geldiler, onlara da konuşmadım. Fotoğrafları çektiler gitiler..

Kaçıranlar için Kaçak Yayın 3'lü setler

+

+

Tek set
3 Milyon
TL.

%50 indirimli

Bayiilerde

Kaçak Kitap Sepeti

Getirin O Günleri Yakalım Bu Öyküleri Başar Başarır - Öykü - Doğan Kitap

İstanbul'un 60'lı yıllarındaki batı varoşu Yedikule surlarından sonra başladı. Gazlıçeşme - Balıklı Rum Hastanesi ordadır - , Telsiz , Yenidoğan, Beştelsiz, Esenler (o zamanlar tam kırıklık); araya Yenimahalle, Bakırköy, Yeşilyurt, Yeşilköy, Florya gibi yerleşik ve zengince semtler girer, sonrası Kanarya'ya kadar olan bölge, göç alan yerlerdir.

Öykücü Başar Başarır Zeytinburnu'nun çocuklarından. Buralardan iyi futbolcu çıkar. Şimdilerde iyi öykücüler çıkıyor.

Başar'ın "Kent Kitabı" ile başlayan öykücülüğü dördüncü kitaba erdi.

Başından beri öykücü olarak "kend" olmaya çalışıyor; en iyi üslub da böyle oluyor zaten. Bazen müziğin içinde sözcük bulurcasına, eğlile ritimli olabiliyor bu tarz.

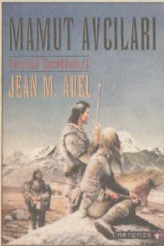
Öyleyse okuyalım bu öyküleri.

Getirin O Günleri Yakalım Bu Öyküleri

Başar Başarır

Tunc Çağrı Dönüş / Kızılderikiler /
Mendirci / Kül Kokusu /
Sonuç Dalgı / Yelken /
Dönüş Resitali / Son Bir Yıl

Mamut Avcıları Yeryüzü Çocukları/3

Jean M. Auel - Fantastik
Artemis

Doğrusu bu Mamut Avcıları'nın Yeryüzü Çocukları alt başlığı ile yayınlanan serisinin ilk iki kitabını okumadık, bu kitabı da henüz bitirmiş sayılmayız, gerçek bir tuğla, ama tatlı geliyor. Fikir değiştirmeden önerelim. Değişik yayınları destekleyelim. Yayınevine gençler adına "Yaşsa" diyelim.

Piraye

Canan Tan - Roman
Altın Kitaplar

Nâzım Hikmet'in Piraye'si gerçek bir kişi olduğu kadar bir 'şair kahraman'dır. Büyük şair ona seslendiği şiirlerinde bu ismi onu edebiyat tarihine armağan etmiştir.

Canan Tan'ın Pirayesi'si bir roman kahramanı, yazarın esin kaynağı Nâzım Hikmet'in Pirayesi'dir. Canan Tan bakışlımlı bir edebiyat türü kullanmış. Son yılların sevilen türü "anı" da girmiş işin içine.

Romancılarımız ilginç tasarımlar yapmaya başladılar.

Gölgemi Bıraktım Lale Bahçelerinde Gül İrepoğlu - Roman - Doğan Kitap

Sultan III. Ahmed ile devrin ünlü nakkaşı Leoni'nin kişilik tahlilleri çerçevesinde gelişen "Gölgemi Bıraktım Lale Bahçelerinde", düş ile gerçeğin birbirine geçtiği bir zaman. Romanın temel kahramanları ve tarihler gerçek, olayların birbirine bağlanması ve ilintilendirilmesi, yazar Gül İrepoğlu'nun müdahalesiyle, kurgusal... Lale bahçelerinde gezinen gölgenin kimliğini keşfetmek ise okura bırakılmış. Daha çok bilimsel çalışmalarıyla tanıdığımız 'İstanbul Üniversitesi Ed. Fak. Öğretim Üyesi Gül İrepoğlu'ndan bir ilk roman.

Dileriz devamı gelir...

Cadde'nin Şenliği

Adnan Özer Bey'i tanıyalı yirmi yılı geçmiştir. Her zaman yaratıcı projeler peşinde koşan, tasarladığı projelere sponsor olmaları için kimseleri inandıramasa da çoğunu hayata geçiren bir şairdir. Öküzünü satıp şiir kitabını yayınlatarak girdiği edebiyat dünyasında hemen her yıl hayata geçirdiği birkaç proje ile hep gündemde olmuştur. Yayınevları kurar, dergiler yayımlar, şenlikler, konferanslar düzenler, Fizan'da bile olsa şairler, yazarlar keşfeder... Benim de yazarlık hayatımın başlaması onun 80'li yıllarda yayımladığı Üç Çiçek dergisi ile olmuştur.

2004 yılına da hızlı girmiş Adnan Bey. Geçen yıl Kaçak Yayın'la yaptığı atılımı bir de yeni bir yayınevi eklemiş: Cadde Yayınları. Çok kısa bir sürede kitaplar hazırlanmış, yayımlanmış ve edebiyat alemine bu olayı duyurmak amacıyla bir kokteyl bile tertiplenmiş. Kaçak Yayın'ın bir yazar olarak beni de unutmamışlar. Hem bir davetiye yollamışlar, hem de bizzat telefon etmişler. Böyle olunca davete icabet etmemek olmazdı. Bizim hanımı da alıp yollara düştük, biraz geç de olsa Beyoğlu İmam Adnan Sokak'taki "LeMan Kültür" binasına ulaştık.

LeMan Kültür, dört beş katlı koca bir bina. İlk iki katını cafê-bar yapmışlar. Üst katlarda da bizim Kaçak Yayın'ın yazarlık kursları yapılyormuş. Daha içeri girer girmez mahşeri bir kalabalıkla karşılaştık. İki kat da ağızına kadar dolmuş. Benim kalabalık fobim vardır. Hemen gerisingeri dönecektim ki, bu huyumu bilen bizim hanım bir yandan, Kaçak Yayın'ın editörü Aslan Bey bir yandan koluma grip beni salona sokuverdiler.

İyi de etmişler. Onların bu атаğı sayesinde bu ayın yazısı da çıkmış oldu. Efendim, Türkiye'nin tüm entelejansiyası Cadde'nin kokteyline icabet etmiş. Hemen herkes orada. Yazarlar, yayıncılar, gazeteciler, siyasiler, ressamılar, sinemacılar, müzisyenler, avukatlar, ne iş yaptığı belli olmayan "kültür adamları"... Tabii hemen herkes son günlerde kültür hayatının gündemindeki en taze konuları konuşuyor, tartışıyor. Bir kenara ilişip konuşulanlara kulak kabarttık.

Röportajın Üstadları

Orhan Pamuk'un Ayşe Arman'a verdiği yatay poz kokteylin en çok konuşulan konusuydu herhalde. Herkes, Ayşe Arman'ın yeni kurbanının (ya da kırmızı koltuğa uzanacak yeni talihlinin) kim olacağını merak ediyordu. Çok satan ve de pop star yazarlarımız arasında Ayşe Arman'ın röportajına konu olmak çok önemseniyormuş. Hatta Ayşe Arman'la röportaj ayarlayamadı diye yayınevlerini değiştirenler bile varmış. Ayşe Arman'ın koltuğunda yatay poz verecek yeni yazarın Elif Şafak olacağı üzerinde hem fikir olunmuş.

Ayşe Arman'la birlikte en çok ilgi toplayan röportajcı Nuriye Akman'mış. Geçen yıl yaptığı ve şairin tüm bilinmedik yönlerini ortaya çıkartan İsmet Özel röportajı ile iyice dikkatleri üzerine çeken Nuriye Hanım Orhan Pamuk'la yaptığı röportajla (Zaman, 21.12.2003) yıldızını iyice parlatmış.

Röportaj şöyle başlıyormuş;

"Beni niye çağırttın?"

"Niye çağırmıyacaktımşın? Çağırmak kelimesi bir defa ağır."

"Bu benim seninle dördüncü röportajım da..."

"Çok güzel. Bundan evvel üç tane yapmışsınız. Sonuncusunda biraz kalbimi kırmışsınız; ama gene de ortada bir alışkanlık, bir dilden anlama var."

Orhan Bey'in dediği gibi Nuriye Hanım röportaj yaptığı kişilerin dilinden çok iyi anlıyormuş. Onların bilinçaltılarına ustalıkla iniyor, hiç alttan almıyor, yağlamıyor, yıkamıyor, kavgada bile söylemeyecek sözler söyletiyormuş. Nuriye Hanım'ın bu özelliğinden dolayı yakında konuşacak yazar bulamayacağından korkuluyormuş.

Orhan Pamuk'un Pop Starlığı

Söz Orhan Pamuk'tan açılmışken Milliyet Sanat'ta yayımlanan Ömer Türkeş'in yazısının da çok konuşulduğunu belirtmemiz gerek. Ömer Bey, geçen ay bizim de yazımıza konu olan Orhan Pamuk'un meşhur koltuk pozundan yola çıkarak yazarların pop starlık merakı konusunda sıkı bir eleştiri yapmış. Ömer Bey'in doğrallığını bilenler için bu yazı pek sürpriz değilmiş. Esas sürpriz yazının Milliyet Sanat'ta (Ocak 2004) yayımlanmasıymış. Orhan Pamuk'un ruh gibi ahbabı olduğu ve de kayıtsız şartsız her durumda desteklediği söylenen Tuğrul Eryılmaz Bey'in yönetimindeki bir dergide Orhan Pamuk'u eleştiren bir yazının yayımlanabilmiş olması takdirle ve tabii ilgiye karşılanmalı. Rüzgârın yönünün değiştiği, Orhan Pamuk'un "eleştirilmezlik" zırrının düştüğü, muhiplerini kaybettiği konuşulmuş. Tabii bu tür tacizleri "evimde vuruldum" diye değerlendiren Orhan Pamuk'un Tuğrul Bey'e nasıl bir yaptırım uygulayacağı da merakla bekleniyormuş.

Cadde'nin kokteylinde bir kaç gün sonra yayımlanan ve "Yazar, eleştirmen, Yapı Kredi Yayınları Murahhas Azası" titriyle tanıtılan Enis Batır'ın söyleşisi (Milliyet'in 12.01.2004) bu kanıları iyice güçlendirmiş. Derya Sazak'ın Sohbet Odası'na konuk olan Enis Batır'ın "Yazarın, eserinin önüne geçmesi pop star sendromu yaratıyor. Orhan Pamuk'un son kitabının içerdiği değil de yatarak verdiği poz konuşuluyor. Oysa çok okunan Milan Kundera'yı düşünelim. Hiç röportaj vermez. Ne televizyon, ne gazete... Kimse görmez.." sözlerinin başlık altına spot olarak çekilmesi dikkati çekmiş. Batır'ın aynı söyleşide söylediği, "Orhan Pamuk olayında yazarın bir tercihi var. Yazar bu kampanyayı bekliyor" deyip bir de Orhan Bey'i Yaşar Ağabeyi ile karşılaştırp "Yaşar Kemal daha geride durmaktan yana," demesi iyice manidar bulunmuş. Birkaç gün sonra Akşam gazetesinde yayımlanan Yapı Kredi Yayınları Genel Müdürü Ömer Kükner'in, Orhan Pamuk'la sadece bir kitaplık anlaşma yaptık, bir daha kitabını yayımlamayacağız, mealindeki sözleri ile birleştirince Yapı Kredi yöneticilerinin uğruna editörlerini bile işten attıkları Orhan Pamuk'un popstarlık halinden pek memnun olmadıkları ve müstakbel transfer olayından vazgeçip köprüleri attıkları inancı pekişmiş.

Esas zırvalayan kim?

Şair ve felsefeci Oruç Aruoba Antalya Felsefe Günleri kapsamında katıldığı bir söyleşide Nâzım Hikmet'i "zırvalamak"la suçlamış. Aruoba, "Felsefeyi tanımayan felsefe deli saçması gibi gelir. Şiirle felsefe birbirine yakındır. Ama şair şiirinde felsefe yapmaya kalkarsa zırvalar. Bu yüzden Nâzım Hikmet'in siyaset yapmaya çalıştığı şiirleri için 'keşke yazmasaydı' diye düşünüyorum" demiş (Akşam 26.12.03).

Beksav'ın düzenlediği Cigerxwin Sanat Edebiyat Yarışması'nın ödül töreninde konuşan jüri üyesi Arif Damar da, durduk yerde sözü Yahya Kemal'e getirmiş. "Size komik bir şey anlatayım. Hececiler vardır Türk edebiyatında bilirsiniz. Orhan Seyfi, Yusuf Ziya filan... Bunlar aralarında konuşuyorlar, şiir kültürle mi yazılır, ilhamla mı diye. Anlaşamayınca 'üstada soralım' diyorlar. Üstad, Yahya Kemal... Yahya Kemal çok kültürlü bir adam; ama ben söyleyeyim size, aynı zamanda çok iğrenç bir adamdır da. Niye iğrenç olduğunu da anlatırdım ya, fazla zamanımız yok," buyurmuş (Sanat ve Hayat, Aralık 2003 - Ocak 2004).

Şiir çevrelerinde "Esas zırvalayan kim?", "Gerçekten iğrenç olan kim?" tartışması başlamış. Geleneğimizde "Ölülerinizi hayırla yad ediniz!" prensibinin esas olduğunu düşünenler zırvalayanın da, iğrenç olanın da desteksiz atarak bu konuşmaları yapanlar olduğu konusunda karara varmışlar. Dileriz onların arkasından da böyle konuşmalar yapılmaz, Nâzım Hikmet gibi, Yahya Kemal gibi kemikleri sızlamaz diye düşünmüşler.

İşten atma rekortmenleri

Son günlerde yayınevleri çalışanlarını, editörleri, düzeltmenleri işsizlik korkusu sarmış. Dergilerde ve gazetelerde gelenekselleşen "yıl sonu işten atma furysası" yayınevlerine de sirayet etmiş. Yayın piyasasında yaşanan derin ekonomik krizi de bahane eden yayınevleri kimse'nin gözünün yaşına bakmadan çalışanlarının işlerine son veriyormuş. Yayınevleri çalışanları bir yandan "Sıra bize ne zaman gelecek?" diye endişelenirken diğer yandan işten atma konusunda hangi yayınevinin rekortmen olacağını tespit etmeye çalışıyorlar. Rekortmenliğe iki aday varmış. Birisi 45 çalışanının işine son verdiği söylenen İletişim Yayınları imiş, diğeri de otuzdan fazla çalışanının işine son verdiği söylenen Yapı Kredi Yayınları.

Koçlar, yayıncılığı niye sevmedi?

Bu arada bir yıl gibi kısa sürede ömrünü tamamlayıp kapanan Koç Kültür Sanat'ta kimlerin işsiz kaldığı kadar, yayınevinin niye bu kadar çabuk kapatıldığı da çok konuşuluyormuş. Çok başarılı bir çıkış yapıp *Aries* dergisiyle, *Yüz Soruda* dizisiyle ve yayınladığı değerli çeviri kitaplarla kültür hayatına önemli katkıda bulunan bu yayınevine Koç ailesinin neden kıydığına kimse anlam verememiş. Koç Holding gibi Türkiye'nin en büyük kuruluşlarından birinin üstelik başında aileden bir temsilcinin, kitapseverliği ile ünlü Ömer Koç'un bulunduğu bir yayınevinin kapatılmasının ardındaki gerçek en çok konuşulan konulardanmış.

Yayınevi yüzde yüz zarar etse bile Koç Holding'in kılıcı kırdırtamazmış. Üstelik bankaların kültür hizmetlerini markaya değer kazandırmak olarak gördükleri, kültür hizmeti yapan kuruluşların toplum nezdinde büyük bir saygı gördükleri, güvenilirliklerini arttırdığı gerçeği ortadayken... Koç Holding'in kurumsal kimliğine çok olumlu katkılarda bulunan bu kuruluşun kapanmasının nedeni olarak Ömer Koç'un aile büyükleri ile arasının bozulması, yayınevi projesinin fikir babası Burhan Karaçam'ın Koçbank'tan ayrılması, bankanın yeni yöneticisinin "Bankacılıkla yayıncılığın ne ilgisi var" düşüncesinde olması gibi gerekçeler ileri sürülüyormuş.

Pazartesi notları

Edebiyat çevrelerinde bugünlerde en çok Yeni Şafak'ta "Pazartesi Notları" başlığı ile yazan Osman Akkuşak'ın yazıları konuşuluyormuş. Osman Bey'in samimi üslubu, açık sözlülüğü birçok edebiyatseveri onun yılmaz takipçisi yapmış. Bir yandan da Osman Bey'in yazdıklarına nasıl tepkiler geleceği merak ediliyormuş. Özellikle de sıkı bir polemikçi olarak tanınan Hilmi Yavuz'un, onun aziz dostu İrfan Külyutmaz'ın ve tabii A. Turan Alkan'ın ne cevap yazacakları... Zira geçenlerde Osman Bey köşesinde şöyle yazmış (Yeni Şafak 22.12.03):

"Sn. A. Turan Alkan'a: Hatırlar mısınız: Sizinle, Zaman Gazetesi'nin 15. kuruluş yıldönümünde görüşmüştük. Beşir Ayvazoglu'yla beraberdiniz. Size, üslubunuzu beğendiğimi söylemiştim. İlahten de ağızda bakla bulundurur gibi, imalı, dolaylı hatta fazla nazikâne değil de, daha net, keskin ve dobra bir ifade ile yazmanızı temenni ettiğimi belirtmiştim.

"Elime geçtikçe yazılarınızı okuyorum... Evvelce, Hilmi Yavuz'la mizah ve üslub ataksyonları yapıyordunuz.. çok uzun olmazsa tebessüm ederek ve zevk alarak okuyordum.. bazen, ikimize de kızıyordum; Hilmi, "Zaman" okuyucusuna: "oruvar benim canlarım!..." diyerek veda ediyordu. Hani vardır ya; "müslüman mahallesinde salyangoz satmak!..." bana o tarzda bir etki yapmıştı. Zaman'cılara: "Hilmi Bey'e söyleyin, o bitiş cümlesini kaldırsın!..." dedim. Hasan Sutayda: "Osman Amca, biz kendisinin alınmasını istemeyiz; siz söyleyin!..." diye karşılık verdi.. Hilmi Yavuz'la yılda bir, iki-üç yılda bir karşılaşırız; nasıl söyleyeyim?... Hilmi, bir felsefeci ve edebiyatçı olarak, edebî ve felsefî gerçekleri anlatan ve ifade etmekte mükşül çekmeyen, duyguyu hayatı ve dili zengin bir edibtir.. ama tutuyor, gerekmeyen yerde: "oruvar benim canlarım" diyor. Sizin "fıstık gibi makale" (Zaman, 13 Aralık) başlıklı yazınızı da hem fikir olarak, hem kitabet (yazma sanatı) bakımından beğenmedim... Daha doğrusu sizin klasınıza uygun görmedim.. başlığında bile favul var.. yüksek seviyeli fikri ve edebî yazılarda avamî ve lâubâli tabirler, ancak yerine oturduğu vakit kullanılabilir!... Kişi; takdir edilen bir kalem haline gelmişse; artık aceleyle, gelişigüzel, yorgun, uykusuz, yazmaktan kaçınmak zorundadır."

Bir Amerikan yazarı olarak Elif Şafak

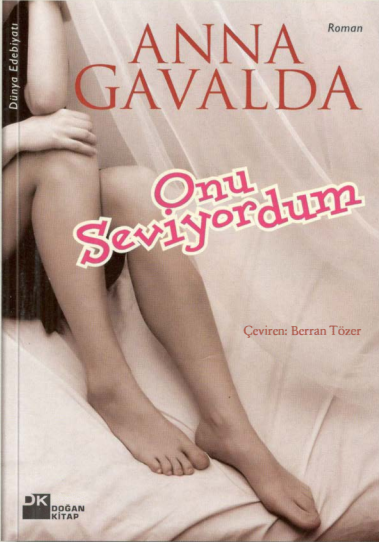
Elif Şafak'ın İngilizce kaleme aldığı yeni romanı Metis Yayınları tarafından Mart 2004'te yayımlanacakmış. Bir yıldır Amerika'da yaşayan Şafak'ın 'The Saint of Incipient Insanities' adlı romanı farklı din, çevre ve kültürlerden gelip yolları Boston'da kesişen bir grup gencin dokunaklı öyküsünü anlatıyormuş. Türkçe baskısının çevirisini Aslı Biçen'in yapacağı kitap, Ekim 2004'te dünyaca ünlü Farrar, Straus and Giroux yayınevi tarafından Amerika'da yayımlanacakmış.

Tarkan'dan sonra Elif Şafak'ın yeni bir çıkartma yapıp Amerika kültür ortamına dalması ilgiyle karşılanmıştır. Elif Hanım yeni romanını İngilizce kaleme alarak yazarlık kariyerinde yeni bir aşama kaydediyor ve Türk yazarlığından "Türk asıllı Amerikan yazar" konumuna geçiyormuş. Bu iddiaları ileri sürenlerin en önemli gerekçesi Elif Hanım'ın romanının Türkçe'ye ünlü bir çevirmenimizce çevrilecek olmasıymış. Elif Hanım kendi romanını kendi çevireceğini

bir çevirmene bu işi yaptırarak "Amerikan"lığının altını çizip, dikkatlere sunuyormuş. Elif Şafak'ın bu girişimini yeni romanına dikkati çekmek için yapılmış bir medya kampanyası olarak da yorumlayanlar olmuş. Daha iyi niyetliler ise Elif Hanım'ın Amerika'da yoğun bir çalışma ortamında bulunduğunu, üniversitede ciddi görevler aldığını, hayatının her dakikasını İngiliz dilini kullanmak durumunda olduğunu, bu yüzden de Türkçe'ye olan hakimiyetinin azaldığını, daha hakim olduğu bir dil olduğu için zorunlu olarak İngilizce yazmayı tercih ettiğini, bunda kötü bir niyet aramamak gerektiğini söylemişler.

Bu genç kadın kalemiyle dünyayı sarstı. Sıra Türkiye’de!

Fotoğraf: Mathieu Bourgois

“Capcanlı ama hüzünlü bir roman, kalbinizi parçalayan, yumuşacık, sıcak bir aşk öyküsü...”

Frédéric Beigbeder

“Onu Seviyordum, Anna Gavalda’nın ilk romanı ve gerçek bir edebiyat olayı!”

Der Spiegel

“Anna Gavalda, edebiyatımızdaki karamsarlığa aydınlık bir soluk gibi, yeni bir canlılık getirdi.”

Le Figaro

“Onu Seviyordum, ikiyüzlülüğü reddeden kadınların gönlünü çecek.”

Rencontre

“Pranga vurulmuş hayatlarımızdan daha iyisine layık olma ümidimizin öyküsü.”

Elle

Ramize Erer
Evlilik

Evlilik
Karikatür Albüm

Aşk insanın
gözünü kör
eder, evlilik
gördürür.

Sadece ahlakın tekniği yoktur

KANAT ALIŞTIRANLAR

Şubat/2004-5

Hayat ile Şiir

Bedirhan Toprak

"Yekta, Kız mı Oğlan mı?.."

"Bir derdi olmak" meselesini bir ay erteleyelim... açıkçası, oraya gelinceye yürünecek çok yol var gibi görünüyor (özellikle, aşağıda aktaracağım olay nedeniyle böyle... ama Kanat Alıştırıcılar'a yollanan - ürünle bile değil, zarflara baktıkça baktıkça da böyle!): Yaşları yirmi-yirmiki arası, kızlı oğlanlı, on-oniki kişilik bir gruba (hem de, "Size, dünyanın en güzel şiirini okuyacağım" uyarısıyla), Turgut Uyar'ın "Akçaburgazlı Yekta'nın Mahkeme Kararını Aldığında Söylediği Mezmurdur" adlı şiirini okudum, *Dünyanın En Güzel Arabistanı* kitabından... Şiiri anlayıp anlamadıkları, okunan şiirin neden "dünyanın en güzel şiiri" olduğunu sormaya bile yeltenmemeleri filan şurda dursun, alıp alabileceğim tek tepki (o da iki kişiden topu topu), "Yekta, kız mı oğlan mı?" sorusu oldu... Turgut Uyar'ı bilmemeleri; mezmûr kelimesine, başka bir dünyanınmişçesine yabancı olmaları; bir şiirin (ilk okumada da olsa), "hikâyesi"ni olsun kavrayamamaları (ama bu arada, eksiksiz, tümünün de "Popstar", yarıdan fazlasının "Biz Evleniyoruz" izleyicisi olmaları), güzide memleketimizin hal-i pür melâline bakınca anlaşılabilir, hatta bağışlanabilir bir sonuçtu... ama şiirde hem de pek açık biçimde hikâye edilen Yekta-Gülbeyaz buluşması-kavuşmasından sonra bile "Yekta, kız mı oğlan mı?" diye sorabiliyorlarsa hâlâ?..

"Erkek!.." demekten başka bir şey söyleyemedim.

Öyle bir derekeye inmiş durumda ki toplumun hemen tamamını kuşatmış olan düşünme tambelliği, tanımlayabilmekte, açıkça zorlanıyorum: büyük, çok büyük bir çoğunluk (işte, kahhar ekseriyet!), karşılaştıkları her-

Kemal Kaplan

SİS

Toprağından hışımla yükseldi, adalarda sonbahar kaldırdı süt beyaz doruklardaki cenazemi

bense bir bulutun içindekiyim
bir şimşek kadar hızlı, bir yağmur kadar bulanık,
çamurlu.

aldı başını gidiyor ufuklar
zile basıp basıp kaçan çocuklar gibi
uçuşuyor martılar.

Toprağı kaz göreceksin
gerek ben, gerek sen, gerek gölgem

Üstüne ufala, yıkama tırnaklarının arasını
yalnız

kokla
avuçlarını aç
bekle

bir martı konar omuzlarına

bense gölgemi takarım peşimsıra
gölge gelir geçer,
gölge benden öte.

hangı bir metin, obje, kişı ya da olay'la ilgili olarak herhangi bir düşünsel faaliyetle bulunabilmeye "kandırıyor" kendini; bir fikri yok... hiçbir fikri yok!.. ki bu, cehaletten de aşağı bir durum... evet, tanımlayabilecek kavramı bulduk galiba: bir, topyekün uyuşturulmuşluk... hatta, "lobotomi" hali; evet, çünkü: bir fikri olma'ya da gelmeyelim daha: tepki bile veremiyorlar!

Mesela, birileri, hem de çalakalem, hem de kurşun kalemle ve adresini yazmayı bile akıl edemediği (Amele Mehmet Efendi'den geldiği söylene hiç de şaşmayacağımız) birtakım "mektup-ürün" iletileriyle kapı çalıp, bu zarfı-kâğıdı-yazısı-ve niyetiyle yapış yapış özensizlik, dikkatsizlik, (kendine, işine ama başkalarına da) saygısızlık, sevgisizlik taşan "şey"lerinin yayılmasını isteyebiliyor!.. Birileri, taa ilkokulda almış olmaları gereken bilgiyi tümenden unutmuş, zarfın üstüne, adresten önce, "gideceği yer" diye yazabiliyor hâlâ... bu "kız ya da oğlan" şair olacak öyle mi, hikâye yazarı olacak... mümkün mü? Büyük çoğunluk, elle yazsın ya da bilgisayar çıktıysa almış olsun, asla okumuyor yollayacağı metni; ve başkalarının karşısına çıkmadan önce, en azından görüp de kendilerinin düzeltebileceği kimi kusurları düzeltmemiş olmaktan hicap duymayabiliyor (belki hicap diye bir duygudan da bihaber)!..

Bu, nedir?.. Bir toplumun (her katmanında farklı ölçülerde yaşıyor olsa da), topluca ve bunca pisleşmesi nasıl mümkün olabilir... hakikaten, gerçek mi şu yaşadığımız şey?

Ama hepimiz karnımızı doyuruyoruz değil mi günde üç vakit? Eşleri ya da o işi yapabileceği birilerini bulmuş olanlar sevişiyorlar da her gün her gece? Uyuyorlar da günde sekiz-on saat?.. Geri kalan zamanda da "geyik" yapıyor ya da televizyon seyrediyorlar... "Popstar" olmasın da "Kim 500 Milyar İster" olsun, "Asmalı Konak" olsun, "Çocuklar Duymasın" olsun... ne farkeder! Eh, tümümüzün birden: üstümüze yıllık sağlık!.. ne denir ki başka!

Borges'in şu metninde sözü edilen "insan" da bu coğrafyadan değil zaten, bize ne:

"Bilinmeyi keşfetmek, yalnızca Sinbad'a, Kızıl Erik'e ya da Kopernik'e vergi değil. Her insan bir kâşiftir. Her insan, acıyı, tuzluyu, eğikliği, düzlüğü, sertliği, gökkuşağının yedi rengini, alfabenin yirmiden fazla harfini keşfetmekle başlar işe; ardından yüzleri, haritaları, hayvanları, yıldızları keşfeder. Sonunda, ya kuşkuyla erişir ya da inanca; ama her seferinde hemen hiç şaşmayan tek bir sonuca, gerçekte ne kadar cahil olduğu sonucuna varır."

Evet evet... "her insan" derken dili sürçmüş-Borges'in, bizimle ilgisi yok yoksa!

Mahmut Celâloğlu

İÇİMDEKİ NEHİRLER HAKKINDA KARALANAN ŞEYLER

Şşimdi Bbeni Ssevecek Bbir Ddilenci
Vvardı içimde
balıklar varsa eğer hâlâ
Deniz(cigim)lerde

Daha sabaha çokça vakit var
Yazılı kâğıdımı imzalamamış babacığm
sırf inat olsun diye ilkokul
öğretmenime
bana da ceza olsun diye

Şşimdi Bbeni Ssevecek Bbir Ddilenci
Vvardı içimde
anneler varsa eğer hâlâ içine ağlayan

Daha sabaha çokça vakit var
Yazılar yanıma silmiş babacığm
sırf kanamasın daha fazla diye
bana da ödöl olsun diye

YOLCULUK

Gülçin Güler Doğanay

Nihayet bu ucube yerden iki haftalığına uzaklaşabilecektim. Dört aydır bu küçük - küçük demek bile büyük kalacak-, bu ufacak kasabaya tıklılıp kaldım. Oysa kura çektiğim gün nasıl da sevinmişim Güneydoğu'da bir yer çekmişim diye. Bana Doğu Karadeniz bölgesindeki bir ilin, ismini o güne kadar duymadığım bir ilçesi çıkmıştı. Mutlaka yemyeşil ve şişşirin bir yer olmalıydı. Ben de zeki Karadenizli çocukların en sevdiği öğretmenleri olacaktım.

Ama haritaya baktığımda ilk düş kırıklığıma yaşıdım. Bu ilçe kıydan epey içerideydi. İlçeye ulaşınca da ikinci ve en büyük darbe geldi. Burası yeşilliği olmayan, havası kirli küçük bir madenci kasabasıydı. Şirin, tahta Karadeniz evleri değil, biçimsiz beton şeyler (ne ev ne apartman olabilmiş, sıvasız, çatısız garip şekiller) vardı karşımda. İnsanlar asık yüzlüydü ve çocuklar çelimsiz, hastalıklıydı. Okula zorla geliyorlar, bir şey öğrenmemek için adeta direniyorlardı.

Neyse ki imdadıma bu tatil yetişti. Yılbaşı, bayram derken bizim tatil iki haftayı buldu. Bu fırsat kaçmaz dedim ve ilk otobüse attım kendimi.

İstanbul'a varır varmaz Sevgi'ye gideceğim. Bizimkilere de haber vermedim ki şöyle Sevgi'yle rahat rahat bir hasret gidereyim. Sevgi'yle önce güzel bir yemek yeriz oradan da kurtlarımızı dökebileceğimiz iyi bir bara gideriz. Sonra eve geliriz (gerisi sizin hayal gücünüze kalmış artık.)

Birkaç saat içinde otobüsümüz kıyı yoluna saptı. Bundan sonra yolculuk daha keyifli olacak. Düşlediğim yeşillığe ancak kavuştum. Buraları gerçekten de çok güzel. Doğa adeta coşmuş, ne olurdu buralarda bir yere çekeydim...

Ben bunları düşünürken korktuğum başıma geldi. Boş olan yan koltuğa konuşmaya meralı ve fakat ne dediği anlaşılmayan yaşlı bir amca oturdu. Boş bulunup da baştan uyuyor numarası yapmadığım için de peş peşe gelen soru yağmurundan

kurtulup kitabımı çıkartma fıstığı yakalamam bir saatimi alı. Amcaya da çocuklara anlatmak için bu kitabı tatilde bitirmem gerektiğini söyledim. Onun da bir süre sonra benim yanımda oturmaktan canı sıkıldı, karşı sıradaki memleketlisinin yanına gidip onunla sohbet etmeye başladı.

Bu arada benim de içim geçmiş, azıcık uyumuşum. Uyandığımda Samsun'dan Gerede yoluna sapıyorduk. Bu yol da denizden uzak, manzarasız, sevimsiz bir yoldur. Uyu oğlum en iyisi dedim. Uyu da akşama enerjin olsun ve uyumaya devam ettim.

Ne oldu? Niye durduk? diye gözümü açtığımda Bolu Dağı'ndaydık. Jandarma kimlik kontrolü yapıyordu.

-Kimliğiniz? dediğinde askere içimden "ne kimliği, ben kim olduğumu henüz keşfedemedim ki. Bende kimlik bunalımı var. Kim olduğumu hemen öyle yanıtlabilseydim o kadar vakti ve parayı psikoloklarda harcamazdım." demek geldi. Tabii bu arada başımda dikilen askerin sinirlenmeye başlamış olduğunu görmem beni bu soğuk espriyi yapmaktan vazgeçirdi.

Biraz sonra da polis durdurdu. Zincir takmamız gerektiğini söyledi. Şoför, muavin ve benim gibi sigara içme hevesiyle yanıp tutuşan birkaç yolcu hep beraber aşağıya indik. Ama bu zincir takma işi umduğumdan da kısa sürdü. Çünkü şoför tek tarafa zincir takmıştı; polisin göreceği tarafa. Bu yeterliydim!!! Zincir delikanlı şoförü bozuyor anlaşılan!?

Apar topar sigaraları bitirip yola devam ettik. Çok geçmedi, araba birden sağa doğru kaymaya başladı,, zincirsiz tekerlek buza girmişti. Otobüs şöyle bir savruldu, ondan sonra doğru şarampole yuvarlandık.

Önce öldüğümü düşündüm, ama ayağımdaki ağırdan anladım ki henüz ölmemişim. Sadece ayağım kırılmış. Epey bir uğraştan sonra can havliyle kırık bacağıma aldırmadan kendimi kırılan camların birinden dışarı atabildim.

Baktım her çıkan cep telefonuna saldırıyor ben de çektim cep telefonumu. Şarjı bitmiş meretin. Zaten ne zaman lazım olsa ya şarjı biter ya da kapaama alanı dışındaydım. Hem telefona hem de o

kadar para verip bu aleti alan kendime okkalı bir küfür savurdum. Bu arada ayağımın zonklaması ve şişliği de arttı.

Cep telefonu çalışan mutlu azınlık sayesinde olay yerine hemen (bir saatte) ambulans geldi. Beni de Bolu Devlet Hastanesi'ne götürdüler. Bacagımı alçıya aldılar.

Mal canın yongasıdır derler. Bacagımın ağrısı azalınca aklıma valizim geldi. İçinde Rus pazarından Sevgi'ye aldığım yılbaşı hediyeleri, içkiler ve bir miktar da param vardı. Oraya geri dönmemin ve otobüsün düzeltilip valizimi almamın imkânsızlığını düşününce içim sızladı.

Kırık ayakla zar zor kendimi başka bir otobüse attım. Üç beş saat rötörle da olsa İstanbul'a varmış olmak beni mutlu etti. Sevgi'nin zilini çaldığımda saat gece yarısı olmuştu. Sevgi "kim o?" sorusunun yanıtını alınca kapıyı bembeyaz bir yüz ve ağlamaktan şişmiş gözlerle açtı. Kendisini boynuma attı ve öylece üzerime yığıldı. Meğer televizyondan bizim otobüsün kaza yaptığını öğrenmiş, beni de cepten arayıp ulaşamayınca ölen dokuz kişinin arasında olduğumu düşünmüş. Ah canım meğer beni ne çok severmiş.

Onu uzun uzun öperek halen yaşadığımı ispatladım ilk iş olarak. Daha sonra hain cep telefonuma bir kez daha sövdüm (Sevgi'ye ayıp olmasın diye bunu içimden yapmak zorunda kaldım tabii ki.)

Sevgi bu arada anneleri aramam gerektiğini söyledi. Kaza olunca Sevgi panikleyip yolda olduğumu onlara da söylemiş. Mecburen aradık. Ambulanstan çok daha hızlı olarak yarım saat içinde karşı yakadan çıkıp geldiler. Annem iki gözü iki çişme. "Yavrum benim, kınalı kuzum" diye bir boynuma atladı ki az daha beni boğuyordu.

Ağlaşma faslı bittikten sonra sitem faslı başladı. İnsan onca yoldan gelecek olur da hiç annesine haber vermezymiş, daha evlenmeden ilk önce nişanlısının evine gelinir miymiş... vs. Sevgi, zavalım kıpkırmızı olmuştu. Annem de eline geçen bu kaynanalık yapma fırsatını da sonuna kadar kullandı. "Kalk hemen eve gidiyoruz. Böyle ayağı alçılı seni burada bırakmam." dedi. Emir büyük yerden gelince kalktık mecburen.

Sevgi de bizi geçirmek için boynu bükük, aşağıya indi. Yalnız ben gerektiği kadar sadaka dağıtmamış olacağım ki bu sefer de arabaya binerken yerdeki buza basıp kaydım ve kafa üstü yere çakıldım. Tarih tekerrürden ibarettir diye boşuna söylemişler, yine ambulans geldi, ben yine hastanedeydim. Neyse ki bu sefer yanımda Sevgi vardı. Eh bu da bir şey. Kafatası röntgenimi çektiler, kırılmamış kafayı yine. Sevgi dalga geçti bir de benle "seninle bu kadar taş kafa olduğunu bilseydim nişanlanır mıydım hiç." diye. Ona da bozuldum koyun can derinde...

Doktorlar sabaha kadar hastanede müşahade altında tutulmama karar verdiler. Bizimkileri eve yolladık, yaşlı insanlar için bir gecede bu kadar sıkıntı yeter diyerek. Annem yaşlı lafına bozulsa da çok bitkin olduğu için itiraz edemedi. Gittiler.

Sevgi'yle nihayet baş başa kalabiliştik. Tabii bu hiç de benim düşlerime uymuyordu ama yapacak bir şey yoktu. Biraz sonra etraf iyice sessizleşti. Nöbetçi doktor uğrayıp bir şey olursa hemşireye haber vermemiz gerektiğini söyledi. Odada bizden başka kimse yoktu. Ya da biz o an öyle sanmıştık. Biraz sonra odada bizden başka birinin de olduğunu anladık. Şeytan Sevgi'yi ve beni dürtmüştü. Biz de ona uymakta bir sakınca görmedik doğrusu. Sevgi üzerindeki kileri çıkarıp yanıma uzandı. Şimdi ne yaptık ne yapmadık orasını hatırlamayacağım ama uyumsuzuz. Bir çılgınlık uyandık. Nöbetçi hemşire bağıryoz, ben bağıryorum. İkimizin çılgınlıkları birbirine karışıyor.

Bağıryorum, bağıryorum. Bacagımda da müt-hiş bir yanma hissi var. Gözümü bir açtım ki hâlâ otobüsteyiz. Amca eski yerine yani yanıma geri dönmüş. Elindeki kaynar çayı da otobüs fren yapınca üzerime döküvermiş. Amcaya canımı yaktığı için kızayım mı, yoksa beni o kâbustan uyandırdığı için teşekkür mü edeyim bilemedim. Bu arada muavin koşup yanıma geldi. Aynı anda "Ne oluyor?" diye birbirimize sorduk. Ben çayı anlattım o da polislin zincir takmamız için bizi durdurduğunu. Hemen arkasından da ekledi:

"Merak etme fazla uzun sürmez abi. Bizim şoför delikanlıdır. Zinciri bir tek polislin göreceği yere takar. Zincir delikanlı şoförü bozar." dedi. İYİ Mİ!!!!

HAYATIN İÇİNDEN

Okan Ünver

İçinde biraz da utanç duygusu barındıran bir korkuyla fırtınalı bir gecede gökgürültüsünden korkup anne babasının odasının kapısında beliriveren bir çocuktan farkım yoktu seni aradığım o akşam.

Her şiddetli yağmurda içeridekilerin "Allah dışardakilere yardım etsin" dualarından mı cesaret almıştım kim bilir; sahile vuran kızıl şimşekleri ardıma fon yapıp, sokağın sonundaki bakkalın eklemek dolabının üzerindeki telefona uzanıverdi ıslak ellerim.

"Korkuyor musun?" dedim

"Hayır" dedin.

Senin bu "hayır"larının ilkinin dört yıl önce bir yaz bayramında duyduğumda kendimi prenseslerden daima uzak tutmam gerektiğini anlamalıydım aslında.

"Kusura bakma, belki bir şeye ihtiyacın vardır diye aramıştım"

"..."

"Pekâlâ... Allah rahatlık versin"

"..."

Babadan miraz bir kelamla kapatsam da telefonu, muhakkak ki ben Tanrı'nın sana rahatlık falan vermesini istemiyordum. Doğrusu senin küçücük bir rahatsızlığına daha öncesinde hiç bu kadar ihtiyacım olmamıştı.

Yağmurluğumu kapının yanındaki iskemleye ilaştırdım, karanlığa alışan gözlerime giriş kapısından televizyon denilen bok fiçisinin bulunduğu odanın kapalı kapısına kadar süren, ıslak çorap izleri çarptı. Kapıyı yavaşça ittirdim, gözüme çarpan odanın içindeki ilk karede Prenses, "Buraya seni özlediğim için gelmedim" diye başlayacağı konuşmasına tam anlamıyla hazır görünmüyordu. Tedirgin bir şekilde bir zamanlar yanında getirdiği kahkahalarıyla beraber birlikte yaşadığımız evde yine bir zamanlar sevdiğini söylediği adamı bekliyordum.

"Senin anahtarın duruyor mu?"

"Kapıyı hâlâ tamir ettirmemişsin, biraz yüklenince kendiliğinden açılıverdi yine"

Kanepenin ucuna her an kalkıp gidecekmış gibi oturmış, farkında olmadan sağ ayağının parmaklarının estetik bir biçimde haliye vurup kaldırıyordu.

Üzerindeki kıyafetlerin hiçbirisi benim daha önce dokunduğum kıyafetlerinden değildi, onları tanıımıyordum ama yüzüne konmuş kırmızılı siyahlı çillerinin arasından bana doğrulttuğu o zümrüt yeşili gözlerindeki alaycı merakı çok iyi tanıyordum. Kötü alışkanlıklarımın savaştığı günlerde bu ifadeyi "Yine mi?" derken takınırdı.

Elektrikli ısıtıcıyı açtım, her ilmiğe buram buram "kısa samsun" kokusu sinmiş perdeyi çektim daha sonra.

"Ben çay koyayım... Yani vaktin varsa?"

"Olur, yardım ister misin?"

"Hayır, hallederim şimdi,"

Şimdilik ocağı ateşleyip üzerine çaydaylık koymak için değil belki ama yaşamak için Prenses'in yardımına ihtiyacım vardı benim.

"..."

Tüpün üzerindeki unutulmuş çaydanlığın içinde yaklaşık bir saattir fokur fokur kaynayan su için hayat devam ediyordu, ama içeride birbiriyle konuşmaktan adeta ürken iki ilişki yorgunu genç insan için bütün sahneler donmuştu o akşam.

Prenses'in ince, takısız ve kısa tırnaklı parmaklarının ucundaki televizyon kumandası televizyondaki ana haber bültenlerini dolaylıyordu.

"..."

Birinci sıradaki haberlerin hemen hemen hepsi günlerdir "hayatın içinden" başlıkları ile sunuluyordu izleyiciye, Prenses bunun farkında mıydı bilmiyordum ama bu pek de hayra alamet değildi; genellikle günler harekete geçen bir fay hattı, ya da şehir merkezlerinde patlayan bir bomba alabilirdi. Bu inancım yüzünden Kıbrıs sorunu ile ilgili haberleri izlerken televizyona bağırıyordum genellikle.

"Hasta olduğumu duydum?"

"Önemli bir şey değil."

"Nasıl yani?"

"Seni gökgürültüsünden koruyabilirim merak etme, basit bir mevsim hastalığı."

"Onca tahlili soğuk algınlığı için mi yaptırdın? Hayatı bu kadar sevdiğini bilmezdim."

"..."

Adamın hastalığı hayatını normal insanlar gibi sürdürmesine engeldir, bir an için sevgilisine kö-

tü bir adam gibi görünür ve sevgilisi onu terkeder; jön artık huzurludur çünkü sevgilisinin hayatını hasta bir adamın elinde ziyan olmaktan kurtarmıştır. Ben öyle bir filmin jönü olamam hiçbir zaman.

Gerçi benim ev sahibim şark kurnazı bir "Hacı Amca"dır. Bir gün bana İsviçre'deki oğlunun Türkiye'ye geleceğini ve bu evde yaşayacağını, bu yüzden de evi boşaltmam gerektiğini söylemişti; ben de birden eski filmlerden birisinin jönü oluvermiştim o zaman, ama neden sonra Hacı Amca bana o gün söylediklerini unutmuş gibi konuyu bir daha hiç açmadı; açmadığı gibi evde Presnes'le birlikte yaşamamıza da ses çıkarmaz olmuştu.

Bir gün "Evi boyatmak istiyorum, uygun olduğun zaman bana haber ver, ustalar gelip boyasınlar, temiz temiz otur evladım." deyince jön olma hevesim iyiden iyiye kursağımda kaldı. Sonra bir işte rahmetli Haluk Amca'mın yakın arkadaşlarının parmağı olduğu ortaya çıktı. Hacı Amca'ya "Burada gözümün önünde dursun, iş çıkarma çocuğa" diye ricada bulunmuşlardı.

"Sana bunları Gökhan söyledi değil mi, tahlil falan?"

"Bunun bir önemi var mı?"

Bunun hiçbir önemi yoktu bence de. Hatta sırtımda çıkan ve karaciğerimin gün yüzüne yolladığı sanılan kocaman kırmızı yaraların da bir önemi yoktu; haftalardır çarşı pazar sokaklarda dolaşıp annesinin kokusu arayan bir küçük kedi yavrusu gibi çaresizce özlediğim bir nefes sigaranın da bir önemi yoktu. Presnessiz bu dört duvar arasında gün içinde saate bile bakmaya ihtiyaç duymadan geçirdiğim zamanların ve eski bir mezar taşı gibi üzerinde yazan ismin okunmadığı kapımın hâlâ itiriverince açılmasının da bir önemi yoktu artık.

...

Presnes "Biz çayı unuttuk" diye kalktı birdenbire, daha sonra elinde şekeri karıştırılmış bir fincan çay ve üzerinde günler önce giderken burada bıraktığı lacivert pijamalarıyla içeriye girdi.

"Ahmet'in başına gelenlere çok üzüldüm."

"Evet. Hepimizden intikamını çok acı bir biçimde aldı"

Ahmet ortak arkadaşlarımızdan birisiydi. İçimizde hayattan en çok şey bekleyen Ahmet'ti, belki de yüzden en mutsuzumuzdu. Hepimiz bir gün Ahmet tarafından yazılmış dokunaklı bir intihar mektubunu gazetelerden okuyacağımızı

da az çok biliyor gibiydik ama Ahmet'in sığ dünyasına girip onu etkilemek bizim becerebileceğimiz işlerden birisi değildi.

...

Ahmet'in intikamından sonra barda Ahmet'in arkadaşlarının popülaritesi artmıştı; herkes etrafımıza toplanmış çocuğun canına niye kıyıldığını bizden öğrenmek istiyordu. Ahmet önce bir bere gidip saç sakal tıraşı olmuş, sonra bir smokin kiralamış, en nihayet odasındaki bilgisayar ekranına muhteşem bir slayt gösterisinin fonunda "Hepiizin g... k..." yazıp kendisini yedinci kattaki balkondan şehrin en işlek caddelerinden birisine bırakmıştı.

Normal şartlarda sadece hafta sonları dolan bar, Ahmet'i ölümünü takiben bir iki hafta hiç boşalmadı ve sarhoş ve halsiz çenelerin emperyalizmle mücadelesi, yerini Ahmet kritiklerine bırakıverdi. "O slayt gösterisini hazırlamak saatler sürer"di, "Zaten Ahmet hep ölümden bahseder"di, "Her şeye rağmen Ahmet iyi bir aile terbiyesi almıştı"

...

Presnes güzel başını yer yer kanlı öksürükler ve hırıltıların yükseldiği göğüs kafesime dayayıp gözlerini kapattı; işte Tanrı'nın ona rahatlık vermesini istediğim an bu andı. Uyumadığımı bilir gibi gözlerini açıp tavana bakmaya başladı sonra.

"Lütfen birkaç ay sözümünden çı kma, bu iyileşmen için gerekli" dedi.

İsimsiz

SAHİ KURŞUN

Alçaktan vur kurşun!
Bir alçak gibi alçaktan

hepimizin muamması
söz konusu olan

Alçaktan vur kurşun
çok alçaktan...

AVUÇLARIMDAKİ CAM KIRIKLARI

Perihan Alp

Yine kendi içime, yerime, yurduma döndüm. Ne vakit dönsem yurduma; kayboluyorum o dipsiz boşluğun içinde. Gidecek, sığınacak hiç kimsem yok artık benim bu vakitten sonra. Yine yalnızlığım benimle, usanmadan beni paylaşıyor. Gecelerdir uyuyamıyor, içindeki acısını gözyaşlarıyla akıtacağını sanarak durmaksızın ağlıyor, canıyor içimdeki o günahsız çocuğun yüreği ve sargıda olan sol yanından taştan, buzdan yatağına damla damla kan sızıyor her gece. Ne vakit dinlesem onun sözünü, yenilsem onun içimdeki o amansız feryadına hep ağlattılar, incittiler, yok ettiler onu. Hepsi bir kenara, ona en kötü gelense, onu incittiklerinin, acıttıklarının ve yok ettiklerinin farkında bile olmamaları, duyarsızlıklarıydı. O ki hiç kimseye zarar gelmesin, hiç kimsenin gözlerinden bir damla kan akmasın, yüzü, gözü ve elleri o günahkâr kana bulaşmasın diye her seferinde kendine yakıştırır ve kendi üzerine alır en yakıcı, en vurucu olanı, el değmemiş kötülükleri bile. Aslında hep kendine zarar vermiş o bunca zamandır; kime yaralarının o siyah kanını durdurmak için sığınmışsa, daha fazla kanatmışlar yaralarını; kime dokunmuşsa, ateşe dokunduğunu, yasak bir Tanrı'ya dokunduğunu hissetmişler ona bunca zamandır.

Ta başından biliyordum yanacağımı, bilerek, isteyerek attım yüreğimi bu kutsal ateşin tam ortasına, pişman da değilim. Yüzüm gözüm tıpkı yüreğimki yaralar gibi, yanıklar içinde, avuçlarım belirsiz bir üşümüşlükten, akıl almaz bir sıcaklığa hiçi durmaksızın canıyor, gözlerim hep ıyânkar. Ne vakit dokunsam sevdaya, o kızıl ateşin içinde garip bir hazla kavrulmayı öğrendim her seferinde ve yüreğimdeki her yaranın adı geldi yüzümün, gözlerimin en derinine, hüznümün tam orta yerine yerleşti; herkes kolaylıkla okuyabilsin diye. Öyle de oldu, herkes okuyabildi yaralarımı kolayca ve herkes acıdı bana sonsuz bir merhametle.

Sevgimi hesapsız, sınırsız, sonsuz bir inançla sunmamdan mı kaynaklanıyordu senin tarafından günlerdir, gecelerdir yenilgiye uğramam, yoksa sana maske-siz, çırpılçplak ve aslı olarak, koşar adımla yaklaşmamdan mı? Nedendir bilmiyorum. Sevilmenim hep gelip gecici bir bahar mevsimi olduğunu düşündüm ben. Bu yüzdendir ki sevmeye hep sonsuz bir inanç gibi

baktım ve bu inançla sonsuza dek erimek, kaybolmak istedim. Ben bu inançla erirken her seferinde aynı şeyi öğrendim sevgili: "Sevginin aslı; acıyla kavrulmaktan garip bir haz duymaktır ve nerede, hangi sevdanın sahibinin yanına olursan ol, yüreğindeki o yaranın durmaksızın, hiç bilmediğin, hiç gitmediğin ve görmediğin bir yerlere sürekli kanamasıydı. Ve bu durmaksızın akan kan, senin sevdana ait olmasına karşılık, bu kana kanayarak, kana kana susamaktı." Bana göre sevginin aslı buydu ve ben hep böyle yaşamak istedim tüm sevdalarımı.

Şimdi her şeyi daha iyi anlıyorum. Ben bunca zaman aslıma, bana kötü gelecek ne yapmışsam, aslında içimdeki o masum çocuğu, bu dünyanın bütün kötülüklerinden, çirkinliklerinden korumak için yapmışım, kime o yakıcı yalnızlığımı yok etmek adına sarılmışsam, kendi içimdeki o zavallıya sınırsız sarılmışım ve kimden benden esirgediği bir dirhem sevgisini avuçlarımı açarak dilenmişsem, karşımdaki insana o suçsuz, masum ve zavallı çocuğun sevgisini sunmuşum cömertçe.

Biliyorum sevgili...

Seni acıyacak, sızlayacak kadar seveceğimi zerre kadar bile düşünmemiştim. Ama bilmezsin ki sen: ben yüreği benim yüreğimce sevmek isteyen herkesi sevdama öylesine sınırsız bağışlamışım ki; benim yaralı yüreğim gibi sevgiye muhtaç, sevgisiz kalan herkesi öylesine sahiplenmiş, ona öylesine sınırsız sarılmışım ki, art niyetli sevdaların, iyi niyetli kölesi olmuşum hep sen bunu anlayabilir misin?

Şimdi dudagının kenarında zafer gülücüğü, ıslığında galip bir aşk farkısı ile dolaş bu şehrin tüm çıkmaz sokaklarını. Doluş ki, herkes görsün bu savaştan sağ salım, hiçbir yara almadan nasıl çıktığını. "Sen başlat-tın bu kanlı savaşı" derken sakın seni suçladığımı düşünme, yalnızca galibiyetini kutlamak istiyorum tüm yüreğimle. Ve senden bu kez sevgini değil, içimdeki-leri yani bana iyi veya kötü gelecek her şeyi söyleme-ni istiyorum. Söyle ki, yüreğin daralmasın artık; söyle ki, sen asıl kendine dön kimse fark etmeden, geç olmadan. Sonu ne olursa olsun aşkın o iyimser mevsimi koruyacaktır beni sevgili, sen sakın üzülme. Çünkü hüznün beni terk etmeyen tek sadık yarım oldu; yarımiden aldığım cesaretle kötülüklerin en kötüsünden bile korkmadım ben, aksine acıyı bedenimde, ruhumun her köşesinde sonuna kadar yaşamak istiyorum ki daha ne kadar o acı sonsuzluğun içinde çırpınacağımı görebilsinler.

Nasıl olsa o sonsuzluğun içinde kan ağlayan çocuğu yaralı avuçlarımdan tutup ben çıkaracağım yine gökyüzüne.

ALTI NUMARA

Mert Balaban

Kapıyı hızla çarpıp dışarı çıkmıştı. Elindeki çiçeği yemek istedi birden. Saçmalamak için bir nedeni de vardı nasılsa. Bütün gece boş boş oturmuştu; tek satır yazmadan. Yavaşça apartmanın ışığını yaktı, acelesi yoktu. Yılların aceleciliği onu bu hale getirmişti biraz da. Sağ gözü seğirdi, gözlerini kapadı birkaç saniye. Bu arada ışık sönmüş, karanlık kendini göstermişti. Yırtık ayakkabısı gözüne çarptı zifiri karanlıkta. Yağmur yağmadığı zamanlarda bayağı kullanışlı bir ayakkabıydı ama yağmur her şeyi mahvediyordu. Apartmanın girişi böyle yağmurlu zamanlarda hep su olurdu. Bacakları yeteri kadar uzun olmadığı ve hantal da olduğu için, hep bu suya girmek zorunda kalıyordu. Işığı yakıp, ayakkabısını çıkardı sonra. Altına baktı, hayli büyük bir yırtık vardı. Buradan su alıyordu. Şimdi bunun sırası değil dercesine hızlıca ayağına geçirdi ayakkabıları ve devam ei yoluna. Merdivenlerden inerken ayağı takıldı, az daha kafa üstü çıkılacaktı. Ama şansının yardımıyla kışının üzerine oturabildi. Ayağı kalktı hemen, üstünü başını alelade temizleyip yürümeye devam etti. İkinci kafa geldiğinde altı numaranın önünde durdu. Cebinden ufak bir kâğıt parçası çıkardı. "Belki şimdi bir şeyler yazabilirim," dedi kendi kendine. Bir elindeki çiçeğe, bir kaleme, bir de yırtık ayakkabılarına baktı. Utandı birden, yanıkları kızardı, elleri terledi; geçti gitti. Apartmanın önü yine su içindeydi. Paçalarını hafifçe kıvırdı, üç adımda sudan kurtuldu, karşıya ulaştı. Yağmur o kadar şiddetli yağıyordu ki köşedeki bakkala sığınmak zorunda kaldı.

*

Akşam olmuştu. Bütün gün boş boş, elinde ufak bir kâğıt parçasıyla, kimi zaman martılarla, kimi zaman da kendi kendine, görenlerin deli diyeceği bir halde dolaşmıştı sokaklarda. Apartmanın önündeydi şimdi. Bu kez ıslanmaya hiç niyeti yoktu. Yavaşça gerildi, hızla koşmaya başladı. Sonra tam su kümesinin olduğu yere geldiğinde zıpladı. Ama havada ne olacağı kısmen belli olmuştu. Tam ortaya düştü, her tarafı su oldu. Elindeki çiçek ıslandı. Bir parçası koptu, suya düştü.

Bulanık suyun içinde biraz yüzdü çiçek. Bir iki saniye seyretti onu. Sonra elindeki yarım çiçeğe takıldı gözür. Artık bu şekilde hiçbir işe yaramazdı. Onu da suyun içinde bıraktı ve hızla koşmaya başladı. Arka sokağa doğru ilerledi. Yağmur bütün şiddetiyle yağıyordu. Köşeyi döndü, uzun yoldan içeri daldı. Durdu bir ara, başını yukarı kaldırdı. Kara bulutları seyretti biraz. Yönünü kaybetmiş gibi sağa sola bakıp kafasını karıştırdı. Sonra karanlığın içine daldı. Adımlarını sıklaştırmıştı. Mezarlara basmamaya dikkat ediyordu bu arada da. Uzun bir süre mezarlıkta yürüdü. Ve bir mezarın yanında durdu. Anlaşılmaz birkaç şey söyledi. Arapça veya Türkçe değildi. Gözleri nemlendi. Mezarın sağ tarafından dolaştı bir çiçek kopardı. "Sağ ol anne," dedi yüksek, anlaşılabilir bir ses tonuyla. Yağmur hâlâ yağıyordu. Bu kez kestirme yoldan dönmeye karar verdi. Yol biraz tenhaydı ve iti kopuğu da eksik olmazdı ama o kadar yolu bu yağmura tekrar gidemezdi. Mezarlığın duvarının zor da olsa atladı, çiçeği cebine koydu. On on beş dakika sonda da evin önüne ulaştı. Üç adımda suyu geçti, içeri girdi.

*

Evi her zamanki gibi soğuktu. Hemen girişte geniş bir hol vardı. Sağda mutfak, solda da tuvalet. Odası tam karşıdaydı. Islak ayakkabılarını ve ıslak çoraplarını çıkardı, tuvalete attı gelişigüzel. Ellerini yıkadı, mutfaka girdi. Dolabı açtığında her zamanki manzara çarptı gözüne, yokluk. Sinirle kaseden dolabı, içeri geçti. Yazı masasına oturdu. Sağda solda müsveddeler, kalemler, üzerinde kendi adı yazılı olan birkaç şiir kitabı, bilgisayar denemeyecek derecede döküntü bir makine, siğara izmaritleri, ağır bir koku... Bu odada her şey mevcuttu. Kalemi eline aldı, ne yapacağını bilemeden birkaç saniye ağzında dolaştırdı. Tam bir şeyler karalayacağı ki, telefonu çaldı. Evde yiyecek yemeği yoktu ama bir telefonu vardı. Yayınevi sabihi onu bu telefondan buluyordu. Yavaşça kaldırdı telefonu. "Bir ay içinde yeni bir şiir kitabını basacağız. Acele şiir yaz. Duyuyor musun beni!" Telefon kapanmıştı. Cevap verememişti. Belki açlık korkusu, belki de başka bir iş yapamayacak derecede beceriksiz olması, o malum konuşmayı yapmasına engel oluyordu. Morali bozulmuştu.

Masanın üzerindeki, geçen haftadan kalma Bulgar viskisini bir dikişte bitirdi. Sonra montunu çıkardı -ki montunu çıkarmayı hep unutturdu- cebindeki çiçeği aldı, vazoya koydu. "Yarın," dedi.

Sonra da ekledi: "Yarın."

Sabah olmuştu. Altı numaranın önündeydi yine. Bacaklarını birbirine sürttü, korkuyordu. Elini cebinden çıkardı, ateşi varmış gibi alına götürdü. Terlemeye başlamıştı. Ceketin ön cebinden kalemi, pantolonun sağ cebinden kâğıdı çıkardı. Yazacağı şiiri önce yüksek sesle okuyup, sonra kâğıda dökenecekti. Bütün gece oturmuştu ama heyecandan olsa gerek, aklına adamakıllı bir tek dize gelmemişti. Bir aşağı bir yukarı dolanıyordu apartmanın içinde. Birden altı numaranın ziline gitti eli. Basmıştı zile. Ne yapacağını bilemiyordu. Kalbi güm güm atıyordu. Birden bu koca apartmanın kendisini boğmaya başladığını hissetti. Belki buna kendisini inandırdı. Zorda kaldığında kaçmaya programlanmış bir yüreği vardı. Buna bir türlü engel olamıyordu. Hızlıca merdivenlerden indi, kaçıyordu. Çocukların zilleri basıp kaçması gibi kaçıyordu buradan. Kapının önüne geldi, batacağı belliydi, bu kez hiç önemsemedi. Elindeki çiçeği bakkalın önünde oturan çocuğa verdi. Çocuk biraz oynadıktan sonra suyun içine attı onu. Çiçek suda bir süre yüzdü, sonra yaprakları buruştu ve solmak için bir köşeye çekildi.

*

"Anne! Bu sefer de olmadı. Ne mi yaptım? Yapamıyorum anne. Artık bütün yeteneğimi kaybettim. Düşünemiyorum, soramıyorum, üretemiyorum."

Bedenim burada ama ruham başka yerlerde sanki. Anlıyor musun anne? Bu yüzden olmuyor. Yaptığın resimler duruyor hâlâ başucumda. Onlardan ilham almaya çalışıyorum. Eskiden yazardım. Beğenilirdi bile. Ama artık doğru dürüst bir şiir yazamıyorum anne. Hem bugün ne yaptım biliyor musun? Altı numaranın zilini aldım Buna cesaret edebildim anne. Ama kaçtım sonra. Bir kedi, bir çocuk gibi. Üşüyorum anne, anne üşüyorum"

Ne zaman kendinden habersiz bir yürüyüşe çıksa burada bulurdu kendini. Birden üzerindeki ceket çıkardı, yağmur tekrar başlamıştı. Sonra kazağı. Rüzgârı da arkasına almıştı bu kez yağmur. Hastalanacaktı. Pantolonunu çıkardı sonra, bu kez hüngür hüngür ağlıyordu. Bir yandan yağmur bir yandan gözyaşları annesinin mezarını ıslatıyordu. Cebinden kâğıdı ve kalemi çıkardı, mezarın üstüne koydu. Kınından kılıcını çıkarıp, kendine saplayan bir komutan gibiydi. Titremeye başladığına saat öğlen on ikiye yaklaşıyordu.

Telefonu hiç susmuyordu. On dakika aralıksız çaldı. Sonra her on dakikada bir beş dakika kadar çalıyordu. Bu arada, altı numaranın kapası açıldı. İçerden uzun boylu, kızıl saçlı bir kadın çıktı. Elinde kendi adının yazılı olmadığı bir şiir kitabı vardı. Yavaşça merdivenleri indi, suya dokundu, çiçeği hissetti. Hafifçe gülümsedi ve şehre karıştı...

CELLADIN ÖLÜMÜ

Mehmet Fırat Pürselim

"Çıkarın beni buradan. Çıkarın diyorum ulan, çıkarın!" Çingene, esmer ve güçlü elleri ile saatlerdir duvarları yumrukluyordu. Kimseden ne bir ses, ne de bir cevap geliyordu, daha fazla dayanamadı ve olduğu yere çöktü, ağlamaya başladı. İçin için ağlıyor ve "Beni buradan çıkarın!" diye inliyordu. Saatlerdir süregelen bu mücadelede, yorgunluğa yenik düşen bedeni uykuya dalar gibi oldu. Ama çingenenin uykusu tedirdin bir uykuydu, sürekli sayıklıyor ve boğazını tutuyordu.

Çingene uyumuyordu, hayatı adeta bir film, o da bu filmi seyrediyordu, asmış olduğu bütün insanlar sıraya dizilmişler, resmi geçitte bulunuyorlardı.

Genç bir çocuktan ilk astığı, bir devrimci, daha on yedisinde, kimseyi öldürmemiş, kimseyi incitmemiş, sadece daha güzel bir dünya düşlemişti. Elleri titremişti çingenenin, yağlı ilmeği çocuğun ince beyaz boynuna geçirememişti. Çocuk kendisi geçirmişti ilmeği boynuna, çingene arkada duran savcının sesi ile irkilmiş ve çocuğa son sözünü söylemeye bile fırsat vermeden tekmeyle savurmuştu iskemleye. Ardından bir çat sesi ve gitmişti çocuk. Ama çingenenin aklından o çocuğun gözleri hiç gitmemişti. Her astığı insanda aynı gözleri görmüşü, aynı gözlerle bakmışlardı ona; o çaresiz, o mert, o yalvaran, o kabullenmiş son bakış.

Çingeneydi o, toplumun en alt kademesinde yer alıyordu, ırk sıralaması açısından yeri sokak köpeklerinden önce gelirdi; ev hayvanlarına ise kendisinden fazla değer verilirdi, ülkesinde. Yalnız idama sehпасının başına geçtiği zaman kendisini bir başka insandan üstün hissediyordu- hissettiriliyordu. Toplum onu ancak bir başkasının canını aldığı zaman insan olarak kabul ediyordu. Ancak böyle zamanlarda, fakir gecekondusunda özel otomobiller gelip onu alıyordu. Bütün o okumuş adamlar; savcılar, hakimler ancak o zaman onunla konuşuyor, halini hatırını soruyorlardı. Ancak o zaman cebine para koyuyorlardı, evdeki aç bebekler ancak o zaman çingeneye değer veriyordu. Çingene istiyordu ki bu an hiç bitmesin, hayatı boyunca hep horlanan, ezilen, görmezden geline,

insan müsveddesi sayılıp buruşturulup atılan çingene istiyordu ki bu an hiç bitmesin. Çünkü çingene sadece bir insanın canını ellerinde tutarken, kendini diğer insanlar gibi hatta onlardan da üstün, güçlü ve erişilmez hissediyordu. Ama sandalyeye atılan her tekme, bedenlerin havada çırpınışı ve kırılan boynun sesi ile her şey bitiyordu. Herkes kendisine iğrenerek bakmaya başlıyor, o gene 'pis' çingene oluyordu. Herkes görevini yerine getirmenin huzuru içinde evine giderken, her şeyin sorumlusu oymuş gibi onu cesetle baş başa bırakıyorlardı, çingene cesedin tüm ağırlığını sırtına yüklenip evine öyle gidiyordu.

Geceleri rüyasında defalarca aynı insanları asıp duruyordu. Darağacından indirip tekrar asıyordu. Gündüz yolda yürürken birden bire, boyunlarından yaftaları aslı, beyazlar içinde ölümler çıkıyordu karşısına, hep aynı bakışlar ve hep aynı gözlerle.

Her seferinde bu son dedi, bir daha yapmaya-
cağım dedi ama her çağrıldığında hiç bir şey söylemeden gitti, en umursamaz tavı ile yaptı işini. Çünkü açtı, hem karnı, hem ruhu açtı!!! Hep gitti, hep astı, hep vazgeçti, hep astı... Tecavüzleri astı, namusu için katil olanları astı, adamları astı, kadınları astı, solcuları astı, sağcıları astı, önemli adamları astı, önemsiz adamları astı, suçsuzları astı, suçluları astı,... Hepsinde ama hepsinde hep aynı bakışı gördü, hep ilk astığı çocuğun gözlerindeki bakışı gördü.

Bir seferinde bir kadını asmıştı, âşığı ile birlikte olabilmek için yatalak kaynanası ile iki yaşındaki bebeğini zehirlemiş bir kadını. Hep ağlamıştı kadın, hep bağırırmıştı, hep yalvarmıştı. Çingene onu asmak değil onunla sevişmek istemişti, ipi kadının boynundan geçirirken hafifçe saçlarını okşamıştı. Asmadan önce onunla bir kez sevişebilmeyi, öyle çok istemişti ki. Gecelerce o kadını astığını sonra da cesedini darağacından indirip defalarca seviştiklerini düşlemişti.

Bir kez de çok önemli adamı asmıştı, zevkle asmıştı, hazzından kudurur gibi asmıştı. Daha bir seneye önce herkesin önünde köpek gibi yaltaklandığı adam şimdi onun ellerinin arasındaydı. Tekmeledi adamı, hızlı ol diye suratına tükürdü, kendini çok güçlü hissediyordu, adamı hayatını kıllı ellerinde tutuyordu. Acı çekmesini istiyordu, gücünü anlamasını istiyordu, işini ağırdan alarak, adama acı çektirerek ve bundan müthiş zevk alarak asmıştı

adamı. O gece yarısı meyhaneye gitti, içti içti ve adamın gözleri gözlerinin önüne geldi, öğürdü, kustu durdu ama adamın gözleri gözlerinin önünden bir türlü gitmiyordu.

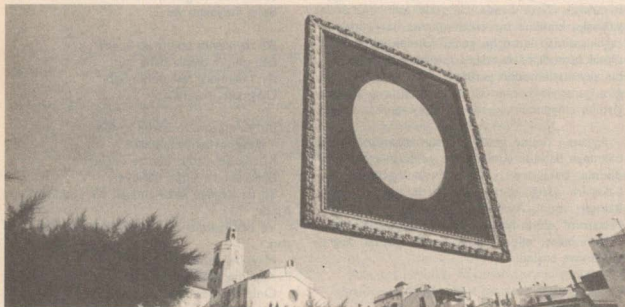
Ve ilk defa bu gece konuştu bütün gözler ya da o bir tek göz. Tek tek astığı insanların hepsi önünden geçti, çocuk katilleri, tecavüzcüler, solcular, sağcılar, suçlular, suçsuzlar, hepsi hep bir ağızdan bağırıyorlar" KATİL!!!

Adam kulaklarını kapattı, yattığı yerde debeleleniyordu. Suçsuz adam konuşmaya başladı: "Ben hiç bir şey yapmadım. Benim kimsem yoktur. Ben dilenir şarap içerim. Kadın gördüm mü kaçarım ben. Yalnızca dilenir şarap içerim. Parkta bir bankın üzerinde uyuyordum, dilenmiş, şarap içmiştim. Polis tekmeleyerek uyandırdı beni, zorla arabaya bindirdi, dövdü beni, acıdı her yanı. Sonra karakola götürdü, orada daha çok dövdüler beni. Kimsem yok ki, beni arasın bulsun; belki şarap şişeleri ve sokak köpekleri fark etmişlerdir yokluğumu. Çok dövdüler, çok korktum, sonra imzaladım her şeyi. Ben öldürdüm herkesi, sokak köpekleri ve şarap şişeleri işbirliklikçilerimdir, dedim. Sonra beni asmaya götürdüler, yalvardım sana, beni asma ağbi dedim sana, 'Sus Pis Ayyaş!' dedin ve tekmeledin iskemleyi, zayıfı boynum çabuk kırıldı."

Suçsuz adam susar susmaz, bütün şehri bir zamanlar haraca kesen mafya babası konuşmaya başladı: " Çok hapis yattım, çıktım, daha on ikisin-

deydim işledim ik vukuatımı, on beşine gelmeden aldım ilk kez bir insanın canını. Ondan sonra zaten durmaksızın, ya vuracaksın ya da vurulacaksın. Vurulmamak için vurdum, vurdurdum. En son pususu kurmuşlar bana, haber aldım bu kez ben onları pusuya düşürdüm, üçünü de temizledim, taammüden adam öldürmekten, idam verdiler üç defa. Bir kez astılar iki can borçlu kaldım. Çok cana kıydım, çok ocağı söndürdüm, belki kötü bir adamdım, sana laf söylemeye hakkım yok ama sonuçta yanına geldiğim zaman nefes alıp veriyordum, sen benim nefesimi kestin. Infaz anında etrafımda o kadar insan vardı, zannettim ki birisi olsun sana engel olacak durduracak bu cinayeti. Ama adam öldürdüm diye beni de sana öldürttüler. Ben ne kadar katilsem sen de en az benim kadar katilsin! Onca cinayete karşın sabıka kaydın temizdir, peki ya vicdanın?"

Çingene ter içinde uyandı, yerde eski bir şiltenin üzerinde yatıyordu, cezası kesinleştikten sonra onu tek kişilik bir hücreye almışlardı, küçücük lağım ve küf kokulu bu hücreye. O gece bütün o astığı insanları düşündü, öldürdüğü onca insana karşın, kimsenin kılı bile kıpırdamamıştı, şimdi karısını ve aşiğini astı diye herkes üzerine geliyordu, onu da asmak istiyorlardı, oysa çingene senelerdir, bunu yapıyordu. Boş gözlerle duvarlara bakındı, burada kimse kendisi ile konuşmuyordu, bir kuru merhaba bile demiyorlardı. Oysa idam mahkûmları hapishanede büyük saygı görürdü ama cellatsan kimes sevmeyi seni, hele bir de geçirmişsen içerde- kilerden birinin can dostunun boğazına ilmeği.

Çingene ilk kez astıklarının insan olduğunu, bir can taşıdıklarını, onların da duyguları olduğunu, onların da sevindiklerini, üzüldüklerini, umut ettiklerini ve beklediklerini mutlak ölüme karşı bir yaşama umudu beslediklerini hissetti. Ne olursa olsun, ne yaparsa yapsın insan canı almanın dayanılmaz vicdan azabını hissetti.

Artık sakinleşmişti, çingene duvarları yumruklamayarak bıraktı, kabullendi ölümü, astığı insanların yanına gidecekti, onlara ne diyecekti, onun sıkıntısı kaplamıştı bütün ruhunu. Özür dilesen, ölümler özürlü kabul ederler miydi acaba? Yoksa devam mı ediyordu kinleri. Ama artık pişmandı ve istedi ki, bundan sonra kimse öldürmesin kimseyi bir başkası öldürdü diye.

Birden hücrenin kapısı açıldı, anlamıştı kendisini götürmeye gelmişlerdi. Boğazı düğüm olmuştu, yaşlar gözlerinden istemsizce akıyordu. Valıran gözlerle kendisini almaya gelen görevlilere baktı, oysa onlar hiç bakmıyorlardı. Ellerine kelepçeyi taktılar, cezaevi müdürünün yanına götürmek üzere iki koluna birer asker girdi, koridor boyunca kimse kendisi ile konuşmadı, artık o da konuşmak istemiyordu, ağlamıyordu da!

"Son bir isteğin var mı?" diye sordu müdür, bürokratik bir sesle. "Bir ayna istiyorum, bir ayna bulabilir misiniz bana?" dedi çingene. Şaşırılmıştı müdür, ama şaşkınlığını sesine yansıtmamayı başarak, "İşte orada, duvarda asılı ama fazla yaklaşıp, kendine bir zarar verme, her yöndenn sağlıklı olman lazım bu gece." Ölmek için sağlıklı olmak lazımdı, hasta adamı, asmıyorlardı bile. Hiçbir şey söylemeden yeriden kalktı, müdürün bir göz işaretiyle hemen iki askerde fırlayıp koluna girdiler çingenenin, kendine bir şey yapmasın diye.

Aynanın önüne geldi ve uzun uzun kendisine bakmaya başladı, özellikle de gözlerini gözlerine dikmiş bakıyordu, tanımıştı bu gözleri, bu bakışları, astığı bütün insanlarda gördüğü son bakışı bu. Aynadan gözünü ayırmadan, "Hazırım!" dedi. İki yanında iki asker, gözlerinde o son bakış, elleri kelepçeli, darağacına doğru yürümeye başladı.

BİR DAMLAYIM

Aykut Boyoğlu

Bir damlayım bu suyun içinde,
Ama sudan ayrı,
Suyun içinde bir benim su olmayan,
Yaşıyorum kendi halimce.
Kendi düş ve korkularımla...

Sudan doğdum ama suyu aştım
Ve içindeyken içimle bağımsızım.
Saçma diyenlere,
Neden saçma diye sormam,
Anlatmam artık derdimi.
Zaten "saçma" lafı konuşmanın noktasıdır...

Bir damlayım bu suyun içinde
Dalgasız, sessiz.
İçimde eriyor avuçlarımda.
Akan gözyaşım yanağımı yakıyor.

Bir damlayım bu suyun içinde
Asi ama seninle durulmuş,
Haykıran ama seninle susmuş,
Koşarken geriye dönmüş...
İçimde fırtınaların şarapnel parçaları,
Dişlerimi sıkıyorum acımı yemek için.
Neler çekiyorum görüyor musun?
Simsıkı sarılır gibi sev beni
Buna ihtiyacım var...

Bir damlayım bu suyun içinde
Beş milyar damla daha var
Ayrı damlalar var benim gibi
Ulaşmam imkansız.

Bir damlayım bu suyun içinde,
Yağmurlardan arta kalan.
Küçük bir damla denize düşen...
Belki bir ırmaktan ilerleyen
Ya da içmeye hazırlandığın bir yudum suyun
içinde

Ve belki akmamak için gözbebeklerine tutunan,
Mavi bir damla.
Kapama sakın gözlerini,
Onlarda yaşıyorum.

YAZMA TUTKUSU

Yasemen Çubuk

Kapıma geldiğinde daha on altı yaşındaydım... Sırılsıklam bir sonbahar yaşıyordum İstanbul'da. İşte kapımdaydı, onu içeri çağırmamı bekliyordu.

Kapıyı açtım usulca. Tanımıyorduk birbirimizi, buyur ettim. Onu odamda elektrikli sobanın önünde ısınmaya bırakıp, mutfığa yöneldiğimde korktum gitmesinden. Yalnız kalmaktan, ona hiç dokunmamışken, yitirmekten korktum.

Elimde sıcak bir çayla geri döndüğümde yatağımdayken oturmuş, ıslak ayaklarını sobaya uzatmış duvardaki fotoğrafları incelerken buldum. Gitmişti... İşte o an anladım, hiç gitmeyeceğini. Ve her gelişinde yanında yeni yaşamlar getireceğini.

O gece uzun uzun anlattı bana... yaşamı anlattı, bunca zaman neden karşıma çıkmadığını. Kendimle yüzleşmemi beklemiş. Gerçeği bulmamı.

-Benim gerçeğim faklı ama, dedim.

-Bu yüzden burdayım, dedi.

Gözleri kalem ile kâğıda takıldı. Odamdan hiç eksik olmayan bakire kâğıtlarımı ve beni hep yarı yolda bırakıp yorgun düşen kalemimi gösterdi.

-Hadi başlayalım.

O anlattı... ben resmini çizdim yaşam öyküsünün. İlk defa o gece tattı sevişmenin gerçek hazzını kâğıdım. Ve ilk defa o gece erkenden boşalmadı kalemim.

Bütün geceden sonra çok defa geldi kapıma. Bazen günün doğuşuyla... bazen gecenin zifir karanlığıyla dikildi karşıma.

En tatlı uykularımdan uyandım sesiyle. Bazen 'git' dedim. 'Sana uymayacağım bu gece.'

Gitmedi. Direndi, her cümleme. Yenildim, uykularımı kanlı bıçaklı yatağımdayken bıraktım.

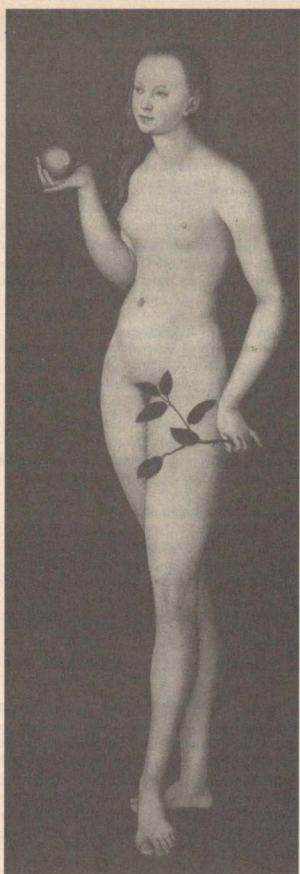
Kalktım. Hep yenik düştüm ona, çünkü benimle kalmak için bir tek o direndi..

Her gelişinde yeni yüzler bıraktı hayatıma. Ve ben bıraktığı her kahramanı, hikâyelerime kattım. Çoğaldım.

İşte böyle başladım yazmaya.. onunla!

Ve her sabah uyandığımda, onu bana gönderen Tanrı'ya onununki gibi bulaşıcı bir gülümsemeyle, gülümsedim.

Bak yukarıya... gülümsüyor Tanrı!

M. Kemal Kırcaoğlu – Ankara /

“Eski... çok eski!”

“Vasat bir yazarım! Hâlâ vasat bir şairim!” diyorsunuz ya Sevgili M. Kemal, temel problem (hâlâ), çok eskimiş bir şiiri, kullanıla kullanıla cılkı çıkmış bir duyarlığın şiirini yazıyor olmanızda; 2004’ü de idrak ettik ve ama siz altmış yıl öncenin, 1940’ların duyarlığıyla yazıyorsunuz... biraz daha çağdaşlarınızı izleyin; ve karar verin: şiir mi hikâyemi!

Okan Ünver – Antalya /
“Boşverin şairâneyi...”

Sizde kalan nüsha ile yayımladığımız metni karşılaştıran Sevgili Okan Ünver... nerelerde, hem de ne basit hatalar yaptığınızı göreceksiniz; ve âcilen, şu şairâne ifadelerden, o ağdalı mı ağdalı dilden kurtarın kendinizi; diliniz epeyce durmuş oturmuş durumda... ama hikâyeniz, hikâye olmaktan çok uzak!

Aykut Boyoğlu – Dudullu /
“Fırtınanın şarapnel parçaları”?...

Fırtına... ya da rüzgâr, bomba filan da mı kullanmaya başladı biz görmeyeli?.. Bu tür “özentî”ler, komiği de aşip acıklıya dönüşür bir yerden sonra, vazgeçin; ayrıca şiir, fikirlerimizi (dizeler halinde) alt alta sıralamak değil ki!

L. Derya Karademir – Ankara /
“Adres: Ankara”

Şiirlerinize gelmeyelim daha Sevgili Derya Karademir, “Adres: Ankara” demek nasıl siniyor içinize; nerede bu “adres”in mahallesi, sokağı... posta kutusu? Yazdıklarınızla ilgili, birilerinin yargısını öğrenmeye çalışmazdan önce, sevdiğiniz şairlerin yazdıklarıyla karşılaştıran bakalım yazdıklarınızı... bakın bakalım neye benziyor? Sonra, yazarsanız, yayımlanır da tabii!

Perihan, Sevim, Çiğdem, Aykut –
Dudullu /
“Dudullu’nun dört atlısı!”

Aykut için ayrı bir paragraf açtık yukarıda ama dördünüzün de aynı bilgisayarda aynı harf karakterlerini kullanarak yazdığınız ve Dudullu’dan aynı gün postaya verdiğiniz pek belli!.. Bu, harika bir şey tabii: okuyan yazan... bununla da yetinmeyip kapıları zorlayan dört arkadaş olmanız!.. Yılmadan devam edin, ne kadar şanslı ayrıcalıklı olduğunuzu hiç unutmadan. Perihan Alp’in “hikâyesi”ni örnek amacıyla yayımlıyoruz: Lütfen (sizde bir nüsha kaldıysa eğer) yayımladığımız metinle karşılaştırıp ne tür düzeltmeler yaptığınızı tartışın kendi aranızda; duygulanma, hatta iç dökme ile edebiyatın nerelerde ayrıldığına kafa yorun biraz (yayımlanan metnin hikâyeden çok bir “veda mektubu” olduğunu siz de göreceksiniz bu perspektiften bakınca); ve son olarak, Sevgili Perihan Alp için not: Aşk, o kadar da kan revan içinde bir yaşantı değildir yahu... çiçekler de derlemeye bakın! Ve dördünüze birden: lütfen bırakmayın yazmayı... göreceksiniz: yayımlanmak, bu uzun yolculukta, küçük, pek küçük bir ayrıntı sadece; kolay gelsin!

Gülçin Güler Doğanay – Kdz. Ereğli /
“İnsaf yahu!”

Hakkaten insaf, Sevgili Doğanay... bırakın “ımlâ” diye bir şeyden büsbütün bihaber oluşunuzu, birilerine, okunması-değerlendirilmesi için yolladığınız yazılarınızı öncelikle kendinizin okuması gerektiğini bile bilmiyorsunuz... ya da kim bilir neden, sizin katlanamadığınız zahmet’e, başkalarının katlanması bekleyebiliyorsunuz, pes! “Biraz geç kalmış bir öykücü...” filan değilsiniz, sadece, yazmaya çalışıyorsunuz henüz; bunu hiç unutmayın, ve yayımlanan metni sizdekiyle karşılaştıran lütfen, zahmet olmazsa tabii!

Mahmut Celâloğlu – Sivas / “Mesele, niye yazdığımız...”

Bu sorunun cevabı “doğru” verildiğinde, yayımlanmanın, hem de ne küçük bir detay olduğu kendiliğinden ortaya çıkar; hani, Sait Faik’i anıp, “yazmasam çıldıracaktım” diyorsunuz ya!.. “İçimdeki Nehirler Hakkında Karalanan Şeyler”, sadece bu sayfalarda değil, herhangi bir edebiyat dergisinde de pekâlâ yayımlanabilir bir şiir... ve ama bu, hiçbir şey demek değil, henüz! Mesele, sorun bakalım kendinize: çıldırmak konusunda ne kadar samimisiniz?

Aynur Kulak – İstanbul / “Size de insaf lazım, birazcık!...”

Yani, romanlarınızı bile okuyup değerlendireceğimizi filan mı düşünüyorsunuz yoksa Sevgili Aynur Kulak?... Bize daha kısa metinlerle de ulaşmayı deneyin ve zahmat olmazsa, hakkınızda bir iki satır bilgi iletin de gölgelerle konuşmak durumunda kalmayalım. (Kapıyı çaldığımızda kendimizi tanıtmak, asgari görgü bilgisidir, değil mi?) Diliniz pırl pırl... epey yol katetmiş olduğunuz pek belli; kolay gelsin!

Selim Çağatay – İstanbul / “Önce kılık kıyafet...”

Önce, yazılarımızı “mektup formatı”nda göndermemeyi öğreneceğiz Sevgili Selim Çağatay; isimize, her şeyden önce “işimiz” olduğu ve sonra “kendimiz” olduğu için say-

gı göstereceğiz; ve tabii ki çok çalışacağız... gerekleri yerine getire getire!

Yasemen Çubuk – K. Çekmece / “Yani bütün kâğıtlar kız mı?..”

Hani, “bakire kâğıtlarım” diyorsunuz ya... ondan!.. yoksa, diliniz de, yazınız da harika! Bize kısa bir biyografinizi yollayın... ve ara vermeden, yeni yeni yazılarınızı!

Mert Balaban – Avcılar / “Hoşgelmişsiniz!..”

Dil ve anlatım’la ilgili hemen tüm problemi çözmüş, neredeyse hiç hatasız yazıyorsunuz... “iş”, sadece, neyi nasıl anlatacağınıza kalmış, ki bu konudaki karar tabii ki sizin! Yayımladığımız hikâyenizde “ki montunu çıkarmayı hep unutturdu” bilgisinin hikâyeye bir şey katıp katmadığını düşünün mesela... ve final, başarısız; bitirememişsiniz. Kolay gelsin!

İsimsiz... “Sahikurşun”

“Sahikurşun”, iyi!.. Ama, “yanlış fotoğraflarla süslü intihar yılları” türünden söyleyişler, artık iyiden iyiye “orta malı” olmuş, ucuzun da ucuzu duyarlıklar-özentiler; sonra, ne demek Allahaşkına, “kurşuna dizilimiş bir tüm-dengelim”?... vazgeçin böyle şeylerden!.. Ve görüyorsunuz, adınız bile yayımlanamıyor “mektup ürün” yollamayı bilemediğiniz için; bu, iyi bir ceza mı size?

Duyuru

Kimi teknik güçlükler nedeniyle, ama bundan da önemli olarak, kaybetmek üzere olduğumuz mektup-yazışma alışkanlığının, bir güzel iletişim geleneğinin yaşatılması, diri tutulması amacıyla, bundan böyle, “internet” aracılığıyla yollanan “ileti”ler değerlendirmeye alınmayacaktır; ayrıca, dergiye “elden” ürün bırakıldığı durumlarda da, lütfen bir zarf edinin ve üstüne adınızı adresinizi yazmayı ihmal etmeyin; lütfen!

Bize ürün gönderenler:

Ramazan Kaynar Ahmet Gönültaş Sevim Şakar Mustafa Altun Özgür Mavi Hilal Özkoç Fırat Anlı Fırat Gül Ömer Akay Yeşim Nalkesen Gökhan Görmez Atilla Ayata Dara Aksoy Özlem Özbek Murat Obay Arzu Yıldırım Hülya Gürel, Gülçin Akçay, Burak Ölmez, Kutlu Tunca, Tamer Uysal, Kemal Gündüzalp, Behçet Yani, Anka Dirim, Hakan Oygur, Mustafa Kaya, Mustafa Oğuz, Cem Gül, Can Erenus, Aslı Aker, Cüneyt Güven, Hakan Alp, Büşra Aytaş, Metin Öztürk, Toprak Hakkı, Kutlay Gürcihan, Ali Bozdemir, Emre Varışlı, Alpaslan Özkan, Lokman Türkmen, Barış Şehri, H. Anıl Sepetçi, Pazilet Kartal, Yılmaz Doğan, Burak Çavuş, Gülden Daş, Birseli Yavuz, Özgür Yıldız, Mesut Düven, Ulaş Uysal, Levent Tonga, Yalçın Ece, Arzu Yazıcı, İsa Kantarcı, Umut Yıldırım, Emel Kantarcı.

Alper Atalan Sanal Uyku

Parantez Yayınları

Bir Kitap

BYE!

"- Bye! da ne be?

- Benim de çıkmam lazım.
Yarın görüşürüz.

- Valla bırakmam, şurda
tatlı tatlı sohbet ediyorduk
ne güzel.

- Dur lütfen, daha söyleyeceklerim bitmedi.

Kapatma dostum. "

Sanal Uyku, "doğal afet, ekonomik kriz, global terör" gibi bahane milatlarla geleceği karartılan 'okumuş yazmış' on binlerce işsiz ve umutsuz gencin bilgisayar başındaki yarı sanal gerçek öyküsü...